

บทที่ 4

ผลการศึกษาวีจัย

ผลการศึกษาวีจัยธรรมาภิบาลในการบริหารงานป่าไม้ของนายตรี กกกำแหง อดีตอธิบดีกรมป่าไม้ ได้แบ่งนำเสนอเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วนด้วยกัน ในส่วนที่หนึ่งได้รวบรวมประวัติส่วนตัวและประวัติการทำงานของนายตรี กกกำแหง ส่วนที่สองนำเสนอผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ประสบการณ์ด้านชีวิตส่วนตัว ประสบการณ์ด้านสังคม บทบาท พฤติกรรมและผลงานการบริหารงานป่าไม้ของนายตรี กกกำแหงที่สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานทั้ง 10 ด้านที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) กำหนดไว้ และส่วนที่สามการจัดทำสื่อวีดิทัศน์ เผยแพร่คุณความดีและหลักธรรมาภิบาลของนายตรี กกกำแหง โดยมีรายละเอียดผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ประวัติส่วนตัวและประวัติการทำงานของนายตรี กกกำแหง

รายละเอียดประวัติส่วนตัวและประวัติการทำงานของนายตรี กกกำแหง ได้รวบรวมจากเอกสารที่เกี่ยวข้องจำนวนหลายรายการที่สำคัญ ได้แก่ หนังสือที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพ นายตรี กกกำแหง (2516) และการสัมภาษณ์ผู้ที่เคยคุ้นเคยและมีความใกล้ชิดกับนายตรี กกกำแหง ขณะยังมีชีวิตจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้ข้อมูลที่สำคัญจาก นางพวงแก้ว กกกำแหง ผู้เป็นภรรยา ซึ่งแม้ขณะนี้จะมีอายุ 85 ปีแล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีสุขภาพที่แข็งแรงและสติสัมปชัญญะที่ดีเป็นอย่างมาก รวมอดีตข้าราชการกรมป่าไม้หลายท่าน ที่เคยเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาโดยตรงของนายตรี กกกำแหง ขณะดำรงตำแหน่งรองอธิบดีและอธิบดีกรมป่าไม้

1.1 ประวัติส่วนตัวของนายตรี กกกำแหง

1.1.1 ชีวิตในวัยเยาว์ นายตรี กกกำแหง เดิมชื่อซาหรือกิมซา แซ่แต้ ภาษาจีนกลางคือ เจิ้ง (Cheng) (ส่วนใหญ่มักเข้าใจว่าเดิม คือ แซ่กก) เกิดเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2460 ตรงกับวันขึ้น 12 ค่ำ เดือนอ้าย ปีมะเส็ง เวลาประมาณ 7.00 น.ที่บ้านเลขที่ 651 ตำบลสำเภาวันตกลำเภอบุคคโล จังหวัดธนบุรี (ได้รวมกับจังหวัดพระนครเป็นกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน) มีพี่น้อง 7 คน โดยเป็นบุตรชายคนที่สามและเป็นบุตรคนสุดท้ายของนายบุญเชย และนางต้า กกกำแหง (เป็นนามสกุลที่ได้ขอรับพระราชทานมาในสมัยรัชกาลที่ 6) ซึ่งทั้งสองท่านมีประวัติโดยย่อที่เกี่ยวข้องกับนายตรี กกกำแหง (ลูกๆ 2508; สงวน กกกำแหง 2515; การสัมภาษณ์ นายสมชัย กกกำแหง) ดังนี้

นายบุญเชย กกกำแหง เกิดเมื่อปี พ.ศ. 2426 ที่มณฑลซัวเถา ประเทศจีน แล้วอพยพเดินทางร่วมกับพี่ชายมาตั้งหลักฐานในประเทศไทยที่ตำบลสำเภา อำเภอบางยี่เรือ จังหวัดธนบุรี โดยประกอบอาชีพทำสวน ต่อมาในช่วงประเทศไทยมีสภาพทางเศรษฐกิจที่ตกต่ำจึงได้ทำโอ่งซีเมนต์ โตะซีเมนต์ และแก้วซีเมนต์ออกจำหน่ายเป็นอาชีพเสริมอีกด้านหนึ่ง ด้วยความจำเป็นที่ต้องหารายได้เพื่อเลี้ยงดูครอบครัวและญาติรวมทั้งการสนับสนุนเป็นค่าเล่าเรียนของลูกชายทั้ง 3 คน จึงนับว่าต้องใช้ความเข้มแข็งและอดทนเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากลักษณะงานที่ประกอบอาชีพทั้งหมด

เป็นงานหนักที่ต้องใช้แรงกายอย่างมาก นายบุญเซีย กกกำแหง เป็นพุทธศาสนิกชนที่นับถือทั้งฝ่ายมหายานและหินยานรวมทั้งยังนิยมกินเจและเช่นไหว้บรรพบุรุษอยู่เป็นประจำ นายบุญเซีย กกกำแหง เป็นบุคคลที่มีอารมณ์ดีไม่นิยมอบายมุขทุกประเภทจึงไม่เล่นการพนันและไม่ดื่มสุรา ทั้งมีระเบียบวินัยในการใช้จ่ายเงินของครอบครัวเป็นอย่างมาก คุณสมบัติที่โดดเด่นอีกด้านหนึ่งที่นายบุญเซีย กกกำแหง ประพฤติอยู่เป็นประจำและพยายามสั่งสอนบุตรทุกคน ก็คือ การเป็นคนที่มีความมานะอดทนและมีความความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ นายบุญเซีย กกกำแหง ถึงแก่กรรมด้วยโรคชราเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2507 มีอายุรวม 81 ปี

นางต้า กกกำแหง (สกุลเดิมแซ่อึ้ง) เกิดเมื่อปี พ.ศ. 2422 ที่ตำบลบางยี่เรือ (บุคคลในปัจจุบัน) อำเภอบางกอกใหญ่ (ธนบุรีในปัจจุบัน) จังหวัดธนบุรี (กรุงเทพมหานครในปัจจุบัน) ในครอบครัวที่ประกอบอาชีพทำสวน เมื่อแต่งงานกับนายบุญเซียแล้วได้ช่วยกันประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงดูบุตรที่มีอยู่หลายคนด้วยความขยันขันแข็งเป็นอย่างมาก บางครั้งครอบครัวประสบภาวะฝืดเคืองอย่างหนักเนื่องจากเกิดภาวะน้ำท่วมในปี พ.ศ. 2460 ทำให้พืชผลที่ปลูกไว้เสียหายทั้งหมดและเป็นยุคที่เศรษฐกิจของประเทศตกต่ำ ต้องกินข้าวหุงปนมันรวมทั้งกินขุยฝ้าย (เมล็ดของต้นฝ้าย) ในบางครั้งเป็นคนที่มีน้ำใจเผื่อแผ่ โอบอ้อมอารี ชอบช่วยเหลือญาติพี่น้องทั้งฝ่ายของตนเองและฝ่ายของสามีซึ่งมีจำนวนหลายคน ทั้งยังร่วมงานบุญของญาติและเพื่อนบ้านใกล้เคียงในโอกาสต่างๆ ตามประเพณีของคนไทยอยู่อย่างสม่ำเสมอ จุดเด่นที่สำคัญก็คือ เป็นผู้มีจิตใจเลื่อมใสฝึกฝืนและเคร่งครัดเป็นอย่างมากต่อการปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธศาสนา โดยนอกจากการนับถือศีล 5 อยู่เป็นประจำแล้วยังหมั่นทำบุญให้วัดในพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่องตามกำลังฐานะของครอบครัวที่พึงจะมี สิ่งที่น่างตา กกกำแหง ได้มุ่งมั่นต่อการถ่ายทอดอุปนิสัยให้แก่บรรดาบุตรทุกคนก็คือ การมีความมานะอดทนในชีวิตกับทั้งให้ยึดถือในความซื่อสัตย์เป็นหลักของการดำรงชีวิต แม้ตัวเองมีฐานะค่อนข้างยากจนก็ตาม นางต้า กกกำแหง ถึงแก่กรรมด้วยโรคชราเมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2515 มีอายุรวม 93 ปี

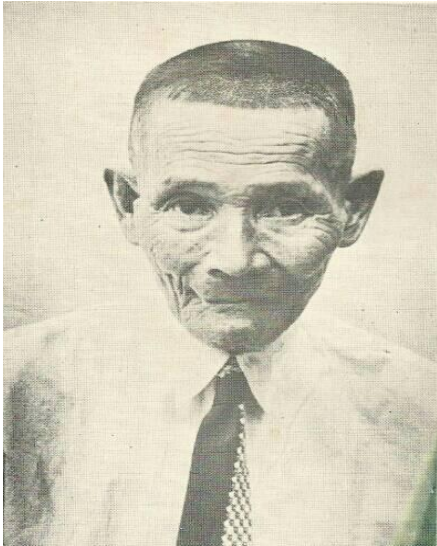
สำหรับพี่น้องร่วมบิดา-มารดาของนายตรี กกกำแหง (ภาพที่ 4.1) มีรายชื่อ

ดังนี้

- 1) นางยิ้ม แม้นสุวรรณ
- 2) นางกิม สวนสมจิตร
- 3) นายสง่า กกกำแหง
- 4) เด็กชาย ยังไม่มีชื่อ เนื่องจากถึงแก่กรรมขณะเยาว์วัย
- 5) นายสงวน กกกำแหง
- 6) นางสาวทองไย กกกำแหง
- 7) นายตรี กกกำแหง

นายตรี กกกำแหง นอกจากได้รับอบรมการถ่ายทอดทางด้านคุณสมบัติที่ดีในหลายประการมาจากบิดามารดาตั้งได้กล่าวมาแล้ว ยังได้ช่วยเหลือครอบครัวทำงานบ้านและงานในการประกอบอาชีพในด้านต่างๆ ของครอบครัว มาตั้งแต่เด็กตามที่ได้รับมอบหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานรดน้ำพรวนดินทำสวนของครอบครัว ตลอดทั้งงานนำโองง์ซีเมนต์ โตะซีเมนต์ และเก้าอี้ซีเมนต์ไปส่งลูกค้าในตอนเย็น นอกจากนี้ยังต้องนำผลผลิตจากสวนเดินไปขายที่ตลาดเช้าวัดจันทารามซึ่งอยู่ห่าง

จากบ้านราว 2 กิโลเมตร นับว่างานเหล่านี้หนักมากสำหรับเด็กในวัยเรียน รวมทั้งให้ความช่วยเหลืองานบุญและการประกอบอาชีพของญาติพี่น้องในบางโอกาส

นายบุญเซีย กกกำแหง (บิดา)

นางτία กกกำแหง (มารดา)

นายตรี - นางพวงแก้ว กกกำแหง ในคราวไปเยี่ยมมารดาและนางสาวทองใย กกกำแหง (พี่สาว)

ภาพที่ 4.1 ภาพบิดา มารดา พี่สาวและภรรยาของนายตรี กกกำแหง

1.1.2 ชีวิตในวัยศึกษา แม้ว่าครอบครัวมีฐานะค่อนข้างยากจนแต่บิดาเป็นผู้ที่มองการณ์ไกลจึงได้ส่งเสียให้บุตรชายทุกคนรวมทั้งนายตรี กกกำแหง ได้รับความศึกษาโดยไม่ขาดตอน ครั้งแรกในขณะที่ยังเยาว์วัยได้เริ่มเรียนหนังสือที่โรงเรียนครูศรี ซึ่งเป็นโรงเรียนเอกชนของครูศรี (เป็นทั้งเจ้าของและผู้สอน) ครูศรีเป็นครูที่เข้มงวดในเรื่องการสอนวิชาต่างๆ มากโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านภาษาไทยจึงนับว่านายตรี กกกำแหงได้รับการปูพื้นฐานทางการศึกษามาเป็นอย่างดี ทำให้ต่อมา นายตรี กกกำแหงเป็นผู้มีลายมือที่อ่านง่ายและชัดเจนดีมีคนหนึ่ง

ในปี พ.ศ. 2468 นายตรี กกกำแหง ได้เข้าศึกษาชั้นประถมปีที่หนึ่ง ที่โรงเรียนประถมวัดอินทาราม (วัดใต้) ตำบลบางยี่เรือ อำเภอธนบุรี จังหวัดธนบุรี จนจบชั้นประถมปีที่สาม จึงได้เข้าศึกษาต่อในปี พ.ศ. 2471 ในระดับชั้นมัธยมปีที่หนึ่ง ที่โรงเรียนมัธยมวัดนวลนรดิศ ปากคลองภาษีเจริญ อำเภอภาษีเจริญ จังหวัดธนบุรี จนจบมัธยมปีที่หก ที่โรงเรียนวัดนวลนรดิศนี้ มีครูประจำชั้นมัธยมปีที่ 2 ชื่อครูทองสุข สุวรรณเกสร เป็นพี่ชายข้าราชการกรมป่าไม้ในขณะนั้น ได้แก่ ขุนวนารักษ์ ดำรงค์ (ทองคำ สุวรรณเกสร) ซึ่งดำรงตำแหน่งป่าไม้เขตแพร่ในโอกาสต่อมา (รัตน์ พนมขวัญ 2516) จากนั้นในปี พ.ศ. 2476 ได้ย้ายเข้ามาศึกษาต่อชั้นมัธยมปีที่เจ็ด ที่โรงเรียนมัธยมบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จังหวัดธนบุรีจนจบชั้นมัธยมปีที่แปด ในปี พ.ศ. 2478

นายอรุณ พุ่มหิรัญ อดีตรองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผู้เป็นเพื่อนชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนวัดนวลนรดิศ ได้บันทึกอุปนิสัยใจคอของนายตรี กกกำแหง ในขณะที่เรียนด้วยกัน (อรุณ พุ่มหิรัญ 2516) ไว้ ดังนี้

“...ในสมัยนั้นคุณตรีชื่อชา รูปร่างลำสัน สันทัด ว่องไว มีอารมณ์แจ่มใสร่าเริง อยู่เสมอ ไม่รังแกใครและไม่ยอมให้ใครรังแก **ความประพฤติเรียบร้อยและเรียนดีด้วย** คุณตรีเป็นผู้มีใจหนักแน่นไม่โกรธง่าย...เราเคยทะเล่บอบกันเจ็บๆ แร้งๆ ต่างเจ็บกันไปทั้งสองฝ่าย แต่เมื่อเลิกแล้วเราไม่เคยโกรธกันเลย สิ่งที่ดีตาข้าพเจ้าอยู่จนบัดนี้ เมื่อนึกถึงคุณตรีในสมัยที่เป็นนักเรียนก็คือมองเห็นภาพคุณตรีในเครื่องแบบลูกเสือ คุณตรีชอบแต่งเครื่องแบบลูกเสือมากกว่าเครื่องแบบนักเรียนตามปกติ และก็จะสนใจคุณตรี ถ้าข้าพเจ้าจำไม่ผิด ดูเหมือนคุณตรีได้เป็นถึงนายหมู่ลูกเสือเอกหรืออย่างน้อยนายหมู่ลูกเสือโท...”

ผลการเรียนของนายตรี กกกำแหงตั้งแต่เริ่มต้นการศึกษาจนจบชั้นมัธยมศึกษา นับว่าอยู่ในระดับที่ดีมากมาโดยตลอด แต่ด้วยเหตุที่บิดาอพยพมาจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งทางรัฐบาลไทยในขณะนั้นได้จำกัดให้บุตรได้เรียนต่อเฉพาะบางด้าน นายตรี กกกำแหง จึงตัดสินใจเลือกเรียนต่อที่โรงเรียนป่าไม้ จังหวัดแพร่ ของกรมป่าไม้ (ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนวนศาสตร์ และวิทยาลัยวนศาสตร์ หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2486 เป็นคณะวนศาสตร์ ในสังกัดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ตามลำดับ) โดยทางราชการได้จ่ายเบี้ยเลี้ยงเป็นสิ่งจูงใจให้นักเรียนทุกคนวันละ 50 สตางค์ คิดเป็นเงินเดือนๆ ละ 15 บาท นับว่าเป็นเงินค่อนข้างสูงมากพอสมควรเนื่องจากสมัยนั้นทองคำมีราคาบาทละ 20 บาท ขณะที่ค่าจ้างแรงงานชุดดินในท้องถิ่นเพียงวันละ 12 สตางค์เท่านั้น (พานิช สันติวณิชย์ 2548ก) สอดคล้องกับข้อมูลที่รัตน์ พนมขวัญ (2546) ได้บันทึกไว้ ดังนี้

“...ที่ผมมีใจอยากเรียนป่าไม้ด้วยนั้น เพราะมีสิ่งล่อใจอยู่อย่างหนึ่งก็คือ เขาให้เบี้ยเลี้ยงวันละ 50 สตางค์ เดือนหนึ่งก็ได้ 15 บาท สมัยนั้นข้าราชการพลเรือนเริ่มตั้งแต่ชั้นจัตวาอันดับ 1 เพิ่งจะได้เงินเดือน 20 บาทเท่านั้น รุ่นที่สอบนี้เป็นรุ่นที่ 2 คุณตรี (ชา) กกกำแหง เพื่อน

นักเรียนรุ่นเดียวกันจบจากโรงเรียนนวลนรดิศ แล้วไปเข้าเรียนต่อที่โรงเรียนบ้านสมเด็จพระยา
จนจบชั้น ม.8 ในปีพ.ศ. 2478 มาเข้าเรียนอยู่ก่อนแล้ว เป็นรุ่นที่ 1 ก่อนสอบก็ได้สอบถามความเป็นไป
กับคุณครูแล้ว ได้ความว่ามันผจญภัยดี แล้วขณะเรียนก็ได้สตาจ์ด้วย...”

นางพวงแก้ว กกกำแหง ได้ให้สัมภาษณ์พอสรุปได้ว่า สาเหตุที่ท่าน (นายตรี
กกกำแหง) เลือกเรียนทางด้านการป่าไม้ ก็เพราะทางบ้านไม่ค่อยมีเงิน เนื่องจากพ่อแม่มีลูกหลายคน
จึงต้องการประหยัดเงินให้ทางบ้าน ซึ่งมีอาชีพทำสวน เป็นเหตุให้พี่สาวทุกคนไม่ได้เรียนหนังสือ
ทางบ้านได้ให้เงินติดตัวไปจำนวนหนึ่ง ซึ่งหลังจากนั้นท่านก็ไม่เคยมารบกวนขอเงินที่บ้านเพิ่มเติมอีก
เลยจนจบการศึกษา ท่านเคยเล่าให้ฟังว่า

“สมัยเรียนโรงเรียนป่าไม้มีเบี้ยเลี้ยงและหาเงินโดยอาศัยรับจ้างสอนหนังสือให้
รุ่นน้อง เขาให้เงินบ้างไม่ให้บ้างก็ไม่เป็นไร” เป็นอีกเหตุการณ์หนึ่งที่ท่านได้เคยเล่าให้ภรรยาฟัง

“ตอนเป็นเด็กนักเรียนต้องไปรับจ้างซักผ้าให้พระ กวาดโบสถ์ กวาดพื้นอุ้ง
ตื่นแต่เช้าตามพระไปปฎิบัติบาต แล้ววันหยุดต้องมาทำงานให้พระ”

อย่างไรก็ตามเหตุผลของการเลือกเรียนป่าไม้อีกส่วนหนึ่งก็น่าจะเป็นที่ท่าน
ชอบอาชีพทางนี้ เพราะทางบ้านท่านมีอาชีพทำสวนอยู่แล้ว รวมทั้งเปิดโอกาสให้เลือกเรียนตามใจชอบ
อีกด้วย ซึ่งท่านก็ได้ใช้มาเป็นแนวทางในการเลี้ยงดูบุตรของตนโดยเคยปรารภกับนางพวงแก้ว กกกำแหง
ไว้ว่า

“ลูกจะเรียนทางไหนก็ปล่อยให้เขาเรียนไป ให้เรียนตามสบายไม่ต้องไปบังคับ
ท่านเปรียบเทียบอีกว่า เหมือนอย่างการกินอาหาร อันไหนอร่อยเราก็กินเยอะ อันไหนไม่อร่อยเราก็กิน
ไม่กิน”

นายตรี กกกำแหง ได้เข้าเรียนที่โรงเรียนป่าไม้ จังหวัดแพร่ ในปี พ.ศ. 2479
ซึ่งเป็นปีแรกที่ได้เปิดให้มีการเรียนการสอนทางด้านวิชาการป่าไม้ ที่เรียกว่า Forest Rangers ขึ้นใน
ประเทศไทย นอกจากการสอบข้อเขียนแล้วยังเน้นในด้านความอดทนทั้งร่างกายและจิตใจอีกด้วย
(ภาพที่ 4.2 และ 4.3) โดยรัตน์ พนมขวัญ (2516) ซึ่งเป็นนักเรียนในรุ่นต่อมาบันทึกไว้ว่ายังมีการ
ทดสอบการวิ่งระยะทาง 20 กิโลเมตร กำหนดให้ใช้เวลา 3 ชั่วโมง หรือ 180 นาที ถ้าเกินเวลาหักนาทีที่
ละ 2 คะแนน จึงนับได้ว่านายตรี กกกำแหงเป็นนักเรียนรุ่นแรก ซึ่งมีเพื่อนร่วมรุ่นจำนวน 25 คน โดย
จำแนกออกเป็น 2 ประเภท ประเภทแรกมี 17 คน เป็นพนักงานป่าไม้ที่รับราชการอยู่แล้วในกรมป่าไม้
ส่วนประเภทหลังเป็นผู้ที่จบการศึกษามัธยมปีที่ 8 ที่กรมป่าไม้คัดเลือกไว้เพียงจำนวน 8 คน ทั้งนี้
นายตรี กกกำแหง ได้สอบเข้าได้เป็นลำดับที่ 1 ของผู้เข้าสอบทั้งหมดและเป็นผู้ที่มีอายุน้อยที่สุดใน
การเรียนที่โรงเรียนป่าไม้ในขณะนั้น โดยมีอายุต่างจากนายธำรง สังข์เกษม ผู้มีอาวุโสสูงสุดในรุ่น
(เกิดเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2447) ถึงประมาณ 14 ปี (สมาคมศิษย์เก่าวนศาสตร์ 2551) กับทั้ง
ยังได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยพนักงานป่าไม้ประจำกองโรงเรียนป่าไม้ จังหวัดแพร่ โดยได้รับเงินเดือน
20 บาท อีกด้วย นายดุสิต (ทองครอบ) พานิชพัฒน์ (วณศาสตร์รุ่นที่ 1) อดีตอธิบดีกรมป่าไม้ ซึ่งเป็น
เพื่อนร่วมรุ่นนักเรียนโรงเรียนป่าไม้ จังหวัดแพร่ได้เขียนระลึกถึงนายตรี กกกำแหง ไว้ที่สะท้อนถึง
อุปนิสัยต่อการเรียนป่าไม้ (ดุสิต พานิชพัฒน์ 2516) ที่น่าสนใจมีดังนี้

“...การศึกษาตามหลักสูตร 2 ปีนี้ได้เพิ่มขึ้นเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2479
หลังจากที่นักศึกษาได้มารายงานตัวครบแล้ว เนื่องจากพวกเราเป็นนักศึกษาป่าไม้รุ่นแรก ประกอบกับ

มีคุณหลวงวิลาศวนวิท (เมธ รัตนประสิทธิ์) ผู้ซึ่งเป็นข้าราชการป่าไม้ตัวอย่างที่มีความตรง และมีความเป็นระเบียบวินัยอย่างดีเยี่ยมเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน การเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติจึงเป็นไปอย่างหนักและเข้มงวดกวดขัน โดยอาศัยที่มึความรู้ดีเป็นพื้นฐาน ประกอบกับการขยันขันแข็งในการท่องตำรับตำรา และความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานในป่าของคุณตรี กกกำแหง จึงทำให้ผลการสอบของท่านผู้วายชนม์อยู่ในระดับแนวหน้าของนักเรียนรุ่นที่ 1 ข้าพเจ้ายังจดจำขวานเล่มใหญ่อันคมกริบ ซึ่งสามารถโค่นต้นไม้ในการตัดไม้บำรุงป่า หรือการตัดสาขายายระยะลงได้อย่างง่ายดาย คุณตรีมิได้สงวนคมขวานไว้เพื่อประโยชน์ของตนเท่านั้น เมื่อได้ปฏิบัติงานที่อาจารย์ได้มอบหมายให้เสร็จแล้ว แทนที่จะพักให้หายเหนื่อย คุณตรีก็หันไปช่วยเพื่อนฝูงที่ยังโค่นต้นไม้ไม่เสร็จอยู่เป็นประจำ

ในยามที่พวกเราต้องขุดดินลากลูกกลิ้ง เพื่อปรับปรุงบริเวณโรงเรียนให้เป็นสนามฟุตบอลและสนามเทนนิส คุณตรีก็เป็นกำลังสำคัญของพวกเราอย่างที่ขาดไม่ได้ทีเดียว จึงนับว่าคุณตรี กกกำแหง มีน้ำใจเผื่อแผ่และเสียสละให้เพื่อนฝูงไม่ว่าในกรณีใดๆ ในด้านการศึกษา ก็ปรากฏว่าได้ทำชื่อเสียงจนได้โล่ห์หรือถ้วยทั้งในทางเทนนิส แบดมินตัน และฟุตบอลให้แก่หมู่ที่ 1 จนสร้างความภูมิใจให้แก่นักศึกษาหมู่ที่ 4 ของข้าพเจ้า...”

ภาพที่ 4.2 นายตรี กกกำแหงและเพื่อนวนศาสตร์รุ่นที่ 1 จำนวน 24 คน ในชุดนักศึกษาโรงเรียนป่าไม้จังหวัดแพร่

ภาพที่ 4.3 นายตรี กกกำแหงพร้อมเพื่อนวนศาสตร์รุ่นที่ 1 และวนศาสตร์รุ่นที่ 2 ถ่ายภาพร่วมกับคณาจารย์ในการฝึกงานในท้องที่จังหวัดเชียงใหม่

นายตรี กกกำแหงได้ทุ่มเทชีวิตให้กับการเรียนวิชาการป่าไม้เป็นอย่างมาก เนื่องจากกรมป่าไม้ได้ทำการเปิดการเรียนการสอนหลักสูตรทางการป่าไม้ ที่จังหวัดแพร่ขึ้นเป็นครั้งแรก ซึ่งนอกจากกรมป่าไม้ได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมากแล้ว ทางผู้บริหารระดับสูงของประเทศก็ให้ความสนใจอีกด้วย ปรากฏตามที่หลวงวิลาสวนวิท (เมธ รัตนประสิทธิ์ 2512) ได้บันทึกไว้ดังนี้

“...ก่อนเปิดสอนตามหลักสูตร มีอธิบดีและข้าราชการผู้ใหญ่กรมป่าไม้ได้มาเยี่ยมเยียนเป็นระยะๆ หลายท่าน นอกจากนั้นยังมีเจ้าพระยาศรีธรรมมาธิเบศร์ ประธานสภาผู้แทนราษฎร และนายปรีดี พนมยงค์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ได้ให้เกียรติมาเยี่ยม...”

คณาจารย์ของโรงเรียนป่าไม้จึงเข้มงวดทั้งในด้านการเรียนและการประพฤติตัวของนักศึกษาอย่างเอาใจจริงเอาใจ เพื่อมุ่งหวังให้ผู้จบการศึกษาไปรับราชการกรมป่าไม้ได้อย่างมีคุณภาพทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยเฉพาะทางกรมป่าไม้ได้มอบหมายให้คุณหลวงวิลาสวนวิท (เมธ รัตนประสิทธิ์) เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนที่เอาใจใส่อย่างยิ่ง กับทั้งยังได้มุ่งให้นักเรียนมีความทรหดอดทน มีความรักสามัคคีและความผูกพันกับเพื่อนร่วมรุ่น โดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งการวิ่งทางไกลระยะทาง 15 กิโลเมตร เป็นประจำทุกปี (พาณิช สันติวณิชย์ 2548ก) ทั้งนี้นายรัตน์ พนมขวัญ (กิมบัวน ลิมจำรูญ วนศาสตร์รุ่นที่ 2) ซึ่งเป็นเพื่อนตั้งแต่วัยเด็กของนายตรี กกกำแหงได้บันทึกบรรยายการศึกษาที่โรงเรียนป่าไม้ในสมัยนั้น (รัตน์ พนมขวัญ 2548) ไว้ว่า

“...ในการควบคุมนักเรียนอาจารย์ทุกท่านจะมีสมุดเรียกว่า BLACK NOTE คอยจดคะแนนนักเรียน ถ้าใครถูกตัดคะแนนมากอาจไม่มีสิทธิสอบ ทางโรงเรียนจะเข้มงวดตั้งแต่การแต่งตัว ออกไปนอกโรงเรียนต้องแต่งกายสุภาพ ห้ามเอาเสื้อออกนอกกางเกง ห้ามสวมรองเท้าแตะ ต้องใช้รองเท้าหุ้มส้น นักเรียนจะอยู่นอกโรงเรียนได้ไม่เกินเวลา 4 ทุ่ม เมื่อผมไปอยู่ใหม่ๆ ก็นึกว่าอาจารย์กันว่า เข้มงวดอะไรกันหนักหนา ต่อมาภายหลังอาจารย์ท่านอธิบายให้ทราบว่า งานป่าไม้เป็นงานที่ต้องไปทำในป่า ทำงานลับหลังคน ถ้าหากไม่มีระเบียบแบบแผน ไม่มีความสุจริตใจแล้ว

จะเดือดร้อนในภายหลัง เนื่องจากจะมีการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานตามหลัง ทางโรงเรียนเข้มงวดเพียงตัดคะแนนและว่ากล่าวตักเตือน หากจบการศึกษา ต่อไปรับราชการแล้ว ไม่มีการตัดคะแนนหรือว่ากล่าวตักเตือนกันได้ ถ้าทำผิดก็จะต้องได้รับโทษถูกลสอบสวนทางวินัย ถูกดำเนินคดี ตัดคุกติดตะรางไป...”

กับทั้งยังได้บรรยายบรรยากาศของการฝึกงานภาคปฏิบัติ จำนวนปีละ 120 วัน แบ่งเป็นฤดูร้อนราวเดือนพฤษภาคม 30 วัน ฤดูฝนราวเดือนสิงหาคม 30 วัน และฤดูหนาว ระหว่างเดือนธันวาคม-มกราคม 60 วัน ซึ่งมีส่วนหนึ่งที่ชี้ให้เห็นถึงความอดทนของนักเรียนป่าไม้ในสมัยนั้น ดังนี้

“...เมื่อผมได้รายงานตัวแล้วก็ได้รับแจ้งว่าจะต้องไปปฏิบัติงานในป่าร่วมกับรุ่นพี่ปีที่ 1 (รุ่นของนายตรี กกกล้าแห่ง) ที่ดอยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่

พวกผมได้เดินทางไปปฏิบัติงานในป่า ได้พักอยู่บนดอยตรงข้ามกับดอยสุเทพ ครั้งแรกที่ออกปฏิบัติงานในป่าก็ขลุกขลักอยู่บ้าง อุปกรณ์สำคัญของพวกเราก็คือผ้าเต็นท์

สำหรับเต็นท์นั้น ไม่ใช่เป็นเต็นท์ห้อง คงเป็นผ้าใบผืนเดียวมีขนาดความกว้าง 4.00 เมตร ยาว 8.00 เมตร เวลาจะกางเต็นท์ก็เอาไม้เสากลมขนาดเล็กที่หาเอาในป่ามาวางขวางกางเต็นท์แล้วยกไม้ขึ้นตั้งผ้าเต็นท์ 4 มุม และดึงเชือกด้านข้างผ้าเต็นท์ที่เขาเจาะรูไว้ให้แล้ว ซึ่งเชือกให้ตั้งกับหมุดที่ทำด้วยไม้ เเทนนี้ก็ถือว่าเสร็จแล้ว ใช้เป็นที่พักอาศัยได้ เวลาเข้านอนในเต็นท์ต้องใช้เตียงผ้าใบชนิดพับได้กางออกเป็นเตียงนอน และจะต้องกางมุ้งนอนด้วย เต็นท์หลังหนึ่งแบ่งได้เป็นสองแถวนอนแถวละ 3 คน ด้านหัวและด้านท้ายเต็นท์ที่เปิดเป็นช่องอยู่จะต้องหาผ้าหรือวัสดุมาปิดไว้เพื่อกันฝนและแดด...

...การทำงานในป่าจะต้องเดือดร้อนตามฤดูกาล เพราะเต็นท์ผ้าใบที่กางอยู่มีความสูงราว 2.50 เมตร เวลาร้อนผ้าเต็นท์ก็กันแสงแดดได้ แต่ไม่สามารถกันไอความร้อนได้ ครั้นเข้าฤดูฝน ฝนก็สาดเข้ามาในเต็นท์ ส่วนฤดูหนาวเวลาลมพัดผ่านเข้าเต็นท์ได้เต็มที่หนาวสั่นจนทนไม่ไหวต้องหาฟืนมาสูมไฟให้เกิดความร้อนความอบอุ่น และจะต้องคอยระวังฟืนที่สูมไฟไว้ด้วย เพราะถ้าใช้ฟืนไม่ดีมันจะแตกปะทุเกิดลูกไฟกระเด็นไปใส่ผ้าห่ม หรือกระเด็นไปใส่เต็นท์อาจเกิดเพลิงไหม้ได้...”

การเรียนป่าไม้ในสมัยเริ่มแรกนั้น ต้องเผชิญกับความยากลำบากหลายประการ ทั้งการเรียนภาคทฤษฎี การฝึกปฏิบัติภาคสนาม สภาพความเป็นอยู่ที่ไม่ค่อยสะดวกนัก เนื่องจากเป็นระยะเริ่มต้น ของการก่อตั้งโรงเรียนป่าไม้ จึงยังขาดความพร้อมในบางด้านทั้งที่พักอาศัย และสถานที่เรียนของนักเรียนและอาจารย์ นอกจากนี้ รัตน์ พนมขวัญ (2546) ได้บันทึกไว้ว่าปัญหาสำคัญอีกด้านหนึ่งก็คือ อากาศทางภาคเหนือในขณะนั้นมักมีการปรวนแปร ในเวลากลางวันถึงตอนหัวค่ำอากาศร้อน แต่พอตอนตีอากาศกลับหนาวเย็น โดยเฉพาะเดือนเมษายน อากาศค่อนข้างร้อนมาก ในเวลากลางวันและตอนหัวค่ำ ซึ่งเพื่อนร่วมรุ่นชื่อนายยู่อิต พ่อคำ ได้เข้านอนแต่หัวค่ำโดยไม่สวมเสื้อ จึงเป็นปอดบวมและถึงแก่กรรมในวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2481 (พาณิช สันติวนิชย์ 2548ก) กับทั้งในขณะนั้นโรคมะลาเรีย (ไข้จับสั่น) ก็ยังมีการระบาดมากในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ชนบททำให้นักเรียนป่าไม้หลายคนต้องเผชิญกับโรคนี้ ซึ่งในโอกาสต่อมามีเหตุการณ์ที่น่าเศร้าใจอีก รายหนึ่งตามที่ ชาว ว.น.7 (2551) รายงานว่าในปี พ.ศ. 2485 นายศรีสุข สุขทัณฑ์ นิสิตวนศาสตร์รุ่นที่ 7 ได้ป่วยเป็นไข้มาลาเรียขึ้นสมองและถึงแก่กรรมในวันที่ 13 ธันวาคม 2485 (เมธ รัตนประสิทธิ์ 2512)

นอกจากนี้แล้วนายตรี กกกำแหง และนักเรียนโรงเรียนป่าไม้จังหวัดแพร่ทุกคน ยังต้องมีจิตใจที่มั่นคงต่อการเรียนและปฏิบัติงานอย่างแท้จริง โดยหากพบว่ามีกรบกพร่องจนอาจเกิดความเสียหายทางโรงเรียนไม่อนุญาตให้เรียนต่อ ดังกรณีนักเรียนนวนศาสตร์รุ่นที่ 3 จำนวน 1 ราย ได้ถูกโรงเรียนปลดออกจากการเป็นนักเรียนขณะเรียนในปีที่ 2 เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2482 เนื่องจากแพทย์ได้ลงความเห็นว่าเป็นโรคจิตอย่างอ่อน (พาณิช สันติวิชัย 2548ก) กับทั้งนักเรียนยังได้รับการปลูกฝังให้มีวินัยในขณะที่เรียนในโรงเรียนป่าไม้จังหวัดแพร่เป็นอย่างมาก เพื่อมุ่งหวังให้คืนเคยต่อระเบียบปฏิบัติในหลายประการของทางราชการที่ต้องออกไปทำงานในสังกัดกรมป่าไม้ โดยโรงเรียนได้กำหนดวินัย 10 ประการ เป็นบทกลอนให้นักเรียนจดจำและประพฤติปฏิบัติ (รัตน์ พนมขวัญ 2548) ดังนี้

“สนับสนุน	เชื้อฟัง	ระวังผิด
สุจริต	อุทิศเวลา	รักษาชื่อเสียง
สภาพทั้ง	สามัคคี	มีพร้อมเพรียง
อุตสาหกรรม	ไม่ควรเลี้ยง	ความลับงำ”

ทั้งนี้มีความหมายแต่ละประเด็น ได้แก่

1) ข้าราชการจะต้องสนับสนุนระบบการปกครองแบบรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ

2) ข้าราชการจะต้องเชื้อฟังคำสั่งผู้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ปฏิบัติการใดต้องปฏิบัติ ถ้าเห็นเป็นการไม่ถูกต้อง ให้ทำหนังสือชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษร ถ้าผู้บังคับบัญชายังยืนยันให้ปฏิบัติ ต้องปฏิบัติ หากเกิดความผิด ผู้บังคับบัญชาเป็นผู้รับผิดชอบ

3) ข้าราชการจะต้องระมัดระวังในการปฏิบัติราชการไม่ให้เกิดความผิดพลาด

4) ข้าราชการจะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต

5) ข้าราชการจะต้องอุทิศเวลาให้แก่ทางราชการ

6) ข้าราชการจะต้องรักษาชื่อเสียงให้สมกับเป็นข้าราชการ ไม่ลำเอียงเลเทเมมา

7) ข้าราชการจะต้องมีความสุภาพเรียบร้อยต่อผู้มาติดต่อ

8) ข้าราชการจะต้องมีความสามัคคี

9) ข้าราชการจะต้องมีความอุตสาหกรรม พยายามปฏิบัติราชการให้ได้ผลดี

10) ข้าราชการจะต้องรักษาความลับของทางราชการ

การเรียนที่โรงเรียนป่าไม้ จังหวัดแพร่ในขณะนั้น ได้มีระเบียบการปกครองนักเรียนที่เข้มงวด รวมทั้งในด้านการห้ามด้านอบายมุขต่างๆ มีนักเรียนที่ฝ่าฝืนจนถูกลงโทษให้ออกเป็นครั้งแรก ได้แก่ นักเรียนในนวนศาสตร์รุ่นที่ 7 คนหนึ่ง เนื่องจากการฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนอยู่เนืองๆ รวมทั้งยังปรากฏหลักฐานว่าทำการลอบสูบฝิ่นอีกด้วย นอกจากนี้ทางโรงเรียนยังได้มีการปลูกฝังทางด้านคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ นักเรียน ปรากฏตามบันทึกของหลวงวิลาสวนวิท (เมธ รัตน์ประสิทธิ์ 2512) ดังนี้

“...การอบรมนักเรียนนอกจากจัดเป็นการภายในตามปกติ ยังนิมนต์พระสงฆ์ มาเทศน์ที่โรงเรียนบ้าง นำนักเรียนไปฟังเทศน์ตามวัดเท่าที่โอกาสจะอำนวยบ้าง โดยอาราธนาพระคุณเจ้า

กำหนดเรื่องให้เหมาะกับฐานะของนักเรียน และก่อนจะผ่านการสอบไล่ ก็จัดการอบรมเป็นครั้งสุดท้าย ในหลักใหญ่ต่อไปนี่ (เน้นในด้านการพูดและปฏิบัติ) พูดจากใจจริงตามที่เคยปฏิบัติ ทั้งได้ผลและบกพร่องมาแล้ว คือการปฏิบัติต่อตนเอง การปฏิบัติต่อผู้อื่น และการปฏิบัติงานโดยเฉพาะ...”

นอกจากนายตรี กกกำแหงเป็นผู้ที่มีสติปัญญาค่อนข้างเฉลียวฉลาดในเรื่องการเรียนแล้ว ยังมีวิธีการในการอ่านหนังสือเพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อการเรียนเป็นอย่างดีจนทำให้ประสบผลสำเร็จทางการเรียนในทุกระดับ โดยได้เคยแนะนำให้นายสมชัย กกกำแหง ซึ่งเป็นหลานชาย ที่เล่าให้ฟังว่า

“...จำเริญเล็กๆ น้อยๆ ที่ผมเคยได้รับคำแนะนำจากคุณอา (นายตรี กกกำแหง) ถึงวิธีการเรียนให้ได้ดี มีอยู่ครั้งหนึ่งครับ เมื่อคุณอามาเยี่ยมที่บ้านสวน คือ คุณอาเห็นผมอ่านหนังสือแล้วขีดเส้นใต้เน้นข้อความสำคัญในหนังสือเรียนเพื่อเตรียมไว้ทบทวนเวลาสอบ คุณอาแนะนำว่า **ถ้าใช้วิธีอ่านให้เข้าใจ แล้วทำสรุปย่อใจความสำคัญไว้ทบทวนจะได้ผลดีกว่า** ผมยังจำติดใจมาได้จนทุกวันนี้...”

ในโอกาสที่หลวงวิลาสวันวิท (เมธ รัตนประสิทธิ์) อดีตผู้อำนวยการคนแรกของโรงเรียนป่าไม้ จังหวัดแพร่ มีอายุครบ 72 ปี (6 รอบ) ในวันที่ 10 เมษายน พ.ศ.2512 นายตรี กกกำแหง ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมป่าไม้ ได้เขียนบรรยายความรู้สึกที่มีต่อท่านซึ่งเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ขณะเรียน ที่โรงเรียนป่าไม้ จังหวัดแพร่ (ตรี กกกำแหง 2512) ดังนี้

“...เหตุการณ์ดังได้กล่าวมานี้ อยู่ในความทรงจำของข้าพเจ้าไม่รู้ลืม เป็นการเปลี่ยนแปลงอันยิ่งใหญ่ของข้าพเจ้า การเรียนวิชาการป่าไม้นี้จะต้องมีความสามารถเป็นพิเศษ ต้องเป็นกรรมกรได้ ต้องทำได้ทั้งโค่นไม้ ขุดดิน ดายหญ้า พร้อมทั้งจะออกไปปฏิบัติในป่าได้ในชั่วระยะเวลาสั้นๆ ได้รับค่าจ้างจากท่านผู้อำนวยการ (หลวงวิลาสวันวิท) ในภายหลังว่า เมื่อออกไปรับราชการแล้วหน้าที่ของพนักงานป่าไม้ จะต้องสั่งการควบคุมคนงานปฏิบัติงาน งานนั้นๆ จะได้ผลดี เราจะต้องทำงานชิ้นนั้นๆ ได้ด้วยตนเอง จึงจะควบคุมสั่งการให้คนงานปฏิบัติงานเป็นผลดีตามความมุ่งหมาย ความรู้สึกของข้าพเจ้าในขณะนั้น ไม่แน่ใจตนเองเลยว่าจะสามารถผ่านวิชาการป่าไม้ครั้งนี้ได้หรือไม่ เป็นงานหนัก กำลังกายที่มีอยู่ กำลังสมองที่มีอยู่จะทนทานไปไหวหรือไม่ ไม่อาจทราบได้...”

... ข้าพเจ้าไม่เคยต้องทำงานหนัก แม้เพียงครั้งหนึ่งของการเรียนวิชาป่าไม้มาก่อน เมื่อถูกงานหนักเข้าเช่นนี้ จึงเป็นช่องทางให้ใช้จับสั้น (มาลาเรีย) จูโจมเอาที่ข้าพเจ้าจนได้ ข้าพเจ้าต้องต่อสู้ต่อไปอย่างทรหดอดทน คิดแต่เพียงว่า ท่านผู้อื่นยังอดทนได้ ข้าพเจ้าก็ต้องทำได้บ้าง เมื่อได้ผ่านการเรียนจากโรงเรียนป่าไม้มาแล้ว ออกรับราชการเป็นพนักงานป่าไม้จึงได้รู้ซึ่งถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาเป็นอย่างดี...

...บางครั้งบางครั้งข้าพเจ้าเคยมีความคิดอยากจะเปลี่ยนอาชีพเหมือนกัน แต่ไม่สามารถทำได้ ทั้งนี้ก็เป็นเพราะว่าเมื่อได้เข้าไปรับการศึกษาวิชาป่าไม้แล้ว คณะอาจารย์ซึ่งมีท่านผู้อำนวยการ (หลวงวิลาสวันวิท) เป็นหัวหน้า ได้เน้นให้เห็นถึงความสำคัญของป่าไม้ พนักงานป่าไม้ที่ดี จะต้องช่วยกันป้องกันรักษาป่าไม้ ไว้ให้อุดมสมบูรณ์ยิ่งๆ ขึ้น ตำแหน่งพนักงานป่าไม้จึงเป็นตำแหน่งที่มีเกียรติยิ่ง...”

นายตรี กกกำแหง สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนป่าไม้จังหวัดแพร่ ในปี พ.ศ. 2480 โดยได้รับประกาศนียบัตรผลการเรียนดีในระดับเกียรตินิยม ต่อมาในวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ.2481

โรงเรียนป่าไม้ จังหวัดแพร่ได้ถูกเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนวนศาสตร์ (กรมป่าไม้ 2511ก; นิวัติ เรื่องพานิช 2551) จึงถือได้ว่านายตรี กกกำแหง เป็นศิษย์เก่าวนศาสตร์ รุ่นที่ 1 นายตรี กกกำแหง ได้เคยมุ่งทำ การศึกษาต่อระดับปริญญาตรีทางด้านป่าไม้ในต่างประเทศในปี พ.ศ. 2481 แต่มีปัญหาด้านสุขภาพ จึงมิได้ ทำการศึกษาต่อ ซึ่งดุสิต พานิชพัฒน์ (2516) หนึ่งในนักเรียนป่าไม้ร่วมรุ่น ได้บันทึกเหตุการณ์ในเรื่องนี้ ไว้ว่า

“...หลังจากได้จบการศึกษาจากโรงเรียนป่าไม้แพร่ในปลายปี พ.ศ. 2480 แล้ว กรมป่าไม้ก็ได้แต่งตั้งให้พวกเราไปรับราชการตามป่าไม้เขตและป่าไม้จังหวัดต่างๆ ผู้เขียนได้มีโอกาส พบกับคุณตรีอีกครั้งหนึ่งที่ กรมป่าไม้ ตอนที่ทาง ก.พ.เปิดสอบชิงทุนไปศึกษาวิชาการป่าไม้ ต่างประเทศ ในปีพ.ศ. 2481 เป็นที่น่าเสียดายมากที่ท่านผู้ว่าชนม์ (นายตรี กกกำแหง) ไม่สามารถ ผ่านการตรวจโรคของแพทย์ได้ ทั้งๆ ที่เป็นผู้มีร่างกายกำยำล่ำสัน มิฉะนั้นแล้วคุณตรีก็คงสอบชิงทุนไป ศึกษาปริญญาต่อ ณ มหาวิทยาลัยฟิลิปปินส์ พร้อมกับคุณเสนห์ มีชูธน และข้าพเจ้าได้...”

“...จริงๆ แล้วน้ำตรีเป็นคนเรียนเก่ง หัวสมองดี ทราบว่าน้ำตรี สอบชิงทุนได้ ไปศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ทางด้านป่าไม้ที่ต่างประเทศ แต่ไม่ผ่านการตรวจร่างกายของแพทย์ ยังสงสัยอยู่เหมือนกันว่าเกิดอะไรขึ้น เพราะน้ำตรีเป็นคนที่แข็งแรง ชอบออกกำลังกายเป็นนักกีฬา ว่าจะถามน้ำตรีหลายครั้งก็ไม่ได้ถามสักที...” แพทย์หญิงเพทาย แม้นสุวรรณ ประธานมูลนิธิ โรงพยาบาลเด็ก และอาจารย์พิเศษสถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติดมทราชนิธิ (โรงพยาบาลเด็กเดิม) ซึ่งเป็นหลานที่ใกล้ชิดของนายตรี กกกำแหง ได้ให้สัมภาษณ์สอดคล้องกับประเด็นเรื่องการศึกษาต่อ ข้างต้นไว้

1.1.3 ชีวิตด้านการครองเรือนและการถึงอนิจกรรม ในด้านชีวิตครอบครัว นายตรี กกกำแหง ได้สมรสกับนางสาวพวงแก้ว บุญเมือง เมื่อปี พ.ศ. 2498 ขณะดำรงตำแหน่งป่าไม้เขตลำปาง ได้อยู่กินร่วมกันตลอดมาจนกระทั่งเสียชีวิต (ภาพที่ 4.4) โดยมีบุตร 2 คน คือ นางอ้อมเดือน อุดมปละ (กกกำแหง) และนายณัฐพล กกกำแหง ซึ่งทั้งคู่ได้ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวที่มั่นคงทางด้านการสร้าง อาคารให้เช่าพักอาศัยในปัจจุบัน ในจังหวัดเชียงใหม่และกรุงเทพมหานครตามลำดับ โดยนางพวงแก้ว กกกำแหง ได้กล่าวถึง ดังนี้

“แต่งงานกับท่านเมื่อปี พ.ศ. 2498 อยู่ลำปาง ตอนหลังย้ายมาอยู่กรุงเทพฯ ท่านเป็นรองอธิบดีแล้ว เกิดน้ำท่วมใหญ่ข้าวของเสียหายหลายอย่างรวมทั้งทะเบียนสมรสด้วย ต้องจดทะเบียนใหม่ในปี พ.ศ. 2508 โดยเชิญนายอำเภอมาจัดให้ที่บ้าน ไม่อยากไปจัดที่อำเภอ อายเขา อายุ เยอะกันแล้วตอนนั้น”

โดยปกติแล้วนายตรี กกกำแหง เป็นผู้ที่ชอบเล่นกีฬาและออกกำลังกายเป็นประจำโดยเฉพาะการเล่นเทนนิสและแบดมินตัน จึงมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามต่อมาได้เริ่มป่วยเกี่ยวกับโรคเนื้องอกในกล่องเสียงเมื่อปี พ.ศ. 2512 จึงได้รักษาตน ณ สถานพยาบาล หลายแห่งเช่น โรงพยาบาลรามาริบัติ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า และเมลเบิร์นคลินิค กรุงเทพฯ โดยวิธีการรักษาต่างๆ ตามการดูแลของแพทย์อย่างใกล้ชิดทั้งการฉายแสง การผ่าตัดและการให้ ยาต่อต้านเนื้องอก ภายใต้การดูแลอย่างใกล้ชิดของแพทย์หญิงเพทาย แม้นสุวรรณ และแพทย์หญิง การุณ แม้นสุวรรณ ผู้เป็นหลาน แต่เนื่องจากครั้งสุดท้ายนายตรี ได้ไอและมีเลือดจำนวนมากจาก บาดแผลที่ทำการผ่าตัดไว้ในช่องคอตกลงไปในหลอดลมอย่างคาดไม่ถึงตามที่นายแพทย์ประเสริฐ

วิบูลาคม แพทย์ผู้ทำการรักษาได้บันทึกไว้ (ประเสริฐ วิบูลาคม 2516) จึงทำให้ถึงอนิจกรรม ในวันพุธที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2516 เวลา 16.00 น. (ตามหมายรับสั่ง) รวมอายุ 55 ปี 8 เดือน 12 วัน

ภาพที่ 4.4 นายตรี กกกำแหง ได้ทำการสมรสกับนางสาวพวงแก้ว บุญเมือง

นางอ้อมเดือน อุดมปละ (กกกำแหง) บุตรสาวคนเดียวของอธิบดีตรี กกกำแหง ได้เล่าเหตุการณ์ในขณะนั้นให้ฟังว่า

“ตอนนั้นเรียนอยู่ ป.3 หรือ ป.4 หลังโรงเรียนเลิกไปนอนอยู่กับคุณพ่อที่คลินิก ทุกคืน หมอผ่าตัดเนื้องอกที่คอแล้วบอกว่า ภายใน 7 วัน แผลจะหาย อาการจะดีขึ้น เกือบครบ 7 วัน อยู่แล้ว พอตีคุณพ่อไอแล้วมีเลือดไหลออกเข้าหลอดลมมาก หมอให้ความช่วยเหลือไม่ทัน คุณพ่อเลย เสียชีวิต ไม่นานคุณพ่ออาจยังอยู่ได้อีกนาน”

ทั้งนี้หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 10 สิงหาคม 2516 (ในสมัยนั้นหนังสือพิมพ์ มีการพิมพ์ออกจำหน่ายล่วงหน้า 1 วัน ที่เรียกว่ากรอบบ่าย) ได้เสนอข่าวการเสียชีวิตของท่านอธิบดีตรี กกกำแหง ในหน้า 1 คอลัมน์ “ก่อนขึ้นแท่น” โดยสรุปประวัติและจุดเด่นในด้านการทำงานของท่านไว้ ดังนี้

“สำนักงานของเราได้รับการเปิดเผยจากนายสมพันธ์ ปานะถึก (หัวหน้าแผนก ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ ของกรมป่าไม้ในขณะนั้น) ว่านายตรี กกกำแหง อธิบดีกรมป่าไม้ ได้ถึงแก่กรรม อย่างสงบที่เมลเบิร์นคลินิก ถนนพหลโยธิน กรุงเทพฯ เมื่อเวลา 15.10 น. วันที่ 8 สิงหาคม นี้ หลังจากมีอาการไม่ดีขึ้นตั้งแต่วันที่ 7 สิงหาคม ขณะถึงแก่กรรมอายุรวมได้ 56 ปี และได้เริ่มตรวจพบว่าป่วย เป็นมะเร็งที่ภายในคอเมื่อประมาณ 3 ปีก่อน นายตรี ได้เข้ารับการรักษาตลอดมา แต่อาการไม่ดีขึ้น ถึงกับต้องหอบงานจากกรมป่าไม้ไปทำที่บ้านและที่โรงพยาบาลเป็นประจำ ประวัติของนายตรี กกกำแหง ปรากฏว่าเป็นบุคคลที่สู้ทำงานด้วยความเข้มแข็งในกรมป่าไม้มานานราว 36 ปี โดยจบการศึกษาชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 8 จากโรงเรียนบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จากนั้นได้เข้าศึกษาต่อในโรงเรียนป่าไม้ จังหวัดแพร่ รุ่นที่ 1 พอจบก็เข้ารับราชการกรมป่าไม้เรื่อยมา ไม่ได้โยกย้ายไปไหน นายตรี ประกอบอาชีพรับราชการ ด้วยความซื่อตรงเข้มแข็ง ไม่ไว้หน้าใครทั้งสิ้น และก่อนถึงแก่กรรมก็ยังเขียนหนังสือที่โรงพยาบาลที่ รักษาตัวอยู่จนถึงเวลา 13.45 น. เจ้าภาพจะจัดพิธีรดน้ำศพเวลา 15.30 น. ที่วัดเทพศิรินทราวาส วันที่ 9 สิงหาคม และจะประกอบพิธีทางศาสนาต่อไป อนึ่งนายตรี กกกำแหง ผู้นี้ได้ให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ เดลินิวส์ อย่างตรงไปตรงมากรณีมีกลุ่มพรานบรรดาคักดี เข้าไปล่าสัตว์ในป่าทุ่งใหญ่ จังหวัดกาญจนบุรี โดยเขียนหนังสือตอบคำถามผู้สื่อข่าวที่กรมป่าไม้ (ขณะนั้นป่วยพูดไม่ได้) ว่าการเข้าไปล่าสัตว์ใน บริเวณป่าทุ่งใหญ่เป็นเรื่องผิดกฎหมาย ไม่ว่าจะใครก็ตามที่ละเมิดกฎหมายต้องรับผิดชอบทั้งสิ้น พนักงาน กรมป่าไม้มีหน้าที่รักษาการให้เป็นไปตามกฎหมายที่กำหนดไว้แล้ว นายตรี ยืนยันว่าเคยได้รับ รายงาน มีคณะพรานจากกรุงเทพฯ เข้าไปล่าสัตว์ในทุ่งใหญ่นานแล้ว”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้พระราชทานน้ำหลวงอาบศพ และเครื่อง เกียรติยศประกอบศพ อันได้แก่ โศกโณประกอบศพ ฉัตรเบญจาตั้งประดับ ปี กลองชนะ ประโคมเวลา พระราชทานน้ำหลวงอาบศพ นายตรี กกกำแหง เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2516 ณ วัดเทพศิรินทราวาส กรุงเทพฯ และพระราชทานเพลิงศพ ณ วัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร กรุงเทพฯ (ภาพที่ 4.5 และ 4.6) เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2516

นายตรี กกกำแหง ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามลำดับ ดังนี้	
จตุรตถาภรณ์มงกุฎไทย	เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2491
จตุรตถาภรณ์ช้างเผือก	เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2493
เหรียญบรมราชาภิเษกเงิน	เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2493

ตรีตารณณ์มงกุฎไทย	เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2495
ตรีตารณณ์ช้างเผือก	เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2499
เหรียญจักรพรรดิมาลา	เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2504
ทวีติยารณณ์มงกุฎไทย	เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2508
ทวีติยารณณ์ช้างเผือกไทย	เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2510
ประถมารณณ์มงกุฎไทย (สายสะพาย)	เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2513

(แบบ ก.)

สำนักงานพระราชวัง

๑๐ สิงหาคม ๒๕๑๖

หมายรับสั่งที่ ๒๐๕๔

นายตรี กนกกำแหง ป.ม. อายุ ๕๖ ปี อธิบดีกรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถึงอนิจกรรมด้วยโรคมะเร็งในหลอดคอ ณ เมอเบอรัคคลินิก ถนนพหลโยธิน กรุงเทพมหานคร
วันพุธ ที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๑๖ เวลา ๑๖.๐๐ น.

วันพดพิสมัยที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๑๖ เวลา ๑๗.๐๐ น. ขอรับพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ
และเครื่องเกียรติยศประกอบศพ ที่ศาลาหน้าวัด วัดเทพศิรินทราวาส

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานโกศโขนประกอบศพ ฉัตรเบญจกัณฑ์ประดับ
ปี กลองชนะ ประโคมเวลาพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ.

ปลัดกรม/จึงเพ็ญ/ทาน

วัน	หน้าที่	พนักงานพระราชพิธี
	นางมาย เรียบ	เจ้าภาพศพ นายตรี กนกกำแหง
	เพื่อทราบ	
	เครื่องประกอบเกียรติยศที่พระราชทานมาไว้ และเจ้าพนักงานที่มอบปฏิบัติ	
	เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.	

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดย

หน้าพระราชกร

๑๐ สิงหาคม ๒๕๑๖
ผู้รับสั่ง

ภาพที่ 4.5 หมายรับสั่งที่ทรงพระราชทานน้ำหลวงอาบศพและเครื่องเกียรติยศประกอบศพ
นายตรี กนกกำแหง ผู้ล่วงลับไปเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2516

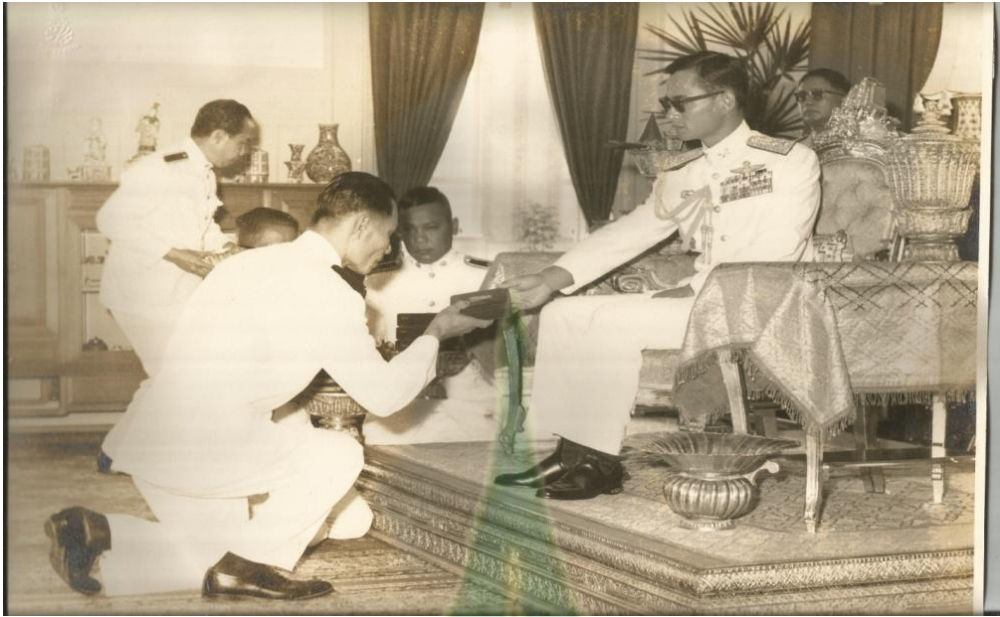

ภาพที่ 4.6 นางพวงแก้ว-เด็กหญิงอ้อมเดือน เด็กชายณัฐพล กกกำแหง ผู้เป็นภรรยาและบุตร ถ่ายภาพในงานพระราชทานเพลิงศพนายตรี กกกำแหง

นางพวงแก้ว กกกำแหง ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการจากไปของนายตรี กกกำแหง อย่างอาลัยอาวรณ์ ดังนี้ “ท่านเสียชีวิตเมื่อปี 2516 บ้ำจำได้ดี ท่านไม่น่าอายุสั้นขนาดนี้เลย เสียตายนะท่านเป็นคนดีจริงๆ สิ่งที่ท่านภูมิใจมากๆ เห็นจะเป็นการได้รับพระราชทานสายสะพายจาก **พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว** ท่านกราบไหว้รูปนี้ (ภาพที่นายตรี กกกำแหงเข้ารับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ประถมาภรณ์มงกุฎไทย) ก่อนนอนทุกวัน ท่านบอกว่าเป็นสิริมงคลของชีวิต”

“ที่ผ่านมามีใจมากอีกอย่างก็คือ ได้รับพระราชทานพระบรมฉายาลักษณ์จากสมเด็จพระเจ้า **พระองค์ท่านทรงเขียนข้อความมอบให้ไว้ด้วย**” นางพวงแก้ว กกกำแหง กล่าวพร้อมชี้ที่ลายพระหัตถ์ของสมเด็จพระราชชนนี ที่ทรงจารึกไว้ตรงกลางภาพถ่าย แต่เนื่องจากระยะเวลาานานมากทำให้ลายเลือนไปมาก

ทั้ง 2 เหตุการณ์ข้างต้นได้ปรากฏตามภาพที่ 4.7 และ 4.8 ตามลำดับ

ภาพที่ 4.7 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ชั้นประถมาภรณ์มงกุฎไทย แก่นายตรี กกกำแหง

ภาพที่ 4.8 สมเด็จพระราชชนนีพระราชทานพระบรมฉายาลักษณ์ แก่นายตรี กกกำแหง

1.2 ประวัติการทำงานของนายตรี กกกำแหง

1.2.1 หน้าที่การทำงานในกรมป่าไม้ ในด้านการทำงานของนายตรี กกกำแหงนั้น กรมป่าไม้ (2516) ได้รวบรวมไว้ว่านายตรี กกกำแหงได้รับการบรรจุเข้ารับราชการชั้นจัตวาในตำแหน่ง ผู้ช่วยพนักงานป่าไม้ประจำกองโรงเรียนป่าไม้ จังหวัดแพร่ ในขณะที่เริ่มเป็นนักศึกษาโรงเรียนป่าไม้ จังหวัดแพร่ เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2479 โดยได้รับเงินเดือน 20 บาท หลังจากสำเร็จการศึกษา ได้รับประกาศนียบัตรวิชาการป่าไม้ชั้นสามัญจากโรงเรียนแล้ว ได้รับการแต่งตั้งในชั้นจัตวาให้ทำหน้าที่ พนักงานป่าไม้ผู้ช่วยประจำกองป่าไม้ภาคแพร่ จังหวัดแพร่ โดยได้รับเงินเดือน 50 บาท ต่อมาได้ โยกย้ายไปปฏิบัติงานหลายแห่งตั้งแต่ชั้นจัตวาจนถึงชั้นโท สำหรับตำแหน่งที่สำคัญ ก็คือ ได้รับการ แต่งตั้งให้เป็นข้าราชการชั้นเอกตำแหน่งเจ้าพนักงานป่าไม้เขตพิษณุโลกในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2493 ในขณะที่มีอายุเพียง 33 ปี ต่อมาได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งป่าไม้เขตลำปางในช่วงปี พ.ศ. 2495-2501 และตำแหน่งป่าไม้เขตนครสวรรค์ควบคู่กับตำแหน่งหัวหน้ากองด่านป่าไม้ ปากน้ำโพ ในช่วงปี พ.ศ. 2501-2505 ทั้งนี้ในปี พ.ศ. 2505 ทางกรมป่าไม้ได้กำหนดให้เป็นตำแหน่ง ชั้นพิเศษซึ่ง ขณะนั้นนายตรี กกกำแหงมีอายุเพียง 45 ปี ก่อนได้รับการแต่งตั้งให้เป็นรองอธิบดีกรมป่าไม้ในปีเดียวกัน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรงค์ ปรีชานนท์ (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) อดีตคณบดี คณะวนศาสตร์ และอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ นายอุดม หิรัญพฤกษ์ (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) อดีตรองอธิบดีกรมป่าไม้และผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และนายธานี ภมรนิยม (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) อดีตผู้อำนวยการกองจัดการที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ กรมป่าไม้ ซึ่งเคยมีประสบการณ์ ในการทำงานด้านป่าไม้ในขณะนั้นได้ชื่นชมการทำงานของนายตรี กกกำแหงเป็นอย่างมาก กับทั้งให้ ข้อสังเกตว่าเป็นผู้ที่มีความก้าวหน้าในชีวิตการปฏิบัติราชการเป็นอย่างมากเมื่อเทียบกับข้าราชการคนอื่นที่เรียนมาด้วยกันหรือรุ่นใกล้เคียงกัน หรือปฏิบัติงานในช่วงเวลาที่ใกล้เคียงกัน แสดงให้เห็นว่าต้องมี ผลการปฏิบัติงานที่อยู่ในระดับ “แถวหน้า” หรือมีฝีมือเยี่ยมยอดจริงๆ จนเป็นที่ได้รับการยอมรับจาก ผู้บังคับบัญชาของกรมป่าไม้ในระดับต่างๆ มิฉะนั้นคงไม่สามารถก้าวหน้าได้รวดเร็วเป็นอย่างมาก เพราะท่านเป็นเพียงสามัญชนที่จบการศึกษาเพียงแค่ระดับประกาศนียบัตรเท่านั้น

แพทย์หญิงเพทาย แม้นสุวรรณ ประธานมูลนิธิโรงพยาบาลเด็ก และอาจารย์ พิเศษสถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี (โรงพยาบาลเด็กเดิม) ซึ่งเป็นหลานที่ใกล้ชิดของนายตรี กกกำแหง โดยได้เคยไปอาศัยบ้านพักของนายตรี กกกำแหง ขณะเป็นแพทย์ประจำโรงพยาบาลจังหวัด พิษณุโลกและลำปาง ได้เล่าถึงอุปนิสัยส่วนหนึ่งในการทำงานของนายตรี กกกำแหง ว่า

“น้าตรี เป็นคนขยันขันแข็งในการทำงาน ทุ่มเทให้กับการทำงานมากตั้งแต่ เข้างานเย็น ทั้งยังออกไปทำงานในป่าบ่อยครั้ง ไม่ค่อยได้ออกไปเที่ยวที่ไหน ไม่ชอบออกไปเที่ยวเตร่ ตอนกลางคืน น้าตรีชอบอ่านหนังสือทางด้านป่าไม้อยู่เสมอ ที่บ้านเห็นมีหนังสือเก็บไว้เยอะทีเดียว”

การที่นายตรี กกกำแหง ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมป่าไม้ นับว่ามีความก้าวหน้าทางราชการที่รวดเร็วเป็นพิเศษ เพราะมิได้ดำรงตำแหน่งระดับหัวหน้ากองใน กรมป่าไม้มาก่อน ซึ่งตัวท่านเองก็ได้คาดหวังและรู้ตัวมาก่อนแต่ประการใด โดยนางพวงแก้ว กกกำแหง ผู้เป็นภรรยาได้เล่าให้ฟังว่า

“...ตอนนั้นจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ไปตรวจราชการที่นครสวรรค์ คนอื่นเขา แต่งชุดราชการเต็มยศไปรอรับกันหมด มีท่าน (นายตรี กกกำแหง) คนเดียวเท่านั้นที่แต่งเพียงชุดกาเกี๊ยะ

ปฏิบัติงานภาคสนาม ดูแปลกประหลาดเป็นอย่างมาก จอมพลสฤษดิ์ ถามท่านก็รายงาน ว่า ต้องรีบไปจับไม้เถื่อนมา เพิ่งดำเนินการเสร็จ ทำให้เปลี่ยนเสื้อผ้าไม่ทัน จอมพลสฤษดิ์เลยถามต่อเรื่องไม้เถื่อน ท่านก็รายงานตามความจริงทั้งหมดว่ามีจำนวนมาก ท่านบอกป่าวว่า ไม่ได้ไปลื้อหลบซี้หามา รู้สึกจอมพลสฤษดิ์จะชอบอกชอบใจ หลังจากนั้นไม่นานก็มีประกาศทางโทรทัศน์ว่ามีการแต่งตั้งให้ท่านเป็นรองอธิบดี ท่านยังไม่เชื่อเลย เพราะโทรทัศน์สมัยนั้นมันไม่ค่อยชัด รุ่งเช้าจึงจะเดินทางไปสอบถามข้อมูลที่ป่าไม้ มีพวกพ่อค้าเอากระเช้ามารอแสดงความยินดีหน้าบ้านเต็มไปหมด ท่านไม่รับ แถมยังไล่ให้เอากลับไป บอกว่ากูยังไม่รู้แล้วพวกมึงรู้ได้ยังไง หากไม่กลับไปจะปล่อยหมาที่เลี้ยงไว้ให้กัด พวกนั้นต้องกลับกันหมด...”

นายตรี กกกำแหง ได้ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมป่าไม้อย่างยาวนานถึงเกือบ 9 ปี จึงได้รับการโปรดเกล้าฯ เมื่อวันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2514 ให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ ขณะที่มีอายุ 54 ปีต่อจากนายดุสิต พานิชพัฒน์ ผู้เกษียณอายุราชการ เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2514 และได้ดำรงตำแหน่งจนถึงวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2516 เนื่องจากถึงอนิจกรรมด้วยโรคเนื้องอกในกล่องเสียง ขณะมีอายุ 55 ปี 9 เดือน

นายดุสิต พานิชพัฒน์ อธิบดีกรมป่าไม้ในขณะนั้น ได้กล่าวเหตุผลที่มีการแต่งตั้งให้นายตรี กกกำแหง ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้สืบแทนต่อที่ประชุมข้าราชการกรมป่าไม้ในพิธีมอบตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ ณ ห้องประชุมกรมป่าไม้ (ดุสิต พานิชพัฒน์ 2514) ดังนี้

“...สำหรับผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ คือ คุณตรี กกกำแหง นั้น ข้าพเจ้าเชื่อว่าท่านทั้งหลายก็คงมีความยินดีเช่นเดียวกับข้าพเจ้า เพราะคุณตรี กกกำแหง เป็นข้าราชการของกรมป่าไม้ ที่มีอาวุโสสูงที่สุด เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมความซื่อสัตย์ที่จะช่วยพานาว่าป่าไม้ของเราไปได้อย่างปลอดภัย...”

นายประทีป อุตตะมะโยธิน (วนศาสตร์รุ่นที่ 7) อดีตป่าไม้เขตลำปาง นายแผ้ว ดิษเลิศ (วนศาสตร์รุ่นที่ 13) อดีตป่าไม้จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และนายอุดม หิรัญพุกษ์ (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) อดีตรองอธิบดีกรมป่าไม้ และผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งล้วนเป็นข้าราชการกรมป่าไม้ในขณะนั้นกับทั้งยังจดจำเหตุการณ์ได้เป็นอย่างดี ได้ให้สัมภาษณ์ถึงความเหมาะสมในการแต่งตั้งนายตรี กกกำแหง ให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ สอดคล้องกับการชี้แจงข้างต้นของนายดุสิต พานิชพัฒน์ พอสรุปได้ว่าเหตุผลสำคัญในการแต่งตั้ง นอกจากความเหมาะสมในด้านอาวุโสแล้ว ก็คือความโดดเด่นในด้านความซื่อสัตย์สุจริต การยึดมั่นต่อกฎระเบียบในการปฏิบัติงาน รวมทั้งการเอาจริงเอาจังและมีผลงานเชิงประจักษ์ในด้านการปราบปรามผู้กระทำผิดทางด้านกฎหมายป่าไม้มาโดยตลอดเป็นที่รับรู้ของบุคคลทั่วไปทั้งในและนอกกรมป่าไม้

ทั้งนี้ได้สรุปแสดงการรับราชการในตำแหน่งหน้าที่ของระดับชั้นต่างๆ รวมทั้งอัตราเงินเดือนที่นายตรี กกกำแหงได้รับตั้งแต่บรรจุรับราชการจนถึงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ตามตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 การรับราชการในตำแหน่งหน้าที่และอัตราเงินเดือนในระดับชั้นต่างๆ ของนายตรี กกกำแหง

วัน เดือน ปี	ตำแหน่งหน้าที่	ชั้น	เงินเดือน รับจริง (บาท)	ระยะเวลา ดำรงตำแหน่ง
1 ก.ค.2479	ผู้ช่วยพนักงานป่าไม้ ประจำกองโรงเรียน วนศาสตร์จังหวัดแพร่	วิสามัญ	20	1 ปี 9 เดือน
1 เม.ย.2481	พนักงานป่าไม้ผู้ช่วย ประจำกองป่าไม้ ภาคแพร่ จังหวัดแพร่	จัตวา	50	1 ปี
1 เม.ย.2482	พนักงานป่าไม้จัตวา ประจำโรงเรียน วนศาสตร์จังหวัดแพร่	จัตวา	50	6 เดือน 16 วัน
16 ต.ค.2482	พนักงานป่าไม้จัตวา ประจำแผนกโครงการ กองบำรุงรักษาป่า	จัตวา	50	5 เดือน 15 วัน
1 เม.ย.2483	รังพนักงานป่าไม้ตรี ประจำกองป่าไม้ ภาคแพร่ จังหวัดแพร่	ตรี	80	4 วัน
5 เม.ย.2483	รังพนักงานป่าไม้ตรี ประจำแผนกโครงการ กองบำรุงรักษาป่า	ตรี	80	3 เดือน 25 วัน
1 ส.ค.2483	พนักงานป่าไม้ตรีประจำแผนกโครงการ กองบำรุงรักษาป่า	ตรี	80	5 เดือน 13 วัน
13 ม.ค.2484	พนักงานป่าไม้ตรีประจำแผนกทดลอง กองบำรุงรักษาป่า	ตรี	80	1 ปี 5 เดือน 18 วัน
1 ก.ค.2485	พนักงานป่าไม้ตรีประจำแผนกทดลองกอง บำรุงรักษาป่า	ตรี	90	6 เดือน 15 วัน
15 ม.ค.2486	รักษาการในตำแหน่งหัวหน้าแผนกโครงการ กองบำรุงป่า	ตรี	90	5 เดือน 16 วัน
1 ก.ค.2486	รักษาการในตำแหน่งหัวหน้าแผนกโครงการ กองบำรุงป่า	ตรี	110	1 ปี
1 ก.ค.2487	หัวหน้าแผนกโครงการ กองบำรุงป่า	โท	130	9 เดือน
1 เม.ย.2488	หัวหน้าแผนกโครงการ กองบำรุงป่า	โท	140	1 ปี 9 เดือน
1 ม.ค.2490	หัวหน้าแผนกโครงการ กองบำรุงป่า	โท	150	1 ปี
1 ม.ค.2491	หัวหน้าแผนกโครงการ กองบำรุงป่า	โท	170	1 ปี
1 ม.ค.2492	หัวหน้าแผนกโครงการ กองบำรุงป่า	โท	190	1 ปี
1 ม.ค.2493	ผู้รักษาการในตำแหน่ง เจ้าพนักงานป่าไม้ เขตพิษณุโลก	โท	190	ปรับขึ้นและ อัตราเงินเดือน
1 ม.ค.2493	เจ้าพนักงานป่าไม้เขตพิษณุโลก	เอก	350	1 ปี 3 เดือน 25 วัน
25 เม.ย.2494	เจ้าพนักงานป่าไม้เขตพิษณุโลก	เอก	350	5 เดือน 22 วัน
17 ต.ค.2494	เจ้าพนักงานป่าไม้เขตลำปาง	เอก	350	2 เดือน 15 วัน
1 ม.ค.2495	เจ้าพนักงานป่าไม้เขตลำปาง	เอก	380	1 ปี

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

วัน เดือน ปี	ตำแหน่งหน้าที่	ชั้น	เงินเดือน รับจริง (บาท)	ระยะเวลา ดำรงตำแหน่ง
1 ม.ค.2495	ป่าไม้เขตลำปาง	เอก	420	ปรับอัตรา เงินเดือน
1 ม.ค.2496	ป่าไม้เขตลำปาง	เอก	460	1 ปี
1 ม.ค.2497	ป่าไม้เขตลำปาง	เอก	500	1 ปี
1 ม.ค.2498	ป่าไม้เขตลำปาง	เอก	550	1 ปี
1 ม.ค.2499	ป่าไม้เขตลำปาง	เอก	600	1 ปี
1 ม.ค.2500	ป่าไม้เขตลำปาง	เอก	650	1 ปี 9 เดือน 27 วัน
27 ต.ค.2501	ป่าไม้เขตนครสวรรค์	เอก	650	5 เดือน 28 วัน
24 เม.ย.2502	ผู้รักษาการในตำแหน่ง หัวหน้ากองด่าน ป่าไม้ปากน้ำโพ	เอก	650	2 ปี 8 เดือน 24 วัน
18 ม.ค.2505	ป่าไม้เขตนครสวรรค์ และรักษาการใน ตำแหน่งหัวหน้ากองด่านป่าไม้ปากน้ำโพ	พิเศษ	4,300	1 วัน
18 ม.ค.2505	รองอธิบดีกรมป่าไม้	พิเศษ	4,300	8 เดือน 13 วัน
1 ต.ค.2505	รองอธิบดีกรมป่าไม้	พิเศษ	4,600	2 ปี
1 ต.ค.2507	รองอธิบดีกรมป่าไม้	พิเศษ	5,200	1 ปี
1 ต.ค.2508	รองอธิบดีกรมป่าไม้	พิเศษ	5,700	1 ปี
1 ต.ค.2509	รองอธิบดีกรมป่าไม้	พิเศษ	6,200	1 ปี
1 ต.ค.2510	รองอธิบดีกรมป่าไม้	พิเศษ	6,700	ปรับเงินเดือน
1 ต.ค.2510	รองอธิบดีกรมป่าไม้	พิเศษ	7,000	1 ปี
1 ต.ค.2511	รองอธิบดีกรมป่าไม้	พิเศษ	7,400	1 ปี
1 ต.ค.2514	อธิบดีกรมป่าไม้	พิเศษ	7,400	ปรับเงินเดือน
1 ต.ค.2514	อธิบดีกรมป่าไม้	พิเศษ	7,800	1 ปี
1 ต.ค.2515	อธิบดีกรมป่าไม้	พิเศษ	8,200	10 เดือน 8 วัน
8 ส.ค.2516	ถึงแก่กรรมด้วยโรคเนื้องอกที่กล่องเสียง			

ที่มา: ตัดแปลงจากกรมป่าไม้ (2516ก)

ในช่วงที่นายตรี กกกำแหง ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมป่าไม้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะที่ นายดุสิต พานิชพัฒน์ เป็นอธิบดีกรมป่าไม้ (พ.ศ. 2507-2514) ได้รับการมอบหมายจากกรมป่าไม้ ให้ปฏิบัติราชการพิเศษที่สำคัญหลายด้าน เนื่องจากเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริตและยึดมั่นในกฎระเบียบของทางราชการ ที่สำคัญได้แก่ การจัดซื้อที่ดินของทางราชการที่ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก การป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าของประเทศ การสอบสวนข้อเท็จจริงและการสอบสวนทางวินัยในการกระทำผิดทางราชการ การควบคุมกิจการโรงเรียนป่าไม้แพร่ การรักษาราชการแทนอธิบดีกรมป่าไม้เมื่อต้องเดินทางไปราชการทั้งในและ

ต่างประเทศจำนวนหลายครั้ง ตลอดทั้งการเป็นตัวแทนกรมป่าไม้ในการประชุมที่สำคัญร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ อีกด้วย (กรมป่าไม้ 2516ก)

1.2.2 พฤติกรรมการปฏิบัติราชการ ชีวิตในการปฏิบัติราชการของนายตรี กกกำแหง ได้รับการกล่าวขวัญว่าเป็นผู้ที่ทุ่มเทและอุทิศตนเองเพื่อป่าไม้เป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการป้องกันปราบปรามผู้ลักลอบตัดไม้ทำลายป่าและงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย ตั้งแต่เริ่มต้นรับราชการในสังกัดกรมป่าไม้จนกระทั่งเสียชีวิตในตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ ทั้งนี้ นายถนอม เปรมรัศมี (วนศาสตร์ รุ่นที่ 3) อธิบดีอธิบดีกรมป่าไม้ได้กล่าวถึงนายตรี กกกำแหงไว้ตอนหนึ่งดังนี้ (ถนอม เปรมรัศมี 2516)

“...ข้าพเจ้าได้มีโอกาสรู้จักคุณตรี กกกำแหง พนักงานป่าไม้ ได้เดินทางไปกับคณะของเราเพื่อสำรวจสภาพป่าและเก็บตัวอย่างพรรณไม้ แม้จะเป็นการฝึกงานที่ใช้เวลานานแต่ก็ได้ทำให้พวกเรามีความสนิทสนมคุ้นเคยกับคุณตรีเกินไปกว่าปกติ เพราะทุกๆคนต่างก็มีงานต้องปฏิบัติรัดตัว...สังเกตเห็นว่าท่านมีฐานะอยู่ เก็บตัวอย่างพรรณไม้ต่างๆที่เก็บมาแต่ละวันบางวันก็อยู่จนดึกดื่น

หลังจากเมื่อนักศึกษารุ่น 3 สำเร็จการศึกษาแล้ว ต่างก็แยกย้ายกันออกไปปฏิบัติงาน ข้าพเจ้าได้รับการบรรจุที่กองคั้นคว่ำ กรมป่าไม้ ได้มีโอกาสคลุกคลีในการปฏิบัติงานกับคุณตรี อีก 2 ครั้ง ครั้งหนึ่งเมื่อท่านนำคณะไปสำรวจวางโครงการป่าเลนที่จังหวัดสตูล ข้าพเจ้าแวะไปเก็บพรรณไม้ที่นั่น ได้ยินกิตติศัพท์จากเพื่อนฝูงที่ร่วมไปกับท่านว่า ท่านบุกงานอย่างหนัก ถ้าเป็นในทะเลก็มีหวังจะถูกลูกเรือจับกับต้นโยนทิ้งทะเลแน่ แสดงถึงความเข้มแข็ง รักหน้าที่ความรับผิดชอบของท่านเป็นอย่างยิ่ง อีกครั้งหนึ่งเมื่อมีการเปิดอบรมพนักงานบำรุงป่าที่หนองตาอยู่ อำเภอศรีราชา ข้าพเจ้าเป็นผู้บรรยายด้วย บางวันคณะของผู้บรรยายออกเดินทางจากที่พักศรีราชาเข้าไปสถานที่อบรมแต่เวลาเช้าตรู่เพื่อให้ทันเวลา 8 โมงเช้า ระยะทางราว 15 ก.ม. ทั้งๆที่ค่าคืนที่ผ่านมาระยะเวลาเพื่อความสนุกสนานตามประสาของคนหนุ่ม เราต่างก็ทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ ไม่เคยขาดความบกพร่อง”

นอกจากนี้ผู้บริหารระดับสูงของบริษัทไม้อัดไทย จำกัด ซึ่งใช้นามปากกาว่า “ขวางโลก” (ขวางโลก 2516) ได้บันทึกถึงอุปนิสัยใจคอการทำงานของนายตรี กกกำแหง จากประสบการณ์ที่เคยร่วมงานกันมา ดังนี้

“...ขอยกย่องท่านเป็น**มนุษย์เหล็กแห่งกรมป่าไม้** เพราะเท่าที่ผู้เขียนได้คลุกคลีอยู่กับวงการป่าไม้ ประมาณ 30 ปีเศษ จึงอาจกล่าวได้ว่าท่านอธิบดีตรีคนนี้เป็นผู้ที่มีความแข็งแรง กล้าหาญ และทรหดอดทนเป็นที่สุด สมกับคำว่า **มนุษย์เหล็กแห่งกรมป่าไม้** อย่างไม่มีผู้ใดจะคัดค้านได้...ผู้เขียนเคยไปนอนพักกับท่านที่พิษณุโลก ลำปาง นครสวรรค์ ครั้งละหลายๆ วัน ความสุขใจที่เกิดขึ้นดูเหมือนจะเพียงได้เห็นหน้ากัน และคุยกันแต่เรื่องงานๆ เท่านั้น ไม่เคยถามสารทุกข์สุกดิบหรือเอาเรื่องส่วนตัวมาคุยกันเลย...”

ทั้งยังได้เสริมเกี่ยวกับบุคลิกของการทำงานของนายตรี กกกำแหง อีกว่า

“...ในด้านความทรหดอดทนนั้น ท่าน (นายตรี กกกำแหง) ก็นับว่าเป็นยอด แม้เจ็บป่วยแต่ไม่ถึงกับต้องหามแล้ว ท่านไม่เคยหยุดงาน เคยเดินทางไปราชการในป่ากับผู้เขียน บางครั้งระยะทางที่คนธรรมดาเขาเดินกัน 2 วัน ท่านก็ใช้เวลาเดินใช้เวลาเพียง 1 คืน เพราะการเดินเวลากลางวันนั้น กว่าจะออกเดินก็ต้องกินข้าวเช้าก่อนตกลกลางวันพักเที่ยงพักบ่ายและพักระหว่างทางเพราะแดดร้อน เย็นค่ำก็พักผ่อน รุ่งเช้าจึงรีบเดินทางกันใหม่ แต่ท่านไม่เอาอย่างนั้น พอกินข้าวเย็น

แล้วก็ออกเดินทาง กลางคืนไม่ร้อน ไม่ต้องพักเที่ยงกินข้าวกลางวัน รวดเดียวถึงจุดหมายปลายทาง เดินกันถึงขนาดตามควายนั่นแหละ ขนาดที่ผู้เขียนยังพิศประียะอยู่ก็ถึงกับต้องหาหมอนวด...”

หลักฐานที่ยืนยันถึงความทรหดอดทนและมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานของนายตรี กกก้าแหง เป็นอย่างดียิ่งประการหนึ่งก็คือบันทึกส่วนตัวด้วยลายมือของท่านเองในการออกรับทราบผู้กระทำความผิดด้านป่าไม้ในท้องที่ภาคตะวันออกเฉียงอย่างสมบูรณ์ฉบับจนค้ำติดตึ้นทุกวัน ทั้งที่ในขณะนั้นท่านดำรงตำแหน่งเป็นถึงรองอธิบดีกรมป่าไม้ และเริ่มมีอาการป่วยเป็นโรคเนื้องอกในกล่องเสียงอยู่แล้ว ท่านยังออกปฏิบัติงานติดต่อกันถึง 6 วันระหว่างวันที่ 13-19 กุมภาพันธ์ 2513 ซึ่งท่านได้จดบันทึกรายละเอียดการปฏิบัติงานทุกวัน ตามรายละเอียดเฉพาะบันทึกของวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2513 ดังนี้

“...เวลา 9:00 น. พร้อมด้วยนายสุรินทร์ พงษ์โสภณ เดินทางโดยรถยนต์ไปยัง โรงงานแปรรูปไม้กึ่งเจริญ อำเภอวัฒนานคร พบกับผู้จัดการโรงงานเพื่อสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับการที่มีผู้ร้องเรียนว่ามีพนักงานบางคนเรียกร้องเอาเงินทองจากโรงเลื่อยจักร ให้กับผู้รายงานซึ่งผู้จัดการได้ยืนยันอย่างหนักแน่นว่าไม่ได้ข่าว แต่อย่างไรก็ดีจะช่วยสืบสวนจากเพื่อนโรงเลื่อยอื่นๆ ให้ต่อไป จากนั้นเดินทางไปถึงสถานีโทรคมนาคม วัฒนานคร แล้วเดินทางรถยนต์เข้าไปตามทางรถยนต์ลากไม้ด้านใต้ทางรถยนต์ ลึกเข้าไปประมาณ 2 ก.ม. ได้พบไม้ยางสามท่อน ไม้มะค่าโมง 3 ท่อน ที่ซุกซ่อนอยู่ กลับออกมาแล้วเดินทางไปตรวจสอบงานบางประการของที่ทำกรป่าไม้อำเภอสระแก้ว ได้แนะนำเกี่ยวกับการออกไปเบิกทางให้ป่าไม้อำเภอทราบ แล้วเดินทางต่อไปยังโรงเลื่อยธัญญพฤกษ์ ซึ่งหยุดทำการแปรรูปไม้ คณะเจ้าหน้าที่ได้เดินทางข้ามคลองลำพระสะทึง ไปตรวจสอบพบไม้ซุงท่อน ที่อยู่ข้างทางจึงได้ทำการตรวจยึด เสร็จแล้วเดินทางกลับถึงที่พัก เวลา 22.15 น. ระยะทาง 200 กม...”

จากการสัมภาษณ์นางพวงแก้ว กกก้าแหง ได้เล่าให้ฟังเกี่ยวกับความทรหดอดทนและสู้งานของนายตรี กกก้าแหง ผู้เป็นสามี ไว้ตอนหนึ่ง ดังนี้

“...คุณกำป็น ป่าไม้จังหวัดฉะเชิงเทรา (นายกำป็น สิงหาคำ วนศาสตร์รุ่นที่ 3 อดีตป่าไม้ป่าไม้ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชัยภูมิและน่าน ปัจจุบันถึงแก่กรรม) แกมาที่บ้านเล่าให้ฟังว่าท่าน (นายตรี กกก้าแหง) เอรารถยนต์ไปรับที่สำนักงานป่าไม้จังหวัด สั่งให้ซื้อข้าวมัดไปพร้อมซื้อเทียนและไฟฉายเพื่อต้องใช้ตอนกลางคืน ถ้าออกจากป่ามาได้ คุณกำป็นบอกว่าใจหายและกลัวๆ อยู่เหมือนกัน มันเป็นอย่างนี้ เข้าไปทำงานแล้วจึงออกมาไม่ได้ แต่ก็เตรียมตามที่ท่านสั่ง วันนั้นออกมาไม่ได้จริงๆ ต้องอยู่ในป่าเพราะตอนเข้าไปตรวจไม่ในป่า พวกพ่อค้ำมันตัดสะพานที่ข้ามไปเลย เอรารถไถรถมาทำสะพานถล่มเลย น่ากลัวมาก...”

หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2516 (เดลินิวส์ 2516) ได้เสนอข่าวโดยพาดหัวข่าวใหญ่ประจำวัน สัมภาษณ์พิเศษอธิบดีป่าไม้กรณี “เซซาโว” เชื้อในความคิดดีลึทึชของชาติและป่าผู้ทำลายต้องมีอันเป็นไป โดยนอกจากสัมภาษณ์นายตรี กกก้าแหงแล้ว ยังทำการสัมภาษณ์ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ท่านหนึ่งของกรมป่าไม้สืบเนื่องจากกรณีนายทหารล่าสัตว์ป่าในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร ซึ่งได้สรุปจุดเด่นในการทำงานของนายตรี กกก้าแหง ไว้ดังนี้

“นายตรี กกก้าแหง เป็นนักเรียนวนศาสตร์รุ่นแรกได้เกียรตินิยม เป็นอธิบดีที่ไม่เคยไปเรียนต่อต่างประเทศ ไม่มีปริญญานอกจากประกาศนียบัตรวิชาการป่าไม้ มีผลงานดีเยี่ยมในเกียรติประวัติการทำงานเคยจับไม้ยึดไม้มาทั่วภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไม่มีจุดด่างพร้อยและเป็น

แกนกลางแห่งความสามัคคีของเจ้าพนักงานป่าไม้ทั้งหมดในปัจจุบัน แม้ว่าจะสุขภาพไม่ดีก็ตาม ก็ไม่ยอมหยุดพักการทำงานที่ราชการ ถ้ารักตัวเองมากกว่างานก็คงไม่ต้องสูญเสียเสียงพูดไปอย่างเวลานี้... เมื่อ 14 ปีก่อน ในปี พ.ศ. 2502 เคยยี่ตรรถทหารชนไม้ออกจากป่า 4 คับ ที่ปากน้ำโพ (จังหวัดนครสวรรค์) ตอนนั้นทราบว่าคุณเกือบแยะไปที่หนึ่งเหมือนกัน”

นายแผ้ว ดิษเลิศ (วนศาสตร์รุ่นที่ 13) อดีตป่าไม้จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเคยรับราชการตำแหน่งหัวหน้าหน่วยป้องกันรักษาป่าน้ำดิบ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร (อยู่ในสังกัดสำนักงานป่าไม้เขตนครสวรรค์) ในช่วงปี พ.ศ. 2502-2507 ได้ให้สัมภาษณ์สอดคล้องกับเหตุการณ์ข้างต้นว่า

“ตอนนั้นท่านตรี เป็นป่าไม้เขตนครสวรรค์ ท่านเป็นคนตรงไปตรงมาไม่เกรงกลัวอิทธิพลของใคร ท่านจับไม้เถื่อนหมด ไม่ว่าจะของใคร คราวที่ตั้งมากคือจับทหารชนไม้สักเถื่อน 4 คับรถยี่เอ็มซี รู้สึกจะชนมาจากกำแพงเพชร ใช้วิถีผ่านด่านปากน้ำโพเข้าค่ายทหารไปเลย น่าจะเป็นทหารชั้นผู้น้อย พวกผู้ใหญ่เขาคงไม่รู้เรื่องด้วย ทหารคงคิดว่าป่าไม้ไม่กล้าจับเพราะเป็นไม้ของทหาร เขตตรีท่านตามเข้าไปจับในค่ายทหารเลย ท่านไม่กลัวใคร ทหารจะไม่ยอม ท่านก็เลยติดต่อกับระดับผู้บังคับบัญชาในค่ายทหาร จึงจับได้สำเร็จ”

“ตอนเป็นนายด่านปากน้ำโพที่นครสวรรค์ ท่านตั้งด่านย่อยตรวจไม้ที่ชนทางรถยนต์ด้วย มีทหารชนไม้เถื่อนมาแล้วไม่ยอมให้ตรวจตามปกติ ขับรถเอาไม้เข้าค่ายไปเลย อาจารย์ตรี แยกตามเข้าไปจับยึดไม้ในค่ายทหาร เรื่องนี้สมัยนั้นเป็นข่าวดังมาก” นายเที่ยง แจ่มศรีพงศ์ (ป่าไม้แพร่รุ่นที่ 6) ข้าราชการบำนาญกรมป่าไม้ ผู้เคยปฏิบัติงานสังกัดสำนักงานป่าไม้เขตนครสวรรค์ในขณะนั้น ได้ยืนยันพฤติกรรมการจับไม้เถื่อนของนายตรี กกกำแพง ที่นับว่ากล้าหาญชาญชัยดังกล่าว

ทั้งนี้นายอุดม หิรัญพุกฤษ (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) อดีตรองอธิบดีกรมป่าไม้และผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ก็ได้ให้สัมภาษณ์ยืนยัน พฤติกรรมที่ไม่กลัวเกรงต่ออำนาจใดๆ ของนายตรี กกกำแพง ในการจับกุมไม้เถื่อนที่ชนโดยทหารในเหตุการณ์ข้างต้นเช่นกัน

การปฏิบัติราชการของนายตรี กกกำแพง ได้ยอมรับว่าเป็นข้าราชการผู้หนึ่งที่ประกอบคุณงามดีเด่นแก่ราชการกรมป่าไม้ โดยได้จารึกชื่อไว้ ณ อนุสาวรีย์วีรชนป่าไม้ที่จัดสร้างขึ้นเมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2511 เพื่อเป็นที่ประกาศเกียรติคุณของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ผู้ประกอบคุณงามความดี และเป็นอนุสรณ์แด่เจ้าหน้าที่ป่าไม้ผู้อุทิศชีวิตเพื่ออุดมการณ์ป่าไม้ของชาติและต้องสูญเสียชีวิตเนื่องจากปฏิบัติงานในหน้าที่ นับได้ว่าเป็นแบบอย่างอันดีของบุคคลเพื่ออุทิศตนให้วงการป่าไม้ ซึ่งอนุชนรุ่นหลังสมควรที่จะได้รำลึกและยึดถือเป็นแนวทางของการทำหน้าที่ปกป้อง รักษา ดูแลป่าไม้และร่วมใจกันสืบทอดปณิธานและอุดมการณ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ให้เป็นสมบัติอันมีค่าของชาติต่อไป จนถึงปัจจุบัน ผู้ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ประกอบคุณงามดีเด่นในราชการดังกล่าวมีจำนวนทั้งสิ้น 12 ท่าน ซึ่งนายตรี กกกำแพงเป็นศิษย์เก่าวนศาสตร์เพียงคนเดียวเท่านั้นที่ได้รับเกียรติคุณ (ภาพที่ 4.9) ตามที่กรมป่าไม้ (2553) ได้รายงานไว้ ดังนี้

1) นายเฮส สเลด (H. Slade) ชาวอังกฤษ อธิบดีกรมป่าไม้คนแรกดำรงตำแหน่งระหว่าง พ.ศ.2439-2444

2) นายเฮนรี เบอร์ตัน เกส แกร์เรตต์ (Henry Burton Guest Garrett) นักพฤกษศาสตร์ชาวอังกฤษที่เข้ารับราชการกรมป่าไม้ โดยดำรงตำแหน่งสุดท้ายเป็นป่าไม้ภาค

- 3) พระยาวิจิตรนันท (โต โภเมศ) ข้าราชการกรมป่าไม้ ผู้ได้รับการยกย่องให้เป็นบิดาของวงการพฤกษศาสตร์ไทย และยังดำรงตำแหน่งราชบัณฑิต ประเภทวิทยาศาสตร์ชีวภาพ ประจำสาขาวิชาพฤกษศาสตร์ สำนักวิทยาศาสตร์ ราชบัณฑิตยสถาน
- 4) พระยารัษฎานุประดิษฐ์ (ทองคำ เศรษฐศิลา) นักพฤกษศาสตร์ นักวิชาการป่าไม้ ผู้ริเริ่มปลูกสร้างสวนป่าไม้สักของประเทศไทย และผู้จัดตั้งกองป่าไม้ภาคใต้
- 5) พระยาตรังพิทักษ์ (สนิท พุกกะมาน) นักเรียนทุนหลวงในวิชาการป่าไม้คนแรก และอธิบดีกรมป่าไม้คนแรกที่เป็นคนไทย ดำรงตำแหน่งระหว่าง พ.ศ. 2467-2477
- 6) พระยาพนานุจร (เปล่ง สาครบุตร) อธิบดีกรมป่าไม้คนที่ 5 ดำรงตำแหน่งระหว่าง พ.ศ. 2478-2484 เป็นผู้มีส่วนสำคัญในการก่อตั้งโรงเรียนป่าไม้จังหวัดแพร่ ซึ่งต่อมาได้รวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งคนบตีเป็นคนแรก เป็นผู้สนับสนุนให้มีนิตยสารวนสาร เพื่อเป็นสื่อเผยแพร่กิจการและความรู้ในการป่าไม้ เคยดำรงตำแหน่งนายกสภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วุฒิสมาชิก และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระหว่าง พ.ศ. 2491-2492
- 7) หลวงวิลาสวนวิท (เมธ รัตนประสิทธิ์) ผู้อำนวยการคนแรกของโรงเรียนป่าไม้ จังหวัดแพร่ และคนบตีคนที่ 3 ของคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- 8) ศาสตราจารย์เทียม คมกฤส อธิบดีกรมป่าไม้คนที่ 9 ดำรงตำแหน่งระหว่างปี พ.ศ. 2495-2500 และคนบตีคนที่ 10 ของคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- 9) หลวงสมานวนกิจ (เจริญ สมานวนกิจ) อธิบดีกรมป่าไม้คนที่ 8 ดำรงตำแหน่งระหว่างปี พ.ศ. 2493-2494 และคนบตีคณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ระหว่างปี พ.ศ. 2498-2499
- 10) นายตรี กกกำแหง อธิบดีกรมป่าไม้คนที่ 13 ดำรงตำแหน่ง ระหว่างปี พ.ศ. 2514-2516
- 11) พระยาอนุวัตน์นรงค์ (ปิยะ อนุวัตน์นรงค์) คนบตีคนที่ 2 ของคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาการเพาะปลูกยางพาราในประเทศไทย
- 12) หม่อมเจ้าสืบสุขสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์ อธิบดีกรมป่าไม้คนที่ 7 ดำรงตำแหน่งระหว่าง ปี พ.ศ. 2491-2492 และเคยเป็นคนบตีคนที่ 9 ของคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ดำรงตำแหน่งระหว่าง ปี พ.ศ. 2491-2502

ภาพที่ 4.9 นายตรี กกกังแห่ง ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ที่ประกอบคุณงามความดีเด่นแก่ราชการ โดยจารึกชื่อที่อนุสาวรีย์วีรชนป่าไม้

ในส่วนของผู้ทิศชีวิตเนื่องจากปฏิบัติงานในหน้าที่ จนถึงปี พ.ศ. 2553 มีจำนวน 68 ท่าน (กรมป่าไม้ 2553) ทั้งนี้เมื่อแรกก่อสร้าง อนุสาวรีย์แห่งนี้เคยประดิษฐานอยู่ ณ หน้าอาคารที่ทำการกรมป่าไม้ ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร แต่เมื่อมีการสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อปี พ.ศ. 2539 ในบริเวณนี้ จึงได้ย้ายอนุสาวรีย์วีรชนป่าไม้ไปอยู่บริเวณลานอเนกประสงค์ ด้านหน้าอาคารศูนย์วิจัยและฝึกอบรมการป่าไม้ กรมป่าไม้ จนถึงในปัจจุบัน

2. ประสบการณ์ด้านชีวิตส่วนตัว ประสบการณ์ด้านสังคม บทบาท พฤติกรรมและผลงาน การบริหารที่เข้ากับหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานป่าไม้ของนายตรี กกกำแหง

จากการรวบรวมข้อมูลทั้งการค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องหลายรายการ จากห้องสมุด กรมป่าไม้และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หอจดหมายเหตุแห่งชาติ สำนักหอสมุดแห่งชาติ ห้องสมุดคณะวนศาสตร์ หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และหอสมุดโรงเรียนป่าไม้แพร่ จังหวัดแพร่ เอกสาร รวมทั้งสมุดบันทึกส่วนตัวและภาพถ่ายในอดีตของนายตรี กกกำแหง ที่บ้านพักส่วนตัว รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยมีผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 43 คน ซึ่งได้นำประสบการณ์ชีวิตส่วนตัว ชีวิตในการทำงาน และสังคม บทบาท พฤติกรรมและผลงานการบริหารงานป่าไม้ของนายตรี กกกำแหง มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ โดยใช้กรอบหลักธรรมาภิบาล ของสำนักงานพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) เป็นหลัก ซึ่งมี 4 หลักการสำคัญ รวม 10 หลักการย่อย ได้แก่ ด้านประสิทธิภาพ ด้านประสิทธิผล ด้านการตอบสนอง ด้านการรับผิดชอบต่อ/สามารถตรวจสอบได้ ด้านเปิดเผย/โปร่งใส ด้านหลักนิติธรรม ด้านความเสมอภาค ด้านการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ ด้านการกระจายอำนาจ และด้านความรับผิดชอบต่อการบริหาร ซึ่งพบว่า นายตรี กกกำแหง มีธรรมาภิบาลในแต่ละด้านตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

2.1.1 ด้านประสิทธิภาพ (Efficiency) นายตรี กกกำแหง ได้มีความมุ่งมั่นต่อการบริหารงานป่าไม้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นหลังจากได้รับการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ ผลงานที่เด่นชัดในด้านนี้ก็คือ การที่ได้มีการจัดแบ่งส่วนราชการกรมป่าไม้ใหม่ เพื่อมุ่งหวังให้การปฏิบัติราชการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ได้ทำการเสนอคณะปฏิวัติในขณะนั้น จนได้รับความเห็นชอบตามประกาศของการปฏิวัติ ฉบับที่ 283 ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 โดยให้ยกเลิกพระราชกฤษฎีกา จัดวางระเบียบราชการ กรมป่าไม้ในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2495 ที่ได้กำหนดไว้ครั้งสุดท้าย เนื่องจากพิจารณาเห็นว่าในช่วง 20 ปีที่ผ่านมาภาระหน้าที่ที่สำคัญบางด้านของกรมป่าไม้มีการเปลี่ยนแปลงไป (กรมป่าไม้ 2516ข) ซึ่งกรมป่าไม้ (2523) กรมป่าไม้ (2539) และรัชนิโพธิแทน (2555) ได้สรุปว่าในช่วงนี้มีการปรับโครงสร้างองค์การของกรมป่าไม้ มีการจัดตั้งกองจัดการป่าไม้แทนกองโครงการเพื่อทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจทรัพยากรป่าไม้หรือการจัดการป่าไม้สักไม้กระยาเลย ไม้ป่าเลน รวมทั้งการจัดการป่าไร่และอุตสาหกรรม และงานที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจป่าไม้ กองค้นคว้าได้เปลี่ยนมาเป็นกองวิจัยผลิตผลป่าไม้ โดยมีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในด้านต่างๆ ได้แก่ งานวิจัยไม้ชั้นพื้นฐาน งานวิจัยไม้ชั้นประยุกต์ งานวิจัยป้องกันเนื้อไม้ งานวิจัยไม้อัด

ไม้ประกอบ งานวิจัยเคมีผลิตป่าไม้ งานวิจัยและส่งเสริมการเพาะเลี้ยงครั้ง และงานธุรการและเผยแพร่ ส่วนงานซึ่งเป็นการขยายงานด้านการค้นคว้าวิจัยที่เป็นระบบและหลากหลายมากขึ้น ส่วนกองบำรุงป่า เปลี่ยนชื่อมาเป็นกองบำรุง และมีการเพิ่มงานที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงต้นน้ำขึ้นมาใหม่อีกงานหนึ่ง กับทั้งยังได้มีการจัดตั้งกองอุทยานแห่งชาติขึ้นมาเพื่อมุ่งหวังให้งานทางด้านการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ มีการดำเนินงานที่กว้างขวางตลอดทั้งเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นกว่าในอดีต นอกจากนี้ยังได้มีการจัดตั้ง กองการเจ้าหน้าที่ขึ้นมาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลและให้คำปรึกษาแก่ผู้บริหารงาน ระดับสูงของกรมป่าไม้อีกด้วย

นอกเหนือจากการเปลี่ยนแปลงไปโดยมีการจัดตั้งหน่วยงานที่สำคัญ 4 กอง คือ กองจัดการป่าไม้ กองวิจัยผลิตผลป่าไม้ กองอุทยานแห่งชาติ และกองการเจ้าหน้าที่แล้ว กรมป่าไม้ (2516ข) และกรมป่าไม้ (2539) รายงานว่า กรมป่าไม้ยังได้มีการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับพระราชบัญญัติ ป่าไม้ พุทธศักราช 2484 และพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2503 ให้มีประสิทธิภาพ ทันทต่อเหตุการณ์และรัดกุม รวมทั้งกำหนดระเบียบลงโทษให้หนักยิ่งขึ้น ที่สำคัญได้แก่ การควบคุม ไม้สักแปรรูป การครอบครองของป่าหวงห้าม การอนุญาตตั้งโรงงานแปรรูปไม้โดยใช้เครื่องจักรกล และการกำหนดชนิดของสัตว์ป่าคุ้มครองประเภทต่างๆ เป็นต้น

นอกจากนี้ นายผ่อง เล่งอี้ (วนศาสตร์รุ่นที่ 21) อดีตอธิบดีกรมป่าไม้ ผู้ซึ่งมีส่วนสำคัญในการบุกเบิกงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประเทศไทย ได้ให้สัมภาษณ์เพิ่มเติม พอสรุปได้ว่า ได้พยายามผลักดันให้มีการจัดตั้งหน่วยในระดับกองของกรมป่าไม้เพื่อรับผิดชอบงานด้าน อนุรักษ์สัตว์ป่าเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2503 อย่างมีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้นซึ่งได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากนายเถลิง ดำรงนาวาสวัสดิ์ รองปลัดกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ รวมทั้งนายตรี กกกำแหง อธิบดีกรมป่าไม้ในขณะนั้น จนต่อมาจึงประสบความสำเร็จ และได้มีการประกาศจัดตั้งกองอนุรักษ์สัตว์ป่าขึ้นในกรมป่าไม้เมื่อปี พ.ศ. 2518

ในช่วงที่นายตรี กกกำแหง ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ได้ให้ความสำคัญ ต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในด้านการอนุรักษ์ต้นน้ำอีกด้วย (กรมป่าไม้ 2523) กล่าวคือ ได้มีการสนับสนุน การดำเนินงานโครงการทดลองจัดการลุ่มแม่น้ำสา ในพื้นที่ภาคเหนือ โดยได้รับความร่วมมือและ สนับสนุนเป็นอย่างมากจากองค์การสหประชาชาติ (United Nation Development Programme) โดยการส่งผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศมาร่วมปฏิบัติงานกับนักวิชาการฝ่ายไทย โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญก็ คือ เพื่อทำการพัฒนาลุ่มน้ำสาให้มีสภาพอุดมสมบูรณ์รวมทั้งพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมควบคู่กัน ไป ทั้งนี้ผลจากการดำเนินงานโครงการนี้ เป็นรากฐานสำคัญส่วนหนึ่งในการนำไปประยุกต์ใช้จัดการ ลุ่มน้ำของประเทศไทย ซึ่งได้มีการจัดตั้งกองอนุรักษ์ต้นน้ำอย่างเป็นทางการในโอกาสต่อมาอีกด้วย (กรมป่าไม้ 2539)

ในด้านการเพิ่มประสิทธิภาพทางการปฏิบัติราชการแก่บุคลากรนั้น ในช่วงที่ นายตรี กกกำแหง ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ ได้มีส่วนร่วมสนับสนุนในด้านการเพิ่มพูนวิชาการ ให้แก่ทั้งเจ้าหน้าที่ทางกรมป่าไม้และเอกชนในบางด้าน ที่สำคัญได้แก่ การริเริ่มให้มีหลักสูตรการ ดำเนินการสืบสวนดำเนินคดี หลักสูตรวิทยากรประจำกรมป่าไม้ หลักสูตรการตรวจพิสูจน์และการใช้ ประโยชน์ไม้ และหลักสูตรการอบไม้และอาบน้ำยาไม้ รวมทั้งการอบรมต่อเนื่องจากหลักสูตรที่เคย

ดำเนินงานมาแล้วในอดีตได้แก่การสำรวจจริงวัดป่าไม้ หัวหน้าคนงานป่าไม้ ดินป่าไม้ (กรมป่าไม้ 2515ก; กรมป่าไม้ 2516ข)

สำหรับการบริหารงานเพื่อมุ่งประสิทธิภาพโดยการประหยัดทรัพยากรของหน่วยงานนั้น นายตรี กกกำแหง ขณะดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมป่าไม้ ในฐานะประธานที่ประชุมป่าไม้เขตและป่าไม้จังหวัดทั่วราชอาณาจักร เรื่องงานในหน้าที่กองคลัง เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2510 ณ ห้องประชุมกรมป่าไม้ ได้สรุปแนวทางการบริหารทรัพยากรที่สำคัญของหน่วยงานจากการประชุม (กรมป่าไม้ 2510) ที่ชี้ให้เห็นถึงพฤติกรรมการมุ่งประสิทธิภาพของงานทางราชการ กรมป่าไม้ พอสรุปได้ดังนี้

1) การของบประมาณเพิ่มเติม สำหรับงบบริหารทั่วไป เงินหมวดค่าใช้สอย จะจัดสรรให้หน่วยงานที่มีความจำเป็นจริงๆ ในด้านการปราบปราม โดยต้องชี้แจงเหตุผลและรายละเอียดเกี่ยวกับการปราบปราม ค่าเบี้ยเลี้ยง ยานพาหนะ และค่าเช่าที่พักของผู้ปฏิบัติงานทั้งหมด

2) การจัดหารถยนต์สำหรับใช้ในการปราบปราม เน้นการจัดหาให้จังหวัดและเขตที่มีการปราบปรามอยู่แล้วแต่ยังได้ไม่ครบ เพราะรถยนต์เป็นครุภัณฑ์ราคาสูง ในขั้นนี้จะไม่จัดหาเพิ่มเติมสำหรับจังหวัดที่ไม่เกี่ยวกับการปราบปรามหรือมีรถยนต์อยู่แล้ว สำหรับหน่วยงานที่มีความจำเป็นด้านการปราบปรามจะพยายามจัดหาให้ โดยอาศัยหลักประหยัด

3) การจัดสรรเครื่องพิมพ์ดีด จะจัดสรรให้ทางสำนักงานป่าไม้จังหวัด โดยพิจารณาความจำเป็นในการใช้ที่จังหวัดก่อน อาจเปลี่ยนเครื่องใหม่ไว้ที่จังหวัดโดยเอาเครื่องเก่าให้ทางอำเภอใช้ ทั้งนี้ให้เปิดโอกาสแก่หน่วยราชการสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ร่วมใช้ตามความประสงค์ด้วย

4) การจัดซื้อรถยนต์ตรวจป่าเลน ให้สำนักงานป่าไม้จังหวัดที่มีพื้นที่ป่าชายเลนเสนอขอมายังกรมป่าไม้ โดยยึดหลักการว่ามีพื้นที่ป่าชายเลนจำนวนเท่าใด มีความจำเป็นต้องปราบปรามอย่างไร และให้พิจารณาการใช้เรือหางยาวแทนการใช้เรือเร็วหรือรถยนต์เพื่อการประหยัด ทั้งนี้จะพิจารณาให้ตามความจำเป็นมากน้อยของแต่ละหน่วยงาน

5) การใช้วิทยุสนามเพื่อการปราบปรามในท้องที่ ขอให้พิจารณาความจำเป็นและความเหมาะสมอีกครั้ง เนื่องจากการใช้วิทยุในการปราบปรามอาจไม่ได้ผลเท่าที่ควร เพราะต้องมีเครื่องทำไฟและต้องใช้อยู่ตลอดเวลาเพื่อติดต่อประสานงานกันได้ตลอด หากมีเครื่องกีดขวางก็เป็นอุปสรรคในการติดต่อ นอกจากนี้ยังมีราคาสูง ซึ่งไม่คุ้มค่าในการใช้ปฏิบัติงาน

6) การสร้างบ้านพักข้าราชการและเรือนรับรองของหน่วยงานในภูมิภาค ต้องจัดให้หน่วยงานทุกแห่งมีที่ทำการของตนเองเสียก่อนในลำดับแรก จึงพิจารณาจัดสร้างบ้านพักให้ในลำดับต่อไป สำหรับการขอให้มีเรือนรับรอง เนื่องจากมีความจำเป็นน้อย จึงยังไม่สมควรจัดให้มีขึ้น

7) การจัดหาเครื่องอัดสำเนาโรเนียวของสำนักงานป่าไม้จังหวัด ขอให้สำนักงานป่าไม้จังหวัดใช้ร่วมกับหน่วยงานอื่นในจังหวัดที่สังกัด หรือใช้ร่วมกับสำนักงานป่าไม้เขตในพื้นที่ เพราะเครื่องอัดสำเนาโรเนียวเป็นครุภัณฑ์ราคาแพง จึงควรใช้ร่วมกับหน่วยงานอื่น เพื่อการประหยัดงบประมาณของทางราชการ

ในการประชุมข้างต้น ยังได้มีการพิจารณาการแก้ไขลักษณะรูปรอยตรา “ต” (ตราประจำตัวของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการตีประทับไม้ เพื่อแสดงการอนุญาตในการทำไม้) ซึ่งพนักงาน

บางคนที่ไม่สุจริตอาจทำการตีตรา “เขียง” หรือ “ยกล้อ” เพื่อมิให้เห็นเลขประจำดวงตราหรือเห็นแต่ไม่ชัดเจน อันมีเจตนาตีตราไม้เถื่อนให้กับพ่อค้า ทั้งนี้ นายตรี กกกำแหง ได้ให้ความสำคัญ ในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก กับทั้งมีเจตนารมย์ที่มุ่งต่อการควบคุมการตีตราไม้ เพื่อให้การปฏิบัติงานที่รัดกุม มีประสิทธิภาพ และไม่บังเกิดผลเสียหายต่อทางราชการ โดยสรุปในที่ประชุมว่า

“เรื่องการประทับตราไม้ ได้เคยเวียนกำชับไปยังจังหวัดและเขตแล้วว่า หากพนักงานผู้ใดตีตราไม้ผิด จะถือว่ามีความผิดอย่างร้ายแรง การแก้ไขรูปแบบใหม่เพื่อป้องกันนี้ ควรจะพิจารณาว่า ควรจะให้ไม้เลขทั้งข้างล่างและบนดวงตรา “ต” จะเหมาะสมเพียงใดหรือไม่ ทั้งนี้ หากตรวจสอบไม้ที่มีดวงตราไม้ชนิดนี้ ควรจะตรวจสอบโดยละเอียด เช่นดวงตราประกอบตราเลขเรียงประจำท่อนไม้ เลขปีที่ประทับ ตลอดจนเอกสารอื่นๆ ที่ควบคุมไม้นั้น และขนาด ชนิดไม้นั้นด้วยก็จะสามารถทราบได้ด้วยว่า ไม้รายนั้นบุคคลใดเป็นผู้วัดตรา”

นอกจากนี้ในการประชุมดังกล่าวยังได้มีการพิจารณา การแก้ไขระเบียบใหม่ ในกรณีการตรวจยึดไม้จำนวนเล็กน้อยที่เจ้าหน้าที่ไปตรวจราชการอื่นได้ตรวจพบ หากทำการตรวจยึดแล้วจะต้องทำสัญญาเฝ้ารักษาและส่งเรื่องราวดำเนินคดีต่อพนักงานสอบสวน อันเป็นภาระของผู้ตรวจยึดและต้องรับผิดชอบหากไม้ของกลางเกิดการเสียหายหรือสูญหาย ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่ค่อยยึดเมื่อพบไม้กรณีนี้ จึงมีการเสนอให้ผู้ตรวจยึดไม่ต้องรับผิดชอบ หากมีการเสียหายเกิดขึ้น ทั้งนี้ นายตรี กกกำแหง ซึ่งคร่ำหวอดต่อการปราบปรามและจับกุมการกระทำผิดทางด้านป่าไม้อยู่แล้ว ได้เสนอที่ประชุมอันแสดงให้เห็นถึงการมุ่งมั่นต่อความมีประสิทธิภาพในการรักษามลประโยชน์ของทางราชการ ซึ่งที่ประชุมได้เห็นชอบกับข้อเสนอของท่าน ดังนี้

“ระเบียบการตรวจยึดตลอดจนการชักลากและเฝ้ารักษาไม้ของกลางนี้ได้วางไว้เพื่อถือปฏิบัติแล้ว ไม่เห็นด้วยที่จะแก้ไข หากให้เจ้าหน้าที่ทำการตรวจยึดโดยไม่ต้องปฏิบัติตามระเบียบที่มีอยู่ขณะนี้ และผู้ตรวจยึดไม่ต้องรับผิดชอบด้วย ก็จะเกิดการเสียหายได้ เพราะจะเป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่ออำพรางของเจ้าหน้าที่ผู้ทุจริตสมคบกับผู้มีอาชีพทำไม้ได้ การปฏิบัติงานด้านปราบปรามนี้ หากเจ้าหน้าที่ผู้ใดมีเจตนาสุจริตก็ควรจะต้องเสี่ยง เพื่อผลงานบ้าง ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ปฏิบัติไปตามแนวระเบียบบ้าง ก็ขอให้อยู่ในดุลพินิจและการตัดสินใจว่าจะสมควรเพียงใด การที่จะขอให้แก้ไขหลักการหรือระเบียบส่วนใหญ่ซึ่งได้วางไว้รัดกุมแล้วนี้ ไม่ควรจะทำ การที่เจ้าหน้าที่ตรวจพบไม้ผิดกฎหมายแล้วไม่ตรวจยึด ย่อมถือได้ว่าละเลยต่อหน้าที่ ควรจะได้ดำเนินคดีตามกฎหมาย อาญาฐานไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ ซึ่งมีโทษถึงจำคุก แต่หากได้ตัดสินใจปฏิบัติไปโดยผิดต่อระเบียบโดยสุจริตใจ หากจะต้องถูกพิจารณาโทษก็ทางด้านวินัยเท่านั้น จึงขอให้ที่ประชุมพิจารณาในการไปราชการตรวจวัด ตีตรา ชักลาก หรือตีตราภาคหลวงไม้ก็ดี หากพบไม้ที่ไม่ชอบอยู่ใกล้กับไม้ที่ไปดำเนินการตรวจวัดตีตราเหล่านั้นแล้ว ควรจะได้ทำการตรวจยึดและมอบให้เจ้าของไม้ที่ทำไปนั้นเป็นผู้เฝ้ารักษาไม้ของกลางเสียด้วย หากไม่ได้รับความร่วมมือ ก็ควรจะได้หาหลักฐานดำเนินคดีแก่บุคคลผู้นั้นเสียเลย เพราะไม้ที่ไม่ชอบนั้น อยู่ใกล้เคียงและปะปนกับไม้ของผู้นั้น อย่างน้อยที่สุดบุคคลผู้นั้นย่อมจะรู้เห็นเกี่ยวกับไม้นี้บ้าง หรือมิฉะนั้น ก็ชอบที่จะไม่ดำเนินการ ตรวจวัด ตีตรา ชักลาก หรือตราภาคหลวงไม้นั้นๆ ไว้ก่อน เป็นการบังคับโดยปริยาย จนกว่าจะได้รับความร่วมมือ ทั้งนี้ต้องใช้ดุลพินิจและความตั้งใจปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ด้วย”

นายตรี กกกำแหง นับว่าเป็นผู้ที่พยายามปฏิบัติงานของทางราชการที่รับผิดชอบมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยในขณะที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกโครงการ กองบำรุงป่า ได้ริเริ่มให้มีหลักสูตรการฝึกอบรมการกานไม้สัก (พาณิช สันตวิณัยย์ 2548ก) ให้แก่พนักงานป่าไม้ โดยจัดขึ้นในท้องที่จังหวัดลำปาง มีกำหนด 3 เดือน ในปี พ.ศ. 2491 ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์ นายประทีป อุตตะมะโยธิน วนศาสตร์รุ่นที่ 7 อดีตป่าไม้เขตลำปาง ซึ่งขณะนั้นปฏิบัติงานสังกัดสำนักงานป่าไม้เขตลำปาง ได้เข้าร่วมอบรมด้วย โดยให้ข้อมูลว่า

“ท่าน (นายตรี กกกำแหง) เป็นผู้ริเริ่มให้มีการอบรมการกานไม้สัก ไม้สักถ้าไม่กานมันเสียก่อน มันจะไม่ลอยน้ำเพราะมีน้ำหนักมาก ทำให้ขนย้ายลำบาก ต้องมีการกานไม้ โดยควั่นเปลือกกรอบต้นเพื่อตัดท่อน้ำที่อาหาร ที่ความสูง 50 เซนติเมตร จากพื้นดิน แล้วปล่อยให้มันจะตายและแห้ง เมื่อโค่นแล้วรอให้เปลือกกล่อนรวมแล้วเป็นเวลา 1 ปี จึงใช้ช่างชักลากไปริมแม่น้ำ แล้วผูกเป็นแพให้ลอยน้ำ ไปกรุงเทพฯ”

การอบรมดังกล่าว นายตรี กกกำแหง เป็นผู้สอนและควบคุมอย่างจริงจัง เพื่อให้การอบรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งนายประทีป อุตตะมะโยธิน ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า

“ท่านควบคุมการอบรมด้วยตนเอง ท่านเป็นคนเอาจริงเอาจังมาก ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ พวกที่เรียนต้องลงมือปฏิบัติกันอย่างจริงจังแม้บางคนจะมีความรู้อยู่บ้างแล้วก็ตาม มิฉะนั้นหากไม่เข้าใจ การกานไม้จะไม่ประสบผลสำเร็จ ท่านไม่ค่อยชอบพูดมาก แต่เป็นกันเอง ใครไม่เข้าใจก็ถามท่านได้”

ในด้านการปฏิบัติราชการภาคสนามของนายตรี กกกำแหง จากการสัมภาษณ์ทั้งนายธานี ภมรนิยัม และนายจำพูล กองสาร (ทั้ง 2 ท่านเป็นศิษย์เก่าวนศาสตร์รุ่นที่ 15) ข้าราชการบำนาญ กรมป่าไม้ ผู้ซึ่งเคยออกปฏิบัติราชการในการตรวจปราบผู้กระทำความผิดทางด้านป่าไม้ในท้องที่ต่างๆ อยู่เสมอ (ภาพที่ 4.10) ในช่วงที่นายตรี กกกำแหง ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมป่าไม้ รวมทั้งในขณะที่ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ ซึ่งอาจลดลงไปบ้างท่านต้องปฏิบัติภารกิจอื่นๆ อีกด้วย ทั้งสองท่านได้ให้ข้อมูลที่ตรงกันว่า นายตรี กกกำแหง มักใช้ผู้ปฏิบัติงานราชการร่วมกับท่าน ครั้งละเพียง 1-2 คน เท่านั้นให้เหมาะสมกับลักษณะของงาน ซึ่งให้เห็นถึงการพยายามใช้ทรัพยากรของทางราชการให้มีประสิทธิภาพเป็นอย่างยิ่ง เพราะการใช้กำลังเจ้าหน้าที่มากมายโดยไม่มีความจำเป็น ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายจากทางราชการเพิ่มเติมจำนวนมาก ทั้งในด้านค่าเบี้ยเลี้ยง ที่พัก ค่ายานพาหนะ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่ติดตามมา รวมทั้งเจ้าหน้าที่บางรายอาจไม่มีความจำเป็นมากนักในภาระหน้าที่ที่ต้องไปปฏิบัติ ทำให้เป็นการสิ้นเปลืองทรัพยากรของกรมป่าไม้ที่ไม่คุ้มค่ากับผลงานที่ได้รับ นอกจากนี้แล้วอาจมีส่วนทำให้ความลับของทางราชการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดทางด้านป่าไม้มีการรั่วไหล ส่งผลต่อการปฏิบัติราชการที่ขาดประสิทธิภาพอีกด้วย

ทั้งนี้หลักฐานสำคัญที่ช่วยยืนยันกับพฤติกรรมข้างต้น ก็คือ บันทึกการปฏิบัติราชการที่นายตรี กกกำแหง ได้เขียนไว้โดยลายมือของท่านเองหลายครั้ง ดังตัวอย่างบันทึกเมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2512 ได้แก่

“เวลา 7.00 น. พร้อมด้วยนายธานี ภมรนิยัม หัวหน้าแผนกทดลองฯ กองคั่นคว่ำ และนายจำนงค์ ชาญสูงเนิน พนักงานป่าไม้จัตวา กองคั่นคว่ำ เดินทางโดยรถยนต์ จากกรมป่าไม้ไปตรวจราชการในท้องที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือถึงจังหวัดระยอง เวลา 12.00 น. ตอนบ่ายพร้อมด้วยผู้ช่วยป่าไม้

จังหวัดระยองไปตรวจโรงเลื่อยจักรที่บ้านซากขุน และตรวจตามทางซีกลากไม้จากโรงเลื่อยไปทางเขายายตา ตรวจพบไม้ยางจำนวน 4 ท่อน ใกล้กับหมอนไม้ของโรงเลื่อย มีรอยตามยี่ดของเจ้าหน้าที่ป่าไม้อำเภอเมือง แล้วได้ตรวจพบไม้กระยาเลยหวงห้ามอยู่ในหมอนไม้จำนวน 9 ท่อน บริเวณเชิงเขายายตา ได้ตรวจพบไม้กระยาเลยหวงห้ามชนิดต่างๆ ตัดทอนเป็นท่อน ช้างซีกลากมาเตรียมไว้บรรทุกรถยนต์อีกจำนวน 10 ท่อน ผู้ช่วยป่าไม้จังหวัดได้ ทำการตรวจยึดไว้แล้วและยังมีทางรถยนต์ซีกลากไม้ไปได้อีก แต่เกรงว่าจะค้ำมีด จึงได้สั่งให้ผู้ช่วยป่าไม้จังหวัด เข้าไปทำการสำรวจตรวจสอบโดยละเอียดในวันหน้า แล้วเดินทางกลับออกจากป่าไม้ไปถึงสวนสนพ เวลา 18.00 น. พักอยู่ที่สวนสน ระยะทาง 300 กิโลเมตร”

นอกจากนี้แล้วยังมีบันทึกด้วยลายมือของท่านอีกกรณีหนึ่ง เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2513 ได้สะท้อนคุณลักษณะทางการมุ่งหวังให้งานมีประสิทธิภาพก็คือ

“...เวลาเข้าหารือกับป่าไม้จังหวัดตราด ได้รับทราบว่าการทำไม้ในป่าผูกขาดของ ออป. (องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้) คือ ป่าสัมปทาน อ.อ.ป. (องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้) ดำเนินการได้ล่าช้า ทำไม้ออกมาได้น้อยมากและไม่ทันตามกำหนดเวลา ปัญหาเรื่องนี้เห็นว่าสำคัญอยู่ เพราะโรงเลื่อยอยู่ในท้องที่จังหวัดตราดก็หวังพึ่งไม้จากป่า 2 แห่ง นี้เป็นส่วนใหญ่ เพื่อป้อนโรงงาน เมื่อ อ.อ.ป. ทำไม้ออกมาได้น้อยเช่นนี้ย่อมก่อความเดือดร้อนให้กับโรงเลื่อยเป็นอันมาก สำหรับปัญหาเรื่องการทำไม้ของกลางให้ อ.อ.ป. คงปรากฏว่า อ.อ.ป. ได้ไปติดต่อรับมอบไม้ล่าช้า เช่นเคย ทั้งที่จะเป็นผลเสียอย่างมากมาย เพราะจะทำให้หน้าไม้ไปใช้ประโยชน์ได้ล่าช้า ไม่เสื่อมคุณภาพ นับว่าเป็นผลเสียหายนต่อเศรษฐกิจของชาติได้ ควรจะได้ปรับปรุง เวลา 9.00 น.เดินทางโดยรถยนต์ไปยังจังหวัดจันทบุรี พบกับป่าไม้จังหวัดได้สอบถามและหารืองานในหน้าที่ในท้องที่จังหวัดจันทบุรี อ.อ.ป. ได้รับอนุญาตผูกขาดทำไม้ป่าโป่งน้ำร้อนอยู่ 1 ปี เรื่องการทำไม้ป่าผูกขาดและไม้ของกลาง ก็คงเป็นเช่นเดียวกับเรื่องของจังหวัดตราด จำเป็นที่จะต้องพิจารณาปรับปรุงการดำเนินงานเพื่อให้ลุล่วงไป โดยรวดเร็วยิ่งขึ้น จากนั้นได้เดินทางกลับถึงบ้านพักจังหวัดพระนคร เวลา 20.30 น. ระยะทาง 400 กิโลเมตร”

นายธานี ภมรนิยม และนายจำทูล กองสาร (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) อดีตข้าราชการกรมป่าไม้ผู้เคยออกปฏิบัติงานภาคสนามร่วมกับนายตรี กกกำแหงเป็นระยะๆ รวมทั้งนายประพัฒน์ แสงสกุล (วนศาสตร์รุ่นที่ 19) ที่เคยได้รับการมอบหมายให้ปฏิบัติงานทำนองเดียวกันได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมพอสรุปได้ว่า ในการออกไปปฏิบัติราชการภาคสนามทุกครั้ง นายตรี กกกำแหง ได้กำหนดให้ข้าราชการที่ไปร่วมปฏิบัติงานด้วยต้องจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานทั้งหมดเป็นลายลักษณ์อักษรหลังจากกลับจากปฏิบัติราชการโดยมีกำหนดเวลาชัดเจน เพื่อเสนอแก่ท่านในการพิจารณาความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไขให้เกิดความสมบูรณ์ก่อนทุกครั้ง แล้วจึงสั่งการให้หน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไปตามระเบียบหรือหลักเกณฑ์ที่กรมป่าไม้กำหนดไว้ อันแสดงให้เห็นถึงการมุ่งประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนายตรี กกกำแหงเป็นอย่างดี

ภาพที่ 4.10 นายตรี กกกำแหง ออกตรวจปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า

จากการสัมภาษณ์นางพวงแก้ว กกกำแหงผู้เป็นภรรยาเกี่ยวกับคุณสมบัติ
 ด้านนี้ของนายตรี กกกำแหง ได้ข้อมูลที่น่าสนใจถึงอุปนิสัยในการรักษาความลับของทางราชการ ว่า
 “กระเป๋าทือของท่านใครจะไปยังไม่ได้ แกล้งเอาไว้ บอกว่ามีเอกสารทางราชการ
 บัตรสนเท่ห์ งานลับ ท่านจะไม่วางเรียรดอด ไม่วางบนโต๊ะ ระวังตัวแจเลย กลับมาถึงบ้าน ทิ้งกระเป๋
 เอกสารเข้าไปเก็บในห้องนอนเลย บางทีคุณ..(ขอสงวนนาม) มารอพบเพื่อพูดคุยด้วย แกล้งลือคฤงญแจ
 ห้องทุกครั้ง บอกว่าไม่ไว้ใจคนนี่ มีนิสัยเป็นคนกะล่อน”

ในทรรศนะของบุคคลที่มีใช้เป็นที่ทั้งญาติและเจ้าหน้าที่ป่าไม้โดยตรง เช่น นางสาวสมิตรา ฉั่วตระกูล อดีตผู้ตรวจราชการ กรมป่าไม้ และผู้อำนวยการกองคลัง กรมป่าไม้ ที่ได้เฝ้าสังเกตพฤติกรรม การทำงานของนายตรี กกกำแหง ช่วงดำรงตำแหน่งรองอธิบดี จนกระทั่งเป็นอธิบดีกรมป่าไม้ ได้กล่าวชื่นชมท่านในด้านที่เกี่ยวข้องกับหลักการมีประสิทธิภาพ ดังนี้

“ตอนนั้นดิฉันเป็นนักบัญชีผู้น้อย ได้เห็นพฤติกรรมการทำงานของท่าน (นายตรี กกกำแหง) มาโดยตลอดที่ท่านเป็นผู้บริหารระดับสูงของกรม ท่านเป็นคนดีจริงๆ ไปราชการก็ไม่ค่อยยอมเบิกค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทางและค่าที่พัก ท่านช่วยประหยัดเงินให้ทางราชการ ตอนเป็นอธิบดีก็ไม่ยอมย้ายห้องทำงาน ใช้ห้องเดิมตอนที่เป็นรอง ไม่มีการตกแต่งห้องใหม่ เพอร์นิเจอร์กับของใช้ก็ใช้ของเดิม เคยไปราชการต่างจังหวัดกับผู้อำนวยการกองคลังสมัยนั้น บังเอิญไปพบท่านระหว่างทาง ท่านไม่มีผู้ติดตามอะไร กินอาหารที่ร้านเล็กๆ ข้างทาง ท่านเป็นคนสมถะจริงๆ”

จึงเห็นได้อย่างชัดเจนว่า นายตรี กกกำแหง เป็นผู้ที่มีคุณธรรมาภิบาล ในการบริหารงานป่าไม้ ให้เกิดประสิทธิภาพเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาและปรับปรุงการจัดโครงสร้างขององค์กร ให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนไป การกำหนดระเบียบและแนวทางปฏิบัติที่มุ่งในการประหยัดทรัพยากรการทำงาน การปฏิบัติราชการในภาคสนามร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยตนเอง แม้เป็นผู้บริหารระดับสูงแล้วก็ตาม การกำหนดแนวทางการใช้วัสดุและอุปกรณ์ต่างๆ อย่างมีเหตุผล ไม่ฟุ่มเฟือย แม้ตัวท่านเองมีโอกาสนในฐานะผู้บังคับบัญชาสูงสุดของกรมป่าไม้ แต่ก็ยังยึดมั่นในหลักการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ควรยึดถือเป็นอย่างยิ่ง

2.1.2 ด้านประสิทธิผล (Effectiveness) แม้ว่าประเทศไทยได้มีการประกาศพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 (ภายหลังได้มีการปรับปรุงเป็นพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535) แต่ผลการดำเนินงานตามกฎหมายฉบับนี้ในระยะต้น ไม่ค่อยมีความก้าวหน้าตามเจตนารมณ์ที่กำหนดไว้เท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประกาศเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและพื้นที่ในลักษณะอื่นที่เหมาะสมกับการเป็นอยู่ ความปลอดภัยและการขยายพันธุ์สัตว์ป่าในประเทศไทย เนื่องจากขาดแคลนบุคลากรและงบประมาณ ทั้งนี้ นายผ่อง เล่งอี้ (วนศาสตร์รุ่นที่ 21) อดีตอธิบดีกรมป่าไม้ ได้ให้สัมภาษณ์ว่าตนเองมีความพยายามผลักดันในด้านการอนุรักษ์สัตว์ป่าให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นหลังจากจบปริญญาโททางด้านสัตว์ป่า จากประเทศสหรัฐอเมริกาในปี พ.ศ. 2509 ต่อมาได้รับการแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าฝ่ายจัดการสัตว์ป่าแห่งชาติ จึงได้ทำการเสนอกรมป่าไม้ให้เร่งรัดจัดตั้งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเพิ่มเติม แทนการประกาศให้เป็นป่าสัมปทาน ทั้งนี้ นายผ่อง เล่งอี้ ได้ให้สัมภาษณ์ว่าได้รับการสนับสนุนจาก นายตรี กกกำแหง เป็นอย่างมากเพราะท่านเองมีความพยายามอย่างยิ่งในการป้องกันรักษาป่าไม้ของชาติเอาไว้แล้ว ซึ่งได้เคยให้ความเห็นต่อข้อเสนอในการประกาศเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยการเขียนเป็นบันทึกว่า

“ขอให้ประกาศเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแทนที่การให้สัมปทาน”

ทั้งยังสั่งการสำคัญอีกว่า

“ต่อไปนี้การประกาศเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าขอให้มั่นได้มาตรฐาน”

การที่นายตรี กกกำแหง มีแนวทางในการป้องกันรักษาป่าในรูปแบบของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า แทนการให้สัมปทานป่าไม้ นอกจากเป็นการรักษาพื้นที่ป่าไม้ธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ยังทำให้ช่วยคลี่คลายความขัดแย้งของเจ้าหน้าที่บางส่วนลงได้

เนื่องจากทั้ง 2 ฝ่าย ทั้งฝ่ายที่เน้นการให้สัมปทานป่าไม้และฝ่ายที่เน้นงานการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ มีการขัดแย้งกันในความคิดอยู่เสมอ ซึ่งนายผ่อง เล่งอี้ (วนศาสตร์รุ่นที่ 21) ได้ให้ข้อมูลว่า

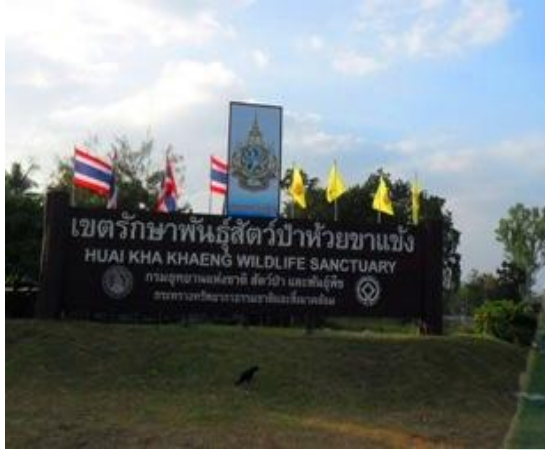
“ตอนนั้นคนในกรมป่าไม้บางส่วนทั้งคุณ...(ขอสงวนนาม)...ต้องการให้มีการอนุญาตการทำสัมปทานไม้แก่พ่อค้าในพื้นที่ป่าภูเขา (จังหวัดชัยภูมิ) ซึ่งเป็นป่าโครงการทำไม้อยู่แล้ว แต่ผมเห็นว่าควรจัดตั้งเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เพราะสภาพป่าอุดมสมบูรณ์มาก มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่หลายชนิด ที่สำคัญก็คือ ป่าไม้จังหวัดชัยภูมิเอาหนึ่งแตรหนึ่งชิ้น กับเลือดแตรหนึ่งขวดที่ชาวบ้านนำมาให้ผมดู ผมเลยประมวลเรื่องแล้วนำเสนอ นายตรี กกก้าแห่ง อธิบดีกรมป่าไม้ด้วยตัวเอง ท่านถามข้อมูลทั้งหมด แล้วก็เห็นชอบสั่งการให้จัดตั้งเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า พอเข้าที่ประชุมซึ่งมีอาจารย์ถนอม เปรมรัศมี (รองอธิบดีกรมป่าไม้ในขณะนั้น) เป็นประธาน เสียงส่วนใหญ่จะให้ทำสัมปทาน ผมเลยเอาบันทึกสั่งการของท่านอธิบดีตรีฯให้ดู ประธานเลยรีบสรุปว่าให้จัดตั้งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขาแทนการให้สัมปทานป่าไม้ ผมยังโดนคุณ...(ขอสงวนนาม)...พูดที่เล่นที่จริงในที่ประชุมว่า แหมแตรตัวเดียวเอาพื้นที่ตั้ง 8 แสนไร่”

ทั้งนี้ในช่วงที่ นายตรี กกก้าแห่ง เป็นอธิบดีกรมป่าไม้ได้ทำการประกาศเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเพิ่มเติมถึง 5 แห่ง คือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองนาคา จังหวัดระนอง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว จังหวัดจันทบุรี เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง จังหวัดอุทัยธานี และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน กับทั้งยังได้มีการประกาศขยายพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสักพระ จังหวัดกาญจนบุรี รวมพื้นที่ทั้งหมดที่ประกาศ ในช่วงนี้ถึงจำนวน 4,169,512.5 ไร่ อีกทั้งได้มีการริเริ่มให้มีการจัดตั้งศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าขึ้นเป็นครั้งแรกที่เขาเขียว ตำบลบางพระ จังหวัดชลบุรี นอกจากนี้ได้มีการประกาศเขตจัดการสัตว์ป่าและเขตสงวนพันธุ์สัตว์ป่าขึ้นอีกหลายแห่งด้วย (กรมป่าไม้ 2523; กรมป่าไม้ 2539)

ในด้านการสำรวจพื้นที่ป่าไม้เพื่อประกาศเป็นป่าสงวนแห่งชาติเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 นั้น ในระหว่างปี พ.ศ. 2515-2516 ที่นายตรี กกก้าแห่ง ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ ได้มีการดำเนินการประกาศแล้วเสร็จจำนวน 150 ป่า รวมเนื้อที่ป่าสงวนแห่งชาติทั้งสิ้น 24,872,052.5 ไร่ นอกจากนี้แล้วยังได้มีการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติเพื่อตอบสนองพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 อีกจำนวน 3 แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติน้ำหนาว จังหวัดพิษณุโลกและเพชรบูรณ์ อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ และอุทยานแห่งชาติภูพาน จังหวัดสกลนครและกาฬสินธุ์ รวมพื้นที่จำนวน 1,357,125 ไร่ (กรมป่าไม้ 2515ก; กรมป่าไม้ 2516ข)

ผลงานด้านการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ในด้านการประกาศให้เป็นพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและพื้นที่อุทยานแห่งชาติ (ภาพที่ 4.11) ซึ่งอธิบดีตรี กกก้าแห่ง ได้ให้ความสำคัญเนื่องจากเป็นมาตรการในการสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดทางด้านการป่าไม้ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบุกรุกถือครองพื้นที่ป่าไม้เป็นอย่างดี กับทั้งยังเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลักฐานบ่งชี้ที่สำคัญก็คือในปี พ.ศ. 2515 อันเป็นปีที่อุทยานแห่งชาติเยลโลว์สโตนของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นอุทยานแห่งชาติที่ได้รับการประกาศจัดตั้งเป็นแห่งแรกของโลกมีอายุครบ 100 ปี ได้มีการประชุมนานาชาติและประกาศให้อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ซึ่งเป็นอุทยานแห่งชาติแห่งแรกของประเทศไทย เป็น 1 ใน 5 อุทยานแห่งชาติดีเด่นของโลก ซึ่งนับว่าเป็นการ

ได้รับรางวัลอันทรงเกียรติอย่างยิ่งของกรมป่าไม้และประเทศไทย ทำให้ได้ชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วโลก (ไพโรจน์ สุวรรณกร 2539)

ภาพที่ 4.11 พื้นที่ป่าอนุรักษ์บางส่วนที่ประกาศจัดตั้งในช่วงที่นายตรี กกกำแหง ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้

ในช่วงที่นายตรี กกกำแหง ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมป่าไม้ และอธิบดีกรมป่าไม้ (พ.ศ. 2505-2516) เป็นช่วงเวลาที่ประเทศไทยได้เริ่มมีการประกาศใช้แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509) และต่อมาได้เพิ่มเติมใช้แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2-3 (พ.ศ. 2510-2519) ซึ่งในขณะนั้นรัฐบาลมีนโยบายมุ่งหวังการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศเป็นอย่างมาก เป้าหมายที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือการส่งเสริมปลูกพืชเกษตรเชิงเศรษฐกิจ ที่ต้องการใช้พื้นที่เพาะปลูกจำนวนมาก (ภาควิชาการจัดการป่าไม้ 2529) ทั้งนี้ นายตรี กกกำแหง ขณะดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมป่าไม้ ได้แสดงความคิดเห็นต่อที่ประชุมการป่าไม้ ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2511 (ตรี กกกำแหง 2511) ดังนี้

“จากสถิติเกี่ยวกับประชากรของประเทศเรา ปรากฏว่าอัตราเพิ่มขึ้นของพลเมือง เท่ากับร้อยละ 3.3 ต่อปี กล่าวคือปัจจุบันเรามีประชากรเพิ่มขึ้นปีละประมาณ 1.1 ล้านคน ซึ่งนับว่าเป็นอัตราที่สูงมาก ประกอบกับประเทศไทยเป็นประเทศกสิกรรม ที่ดินจึงถูกใช้ไปในทางกสิกรรมเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เป็นผลให้เนื้อที่ป่าต้องลดน้อยไป แต่ที่เสียหายร้ายแรงก็คือ เนื้อที่ป่าจำนวนมาก ได้ถูกทำลายไปโดยมิชอบ ซึ่งจะเป็นผลกระทบกระเทือนต่อการกสิกรรมของประเทศเป็นอย่างมาก และอีกประการหนึ่งจะเป็นผลให้กำลังผลิตจากไม้ไม่พอกับความต้องการ...”

การขยายที่ดินเพื่อการเพาะปลูกพืชเกษตรในช่วงดังกล่าว ส่งผลให้มีการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้โดยผิดกฎหมายอย่างกว้างขวาง ทำให้กรมป่าไม้ต้องดำเนินงานทางด้านป้องกันรักษาป่าอย่างเข้มงวด โดยได้มีการจัดตั้งหน่วยป้องกันรักษาป่าในช่วง พ.ศ. 2504-2516 ถึง 177 หน่วย (กรมป่าไม้ 2516ข) รวมทั้งยังมีการจัดสายตรวจปราบปรามจากส่วนกลางออกไปดำเนินการในท้องที่จังหวัดต่างๆ ที่มีกำลังไม่เพียงพอและประสบปัญหาด้านกระทำความผิดทางด้านกฎหมายป่าไม้จำนวนมากอีกด้วย ทำให้ผลการป้องกันรักษาป่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง โดยมีรายงานของกรมป่าไม้ (2514) กรมป่าไม้ (2515ก) และกรมป่าไม้ (2516ข) สรุปว่าในระหว่าง 3 ปีนี้มีการปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายป่าไม้ฉบับต่างๆ จำนวน 9,699 11,772 และ 11,489 คดี สามารถจับกุมผู้กระทำความผิด จำนวน 12,756 18,114 และ 7,436 คน ตามลำดับ ทั้งนี้จากการสำรวจพื้นที่ป่าไม้ของประเทศพบว่า ในปี พ.ศ. 2516 มีเนื้อที่ป่าไม้คงเหลืออยู่ถึงประมาณร้อยละ 43.21 ของเนื้อที่ประเทศ (รัชนิ โภธิแทน 2555) ซึ่งเป็นปีสุดท้ายที่พบว่าสูงกว่า ร้อยละ 40 ตามเป้าหมายของนโยบายการป่าไม้แห่งชาติที่ได้กำหนดไว้ในปี พ.ศ. 2528 จนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ในบางช่วงเวลามีรายงานว่าเหลือเนื้อที่ป่าไม้ต่ำกว่าร้อยละ 30 อีกด้วย (ดุสิต เวชกิจ 2557)

นายตรี กกกำแหง ได้ดำเนินการออกทำการตรวจปราบปรามผู้กระทำความผิดทางด้านป่าไม้ด้วยตนเองอยู่เป็นระยะๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายใหญ่ๆ ตามที่ได้รับการร้องเรียน หรือมีผู้ทำการแจ้งเบาะแส เนื่องจากนายตรี กกกำแหง ปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัดต่อบทกฎหมายทางด้านป่าไม้ที่เกี่ยวข้อง ทำให้เป็นที่เกรงกลัวแก่ผู้กระทำความผิดเป็นอย่างยิ่ง จึงได้มีการสมคบกับเจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้บางส่วนเพื่อติดตามการเคลื่อนไหวในการออกปฏิบัติราชการพื้นที่ของนายตรี กกกำแหง ทำให้สามารถหลบเกลื่อนพฤติกรรมการกระทำความผิดอยู่ได้บางครั้ง จนภายหลัง นายตรี กกกำแหง ได้ระแคะระคาย จึงได้ปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานเสียใหม่ ให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ รวมทั้งเป็นการลดความเสี่ยงต่อการปฏิบัติงานตามที่นายธานี ภมรนิยม (วนศาสตร์ รุ่นที่ 15) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

“ผู้ที่แจ้งความเคลื่อนไหวในการออกไปปฏิบัติราชการของท่านตรี กกกำแหง ก็คือพวกสารบรรณ และพนักงานขับรถที่ในตอนต้นเราคาดไม่ถึง เพราะพวกนี้จะรู้กำหนดการและเส้นทางการออกปฏิบัติราชการจากเอกสาร ที่เสนอขออนุมัติการเดินทางไปราชการจากอธิบดีกรมป่าไม้ ภายหลังจากท่านใช้วิธีการคือ ไม่ระบุสถานที่ที่จะออกไปทำงานทำให้พวกสารบรรณจึงไม่มีข้อมูลแจ้งพวกพ่อค้า ส่วนคนขับรถและเจ้าหน้าที่ที่ท่านกำหนดให้ออกไปราชการด้วยรวมทั้งตัวผมเอง ท่านสั่งการเพียงแต่จะให้เตรียมตัวไปราชการกับท่านก็วันเท่านั้น เมื่อถึงเวลาเดินทางตัวท่านเอง จะคอยบอกเส้นทางให้คนขับรถจนไปถึงโรงเลื่อยหรือสถานที่ที่จะไปตรวจสอบ วิธีการนี้ทำให้การปฏิบัติงานของท่านไม่เคยพลาดเป้าหมายเลย”

นายประเสริฐ เสรีวัตตะนะ (วนศาสตร์รุ่นที่ 26) อดีตข้าราชการกรมป่าไม้ได้เล่าประสบการณ์ในทำนองเดียวกัน ที่บ่งชี้ถึงการบริหารงานมุ่งสู่ความมีประสิทธิภาพว่า

“ท่านอธิบดีตรี กกกำแหง ได้ให้บุคลากรของกรมป่าไม้ซึ่งร่วมทีมฟุตบอลของกรมในขณะนั้น ได้ออกปฏิบัติราชการโดยการออกตรวจปราบปรามผู้กระทำความผิดทางด้านป่าไม้ ร่วมกับท่านอยู่บ้างในบางครั้ง โดยออกปฏิบัติงานในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ในท้องที่ทางภาคตะวันออก แถวจังหวัดปราจีนบุรีและระยอง แต่ท่านไม่เคยบอกใครให้ทราบก่อนว่ามีเป้าหมายการตรวจปราบปรามในจังหวัดใด ส่วนมากพวกเราได้ทราบก็ต่อเมื่อขึ้นรถยนต์ในตอนเช้าเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงมักถูกพรรคพวกที่อยู่ต่างจังหวัดต่อว่าอยู่เสมอว่าทำไมไม่แจ้งให้ทราบล่วงหน้าจะได้เตรียมการต้อนรับได้ถูกต้อง คือท่านอธิบดีตรีไม่ต้องการให้ความลับรั่วไหลซึ่งอาจมีผลทำให้ผู้กระทำความผิดรู้ล่วงหน้า และสามารถหลบหนีพฤติกรรมความผิดได้”

ศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ ตั้งธรรม (วนศาสตร์รุ่นที่ 28) ข้าราชการบำนาญ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งเคยรับราชการกรมป่าไม้ ในช่วงระยะเวลาหนึ่งหลังจากจบการศึกษา ก่อนโอนย้ายมาเป็นอาจารย์คณะวนศาสตร์ในภายหลัง ได้ชื่นชมพฤติกรรมดังกล่าวและยืนยันว่า วิธีการทำงานของท่านอธิบดีตรี กกกำแหง ข้างต้นเป็นที่รับรู้และกล่าวถึงกันอย่างกว้างขวาง ในหมู่ของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้ในขณะนั้น เนื่องจากยังไม่เคยพบว่ามีผู้บริหารระดับสูงของกรมป่าไม้ได้ใช้วิธีการเช่นนั้นมาก่อนแต่ประการใด สอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ นายแผ้ว ดิษเลิศ (วนศาสตร์รุ่นที่ 13) อดีตป่าไม้จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่ว่า

“คนในกรมป่าไม้เขารู้กันดีว่าท่านอธิบดีตรีเวลาออกทำงานไปตรวจป่า จะไม่ยอมบอกให้ลูกน้องรู้ว่าจะไปที่ใด ให้เตรียมเสื้อผ้ามาเท่านั้น ท่านกลัวว่าลูกน้องจะบอกข่าวแก่พวกโรงเลื่อย ถ้าพวกนี้รู้ว่าท่านจะไปตรวจ จะรีบเอาไม้เถื่อนทิ้งลงแม่น้ำบ้าง หรือไม่ก็ลากไปซ่อนในป่า ให้พ้นเขตรับผิดชอบของโรงเลื่อย”

พฤติกรรมในการทำงานของนายตรี กกกำแหง ที่มุ่งประสิทธิภาพในการทำนองเดียวกันกับข้างต้น ท่านได้เคยใช้นับตั้งแต่ดำรงตำแหน่งป่าไม้เขตนครสวรรค์ ดังที่นายเที่ยง แจ่มศรีพงศ์ (ป่าไม้แพร่รุ่นที่ 6) ข้าราชการบำนาญกรมป่าไม้ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

“ตอนเป็นป่าไม้เขตนครสวรรค์ ท่านขยันทำงานมาก เสาร์อาทิตย์ก็ไม่หยุด ขอบอกไปตรวจป่า ตรวจโรงเลื่อย ตรวจรถบรรทุกไม้ บรรทุกถ่าน ท่านเอาลูกน้องไปด้วย ผมเองก็เคยไปกับท่าน แต่ท่านไม่เคยบอกใครล่วงหน้าว่าจะไปทำอะไรที่ไหน ท่านกลัวว่าความลับจะรั่วไหลทำให้พวกทำผิดรู้ตัว ท่านใช้วิธีการนี้ตลอดเลย”

ในงานด้านการปราบปรามและจับกุมผู้กระทำผิดทางด้านป่าไม้ ที่นายตรี กกกำแหง ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น นอกจากท่านได้ทุ่มเทการปฏิบัติงานด้วยตนเองแล้วยังได้มีการพัฒนาศักยภาพและปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา จนสามารถสร้างผลงานได้เป็นที่ประจักษ์ยิ่ง ดังที่นายพาดิษ สันติวณิชช์ ป่าไม้แพร์รุ่นที่ 6 ข้าราชการบำนาญ กรมป่าไม้ ได้เล่าให้ฟัง ดังนี้

“สมัยที่ท่านอาจารย์ตรี กกกำแหง ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมป่าไม้ ท่านไม่ค่อยได้นั่งทำงานที่กรมป่าไม้เท่าไร ส่วนใหญ่ท่านจะออกตรวจปราบปรามการลักลอบตัดฟันไม้ในจังหวัดใกล้เคียงกับกรุงเทพฯ คณะของท่านไม่ใช่พยัคฆ์ไพร (ดังที่กรมป่าไม้แต่งตั้งในปัจจุบัน) มีแต่ผู้เฒ่าผู้สูงอายุ เท่าที่ผมจำได้ ก็มีคุณประเสริฐ บุญศิริ คุณวิชา ทองภัทร คุณไมตรี หันตรา คุณประถม พันธุ์ ปัจจุบันท่านที่กล่าวนามมานี้ถึงแก่กรรมหมดแล้ว มีคุณไมตรี หันตรา อายุ 95 ปี เพิ่งถึงแก่กรรมเมื่อต้นปี พ.ศ. 2557 ทั้ง 4 ท่านนี้ออกตรวจปราบปรามจับกุมผู้ลักลอบตัดฟันไม้ในท้องที่จังหวัดตราด จันทบุรี ระยอง ชลบุรี แล้วเข้ามาปฏิบัติงานที่จังหวัดปราจีนบุรี (สมัยนั้นยังไม่ได้ตั้งอำเภอสระแก้ว เป็นจังหวัดสระแก้ว) ดังนั้นพื้นที่ปฏิบัติงานปราบปราม จึงเริ่มตั้งแต่อำเภอกบินทร์บุรี สระแก้ว วัฒนานคร อรัญประเทศ ลันสุดที่อำเภอตาพระยา มีผู้คนพูดกันว่า ตอนสี่ทุ่มยังเห็นคณะปราบปรามชุดนี้อยู่ที่จังหวัดตราด พอตตอน 05.00 น. มาพบอยู่ที่อำเภอสระแก้ว สมัยนั้นเส้นทางสายจันทบุรี-สระแก้วยังไม่มี ถ้าท่านรองตรีย่างก้าวเข้าไปอำเภอไหน ป่าไม้อำเภอที่ถูกย้ายอำเภอนั้น ส่วนป่าไม้จังหวัดก็ถูกลอบสวน และก็ต้องย้ายไปในที่สุด ป่าไม้อำเภอที่ย้ายไปเป็นป่าไม้อำเภอตรี ส่วนป่าไม้อำเภอที่ย้ายมาแทนเป็นป่าไม้อำเภอจัตวา ซึ่งทุกคนล้วนแล้วแต่เป็นลูกศิษย์ที่ท่านเป็นอาจารย์อบรมมาในหลักสูตรพนักงานโครงการป่าไม้ และพนักงานบำรุงป่า และทุกคนที่มาทำหน้าที่เป็นป่าไม้อำเภอ ก็ชื่อตรงเหมือนท่าน โดยเฉพาะการดูต้นไม้ทุกชนิดของป่า เช่น หวาย ชัน ปอ ฯลฯ จะรู้จักหมด...”

การปฏิบัติงานอย่างจริงจังของนายตรี กกกำแหง และผู้ร่วมงานข้างต้น จากการสัมภาษณ์ นายประทีป อุตตะมะโยธิน วนศาสตร์รุ่นที่ 7 ป่าไม้จังหวัดปราจีนบุรีในขณะนั้น ได้ชื่นชมว่าสร้างผลงานไว้อย่างมากมาย เพราะขณะนั้นมีการลักลอบนำไม้เถื่อนจำนวนมากเข้ามาจากประเทศกัมพูชา โดย...(ขอสงวนนาม)...พ่อค้าไม้เถื่อนที่ต่อมาผันตัวเองเป็นนักการเมืองผู้มีชื่อเสียงของประเทศไทย ทั้งนี้ นายพาดิษ สันติวณิชช์ ได้กล่าวสรุปผลการปฏิบัติงานดังกล่าวไว้ดังนี้

“...บรรดาไม้ของกลางที่ตรวจยึดได้ที่อำเภอสระแก้ว จะให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ชักลากมารวมหมอนกับไม้ของกลางที่อำเภอกบินทร์บุรี เวลายืนมองที่ข้างทางจะเห็นท่อนซุงทอดเรียงตัวกันลึบลิวสุดลูกหูลูกตา คล้ายต้นข้าวที่จังหวัดสุพรรณบุรี-อยุธยา ไม้ซุงแต่ละท่อนที่วางเรียงกับพื้นดิน เมื่อไปยืนที่หน้าตัดสูงเท่าคนเลยทีเดียว

บรรดาพนักงานป่าไม้ของสำนักงานป่าไม้เขตปราจีนบุรี สำนักงานป่าไม้จังหวัดปราจีนบุรีพากันตักงานกันเป็นแถว เพราะงานสำรวจคัดเลือกดีตราไม้ในป่าโครงการ งานตรวจประทับตราอนุญาตชักลากไม้ งานตรวจวัดดีตรา เพื่อคำนวณเงินค่าภาคหลวงไม้ ท่านรองตรีฯ ได้มอบให้คณะทำงานของท่านทั้ง 4 คน เป็นผู้ดำเนินการทั้งสิ้น สมัยนั้นท่านอาจารย์ไพโรจน์ อติศรประเสริฐ ดำรงตำแหน่งป่าไม้เขตปราจีนบุรี และท่านประทีป อุตตะมะโยธิน ดำรงตำแหน่งป่าไม้จังหวัดปราจีนบุรี เป็นช่วง พ.ศ. 2506-2508”

นางพวงแก้ว กกก้าแหง ผู้ซึ่งได้รับการพูดคุยถ่ายทอดมาจากพนักงานขับรถยนต์ของกรมป่าไม้ ได้เล่าให้ฟัง สอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ นายเกษม รัตนไชย (วนศาสตร์รุ่นที่ 21) และนายปัญญา ปรีดีสนิท (วนศาสตร์รุ่นที่ 28) อดีตข้าราชการกรมป่าไม้ พอสรุปได้ว่า นายตรี กกก้าแหง ยังได้ใช้อีกวิธีการหนึ่งในการปฏิบัติราชการให้เกิดประสิทธิผลต่อการตรวจปราบปรามผู้กระทำความผิดทางด้านป่าไม้ ก็คือ การเปลี่ยนยานพาหนะเดินทางระหว่างทางในการออกไปปฏิบัติราชการ โดยในขณะนั้นผู้กระทำความผิดด้านป่าไม้มีการว่าจ้างให้มีผู้สะกดรอยตามรถยนต์ (ที่เรียกว่าหมาทาง) ที่ใช้ในการเดินทางของนายตรี กกก้าแหง ซึ่งเมื่อระแคะระคายในเรื่องนี้ นายตรี กกก้าแหง ได้ทำให้เชื่อว่าเดินทางไปประชุมที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยจอดรถยนต์ประจำตำแหน่งไว้ ขณะเดียวกันได้ทำการขอยืมรถยนต์ของนายอรุณ พุ่มหิรัญ รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในขณะนั้น ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทเนื่องจากเคยเรียนร่วมชั้นในระดับประถมศึกษามาก่อน แล้วขับรถยนต์ออกด้านหลังกระทรวงเพื่อไปปฏิบัติราชการ ตรวจปราบปราม ตามที่วางแผนไว้ ทำให้ผู้กระทำความผิดด้านป่าไม้ไม่สามารถไหวตัวได้ทัน นอกจากนี้ในบางครั้งก็ใช้วิธีการสับเปลี่ยนรถยนต์คันใหม่ในสถานที่บางแห่งซึ่งได้นัดหมายให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่ไว้เนื้อเชื่อใจนำรถยนต์คันอื่นมาคอยรอรับเพื่อไปปฏิบัติงานอยู่แล้ว ทำให้หาทางไขว้เขวและส่งข้อมูลที่คลาดเคลื่อนให้แก่ผู้กระทำความผิดส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของงานที่นายตรี กกก้าแหง วางเป้าหมายเอาไว้

ในด้านการมีวิสัยทัศน์ทางการอนุรักษ์สัตว์ป่าของป่าไม้ นายตรี กกก้าแหง ที่สำคัญอีกเหตุการณ์หนึ่งตามที่ได้รับฟังจากการให้สัมภาษณ์นายผ่อง เล่งอี่ (วนศาสตร์รุ่นที่ 21) อดีตอธิบดีกรมป่าไม้ ก็คือ การที่ทางกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติในขณะนั้น ประสงค์ขอให้เฟิกถอนพื้นที่บางส่วนของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสลักพระ จังหวัดกาญจนบุรี ที่ประกาศจัดตั้งไปแล้วเพื่อทำเหมืองฟลูออไรท์ ซึ่งคาดว่าน่าจะสร้างรายได้ให้ประเทศจำนวนมาก เพียงแต่ต้องแลกกับการสูญเสียพื้นที่ป่าไม้อันอุดมสมบูรณ์มากจำนวนหนึ่งเช่นกัน แม้ทางรัฐบาลในขณะนั้นค่อนข้างมีนโยบายสนับสนุนการทำเหมืองอย่างมากก็ตาม แต่นายตรี กกก้าแหง ในฐานะผู้แทนกรมป่าไม้ ได้ยกเอาความเห็นด้านวิชาการป่าไม้ชี้แจงต่อกรรมการที่เกี่ยวข้องพิจารณา เพื่อให้เห็นถึงคุณค่าของทรัพยากรป่าไม้ที่จะสูญเสียไป อันส่งผลกระทบต่ออาจสร้างความเสียหายต่อทรัพยากรสัตว์ป่า และทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ อย่างมากมายมหาศาลอีกด้วย ในที่สุดการทำเหมืองแร่ที่กรมป่าไม้ไม่อาจทัดทานได้ แต่ต้องย้ายไปดำเนินการในพื้นที่ใกล้เคียงที่สภาพป่าไม้ค่อยมีความอุดมสมบูรณ์และหลีกเลี่ยงความเสียหายต่อสัตว์ป่า เพียงแต่พื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการทำเหมืองแร่ลดลงไปบ้าง

การบริหารงานป่าไม้อันมุ่งไปสู่ประสิทธิผลของนายตรี กกก้าแหง ได้ก่อให้เกิดผลสำเร็จ ที่เป็นรูปธรรมในหลายด้าน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้ ที่เห็นได้อย่างชัดเจนก็คือแทนการอนุญาตให้มีการทำสัมปทานป่าไม้ในพื้นที่ป่าธรรมชาติ แต่ท่านได้สนับสนุนให้ทำการกำหนดพื้นที่ป่าไม้ให้เป็นพื้นที่อนุรักษ์ ในรูปแบบของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และอุทยานแห่งชาติจำนวนหลายแห่งรวมเป็นพื้นที่ป่าไม้ที่มีจำนวนมากมาย ซึ่งยังมีสภาพสมบูรณ์มาจนถึงทุกวันนี้ เนื่องจากกฎหมายในการจัดการพื้นที่ป่าอนุรักษ์เหล่านี้ มีความเข้มงวดมากกว่ากฎหมายฉบับอื่นๆ นอกจากนี้ท่านยังพยายามดำเนินงานอันก่อให้เกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง โดยนอกจากเร่งทำการประกาศพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติแล้ว ยังเน้นในด้านการปราบปรามผู้ลักลอบตัดไม้และการทำไม้ออกที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

โดยใช้เทคนิควิธีการต่างๆ ที่คิดค้นขึ้นมา ทั้งนี้เนื่องจากท่านเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์และประสบการณ์ในการทำงานทางด้านป่าไม้มาอย่างโชกโชนนั่นเอง

2.1.3 ด้านการตอบสนอง (Responsiveness) นายตรี กกกำแหง มีคุณสมบัติของการตอบสนองต่องานด้านการป่าไม้ที่รับผิดชอบในหลายด้าน ที่สำคัญก็คือ ความต้องการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ในขณะนั้น นอกจากการให้สัมปทานป่าไม้เพื่อทำไม้ออกจากป่าเป็นนโยบายของรัฐบาลแล้ว ในด้านอุตสาหกรรมทำเยื่อกระดาษ นับว่าเป็นความต้องการอย่างยิ่งของภาคเอกชนเพื่อผลิตเป็นสินค้าสำคัญ ซึ่งนายตรี กกกำแหง ได้สรุปผลการดำเนินงานในรอบปีของการดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ไว้ว่า กรมป่าไม้ได้ให้ความสำคัญที่เน้นการดำเนินงานโครงการสำรวจวัตถุดิบเพื่อทำเยื่อกระดาษของประเทศ (ตรี กกกำแหง 2515) ดังนี้

“...โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลอุตสาหกรรมกระดาษ และความเหมาะสมของวัตถุดิบในประเทศเพื่อการผลิตเยื่อกระดาษ กระดาษอัดแผ่น เรยอง โดยการสำรวจถึงสภาพป่า ความเหมาะสมของพันธุ์ไม้ การทดลองปลูกไม้โตเร็วชนิดต่างๆ ที่เหมาะสม ทั้งนี้มีพันธุ์อยู่ภายในประเทศและพันธุ์จากต่างประเทศอีกด้วย นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการทางเทคนิคในทางเศรษฐกิจของโรงงานแต่ละชนิด และขนาดที่เหมาะสมเพื่อผลิตเยื่อกระดาษสำหรับอุตสาหกรรมที่ตั้งขึ้น โดยถือหลักจากปริมาณของวัตถุดิบเท่าที่มีปัจจุบัน และในอนาคตที่จะส่งเสริมต่อไปช่วยให้วางแผนการป่าไม้ระยะยาวและโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ป่าไม้อีกโสดหนึ่งด้วย...”

นอกจากนี้แล้วกรมป่าไม้ยังได้มุ่งหวังให้ประชาชนได้รับบริการจากทรัพยากรป่าไม้อย่างแท้จริง ซึ่งได้เน้นการสงวนป่าเพื่อให้พื้นที่ที่ควรรักษาไว้เป็นป่าไม้ได้รับความคุ้มครองและป้องกันอย่างแท้จริง ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับการผลิตไม้ และของป่าได้อย่างสม่ำเสมอตลอดไป ซึ่งได้เน้นการทำงานอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการป่าไม้ รวมทั้งให้มีการทดลองวิจัยค้นคว้าเรื่องอื่นๆ ตามหลักวิชาการในพื้นที่ป่าไม้ เพื่อมุ่งหวังประโยชน์สำหรับประชาชนรุ่นลูกหลานให้มีไม้เพื่อการปลูกสร้างบ้านเรือน และเก็บหาของป่าจากพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติได้อย่างพอเหมาะ โดยไม่ต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศ รวมถึงได้รับประโยชน์ทางอ้อมอื่นๆ จากพื้นที่ป่าไม้อีกด้วย (ตรี กกกำแหง 2515)

การตอบสนองต่อความต้องการเพิ่มพูนศักยภาพความรู้ด้านวิชาการป่าไม้นั้น เนื่องจากในช่วงที่ท่านอธิบดีตรี กกกำแหง เป็นรองอธิบดีและอธิบดีกรมป่าไม้นั้น การค้นคว้าหาความรู้ทางวิชาการป่าไม้อยู่ในวงจำกัด โดยมีแต่เฉพาะคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เท่านั้นที่เปิดสอนระดับปริญญาตรีทางด้านป่าไม้ การที่เจ้าหน้าที่ป่าไม้และประชาชนทั่วไปต้องการเพิ่มพูนความรู้เฉพาะด้าน ไม่สามารถดำเนินการได้ทั้งที่มีความจำเป็นต่อผู้นำที่เกี่ยวข้องในการช่วยพัฒนางานป่าไม้ นายตรี กกกำแหง จึงได้สนับสนุนให้มีการจัดตั้งโรงเรียนอบรมวนกรรม จังหวัดตาก ขึ้นในปี พ.ศ. 2515 (กรมป่าไม้ 2515ก) โดยมีวัตถุประสงค์ที่ชี้ให้เห็นถึงการมุ่งตอบสนองต่องานทางด้านวิชาการป่าไม้ ดังนี้

1) เพื่อส่งเสริมพนักงานเจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่ยังไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาฝึกอบรมวิชาการป่าไม้เฉพาะสายอาชีพได้นำความรู้ความชำนาญในการศึกษาฝึกอบรมไปใช้ปฏิบัติราชการและแนะนำราษฎรผู้มีอาชีพเกี่ยวกับป่าไม้หรือผลิตผลจากป่าไม้ ให้ประกอบอาชีพโดยชอบและมีประสิทธิภาพ

2) เพื่อส่งเสริมให้ราษฎรผู้มีอาชีพ เกี่ยวกับป่าไม้หรือผลิตผลจากป่าไม้ได้มีโอกาสรับการศึกษาอบรมและได้รู้ถึงวิธีการอันถูกต้องในการใช้เครื่องมือ และเครื่องทุ่นแรงที่ทันสมัย เป็นการส่งเสริมเพิ่มพูนรายได้และยกฐานะการครองชีพให้ดีขึ้น

3) เพื่อส่งเสริมและหาวิธีแนะนำให้มีการทำไม้และประโยชน์ไม้เป็นไปโดยถูกต้องและประหยัดรวมทั้งเศษไม้ปลายไม้ที่ทิ้งอยู่ในป่า

4) เพื่อส่งเสริมแนะนำในการปลูกป่าไม้ ซึ่งมีความจำเป็นตามโครงการสัมปทานปลูกป่าระยะยาว หรือเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการอุตสาหกรรมต่างๆ

5) เพื่อส่งเสริมและแนะนำให้โรงงานอุตสาหกรรมมีประสิทธิภาพในการผลิตดีขึ้นโดยอาศัยความรู้แผนใหม่

6) เพื่อดำเนินงานด้านวิจัยเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ในทางปฏิบัติทางด้านวิศวกรรมป่าไม้การบำรุงป่าไม้ การใช้ประโยชน์ป่าไม้ การจัดการป่าไม้ และวิธีต่างๆ อันทันสมัยอยู่เสมอ

โรงเรียนอบรมวรรณกรรมตาก ได้มีการดำเนินงานมาจนถึงปัจจุบันเพียงแต่มีการปรับเปลี่ยนภาระงานบางด้านให้มีความเหมาะสมกับบริบททางด้านงานป่าไม้ที่เปลี่ยนไปเท่านั้น

ในด้านการส่งเสริมให้โรงเรียนป่าไม้แพ่งของกรมป่าไม้ ได้มีการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อให้นักศึกษาที่จบออกไปมีความรู้ความสามารถทางด้านงานป่าไม้เป็นอย่างดีนั้น (ภาพที่ 4.12 และ 4.13) นายตรี กกกำแหง ได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก จากการสัมภาษณ์ นายอุดม หิรัญพฤกษ์ (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) อดีตรองอธิบดีกรมป่าไม้และผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งอดีตผู้อำนวยการโรงเรียนป่าไม้แพ่ง 2 ท่าน คือ นายบุญส่ง วงศ์วาร (วนศาสตร์รุ่นที่ 17) และร.ต.ดวงแก้ว รัตนวงศ์ (วนศาสตร์รุ่นที่ 18) และนายสามขวัญ พนมขวัญ (บุตรชายของนายรัตน์ พนมขวัญ อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนป่าไม้แพ่ง) ได้ให้ข้อมูลไปในทำนองเดียวกันพอสรุปได้ว่า นายตรี กกกำแหง ได้เคยไปเยี่ยมชมเยือนโรงเรียนป่าไม้แพ่งในโอกาสสำคัญๆ นับตั้งแต่ดำรงตำแหน่งป่าไม้เขตลำปาง จนกระทั่งเป็นรองอธิบดีกรมป่าไม้ ทั้งนี้หลักฐานที่ยืนยันได้เป็นอย่างดี ก็คือ บันทึกส่วนตัวของนายตรี กกกำแหง ในขณะที่ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมป่าไม้ ในคราวไปร่วมงานพิธีแจกประกาศนียบัตรนักศึกษาโรงเรียนป่าไม้แพ่งที่สำเร็จการศึกษาในวันที่ 11 เมษายน 2512 โดยบันทึกสั้นๆ ไว้ว่า

“วันที่ 12 เมษายน 2512 ตรวจสอบสถานที่บริเวณโรงเรียนป่าไม้แพ่งเพื่อพิจารณาปรับปรุงสถานที่ในโอกาสต่อไป”

หลังจากที่นายตรี กกกำแหง ได้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้แล้ว ได้สนับสนุนให้มีการขยายพื้นที่ของโรงเรียนป่าไม้แพ่งเพิ่มเติมจากเดิมที่ตั้งอยู่บริเวณด้านในเม็ก (กำแพงเมืองภาษาท้องถิ่นทางภาคเหนือ) ออกไปยังด้านนอกของเม็กกับทั้งยังได้มีการก่อสร้างอาคารสถานที่ส่วนหนึ่งเพิ่มเติมเพื่อรองรับจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งทางโรงเรียนป่าไม้แพ่งได้ตั้งชื่ออาคารหอประชุมที่สร้างขึ้นในสมัยนั้นว่า “อาคารตรีเทพ” เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่นายตรี กกกำแหง อีกด้วย (พาดิช สันติวณิชช์ 2548ข; โทรสัมภาษณ์ ร.ต.ดวงแก้ว รัตนวงศ์ วนศาสตร์รุ่นที่ 18)

ภาพที่ 4.12 นายตรี กกกำแหง ร่วมงานพิธีแจกประกาศนียบัตรนักศึกษาโรงเรียนป่าไม้แพร์ จ.แพร่

ภาพที่ 4.13 หอประชุมตรีเทพ โรงเรียนป่าไม้แพร์ จ.แพร่ ที่ตั้งชื่อเป็นที่ระลึกแก่นายตรี กกกำแหง

เกี่ยวกับเรื่องการตอบสนองต่องานทางราชการของนายตรี กกกำแหง นี้ นายประทีป อุตตะมะโยธิน (วนศาสตร์รุ่นที่ 7) นายแผ้ว ดิษเลิศ (วนศาสตร์รุ่นที่ 13) นายธานี ภมรนิยม (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) นายจำพูล กองสาร (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) นายดำรง ใจกลม (วนศาสตร์รุ่นที่ 17) และนายประพัฒน์ แสงสกุล (วนศาสตร์รุ่นที่ 19) อดีตข้าราชการระดับสูงของกรมป่าไม้ ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่สอดคล้องกันพอสรุปได้ว่าการบริหารงานของนายตรี กกกำแหง ในขณะที่เป็นรองอธิบดีและอธิบดีกรมป่าไม้นั้น กรมป่าไม้ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ส่งข้อร้องเรียนหรือบัตรสนเท่ห์ เพื่อแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดทางด้านกฎหมายป่าไม้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการครอบครองไม้ที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายและการลักลอบตัดไม้ในพื้นที่ป่าไม้ โดยนายตรี กกกำแหง ได้ยึดหลักการพิจารณาและสั่งการให้ผู้ที่ไว้วางใจหรือผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการตรวจสอบโดยเร่งด่วนเมื่อได้รับการแจ้งเบาะแส ในกรณีที่พิจารณาเห็นว่าเป็นเรื่องที่มีความร้ายแรงหรือเกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดทางด้านป่าไม้รายใหญ่ มักดำเนินการออกไปตรวจตราด้วยตนเอง โดยร่วมกับผู้ได้บังคับบัญชาเพียง 1 หรือ 2 คน เพื่อดำเนินการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ดังตัวอย่างซึ่งปรากฏหลักฐานเป็นบันทึกด้วยลายมือของท่านในคราวออกตรวจโรงเลื่อยจักรชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2514 ดังนี้

“เวลา 6.30 น. พร้อมนายทวีศักดิ์ ศรีบุรี (วนศาสตร์รุ่นที่ 4) ผู้อำนวยการกองค้นคว่ำ และนายจำพูล กองสาร (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) พนักงานป่าไม้ตรี กองโครงการ เดินทางโดยรถยนต์จากกรมป่าไม้ ไปถึงสี่แยกม่วงค่อม จังหวัดลพบุรี เวลา 9.00 น. พบผู้บัญชาการตำรวจภูธรและคณะแล้วได้เดินทางไปยังโรงเลื่อย จักรชัยบาดาล ซึ่งเจ้าหน้าที่ได้ตรวจพบว่าโรงเลื่อยแห่งนี้ได้ทำการแปรรูปไม้เถื่อน คือไม้ตะเคียนทอง ได้เลื่อยผ่าไปแล้ว และไม้ตะแบกจำนวน 9 ท่อนอยู่ในบริเวณโรงเลื่อยเตรียมนำเข้าแปรรูป ได้สั่งการให้ป่าไม้อำเภอไชยบาดาล ทำการตรวจวัดและตรวจยึดไว้ดำเนินคดีต่อไป สำหรับไม้ตะเคียนทอง มีรูปรอยตรา ต ๒๑๔๔ ย ๖๑๓ ปีย่อ ๑๔ ตีประทับอยู่ จะได้เรียกหลักฐานที่เกี่ยวข้องมาตรวจสอบต่อไป การตรวจสอบไม้ท่อนทั้งนอกและในโรงงานส่วนใหญ่เป็นไม้ตะแบกและตะเคียนหิน มีรูปรอยตรา ต.ภล.ตีประทับอยู่ มีไม้จิวและไม้ตะเคียนหินจำนวนประมาณ 20 ท่อนนอกโรงงานไม่มีรูปรอยตราใดๆ ตีประทับอยู่เลย เจ้าหน้าที่จะได้ทำการตรวจยึดต่อไปได้เรียกหลักฐานต่างๆ จากโรงเลื่อยเช่นใบเสร็จรับเงินค่าภาคหลวงตรวจสอบไม่ได้ มีเพียงใบอนุญาตมาให้ตรวจสอบจำนวน 8 ฉบับและใบเบิกทางอีกจำนวนมาก ตรวจสอบใบอนุญาตดูแล้ว สงสัยว่าไม้ที่มีรูปรอยตราค่าภาคหลวงจะทำออกมาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย จะได้เรียกบัญชีตรวจวัดตีตราค่าภาคหลวง และต้นข้าวใบเสร็จรับเงินค่าภาคหลวงจากสำนักงานป่าไม้มาทำการตรวจสอบต่อไปเดินทางกลับถึงบ้านพักจังหวัดพระนคร เวลา 23.30 น.”

นอกจากนี้ยังมีบันทึกการปฏิบัติงานของนายตรี กกกำแหง ขณะดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมป่าไม้ที่แสดงให้เห็นเป็นอย่างดีถึงการตอบสนองต่องานของทางราชการในการตรวจปราบปรามผู้กระทำความผิดทางด้านกฎหมายป่าไม้ ซึ่งได้บันทึกเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2512 ดังนี้

“เวลา 8.30 น. ไปยังที่ทำการป่าไม้จังหวัดจันทบุรี สั่งการให้ป่าไม้อำเภอร่วมกับนายธานี ภมรนิยม (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) ไปตรวจสอบไม้เสาเข็ม ณ ที่ก่อสร้างของบริษัท เจพีไรวา เนื่องจากมีเด็กนำจดหมายไม่ลงชื่อไปมอบให้ โดยแจ้งว่ามีกรตัดไม้หวงห้ามมาทำเสาเข็มจำนวนมาก ได้รับรายงานว่ามีไม้เสาเข็มที่เป็นไม้หวงห้ามปะปนอยู่บ้างจริง จำนวนประมาณ 100 ท่อน แต่ส่วนใหญ่

เป็นไม้ยางพารา ป่าไม้อำเภอเมืองจะได้ดำเนินการตรวจยึดต่อไป เวลา 9.30 น. เดินทางไปตรวจโรงงานแปรรูปไม้ระชุนัน ซึ่งตั้งอยู่ริมคลองนายายอาม ฝั่งจังหวัดระยอง ปรากฏว่ามีไม้หวงห้ามจำนวนมากอยู่ในลำคลองใกล้กับโรงงาน ไม้ลอยน้ำได้แก่ไม้พะยอม และไม้ยางบ้าง ไม้ที่จมน้ำเข้าใจว่ามีมาก ขณะที่ไปตรวจเป็นระยะเวลาที่น้ำขึ้นเต็มที่ไม่สามารถเห็นได้มากนัก ได้สั่งให้ทางจังหวัดจันทบุรีทำการตรวจยึดให้หมดทั้งสองฝั่งจังหวัด และได้สั่งให้เจ้าหน้าที่ไปตรวจเฝ้าดูแลไว้ แล้วตรวจตามทางจากโรงเลื่อยแห่งนี้ไปถึงถนนสุขุมวิท ได้ตรวจพบไม้เถื่อนอยู่อีกสามแห่งด้วยกัน คือ ที่วัดกองดิน ที่ทางเข้าไปยังเขาหินและที่หมอนไม้ใกล้ทางแยก รวมไม้ทั้งหมดจำนวนประมาณ 30 ท่อน ได้ใช้ดวงตราของผู้ช่วยป่าไม้จังหวัดจันทบุรีทำการตรวจยึดไว้ และเนื่องจากได้รับรายงานจากผู้ช่วยป่าไม้จังหวัดจันทบุรีว่าหาเช่าเรือไม่ได้ จึงได้สั่งให้ทำการจัดหาเรือมาใช้ในราชการต่อไป เสร็จแล้วเดินทางกลับยังที่พักจังหวัดจันทบุรี เวลา 15.45 น. เดินทางกลับจังหวัดพระนคร โดยแวะที่ทำการป่าไม้จังหวัดระยอง สั่งการให้เจ้าหน้าที่ไปร่วมกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ของจังหวัดจันทบุรีทำการสำรวจตรวจยึดไม้ในคลองนายายอาม เพราะไม้อยู่ทั้งสองฝั่งจังหวัด และให้รับมอบไม้ที่ตรวจยึดไว้ริมทางเข้าโรงเลื่อยจักรระชุนัน พร้อมทั้งบัญชีไม้ เพื่อแจ้งความต่อพนักงานสอบสวนต่อไป เสร็จแล้วเดินทางกลับถึงบ้านพักจังหวัดพระนครเวลา 23.30 น. ระยะทาง 450 ก.ม.”

ทั้งนี้บันทึกการปฏิบัติงานด้วยลายมือของนายตรี กกกำแหง ในลักษณะทำนองเดียวกัน ได้นำเสนอเป็นตัวอย่างไว้ในภาคผนวกที่ ง

นายธานี ภมรนิยม (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) ผู้เคยร่วมปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิดได้กล่าวถึงพฤติกรรมการตอบสนองต่องานของนายตรี กกกำแหง ไว้สั้นๆ ว่า

“พอมีบัตรสนเท่ห์เกี่ยวกับการทำผิดเรื่องป่าไม้ ท่านอธิบดีตรีเรียกผมไปสั่งเลย บอกว่าคุณไปดูซิ”

“ตอนที่ผมอยู่ชลบุรี มีคนมาแจ้งความกับท่านว่า มีการลักลอบทำไม้ในป่า ท่านเดินทางไปเลย ไปเรียกผมที่บ้านแต่เช้า ผมยังไม่ตื่นตื่นเลย ท่านบอกให้ไปด้วยกัน ไปตรวจอยู่สองสามจุด จนบ่ายสองโมงก็ไม่พบ ไม่รู้ว่าผิดพลาดอย่างไร วันนั้นหิวกันมาก นี่เป็นการยืนยันว่าท่านทำทันทีที่ใครมาแจ้งท่านในเรื่องจับไม้เถื่อน” เป็นการสัมภาษณ์ที่นายอุดม หิรัญพลฤกษ์ (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) ได้กล่าวเสริมพฤติกรรมข้างต้นของนายตรี กกกำแหง

การออกปฏิบัติราชการในพื้นที่ของนายตรี กกกำแหง นอกจากการตอบสนองต่อด้านการปราบปรามการกระทำผิดทางด้านป่าไม้ที่นำเสนอมาแล้ว ยังตอบสนองต่อการปลูกสร้างสวนป่าเพื่อเพิ่มพูนเนื้อที่ป่าไม้ของประเทศอีกด้วย ซึ่งให้เห็นถึงความรู้ ความสามารถและความเอาใจใส่ทางด้านวิชาการป่าไม้ของท่านเป็นอย่างดี ดังตัวอย่างบันทึกส่วนตัวในการปฏิบัติงานในท้องที่จังหวัดแพร่ เมื่อวันที่ 15 เมษายน 2512 ดังนี้

“เวลา 08.00 น. เดินทางโดยรถยนต์ไปตรวจสวนสักบริเวณลุ่มห้วยเต้า แล้วกลับออกไปทางสวนห้วยลัมปอย ตรวจสวนสักปี 2488, 2491, 2498 และสวนสักปี 2496 สำหรับสวนสักปี 2498 บริเวณลุ่มห้วยเต้าตอนนอก ปลูกระยะ 2x2 เมตร ตอนในปลูกระยะ 3x3 เมตร เนื่องจากในปีนั้นแห้งสักมีไม่เพียงพอจึงปลูกระยะ 3x3 เมตร เป็นการทดลองไปด้วย ในปีนี้ไฟได้ไหม้สวนไปเป็นบางแห่ง ต้นสักขึ้นได้งามดีด้วยกัน สวนระยะ 2x2 เมตร ลำต้นไม่งามเท่าสวนระยะ 3x3 เมตร ความสูงสวนระยะ 2x2 เมตรมีมากกว่า เข้าใจว่าสวนระยะ 3x3 เมตร เรือนยอดขยายได้มาก

อัตราความเจริญทางส่วนกว้างจึงมีมากกว่า เรือนยอดกว้างใหญ่กว่า ลำต้นจึงเตี้ย ได้ขอให้ทางสวน
ระงับการตัดสายในระยะอันใกล้นี้ไว้ก่อน เพื่อสังเกตการณ์ต่อไปว่า เมื่อเรือนยอดชิดกันแล้วจะบีบบังคับ
ให้ลำต้นสูงขึ้นได้มากน้อยอย่างไรบ้าง พิจารณาแล้ว การปลูกสร้างสวนสักควรปลูกระยะ 2x2 เมตร
โดยเทียบเคียงจากสวนสักปี 2498 นี้ คือแปลงที่ปลูกระยะ 2x2 เมตร เมื่อสวนมีอายุ 1 ปี ทำการตาย
วัชพืชเพียงครั้งเดียว และปีต่อไปแทบไม่ต้องทำการตายวัชพืชช่วย เพราะเรือนยอดชิดกัน ปกคลุม
วัชพืชให้ชะงักงัน ไม่สามารถปกคลุมถึงเรือนยอดต้นสัก ส่วนแปลงที่ปลูกระยะ 3x3 เมตร ยังต้องช่วย
บำรุงโดยการตายวัชพืชต่อมาอีกเป็นเวลาหลายปี ไม่น้อยกว่า 5 ปี แม้ในขณะที่ไปตรวจ บางส่วนไม้ไผ่
งอกงามสูงถึงยอดไม้สัก วัชพืชยังหนาแน่นโดยเฉพาะมีพวกเถาว์วัลย์ขึ้นเบียดรัดเรือนยอดเป็นจำนวนมาก
ได้ขอให้ทางสวนทำ cleaning ในปีนี้เพื่อช่วยให้ต้นสักเจริญเติบโตเต็มที่ เรือนยอดจะได้ไม่เสียไป”

การปฏิบัติงานภาคสนามบางครั้ง นายตรี กกก้าแห่ง ได้แสดงคุณสมบัติ
เกี่ยวกับการตอบสนองต่องานในหลายด้านทั้งด้านการปราบปรามผู้กระทำผิด ด้านวิชาการป่าไม้
และด้านการบริหารงานป่าไม้ ไปพร้อมกัน ดังตัวอย่างบันทึกการปฏิบัติงานส่วนตัว เมื่อวันที่
1 กุมภาพันธ์ 2512 ดังนี้

“เวลา 9.00 น. เดินทางจากที่พักโรงแรมเกษมคันต์ 1 ไปยังหน่วยป่าเลน
อำเภอคลอง แล้วเดินทางโดยรถยนต์ของหน่วย ไปตรวจป่าเลนแม่น้ำเวฬุ ถึงคลองบางชัน แล้วตรวจ
ตามแม่น้ำเวฬุ ไปจนถึงโรงเลื่อยท่าจอด ตรวจดูไม้ของกลาง ซึ่งป่าไม้จังหวัดตราด ได้ทำการฉุดลาก
ขึ้นมาจากแม่น้ำบริเวณท่าจอด มีจำนวน 46 ท่อน และยังไม่หมด ยังจะทำการฉักลากต่อไป และได้
ตรวจการไปถึงโรงเลื่อยบ่อ อำเภอคลอง ได้ตรวจพบไม้ซุง 2 ท่อน ผูกติดแพไม้ไผ่อยู่ กับยังมีอีกจำนวนมาก
จมอยู่ใต้ท้องน้ำ ได้สั่งการให้รถยนต์ทำการฉุดลากไม้ 2 ท่อน ขึ้นมาจากน้ำ ปรากฏว่าเป็นไม้ยางและไม้
กระบาก ได้ตรวจยึดไว้และให้ฉักลากไปเก็บรักษาไว้ในที่ปลอดภัย สำหรับไม้ที่จมอยู่ใต้ท้องน้ำ ได้สั่งให้
เจ้าหน้าที่ป่าไม้เขตศรีราชา ร่วมกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ จังหวัดจันทบุรี ทำการตรวจยึดฉักลากขึ้นจาก
แม่น้ำต่อไป

สำหรับป่าเลนนั้น ปัจจุบันยังมีการลักลอบตัดฟันอยู่บ้าง แต่ก็น้อยลงแล้ว
ถ้าหากป้องกันในการลักลอบตัดฟันได้โดยเด็ดขาด สภาพป่าคงจะดีขึ้นอีกมาก อยางใดก็ดีแม้ว่าจะได้
ปริมาณไม้ไม่พอ ก็ควรให้สัมปทานทำไม้ป่าเลนจัดการให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ สภาพป่าก็คงจะฟื้นฟู
ดีขึ้นกว่านี้มาก

อนึ่งได้รับข้อคิดเห็นจากหัวหน้าหน่วยป่าเลนว่า ไม้ฝาดและไม้รังกะแท้มไม่อยู่
ในความนิยมที่จะทำฟืนและเผาถ่าน หากอนุญาตให้ทำไม้ค้ำกิ่งส้มก็จะเป็นประโยชน์มาก ซึ่งจะได้
นำไปพิจารณาต่อไปว่าจะมีผู้ทำหรือไม่ เพราะราคาย่อมจะสูงอยู่บ้างและเป็นไม้ต่ำกว่าขนาดจำกัด
หากจะมีการอนุญาตก็จะต้องอนุญาตเป็นกรณีพิเศษ เดินทางกลับถึงที่พักโรงแรมเกษมคันต์ 1
เวลา 23.30 น. ระยะทาง 120 ก.ม.”

นายประทีป อุตตะโยธิน (วนศาสตร์รุ่นที่ 7) อดีตป่าไม้เขตลำปาง ได้ให้
สัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับการตอบสนองต่อการบริหารงานบุคคลของกรมป่าไม้ ของนายตรี กกก้าแห่ง
ที่น่าสนใจดังนี้

“เมื่อได้รับบัตรสนเท่ห์ ท่าน (นายตรี กกก้าแห่ง) จะพิจารณาด้วยตนเอง
บางครั้งมีการร้องเรียนการกระทำผิดของเจ้าหน้าที่ ท่านจะสั่งให้ผู้ถูกร้องเรียนทำการแก้บัตรสนเท่ห์

โดยการทำบันทึกชี้แจงข้อกล่าวหา พร้อมให้แนบหลักฐานที่มี หากไม่ชี้แจงท่านจะสั่งให้มีการสอบสวนตามระเบียบ ถ้าชี้แจงมาแล้ว ท่านเห็นว่าเชื่อถือได้ ก็จะให้ยุติเรื่อง พวกผู้น้อยที่ถูกร้องเรียนท่านจะให้ชี้แจงผ่านหัวหน้ามาตามลำดับชั้น ถ้ามีหลักฐานหรือพยานบุคคลชัดเจน ก็ยุติเรื่อง ถ้าท่านเห็นว่าผิดก็จะสั่งสอบเพื่อลงโทษต่อไป วิธีการนี้ทำให้พวกลูกน้องเกรงกลัว ไม่กล้ากระทำความผิด”

อาจารย์คิด สุวรรณสนธิ อดีตอาจารย์โรงเรียนป่าไม้แพร์ ได้บันทึกข้อความที่สะท้อนบุคลิกภาพการตอบสนองต่องานของนายตรี กกกำแหง ในขณะที่เป็นนักเรียนโรงเรียนป่าไม้แพร์ ไว้ตอนหนึ่ง (คิด สุวรรณสนธิ 2516) ดังนี้

“...ในบรรดานักเรียนป่าไม้รุ่นแรกที่กรมป่าไม้คัดเลือกส่งไปเรียนที่โรงเรียนป่าไม้จังหวัดแพร์นั้น เกือบทั้งหมดล้วนเป็นข้าราชการกรมป่าไม้ มีอายุและมีครอบครัวแล้วทั้งนั้น คุณตรีฯ เป็นนักเรียนในจำนวนไม่กี่คนที่กรมป่าไม้ได้คัดเลือกจากการรับสมัครบุคคลภายนอกเข้าไปเรียนสมทบ ฉะนั้น จึงเป็นนักเรียนที่มีอายุน้อยและไม่ประสีประสาต่อความลำบากตรากตรำของชีวิตชาวป่าไม้เลย อย่างไรก็ตาม วิทยุคมของคุณตรีฯ มิได้ทำให้คุณตรีฯ ต้อยในทางการเรียนและการปฏิบัติงานกว่าเพื่อนนักเรียนที่มีทั้งประสบการณ์และอาวุโสสูงเลย ตรงกันข้ามคุณตรีฯ ได้แสดงออกซึ่งธาตุแท้ของชาวป่าไม้ มีจิตใจเข้มแข็ง ททรอคอดทนต่อความลำบากตรากตรำ และซื่อตรงต่อหน้าที่เป็นอย่างยิ่ง งานใดที่มอบให้แล้วเป็นที่วางใจได้ว่างานนั้นจะสำเร็จเรียบร้อย ฉะนั้น จึงเป็นบุคคลที่มีหน่วยก้านอยู่ในสายตากรูบาอาจารย์ แต่ในโรงเรียนแล้วว่าจะจะเป็นเพชรน้ำหนึ่งของกรมป่าไม้ในภายหน้าอย่างไรไม่ต้องสงสัย...”

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรงค์ ปรีชานนท์ (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) อดีตคณบดีคณะวนศาสตร์ และอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้ซึ่งเคยรับราชการเป็นเจ้าหน้าที่ป่าไม้หลังจากเรียนจบจากคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่สำนักงานป่าไม้เขตลำปาง โดยขณะนั้นนายตรี กกกำแหง ดำรงตำแหน่งเป็นเป็นป่าไม้เขตลำปาง ได้สรุปให้ฟังว่า นายตรี กกกำแหง เป็นผู้ที่มีการตอบสนองต่อการปฏิบัติราชการในทุกด้านอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับได้มีการมีเหตุผลในการวินิจฉัยที่เพียงพอ โดยมีตัวอย่างที่น่าสนใจ คือ

“มีอยู่ครั้งหนึ่งทางสำนักงานป่าไม้เขตมีงานเลี้ยงสังสรรค์ รู้สึกจะเป็นงานวันปีใหม่ มีเพื่อนรุ่นผมชื่อ...(ขอสงวนนาม) สงสัยจะดื่มหนักไปหน่อยเลยเมาแล้วไประบายหาเรื่องกับรุ่นพี่คนหนึ่งทะเลาะกันเรื่องงานอีกด้วย คงเก็บมาในใจหลายวัน แต่คืนนั้นก็เลิกกรากันไปไม่มีอะไร นึกว่าเรื่องจะจบแค่นั้น ที่ไหนได้ รุ่งเช้าเพื่อนผมดื่กรอกแล้วทำร้ายร่างกายรุ่นพี่เขาเข้า ท่านตรีฯ สอบสวนด้วยตัวเองแล้วลงโทษสั่งย้ายเพื่อนผมเข้ากรมป่าไม้ในวันนั้นเลย คือท่านไม่ต้องการให้เรื่องบานปลายไปอีก ท่านก็ทำถูกต้องและดีที่สุดแล้ว เพราะเพื่อนผมมันผิดจริงๆ”

อีกทั้งข้อมูลจากนายประพัฒน์ แสงสกุล (วนศาสตร์รุ่นที่ 19) อดีตผู้อำนวยการกองจัดการที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ กรมป่าไม้ ซึ่งนายตรี กกกำแหงเคยมอบหมายให้ไปตรวจการอนุญาตการให้สัมปทานไม้แก่การรถไฟแห่งประเทศไทยที่จังหวัดขอนแก่น ได้เล่าให้ฟังว่า

“ท่านให้ผมไปตรวจสัมปทานไม้รถไฟที่ขอนแก่น มีคุณ...(ขอสงวนนาม)... เป็นป่าไม้จังหวัด เป็นน้องของคุณ...(ขอสงวนนาม)... หัวหน้ากอง...(ขอสงวนนาม)... ในกรมป่าไม้ ปรากฏว่ามีการให้อนุญาตที่ผิดระเบียบอย่างชัดเจน เพราะนำไม้จากนอกแปลงสัมปทานเข้ามาปะปนจำนวนมาก มีรอยดวงตราตีไม้ซีกลากของป่าไม้จังหวัด และป่าไม้อำเภออีก 2 คน ผมเสนอเรื่องตามความเป็น

จริงให้ท่านพิจารณา ท่านสั่งย้ายเข้ากรมทันที เพราะหลักฐานมันชัดเจนมาก ภายหลังจากมีการตั้งกรรมการสอบสวน รู้สึกจะถูกลงโทษตัดเงินเดือน เจอกันที่กรมเขาไม่มองหน้าผมเลย สงสัยจะโกรธไม่รู้อะไรยังไงเพราะต้องทำตามหน้าที่ ต้องรายงานข้อมูลตามความจริงให้ท่านทราบ”

นายตรี กกก้าแหง ได้มีพฤติกรรมและผลงานการบริหารงานป่าไม้ที่แสดงให้เห็นถึงหลักการตอบสนองต่องานอันเป็นส่วนหนึ่งของธรรมาภิบาลก็คือ การส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานทางด้านวิชาการและด้านวิจัยของกรมป่าไม้ เพื่อให้มีการผลิตไม้ที่ตอบสนองต่อความต้องการทางด้านอุตสาหกรรมไม้ และการจัดการป่าไม้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นๆ ให้แก่บุคลากรทั้งในและนอกสังกัดกรมป่าไม้ ตลอดจนประชาชนที่เกี่ยวข้องทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดตั้งโรงเรียนวนกรรมตากและการปรับปรุงโรงเรียนป่าไม้แพร์ ของกรมป่าไม้ ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น เพื่อหวังผลในการเพิ่มคุณภาพของนักเรียนที่จบการศึกษา นอกจากนี้ในด้านการป้องกันปราบปรามผู้กระทำความผิดทางด้านกฎหมายป่าไม้ ท่านมีการดำเนินการโดยมิชักช้า เมื่อได้รับการแจ้งเบาะแสการกระทำความผิดจากแหล่งต่างๆ ก็ทั้งยังคอยติดตามกำกับและควบคุมงานที่ได้สั่งการไว้อยู่เสมอ

2.2 ค่านิยมประชาธิปไตย

2.2.1 ด้านการรับผิดชอบต่อ/สามารถตรวจสอบได้ (Accountability) แม้ว่าในช่วงที่ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้นั้น นายตรี กกก้าแหง มีปัญหาทางด้านสุขภาพโดยป่วยเป็นโรคเนื้องอก (มะเร็ง) ในกล่องเสียง มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 แต่ก็มียอมให้เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานแต่ประการใด โดยยังคงปฏิบัติงานในหน้าที่เป็นอย่างดี ซึ่งคุณิต พานิชพัฒน์ (2516) อธิบดีอธิบดีกรมป่าไม้ได้บันทึกว่า

“คุณตรี กกก้าแหง ได้ทุ่มเทสติปัญญาและกำลังวังชาปฏิบัติราชการในหน้าที่อย่างไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย แม้ว่าจะเจ็บป่วยด้วยโรคร้ายก็ไม่ยอมท้อ สู้สุดสำหรับทำงานจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต พวกเราจะไม่ลืมเลยว่า หนังสือราชการฉบับล่าสุดที่ท่านได้ลงนามนั้น ได้กระทำในเวลา 1 ชั่วโมงก่อนสิ้นใจ”

เหตุการณ์ทำนองเดียวกับข้างต้น จากการสัมภาษณ์อดีตข้าราชการกรมป่าไม้บางท่านคือ นายประทีป อุตตะมะโยธิน (วนศาสตร์รุ่นที่ 7) นายอุดม หิรัญพฤกษ์ (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) นายธานี ภมรนิม (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) นายปรีดา ไชยานุวงศ์ (วนศาสตร์รุ่นที่ 22) นายปลั่ง ทองใบ (ป่าไม้แพร์รุ่นที่ 3) นายเที่ยง แจ่มศรีพงศ์ (ป่าไม้แพร์รุ่นที่ 6) ล้วนกล่าวชื่นชมในความรับผิดชอบหน้าที่การงานของนายตรี กกก้าแหง โดยทุกท่านให้สัมภาษณ์ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันถึงความมุ่งมั่นทุ่มเทชีวิตและจิตใจให้แก่การปฏิบัติงานป่าไม้ในทุกตำแหน่งที่ได้รับการแต่งตั้งมอบหมายจากทางราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการป้องกันปราบปรามการกระทำความผิดทางด้านกฎหมายป่าไม้ รวมทั้งการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในด้านอื่นๆ แม้ในขณะที่ป่วยเป็นโรคมะเร็งในกล่องเสียงก็ตามอันหาได้ยากยิ่งที่จะมีใครเท่าเทียมได้

ทั้งนี้ในช่วงระยะแรกนั้นมีรองอธิบดีกรมป่าไม้ 2 ท่าน คือ นายประดิษฐ์ วนาพิทักษ์ (วนศาสตร์รุ่นที่ 2) รองอธิบดีฝ่ายธุรการ และนายถนอม เปรมรัศมี (วนศาสตร์รุ่นที่ 3) รองอธิบดีฝ่ายวิชาการ(ต่อมาภายหลังได้แต่งตั้งเพิ่มเติมอีก 1 ท่าน คือ นายทวีศักดิ์ ศรีบุรี) ซึ่งทั้ง 2 ท่านมีความรู้ความสามารถและทุ่มเทการทำงานให้แก่กรมป่าไม้เป็นอย่างดี (ต่อมาในภายหลังต่างได้รับการ

แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ตามลำดับ) จึงได้ช่วยแบ่งเบาภาระการทำงานให้นายตรี กกกำแหง เป็นอย่างมาก ทำให้การบริหารงานดำเนินไปได้อย่างราบรื่นเรียบร้อย (ดุสิต พานิชพัฒน์ 2514)

การปฏิบัติราชการ เพื่อรายงานความก้าวหน้าในการปฏิบัติราชการของ กรมป่าไม้ ให้แก่หน่วยงาน คณะบุคคล และผู้ที่เกี่ยวข้อง นายตรี กกกำแหง มักมอบหมายให้รองอธิบดี ท่านใดท่านหนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่แทน เช่นมอบหมายให้นายประดิษฐ์ วนาพิทักษ์ แกลงข่าวแก่สื่อมวลชน ในงานวันปลูกต้นไม้แห่งชาติ ประจำปี 2515 การประชุมโครงการปลูกสร้างสวนป่าสำหรับประชาชน และ การประชุมสัมมนาป่าไม้เขตและป่าไม้จังหวัดทั่วประเทศ ประจำปี 2516 (ประดิษฐ์ วนาพิทักษ์ 2515; ประดิษฐ์ วนาพิทักษ์ 2516) มอบหมายให้นายถนอม เปรมรัมย์ ทำการบรรยายด้านปัญหาการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ (ป่าไม้) ให้แก่ ผู้เข้ารับการอบรมวิชาพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และการเข้าร่วมประชุมการจัดทำอนุสัญญาระหว่างประเทศเกี่ยวกับการค้าสัตว์ป่าบางชนิดที่ประเทศสหรัฐอเมริกา (ถนอม เปรมรัมย์ 2515ก; กรมป่าไม้ 2516ข) เป็นต้น

อย่างไรก็ตามในวาระสำคัญ คือวันที่ระลึกคล้ายวันสถาปนากรมป่าไม้ ครบรอบ 76 ปี เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2515 นายตรี กกกำแหง ได้ถือเป็นโอกาสในการเสนอผลการ ดำเนินงานของอธิบดีกรมป่าไม้ ในช่วง 1 ปีเศษ ที่ท่านดำรงตำแหน่ง โดยเขียนบทความด้วยตัวของท่านเองให้มีการบรรยายทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (ตรี กกกำแหง 2515) ซึ่งได้สรุปผลการปฏิบัติงานที่สำคัญ 7 ด้านสำคัญ คือ งานพัฒนาป่าไม้ การสำรวจวัดถุดิบเพื่อทำเยื่อกระดาษ งานสงวนป่า งานป้องกันรักษาป่า การจัดการป่าไม้ งานปลูกสร้างสวนป่า งานค้นคว้าวิจัยและการศึกษา ซึ่งในแต่ละด้านได้นำเสนอข้อมูลประกอบอย่างชัดเจน รวมถึงยังได้มีการตีพิมพ์คำบรรยายดังกล่าวไว้ในวารสารวนนสารของกรมป่าไม้ ฉบับที่ 4 ปีที่ 30 เดือนตุลาคม-ธันวาคม 2515 อีกทางหนึ่งด้วย อันเป็นการแสดงให้เห็นว่าท่านอธิบดีตรี กกกำแหง มิได้ให้ความสำคัญเฉพาะแต่งานป้องกันรักษา ป่าที่ตนเองมีความถนัดและชำนาญแต่เพียงอย่างเดียว แต่ท่านให้ความสำคัญต่องานทุกด้านของการ บริหารป่าไม้ในขณะนั้น ทั้งในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ การพัฒนาป่าไม้ ตลอดจนการใช้ ประโยชน์จากป่าไม้ให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งรายละเอียดทั้งหมดเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนและ ทุกภาคส่วนมีโอกาสตรวจสอบผลการดำเนินงานของกรมป่าไม้ขณะที่ท่านดำรงตำแหน่งอธิบดีได้ อย่างชัดเจน (ภาพที่ 4.14 และ 4.15)

ภาพที่ 4.14 วารสารวนสารนำเสนอบทความที่นายตรี กกกำแหง อธิบดีกรมป่าไม้เรียบเรียงขึ้น
ในโอกาสวันสถาปนากกรมป่าไม้ ครบรอบ 76 ปี ในวันที่ 18 กันยายน 2515

ภาพที่ 4.15 นายตรี กกกำแหง รายงานการจับกุมไม้เถื่อนต่อ พลเอกจิตติ นาวิเสถียร รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรในขณะนั้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรงค์ ปรีชานนท์ (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) อดีตคณบดี คณะวนศาสตร์ และอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้มีประสบการณ์ในด้านการเป็นข้าราชการป่าไม้ในช่วงต้นของการปฏิบัติราชการ และการเป็นอาจารย์ตลอดทั้งผู้บริหารในมหาวิทยาลัย ได้กล่าวถึง นายตรี กกกำแหง ที่น่าสนใจเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติราชการตอนหนึ่งว่า

“ท่านตรี กกกำแหง ไม่ใช่เป็นอธิบดีกรมป่าไม้ที่ดีที่สุดอย่างเดียว แต่เป็นเจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่ดีที่สุดเท่าที่ผมรู้จักมาอีกด้วย ท่านเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบอย่างยิ่งในการปฏิบัติงานตลอดจนให้ความเป็นกันเองที่น่านับถือต่อผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นต้นแบบที่ดีในทุกด้านของข้าราชการป่าไม้ให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาโดยเฉพาะผู้ที่เพิ่งบรรจุเข้ารับราชการ ทำให้เป็นผู้บังคับบัญชาที่ควรเคารพนับถือเป็นอย่างยิ่ง แม้กระทั่งจากประสบการณ์ที่ผ่านมาในวงกรมมหาวิทยาลัย ก็ยากที่จะหาใครมีคุณสมบัติทางการบริหารที่ดีเท่าท่านได้”

นอกจากนี้ นายตรี กกกำแหง ยังเป็นผู้ที่รับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นจากการสั่งการของท่านอีกด้วย โดยนายธานี ภมรนิยม (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) ได้เล่าให้ฟังว่า

“ผมเคยได้รับมอบหมายจากอธิบดีตรี กกกำแหง ในการร่วมปฏิบัติงานกับ พล.ต.ท.พิชัย กุลละวณิชย์ (ผู้อำนวยการจับกุมปราบปรามผู้ลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในขณะนั้น) โดยได้ออกจับกุมเจ้าของโรงเลื่อยแห่งหนึ่งในท้องที่อำเภอเมืองจังหวัดสระบุรี ที่กระทำความผิดด้านกฎหมายป่าไม้ ได้สะกดรอยตามรถขนไม้เถื่อนมาตลอดทางจนเข้าโรงเลื่อย แล้วจึงดำเนินจับไม้เถื่อนขณะคาอยู่บนแท่นเลื่อยต้องการจับให้หมดทั้งขบวนการ ปรากฏว่ามีนายทหารระดับสูงเป็นผู้ถือหุ้นส่วนรายใหญ่ร่วมอยู่ด้วย กับทั้งยังเป็นนายทหารคนสนิทของ...(ผู้มีอำนาจในขณะปฏิบัติในขณะนั้น ขอสงวนนาม)... จึงได้ร้องเรียนว่าเป็นการกลั่นแกล้งของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่ได้พบเห็นการกระทำความผิดตั้งแต่ต้น แต่มิได้จับกุมคงปล่อยให้รถขนไม้เข้าสู่โรงเลื่อยเสียก่อน ทำให้ดูเหมือนว่ามีเจตนาแอบแฝงอยู่ด้วย ผมจึงถูกสั่งให้ชี้แจงข้อเท็จจริง”

นายธานี ภมรนิยมได้ทำบันทึกชี้แจงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นต่อผู้บังคับบัญชา โดยเฉพาะการดำเนินการจับกุมในโรงเลื่อยก็เพราะต้องการจับกุมผู้กระทำความผิดในทุกระดับตามแนวทางที่กรมป่าไม้กำหนดเอาไว้ ซึ่งอธิบดีตรี กกกำแหงได้แสดงความรับผิดชอบในการชี้แจงเรื่องนี้ด้วย แต่ต้องใช้เวลารวมทั้งความพยายามในหลายรูปแบบ กับทั้งมีหลักฐานปรากฏอย่างชัดเจน ในที่สุดทางคณะปฏิวัติก็ได้ตัดสินใจต่อไปแต่ประการใด ซึ่งภายหลังผู้กระทำความผิดทั้งหมดก็ถูกลงโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้

ทั้งนี้ นางพวงแก้ว กกกำแหง ได้ให้สัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ข้างต้น อันสะท้อนพฤติกรรมการรับผิดชอบต่องานของนายตรี กกกำแหงว่า

“ตอนที่มีการจับไม้เถื่อนที่โรงเลื่อยสระบุรี เป็นไม้ของนายทหารชั้นผู้ใหญ่ที่เป็นลูกน้องของ...(นายทหารผู้มีอำนาจระดับประเทศท่านหนึ่ง ขอสงวนนาม)... ทุกวันนี้ยังจำหน้าได้ อ้วนๆ เคยมาหาที่บ้าน เห็นว่าเกือบถูกย้ายออกจากตำแหน่งอธิบดีแล้วเพราะเขาขอความช่วยเหลือให้คดียุติ แต่ท่าน (นายตรี กกกำแหง) ไม่ยอม ท่านบอกว่าได้สั่งการไปแล้ว บ้วนน้ำลายลงบนดินแล้วเก็บมากินไม่ได้หรอก แต่สุดท้ายไม่โดนย้าย รู้สึกว่า เสธ.ทวี (พล.อ.อ.ทวี จุลละทรัพย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในขณะนั้น) ช่วยเอาไว้ น่าจะเป็นเพราะท่านคงชอบคนตรง”

โดยที่ พล.อ.อ.ทวี จุลละทรัพย์ได้เขียนบันทึกแสดงความเชื่อมั่นและชื่นชมต่อการทำงานของนายตรี กกกำแหง (ทวี จุลละทรัพย์ 2516ข) ไว้ว่า

“...คุณตรี กกกำแหง นอกจากจะเคยเป็นนักเรียนเก่าโรงเรียนมัธยมบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ซึ่งเป็นรุ่นน้องร่วมมากับข้าพเจ้าแล้ว ในระยะหลังนี้เรายังได้มีโอกาสร่วมรับใช้งานของประเทศโดยใกล้ชิดกันอีก...อาศัยจิตใจที่ไม่แต่งงาน ประกอบกับความซื่อสัตย์สุจริต คุณตรี กกกำแหงก็เจริญก้าวหน้าในการทำงานจนได้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ ซึ่งเป็นกรมที่ใหญ่ที่สุดกรมหนึ่งในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์...”

นายไพโรจน์ สุวรรณกร อดีตอธิบดีกรมป่าไม้ได้เสนอบทความไว้ในหนังสือกรมป่าไม้ 100 ปี (ไพโรจน์ สุวรรณกร 2539) ที่แสดงให้เห็นถึงการรับผิดชอบของนายตรี กกกำแหง มีประเด็นสำคัญคือ ในปี พ.ศ. 2516 ทางกองทัพอากาศมีความประสงค์ใช้พื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์เพื่อจัดตั้งสถานีเรดาร์ในพื้นที่ 320 ไร่ แต่จากการสำรวจของเจ้าหน้าที่ที่กรมป่าไม้มอบหมายคือนายไพโรจน์ สุวรรณกร ข้าราชการกรมป่าไม้ในขณะนั้น ได้มีความเห็นว่าควรอนุญาตให้ใช้พื้นที่เพียง 32 ไร่ เนื่องจากจำเป็นต้องสงวนพื้นที่เพื่ออนุรักษ์พันธุ์ไม้ป่าเมืองหนาว เช่น กุหลาบสองพันปี และพืชคลุมดินที่มีค่าหายากบางชนิด โดยเฉพาะพวกตระกูลมอสต่างๆ เพื่อใช้เป็นที่ศึกษาหาความรู้และวิจัยสำหรับนิสิตนักศึกษา สำหรับประชาชนทั่วไป ซึ่งนายตรี กกกำแหง ก็ให้ความเห็นชอบตามหลักวิชาการที่เสนอและไม่ยอมเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นแม้ได้รับการท้วงติงจากกองบัญชาการทหารสูงสุดและกองทัพอากาศในเวลาต่อมาก็ตาม ในที่สุดทางกองทัพอากาศก็ได้รับการอนุญาตให้ใช้พื้นที่ตามระเบียบทางราชการได้เพียง 32 ไร่เท่านั้น

ด้านภาระรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ อันเป็นหลักการอีกด้านหนึ่งของธรรมาภิบาลในการบริหารงานป่าไม้นั้น นายตรี กกกำแหง ได้แสดงให้เห็นพฤติกรรมและผลงานมาโดยตลอดว่า ได้เป็นผู้ทุ่มเทอุทิศตนเองให้กับภาระรับผิดชอบงานในตำแหน่งหน้าที่ที่กำหนดไว้ตามระเบียบของทางราชการอย่างเต็มที่ แม้ในขณะที่ยังดำรงตำแหน่งรองอธิบดีถึงอธิบดีกรมป่าไม้ ซึ่งท่านได้

ป่วยเป็นมะเร็งที่กล่องเสียงก็มีเคยพักผ่อน ยังคงปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลัง มิทำให้งานค้างค้ำเสียหายน แต่ประการใด กับทั้งยังคอยให้การช่วยเหลือและสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาที่ปฏิบัติงานตามครรลองคลองธรรมของระเบียบทางราชการ โดยมีหัวหน้าเกรงต่อผู้มีอำนาจที่อาจไม่พอใจ ทำการกลั่นแกล้งหรือสร้างความยุ่งยากให้ในทุกประการ

2.2.2 ด้านเปิดเผย/โปร่งใส (Transparency) ในด้านการปฏิบัติราชการ ด้านความซื่อสัตย์สุจริตนั้นนับว่าเป็นคุณสมบัติที่โดดเด่นเป็นอย่างยิ่งของนายตรี กกกำแหง จากการรวบรวมข้อมูลและสัมภาษณ์กล่าวได้ว่าทุกคนที่รู้จักและสัมผัสกับการทำงานของท่าน ทั้งผู้บังคับบัญชา ครูบาอาจารย์ เพื่อนฝูง ผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้ใช้บริการของกรมป่าไม้จากหน่วยงานอื่น ต่างให้ความเห็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งสิ้น จากการศึกษาพบว่าประเด็นที่น่าสนใจจากบุคคลที่มีชื่อเสียงและเคยสัมผัสกับชีวิตการทำงานของท่าน นายตรี กกกำแหง ได้บันทึกและให้สัมภาษณ์ไว้อย่างมากมายดังนี้

พล.อ.อ.ทวิ จุลละทรัพย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในขณะนั้น กล่าวต่อป่าไม้เขตและป่าไม้จังหวัดทั่วราชอาณาจักรในโอกาสที่เดินทางมาประชุมสัมมนาและเยี่ยมค่านับ ณ บ้านพัก เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ.2516 ก่อนที่นายตรี กกกำแหง ถึงแก่อนิจกรรมเพียง 1 วัน (ทวิ จุลละทรัพย์ 2516ก) มีความตอนหนึ่งที่น่าสนใจ คือ

“...สิ่งที่น่าภาคภูมิใจสำหรับกรมป่าไม้ก็คือ มีคนดีอยู่มาก แต่บางครั้งมีแรงผลักดันอยู่ต่อไปไม่ได้ก็มี แต่ในปัจจุบัน อธิปไตยของท่านยืนหยัดอยู่ได้อย่างน่าประหลาด มีที่ไหน? อธิปไตยไม่ได้แต่ยังเป็นอธิปไตยอยู่ได้ เพราะอะไร? ก็เพราะเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ตั้ง รักษาหน้าที่อย่างดีที่สุด และรักงานเป็นชีวิตจิตใจ ควรที่ท่านทั้งหลายจะยึดถือเป็นเยี่ยงอย่างสืบไป...”

มจ.จักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธุ์ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผู้ซึ่งรู้จักและคุ้นเคยมาเป็นเวลานานพอสมควร รวมทั้งเคยรับราชการในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกัน (จักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธุ์ 2516) ได้กล่าวถึงว่า

“...ข้าพเจ้าก็ได้ทราบและติดตามผลงานของคุณตรีตลอดมา คุณตรีเป็นคนดีที่หาได้ยากผู้หนึ่ง ในด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความไม่เห็นแก่ตัว ความหวังดีต่อประเทศชาติ และความปรารถนาดีต่อส่วนรวมในทางราชการ...”

พลตำรวจเอกพิชัย กุลละวณิชย์ อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งเคยร่วมงานด้านการปราบปรามผู้กระทำความผิดด้านการตัดไม้ทำลายป่าร่วมกับนายตรี กกกำแหงอย่างต่อเนื่องได้บันทึก (พิชัย กุลละวณิชย์ 2516) ว่า

“...คุณตรีฯ มีความสันโดษ มีความยุติธรรม ซื่อสัตย์สุจริต มีความเข้มแข็งและอดทนเป็นเลิศ ประการสำคัญที่สุด คุณตรีเป็นคนรักและห่วงหาพันป่าไม้อย่างแท้จริง คุณตรีฯ ได้อุทิศตัวเองที่ทักษ์รักษาทรัพยากรป่าไม้วางใจสุดทายเป็นงานและชีวิตในราชการของคุณตรีฯ สมควรอย่างยิ่งที่ลูกป่าไม้ทุกคนจะได้ศึกษาและเอาเป็นตัวอย่าง...”

นายแสวง กุลทองคำ อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในฐานะที่เคยร่วมงานและเป็นผู้บังคับบัญชา (แสวง กุลทองคำ 2516) ได้บันทึกว่า

“...ผมมีความเชื่อมั่นว่า คุณตรี กกกำแหง ไม่เคยกินสินบน หรือไม่รับราชการคอร์รัปชัน และยังคอยดูแลกดดันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากินสินบนหรือคอร์รัปชันด้วย ฉะนั้นการสูญเสียคนซื่อสัตย์ต่อหน้าที่และคนกล้าไม่กลัวอิทธิพลใดๆ จึงเป็นการสูญเสียคนที่เป็น

ประโยชน์แก่ประเทศชาติที่ผู้หวังดีต่อประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ทั้งหลายควรเสียสละ และโดยเฉพาะตัวผมเองนั้นเสียสละคนดีที่มีมานะอดทน ซื่อสัตย์สุจริต ไม่คอร์รัปชันและไม่กลัว อิทธิพลใดๆ ทั้งสิ้น เช่น คุณตรี กกกำแหง เป็นอย่างยิ่ง...”

นายปรีดา กรรณสูต อดีตปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งเคยติดต่อประสานงาน พบปะและประชุมร่วมกันอยู่ประจำจนคุ้นเคยกันและรู้จักอุปนิสัยซึ่งกันและกัน (ปรีดา กรรณสูต 2516) กล่าวถึงว่า

“...คุณตรี กกกำแหง เป็นผู้ที่มีความสมบัติและอุปนิสัยอันดีงาม มีความประพฤติเรียบร้อย ความซื่อสัตย์สุจริต มีความขยันขันแข็งและเอาใจใส่ต่อหน้าที่ราชการเป็นอย่างดี จึงเป็นที่รักใคร่เชื่อถือและไว้วางใจของผู้บังคับบัญชา มีความโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จึงเป็นที่รักใคร่และชอบพอของเพื่อนข้าราชการและญาติมิตร ด้วยคุณงามความดีที่ได้ปฏิบัติมา จึงนำความเจริญทั้งในด้านส่วนตัวและในหน้าที่ราชการมาโดยลำดับ นับว่าเป็นตัวอย่างอันดีแก่ข้าราชการและบุคคลโดยทั่วไป...”

นายเฉลิม ศิริวรรณ อดีตอาจารย์โรงเรียนป่าไม้ จังหวัดแพร่ และอดีตอธิบดีกรมป่าไม้ ซึ่งเคยสอนหนังสือและเป็นผู้บังคับบัญชาที่กรมป่าไม้ (เฉลิม ศิริวรรณ 2516) ได้บันทึกว่า

“...ข้าพเจ้าจึงกล้าบันทึกรับรองได้อย่างเต็มปากว่า คุณตรีเป็นคนดีที่สุดคนหนึ่ง กล่าวคือ เป็นพนักงานป่าไม้ที่ซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพจริงๆ สุจริตและซื่อตรง ปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นอย่างดี ทั้งในด้านวิชาการและด้านบริหาร...”

นายคิด สุวรรณสุทธิ อดีตอาจารย์โรงเรียนป่าไม้ จังหวัดแพร่ ได้กล่าวถึงนายตรี กกกำแหง (คิด สุวรรณสุทธิ 2516) ว่า

“...คุณตรีฯ ได้แสดงออกถึงธาตุแท้ของชาวป่าไม้ มีจิตใจเข้มแข็ง ททรหดอดทนต่อความลำบากตรากตรำ และซื่อตรงต่อหน้าที่เป็นอย่างยิ่ง งานใดที่มอบให้แล้วเป็นที่วางใจได้ว่างานนั้นจะสำเร็จเรียบร้อย...”

สำหรับในบรรดาหมู่ญาติพี่น้องของนายตรี กกกำแหง ต่างก็รับรู้และชื่นชมต่อความซื่อสัตย์ของนายตรี กกกำแหง เป็นอย่างมาก ซึ่งหลานของท่าน ได้แก่ เอมอร (กกกำแหง) ศรีนิลทนายศ กกกำแหง และสมชัย กกกำแหง (2516) บันทึกถ้อยคำอาลัย ดังนี้

“...เราเชื่อว่า...ผลงานที่ถล่มกรองมาจากเจตนาอันบริสุทธิ์ของอา (นายตรี กกกำแหง) มีคุณค่าควรแก่ความเป็นบทเตือนใจถึงผลแห่งความซื่อตรง คຸ້ມค่าแล้วสำหรับเวลาชั่วชีวิตหนึ่งของบุคคล เราภูมิใจ...”

ทั้งนี้นายสมชัย กกกำแหง ผู้ซึ่งเป็นหลานที่ใกล้ชิดคนหนึ่ง ได้ให้สัมภาษณ์เพิ่มเติมว่า

“พวกเราญาติๆ ภูมิใจที่อาตรีได้รับการยอมรับว่าเป็นคนที่ซื่อสัตย์และหาได้ยากสำหรับงานราชการ ผมเองเคยรับราชการอยู่กรมทางหลวง สมัยบรรจุใหม่ๆ เคยตั้งใจว่าจะหาโอกาสถามอาตรีว่ามีหลักการอย่างไร จึงได้รอดปากเหยี่ยวปากกาอยู่ได้ ทั้งที่กรมป่าไม้สมัยนั้น มีคนพูดถึงกันเยอะ ในเรื่องผลประโยชน์ แต่ตอนนั้นอาตรีเริ่มป่วยแล้ว และไม่ค่อยได้พบกัน เลยไม่มีโอกาสได้ถาม จนอาตรีเสียชีวิตยังเสียสละอยู่ทุกวันนี้”

ในด้านความซื่อสัตย์และโปร่งใส ของนายตรี กกกำแหงนี้จากการสัมภาษณ์ ผู้ที่เกี่ยวข้องจำนวน 43 คน ทั้งหมดล้วนให้ความเห็นที่ตรงกันว่านายตรี กกกำแหง เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติในด้านนี้โดดเด่นมากที่สุด เป็นที่รับรู้กันทั่วไปทั้งในบรรดาเจ้าหน้าที่ทุกระดับของ กรมป่าไม้ ญาติมิตร ผู้ร่วมงานนอกกรมป่าไม้ ผู้ที่เกี่ยวข้องและมีผลประโยชน์จากป่าไม้ที่เป็นพ่อค้าไม้และวงการ อื่นๆที่เชื่อมโยงกับป่าไม้ในขณะนั้น แม้แต่ศาสตราจารย์ระพี สาคริก อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ และอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้คุ้นเคยกับข้าราชการกรมป่าไม้ในสมัย นั้นเป็นอย่างดี ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

“ได้ยินมาว่าคุณตรี กกกำแหง เป็นคนซื่อตรง ไม่เคยมีชื่อเสียงในทางที่เสียหาย มีพวกที่จับจากแม่โจ้หลายคนไปเรียนต่อเป็นป่าไม้ บางคนไปกระทำผิดทำความเสียหาย เลยกดตัดสิน ให้จำคุกก็มี”

เช่นเดียวกับที่ศาสตราจารย์ ดร.สนิท อักษรแก้ว (วนศาสตร์รุ่นที่ 26) ข้าราชการบำนาญคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้กล่าวชื่นชมว่า

“ท่านอธิบดีตรี กกกำแหง เป็นคนดีมาก เคยไปกับอาจารย์สง่า (ศาสตราจารย์ ดร.สง่า สรรพศรี) เยี่ยมท่านที่โรงพยาบาล ตอนนั้นท่านป่วยเริ่มพูดไม่ค่อยได้แล้ว ใดๆ ก็รู้กันว่าท่านเป็นคนซื่อสัตย์ ทำงานจริงจัง เป็นคนมีสะอาดจริงๆ หากใครมาเปรียบเทียบได้ยาก”

สอดคล้องกับความเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ในประเด็นนี้ อีกหลายท่านเช่น นายผ่อง เล่งอี้ (วนศาสตร์ รุ่นที่ 21) นายปรีดา ไชยานุวงศ์ (วนศาสตร์รุ่นที่ 22) และศาสตราจารย์ ดร. นิพนธ์ ตั้งธรรม (วนศาสตร์รุ่นที่ 26)

นายธานี ภมรนิยม (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) ซึ่งเคยมีประสบการณ์ทำงานเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาที่ใกล้ชิดกับท่านเป็นอย่างมากคนหนึ่ง ได้กล่าวถึงตอนหนึ่งที่นำเสนอใจเกี่ยวกับความ ซื่อสัตย์และความโปร่งใสของนายตรี กกกำแหงเป็นอย่างดีดังนี้

“อธิบดีตรี กกกำแหง เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์อย่างยิ่ง ในการออกปฏิบัติราชการ แต่ครั้งท่านตรี กกกำแหง ได้ให้เงินเป็นค่าใช้จ่ายล่วงหน้าในการเดินทางทั้งหมด โดยมอบหมายให้ ผมเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ ทั้งค่าอาหาร ที่พัก น้ำมันเชื้อเพลิง และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะป็น หนังสือพิมพ์ หรือค่ากาแฟของพวกเรา ท่านเป็นคนกินอยู่ง่ายๆ อาหารที่ท่านชอบ มีมะระผัดไข่เป็น หลัก ต้องสั่งกินแทบทุกมื้อ รองลงมาเป็นไข่เจียวและต้มยำกุ้ง ท่านกำชับมิให้พ่อค้า เจ้าหน้าที่ป่าไม้ หรือผู้ใดจ่ายเงินแทน โดยให้จัดทำเป็นบัญชีค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทั้งหมด เมื่อกลับถึงกรมป่าไม้จึงทำการ สรุปลำค่าใช้จ่ายพร้อมส่งมอบเงินที่เหลือคืนแก่ท่าน มีอยู่ครั้งหนึ่งที่ป่าไม้เขตศรีราชา ได้ยืนยันกับผมว่า ท่านตรี กกกำแหง ได้อนุญาตให้จ่ายเงินค่าอาหารแล้วผมก็ตายใจยอมให้เขาดำเนินการไป เมื่อกลับถึง กรมป่าไม้ท่านตรวจสอบบัญชีค่าใช้จ่าย จึงได้ทราบความจริงในเรื่องดังกล่าว ท่านกล่าวตำหนิผมอย่าง รุนแรงมากที่ปล่อยให้เหตุการณ์เช่นนั้นเกิดขึ้น ผมถือว่าเป็นเรื่องสำคัญและไม่ยินยอมให้เกิดเหตุการณ์ เช่นนั้นซ้ำอีกเลย”

สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ นายจำทูล กองสาร (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) ผู้ร่วม ออกตรวจปราบปรามการทำผิดด้านป่าไม้ ที่เล่าประสบการณ์การทำงานในทำนองเดียวกันให้ฟังว่า

“ท่านตรี กกกำแหง เป็นคนที่ซื่อตรงต่อหน้าที่ทางราชการเป็นอย่างมาก ยากที่จะหาใครมาเทียบ ท่านมักเลือกลูกน้องหรือผู้ใต้บังคับบัญชาเข้ามาร่วมงานด้วยตัวของตนเอง

โดยการตรวจสอบประวัติของแต่ละคนก่อนเสมอ ท่านอาจหาข้อมูลจากบุคคลอื่นๆ ที่ไว้เนื้อเชื่อใจ หรือการสังเกตจากผลงานที่ปรากฏ โดยเฉพาะหนังสือทางราชการ ที่เสนอกรมป่าไม้ผ่านท่านไป อาจจะสะท้อนนิสัยใจของแต่ละคนได้อย่างดีว่ามีการประพฤติปฏิบัติ หรือความคิดเห็นทางกฎหมาย ป่าไม้อย่างไร ในการไปราชการกับท่าน **ท่านไม่มีพิธีรีตองอะไรมากมาย ไม่ต้องการให้ลูกน้องหรือใครมาแห่แหนต้อนรับ** เรื่องอาหารการกินก็สุดแท้ว่าจะสะดวกในบริเวณใด ไม่จำเป็นต้องเป็นร้านอาหารมีชื่อเสียงหรือใหญ่โต บางทีก็เป็นเพียงร้านอาหารเล็กๆ ริมข้างทางที่ผ่าน หากจำเป็นต้องเตรียมอาหารเข้าไปในป่า ก็ซื้อข้าวห่อไป เป็นจำพวกข้าวมัดหรือข้าวแกงตามแต่ละดวง **ท่านจะไม่ยินยอมให้พ่อค้า นายทุน หรือลูกน้อง ทำการเลี้ยงดูแต่อย่างใด ซ้ำยังไม่เปิดโอกาสให้พวกพ่อค้าเข้ามาสูงส่งด้วย** เมื่อทำการตรวจสอบไม้หรือทำงานเสร็จ จะเดินทางกลับทันที”

นายประทีป อุตตะมะโยธิน (วนศาสตร์รุ่นที่ 7) อดีตป่าไม้เขตลำปาง ผู้เคยมีประสบการณ์ในการทำงานอย่างยาวนาน ในช่วงที่นายตรี กกกำแหง รับราชการกรมป่าไม้ ตั้งแต่ระดับชั้นผู้น้อยจนเป็นผู้บริหารสูงสุด ได้กล่าวชื่นชมและประทับใจเกี่ยวกับคุณสมบัติด้านความซื่อสัตย์ของท่าน ดังนี้

“อธิบดีตรี ท่านเป็นคนตรงไปตรงมา เป็นคนสอนให้ลูกน้องทำอะไรที่ซื่อตรง สุจริต อย่าไปซิกแซก กินเศษกินเลยพ่อค้าไม้ ท่านเป็นคนดี หากมีพ่อค้าเอาเงินมาให้ ท่านบอกว่าท่านมีเงินเดือนแล้วอย่าเอามาให้ เดี่ยวเขาจะว่ากินสินบน **ท่านเป็นคนซื่อตรงมากไม่เคยมีปรากฏว่ากินสินบนเลย ในวงการป่าไม้ยังไม่มีอธิบดีคนไหนเป็นแบบท่านอธิบดีตรี**”

นายประพัฒน์ แสงสกุล (วนศาสตร์รุ่นที่ 19) อดีตผู้อำนวยการกองจัดการที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ กรมป่าไม้ ได้เล่าเสริมว่า

“ตอนแรกไม่เคยทำงานกับท่าน (นายตรี กกกำแหง) แต่จู่ๆ ตอนที่ท่านเป็นรองอธิบดี ท่านก็เรียกไปใช้ในการตรวจสอบการกระทำผิดทางด้านป่าไม้ ไปสืบสวนเรื่องที่ไม่ชอบมาพากล ไม่รู้ว่าทำไมจึงเลือกผม เพราะผมเป็นนักวิชาการมาตลอดที่กองค้นคว้า คงน่าจะเป็นท่านรองทวีศักดิ์ (นายทวีศักดิ์ ศรีบุรี รองอธิบดีกรมป่าไม้ในขณะนั้น) แนะนำคนที่ท่านเลือกไปใช้งานท่านคงตรวจประวัติอย่างดีทางด้านความซื่อตรง ต้องมีความมั่นใจในคุณสมบัติด้านนี้ไปทำงานตามที่ท่านมอบหมายแล้วมารายงานท่าน ท่านเป็นคนซื่อตรงที่หาได้ยากในกรมป่าไม้ **ทำงานกับท่านก็ไม่ยากอะไร เพราะทำตามหน้าที่ ผิดก็ว่าผิด ถูกก็ว่าถูก**”

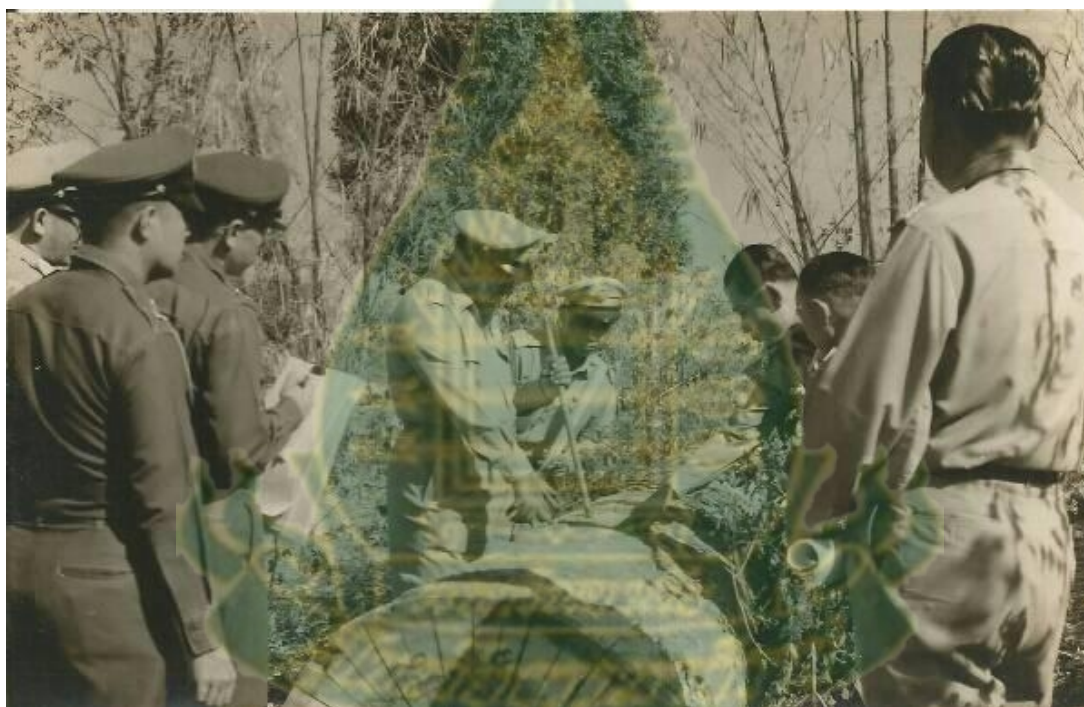
“ทำงานกับท่านยอมรับว่าเหนื่อยกายจริงๆ ต้องคอยปราบผู้กระทำผิดด้านป่าไม้ บางครั้งต้องเสี่ยงอันตราย แต่ก็สบายใจ นอนหลับสนิท เพราะท่านเน้นแต่ในเรื่องให้ทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต จึงไม่ต้องกลัวความผิดหรือคนจะมาตรวจสอบในภายหลัง” เป็นการให้สัมภาษณ์อย่างภาคภูมิใจของนายปลั่ง ทองใบ (ป่าไม้แพร่ รุ่นที่ 3) อดีตหัวหน้าด่านป่าไม้สุโขทัย ผู้ที่นายตรี กกกำแหง เคยให้ความไว้วางใจในการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามผู้กระทำผิดทางด้านป่าไม้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมป่าไม้

ในด้านการปฏิบัติราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา ไม่แสวงหาผลประโยชน์ในทางทุจริตของท่านอธิบดีตรี กกกำแหงนี้ ท่านได้ยึดมั่นมาแต่เริ่มปฏิบัติราชการ จนกระทั่งดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ เป็นที่กล่าวขานกันไม่แต่เฉพาะในหมู่เจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้ และผู้ที่ใกล้ชิดกับท่านเท่านั้น แต่เป็นที่ล่วงรู้ไปถึงเหล่าพ่อค้าไม้ เจ้าของโรงเลื่อย แม้แต่ผู้กระทำ

ความผิดทางด้านกฎหมายป่าไม้ จนเป็นที่เกรงขามไปทั่ว (ภาพที่ 4.16 และ 4.17) สิ่งเหล่านี้เป็นเสมือนเกราะป้องกันตัวเองในการปฏิบัติงาน นายธานี ภมรนิยม (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) ได้เล่าให้ฟังว่า ตลอดเวลาที่ตรวจปราบปรามผู้กระทำความผิดทางด้านกฎหมายป่าไม้แม้ต้องเสี่ยงกับผู้ที่มีอิทธิพล ในบางพื้นที่ล่อแหลมต่อการถูกประทุษร้าย หรืออาจเกิดอันตรายต่อร่างกาย แต่ท่านอธิบดีตรี กกกำแหง ไม่เคยพกพาอาวุธประจำกายใดๆ แม้แต่สักครั้งเดียว ซึ่งผู้กระทำความผิดก็มีเคยทำร้ายท่านแต่ประการใด

นายอุดม หิรัญพุกษ์ (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) อธิบดีรองอธิบดีกรมป่าไม้และผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า น่าจะเป็นเพราะบารมีที่ท่านทำคุณความดีให้แก่การป่าไม้ของประเทศ ไม่ได้หาผลประโยชน์ส่วนตัวแม้แต่น้อย ซึ่งทำให้เป็นที่เกรงกลัวต่อผู้ที่กระทำความผิด รวมทั้งเปรียบเสมือนเป็นเกราะป้องกันภัยให้ท่านอีกทางหนึ่งด้วย

นางพวงแก้ว กกกำแหง ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมของนายตรี กกกำแหง ที่สอดคล้องกับนายธานี ภมรนิยม และนายจำทูล กองสาร ช้างต้นว่า

ภาพที่ 4.16 นายตรี กกกำแหง อธิบดีกรมป่าไม้ รายงานการตรวจจับกุมไม้เถื่อนต่อ พล.ต.อ.พิชัย กุลละวณิชย์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ภาพที่ 4.17 นายตรี กกกำแหง ออกตรวจปราบปรามผู้กระทำความผิดด้านกฎหมายป่าไม้ร่วมกับผู้บังคับบัญชา

“ท่าน (นายตรี กกกำแหง) เป็นคนซื่อตรงไม่ยอมได้ของใคร เวลาไปราชการหรือไปเที่ยวกับคุณมานิตย์ (นายมานิตย์ เอี่ยมสรรพางค์ วนศาสตร์รุ่นที่ 16 อดีตป่าไม้เขตอุดรธานี) ก็ให้คุณมานิตย์ เป็นคนถือเงินคอยจ่ายค่าใช้จ่ายต่างๆ แก่ไม่ให้พวกพ่อค้ามาเลี้ยง บางทีไปราชการชลบุรี ก็บอกว่าจะไปนครปฐม ท่านกลัวว่าพ่อค้าไม้จะมาดักเลี้ยงอาหารหรือมาต้อนรับ ท่านไม่ชอบให้ใครมาเลี้ยง”

และอีกตอนหนึ่งซึ่งเตือนนายตรี กกกำแหงให้ระมัดระวังตัวจากการถูกปองร้ายของผู้สูญเสียผลประโยชน์หรือถูกจับกุมเรื่องไม้เถื่อน ว่า

“ป่า (นางพวงแก้ว กกกำแหง) บอกท่านว่าให้ระวังตัวเอาไว้บ้าง อย่าบุ่มบ่ามไปจับไม้เถื่อนมากนัก ลูกปืนราคาถูกแค่ลูกละ 12 บาท ถ้าเป็นอะไรไปลูกเมียจะเดือดร้อน เพราะลูกๆ ก็ยังเล็กอยู่ ถ้าเป็นอะไรไปใครจะมาช่วยเลี้ยงดูลูก อยู่กรุงเทพฯ ป่าก็ไม่ค่อยรู้จักมักคุ้นกับใครมากนัก”

ทั้งยังเล่าเสริมถึงความเด็ดเดี่ยวของนายตรี กกกำแหงอีก ว่า

“ตอนที่ทำงานปราบปรามไม้เถื่อนหลายๆ ทหารเขาให้รถกันกระสุนมาใช้เป็นรถพาเจโรคันสี่ล้อๆ ท่านก็ไม่เอาไปใช้ บอกเพียงว่าไม่เป็นไร ถึงเวลามันก็ไปเอง เราทำความดีเพื่อประเทศชาติ”

พระแสง ฐิตสิริ (หลวงเทพ) (วนศาสตร์รุ่นที่ 19) ซึ่งเคยรับราชการเป็นข้าราชการกรมป่าไม้ ระหว่างปี พ.ศ. 2501-2523 ก่อนอุปสมบทครองสมณเพศมาจนทุกวันนี้ ได้ให้ความเห็นจากประสบการณ์ที่เคยทำงานในกรมป่าไม้เกี่ยวกับนายตรี กกกำแหง ไว้ว่า “นายตรี กกกำแหง

เป็นคนซื่อตรงมีความซื่อสัตย์สุจริตตั้งแต่รู้จักท่านครั้งเป็นป่าไม้เขตลำปาง รองอธิบดี จนกระทั่งดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ ท่านเป็นคนตรงไปตรงมา มีชื่อเสียงมากในตำแหน่งปราบปรามไม้เถื่อนเป็นคนดีและให้การสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาที่ปฏิบัติงานอย่างซื่อสัตย์และแข็งขันอีกด้วย **ท่านเป็นอธิบดีกรมป่าไม้ที่ซื่อสัตย์ที่สุดก็ว่าได้** โดยน่าจะได้รับการฝึกฝนมาจากหลวงวิลาสวนวิทที่เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนป่าไม้คนแรกก็ได้”

นอกจากนี้ยังได้เสริมอีกว่า “ในวันปีใหม่ท่านไม่อนุญาตให้ลูกน้องเอากระเช้าหรือของขวัญไปให้ หากมีใครยังนำไปให้ท่านอีก ท่านบอกว่าเอามาให้ทำไมเงินเดือนน้อยกว่าท่านไม่จำเป็น และให้เอาของคืนกลับไป”

พฤติกรรมของนายตรี กกกำแหงข้างต้น สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นางพวงแก้ว กกกำแหง ผู้ซึ่งเป็นภรรยาของนายตรี กกกำแหง โดยได้กล่าวว่า “ท่านสั่งนักหนาว่าไม่ให้รับของจากใคร ช่วงปีใหม่หรือเทศกาล ท่าน (นายตรี กกกำแหง) ไม่อนุญาตให้ใครเอาของขวัญหรือกระเช้ามาให้ **ท่านบอกพวกพ่อค้าให้นำไปถวายวัดจะได้บุญเพราะพระให้ศีลให้พร** แต่พวกพ่อค้าก็ยังแอบส่งมาให้จำนวนมาก ท่านเลยให้คนขับรถเอากระเช้าของขวัญไปถวายตามวัดต่างๆ ทั้งวัดพระศรีมหาธาตุ วัดเบญจมบพิตร และวัดอื่นๆ และให้คนขับรถรวมทั้งลูกน้องที่ใกล้ชิดเลือกเอาไปตามใจชอบคนละกระเช้า โดยไม่แตะต้องของเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นเหล่านอกราคาแพงและของเงินที่ใส่มาด้วย”

นางพวงแก้ว กกกำแหง ยังได้เล่าพฤติกรรมทางด้านความซื่อสัตย์ของนายตรี กกกำแหงในสมัยดำรงตำแหน่งป่าไม้เขตนครสวรรค์ และหัวหน้ากองด่านปากน้ำโพ เรื่องหนึ่ง ดังนี้

“ตอนที่อยู่นครสวรรค์ มีคนขับรถเก๋งมาหาท่านที่บ้าน จำได้ว่าเป็นรถโตโยต้าสีฟ้าๆ ป้าบอกป่าไม้เขตไม่อยู่ไปเล่นเทนนิส เขาบอกว่างั้นฝากของให้ท่านด้วย เป็นถุงกระดาษปูนสีน้ำตาล ป้าก็วางไว้ที่โต๊ะ พอท่านกลับมาแกะถุงออกดู เป็นเงินทั้งนั้นเยอะเยอะไปหมด ท่านถามว่าคนที่เอามารูปร่างยังงัย รถเป็นยังงัย พอป้าบอกแกว่ารู้แล้ว เขาถุงใส่รถออกไปคืนเขาทันที เห็นมาบ่นทีหลังว่าเงินตั้ง 5 แสน เอามาให้กุหาพ่อมันหรือ...”

อีกเรื่องหนึ่งที่เกี่ยวข้องก็คือ

“...เสี่ย...(ขอสงวนนาม) ที่อยู่ชลบุรี เอาข้าวสารมาให้ที่บ้านเป็นกระสอบ ท่านไม่ยอมรับไล่ให้เอากลับไป แต่เสี่ยยังดื้อดึง ท่านไม่รู้จะทำยังงัยเพราะข้าวสารมันหนัก เลยบอกว่ากูไม่รับข้าวสารของมึง ถ้ามึงไม่เอากลับไป จะเอาให้หมูให้หมามันกิน มึงอย่ามาถือว่ามีบุญคุณกับกู กูไม่ยอมรับ...”

เหตุการณ์ข้างต้นสอดคล้องกับการสัมภาษณ์นายแผ้ว ดิษเลิศ (วนศาสตร์รุ่นที่ 13) อดีตป่าไม้จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้เคยปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานป่าไม้เขตนครสวรรค์และต่อมาย้ายไปสังกัดสำนักงานป่าไม้เขตศรีราชา ที่ทราบเหตุการณ์ในขณะนั้นที่เล่าให้ฟังว่า

“ที่ปากน้ำโพเป็นแหล่งค้าไม้แหล่งใหญ่ของประเทศก็ว่าได้ ไม่จากภาคเหนือทั้งหมดต้องล่องแม่น้ำผ่านมาที่นี่ มีพวกพ่อค้าไม้รายใหญ่และพวกบริษัททำไม้จังหวัดมารวมตัวกันที่นี่เยอะเยอะ พวกนี้รวมตัวกันเอาเงินไปให้ป่าไม้เขตศรีฯ น่าจะเป็นเงินก้อนใหญ่แต่ว่าท่านไม่รับหรอก เห็นว่าพวกนี้พยายามไปให้ท่านอยู่ 2 ครั้ง แต่ท่านไม่เอาแน่แถมยังไล่ตะเพิดเอาอีก พวกนี้เลยไม่กล้า”

นายแผนว ดิษเลิศ ยังให้ข้อมูลเสริมอีกว่า

“เสีย...(พ่อค้าไม้รายใหญ่ในภาคตะวันออก ขอสงวนนาม) พวกป่าไม้ใครๆ ก็รู้จักเพราะชอบวิ่งเต้นค้าไม้เถื่อน เอาเงินท่วมเต็มที่ รู้กันดีว่าวิ่งเข้าหาผู้ใหญ่เยอะแยะ ตั้งแต่ระดับรัฐมนตรี แต่อธิบดีตรี ท่านไม่เอาด้วยหรอก ตอนหลังเห็นว่ากรรมตามสนองเพราะถูกยิงตายน่าจะมาจากการค้าไม้เถื่อน”

หลักฐานสำคัญที่ช่วยยืนยันพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริตของนายตรี กกก้าแหง ขณะดำรงตำแหน่งป่าไม้เขตนครสวรรค์ ก็คือการให้สัมภาษณ์จากมุมมองของเฮียเว้ง (นายบุญเลิศ โอประเสริฐสวัสดิ์) อดีตพนักงานของบริษัททำไม้เอกชนรายใหญ่ที่สุดในจังหวัด นครสวรรค์ของเสี่ยกู่หรือนายกู่เกียรติ เลาสุขศรีในขณะนั้นที่ว่า

“ผมเคยทำงานให้เสี่ยกู่ เดียวนี้แกตายไปแล้ว พวกพ่อค้าไม้สมัยนั้นตายไปหมดแล้ว ผมทำหน้าที่ต้องขอใบเบิกทางการทำไม้ ควบคุมตีตราไม้ แล้วเอาไม้ไปส่งอยู่ รู้จักกับท่านตรี เคยสัมผัสหลายครั้ง ท่านเป็นคนดี ซื่อสัตย์ ใครเอาสตางค์ไปให้ก็ไม่เอาเลย เรื่องเงินไม่ต้องพูดกับท่าน ท่านไม่มีต่างพร้อยเลยในการทำงานตามหน้าที่”

ขณะที่นางสาวสุมิตรา นิ้วตระกูล อดีตผู้ตรวจราชการกรมป่าไม้และผู้อำนวยการกองคลัง กรมป่าไม้ ได้ให้มุมมองเสริมในฐานะที่ทำหน้าที่รับผิดชอบทางการเงินและบัญชีที่น่าสนใจ คือ

“ท่านอธิบดีตรี เป็นคนซื่อสัตย์จริงๆ กล้าพูดได้เต็มปากในฐานะที่รับผิดชอบ เรื่องการเงินและบัญชีมายาวนานตั้งแต่เป็นข้าราชการชั้นผู้น้อย ได้เห็นพฤติกรรมของท่านมาโดยตลอด ทั้งในช่วงที่เป็นรองอธิบดีและอธิบดีกรมป่าไม้ ท่านไม่เคยมีพฤติกรรมเสียหายอะไรเลยสักนิดเดียว กับทั้งยังคอยกำชับกำชาผู้ใต้บังคับบัญชา ในเรื่องนี้เป็นอย่างมากอยู่เสมอ”

การที่นายตรี กกก้าแหง ได้รับราชการกรมป่าไม้มาตั้งแต่แรกเริ่มจนถึงแก่กรรม ในการดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ ด้วยการยึดความซื่อสัตย์เป็นที่ตั้งมาโดยตลอด ซึ่งเป็นที่รับรู้ของบุคคลทั่วไปดังกล่าว ทำให้ครอบครัวของท่านมิได้มีฐานะมั่งคั่งเช่นเดียวกับข้าราชการระดับสูงของกรมป่าไม้ท่านอื่นๆ ที่มีพฤติกรรมหย่อนยานทางด้านความซื่อสัตย์อยู่บ้างในบางครั้ง กับทั้งอธิบดีตรี กกก้าแหง ยังประสบภาวะทางการเงินที่ผืดเคืองด้วยซ้ำไป เมื่อต้องเผชิญกับโรคร้ายซึ่งต้องรักษาตัวอย่างยาวนาน ตามที่ท่านได้เขียนบันทึกด้วยลายมือถึงนางพวงแก้ว กกก้าแหงผู้เป็นภรรยาเป็นครั้งสุดท้ายก่อนเสียชีวิต ดังนี้

“เราเจ็บป่วยคราวนี้ไม่ใช่เบาๆ ไม่รู้ว่าจะอยู่ได้นานเท่าไร ลำพังเงินเดือนไม่พอ ได้อาศัยเบี้ยประชุมมาบ้างค่อยยังชั่ว ถ้าหายดี เบี้ยประชุมก็มากกว่านี้ นอกจากนั้นทางผู้ใหญ่เขากวดขันลงโทษเด็ก เราทำไปเด็กๆ ฟ้องเป็นบัตรสนเท่ห์ ไม่รู้ว่ากี่สิบฉบับแล้ว และพวกเราก็อยากได้ตำแหน่ง ก็ไม่รู้เหมือนกันว่าจะทำไปได้อีกกี่เดือน อาจจะต้องออกใน 2-3 เดือนนี้ก็ได้ ถ้าต้องออกไปก็ต้องขายของเก่ารักษาตัว ไม่เช่นนั้นก็ปล่อยไม่รักษา เก็บเงินไว้ให้เด็กๆ ได้เรียนหนังสือ เราอยู่อุบลราชธานี สิบกว่าปีมีอะไรเหลืออยู่บ้าง มีแต่สลากออมสิน เพื่อเอาไว้ถอนมาใช้ เราไม่เสียใจอะไร เกิดมาก็ไม่มีอะไร ตายไปแทนที่จะเหลือไว้ให้เด็กๆ บ้าง ตัวเองก็มาเจ็บป่วยเลยไม่มีอะไรเหลือ ทุกวันนี้เดือนหนึ่งมีเงินเหลือติดตัว 2,000 บาท ต้องใช้เฉพาะที่หมอกับส่วนตัวอย่างต่ำ 3,000 บาท ซ้ำรายเดือนนี้ใช้ยาฉีดยามากจะต้องใช้ถึง 5,000-6,000 บาท ก็พยายาม

รักษาอยู่แล้ว แต่เป็นเรื่องช่วยไม่ได้ และไม่อยากจะคิดถึงเรื่องอื่น เพราะถ้าคิดแล้วนอนไม่หลับจะทำให้หายช้า ถ้าเราตายไปก็ค่อยขายที่ๆ มีอยู่เอาเงินมาใช้ก็คงพออยู่ไปได้บ้าง อย่าไปหวังพึ่งคนอื่น สมัยนี้พึ่งใครไม่ได้ทั้งนั้น”

นายตรี กกกำแหง ได้รับการกล่าวถึงและยอมรับกันเป็นอย่างมากจากบุคคลทั้งในกรมป่าไม้และทุกวงการที่เคยสัมผัสกับท่าน ในด้านเปิดเผย โปร่งใส ที่ได้ยึดเป็นหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานป่าไม้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการซื้อสัตย์สุจริต ที่ท่านยึดมั่นมาโดยตลอดในการทำงาน โดยที่ภรรยา บุตร และญาติๆ ของท่านมีความภาคภูมิใจต่อท่านที่ได้รับการยอมรับตั้งแต่รับราชการจนกระทั่งเสียชีวิตในตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ ท่านมีความโปร่งใสในการทำงานในทุกด้านที่สามารถตรวจสอบได้ในทุกแง่มุม ทั้งนี้จากเอกสารรวมทั้งการสัมภาษณ์พบว่าผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชาและแม้แต่พ่อค้าไม้ล้วนต่างกล่าวขวัญและชื่นชมในตัวท่าน โดยมักเป็นคุณสมบัติด้านแรกที่ได้รับการกล่าวถึงจากเกือบทุกคน ท่านมีเคยมีประวัติทั้งฉ้อราษฎร์และบังหลวง แม้ตัวเองและครอบครัวจะมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ค่อยดีเท่าใดนักก็ตาม

2.2.3 ด้านหลักนิติธรรม (Rule of Law) ในด้านหลักนิติธรรม นายตรี กกกำแหง ได้รับการกล่าวถึงเป็นอย่างมากในการถือปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับที่ทางราชการกำหนดไว้อย่างเคร่งครัด ด้วยความเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ จากข้อมูลที่รวบรวมได้บ่งชี้ให้เห็นว่าคุณสมบัติด้านนี้นับได้ว่ามีความโดดเด่นใกล้เคียงกับความซื่อสัตย์ ทั้งนี้ นายตรี กกกำแหง ได้แสดงความเห็นส่วนตัวเกี่ยวกับหลักนิติธรรมที่ใช้ในการปฏิบัติเพื่อเป็นข้อเตือนใจให้แก่ข้าราชการและพนักงานของกรมป่าไม้ในคราวประชุมรับตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2514 (ตรี กกกำแหง 2514) ไว้ดังนี้

“...ผมมักจะถูกกล่าวหาเปรียบเปรยเกี่ยวกับเรื่องการเอาจริงเอาจังกับผู้ฝ่าฝืนกฎหมายป่าไม้ และพนักงานที่ฝ่าฝืนระเบียบวินัย ว่าเป็นผู้ที่มีจิตใจโหดเหี้ยม ไม่มีจิตใจเมตตาสงสารผู้อื่น เรื่องนี้ไม่มีผู้ใดทราบได้ว่าในใจจริงของผมเป็นอย่างไรบ้าง ความเห็นนอกเหนือใจเพื่อนมนุษย์นั้น ผมก็มีเป็นธรรมดาเหมือนกับผู้อื่น เช่น ครั้งหนึ่งเมื่อผมไปรักษาการในตำแหน่งป่าไม้จังหวัดกาญจนบุรี มีผู้นำไม้รวกผ่านด่าน โดยมีพระท่านขอให้ผ่านด่านไป โดยไม่ต้องเสียค่าภาคหลวง เพราะไม่มีเงินจะเสีย และจะนำไปใช้ในงานของวัด ผมปล่อยให้ผ่านไปก็คงจะไม่มีใครว่า เพราะเกี่ยวกับเรื่องวัดวาอารามอันเป็นที่เคารพสักการะของคนไทยเรา หรือมีฉะนั้นก็ไม่ยอมให้ผ่านด่านไปเสียเลย จนกว่าจะได้ชำระเงินค่าภาคหลวงเสียก่อน โดยไม่รู้ว่าจะได้เงินมาจากทางไหน (ในขณะนั้นการนำไม้นอกประเภทผ่านด่านต้องเสียค่าภาคหลวง) แทนที่ผมจะทำเช่นนั้น กลับบริหารจัดการนำเงินส่วนตัวกับมีพนักงานร่วมทำบุญด้วย สมทบกันชำระเป็นเงินค่าภาคหลวงผ่านด่าน ออกใบเสร็จรับเงินและใบเบิกทางมอบให้ไป การกระทำครั้งนี้ถือว่าเป็นการทำบุญจึงทำให้จิตใจสบาย

ในด้านวินัยของข้าราชการ เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งป่าไม้เขตลำปาง ได้เสนอกรมป่าไม้ตั้งกรรมการสอบสวนพนักงานป่าไม้ผู้หนึ่ง และเห็นว่าเป็นเรื่องร้ายแรงต้องถูกพักราชการต่างๆ ที่ผมเสียตายอนาคตของเขา การทำงานทางด้านธรรมาภิบาลของเขานับว่าทำได้เรียบร้อยดีมาก แต่ก็ไม่อาจจะช่วยอะไรได้เพราะเกี่ยวกับการปกครองแล้ว เมื่อถึงวันที่เขาจะเดินทางกลับบ้านได้ไปลาผมพร้อมทั้งน้ำตาคลอเบ้าตา ในใจผมอยากจะดูจะว่า แต่แล้วกลับทำไม่ลง เพราะเรื่องมันเกิดขึ้นแล้วไม่มี

ประโยชน์อะไร ช่วยได้อย่างมากก็คือ ได้ช่วยออกค่ารถไฟให้ พร้อมทั้งขอให้ทางานทำใหม่และตั้งใจทำงานด้วยความสุจริตต่อไปเท่านั้น

การที่ผมต้องทำเป็นคนใจแข็ง ก็เพราะถือหลักการที่เราปกครองคนหมู่มากด้วยกัน ได้มีระเบียบกฎหมายให้ถือปฏิบัติ หากยอมให้มีการฝ่าฝืนระเบียบ กฎ ข้อบังคับได้แล้ว ราชการยอมก้าวหน้าไปไม่ได้ ในการที่ผมได้เข้ามามีอาชีพในทางรับราชการนี้ ได้ตั้งใจไว้ว่างานราชการกับส่วนตัวจะพยายามแยกออกจากกันให้เด็ดขาด ไม่ควรนำมาปะปนกัน ถือว่าเท่าที่มีอาชีพเลี้ยงตัวเองอยู่ทุกวันนี้ เนื่องจากกรมป่าไม้ โดยรัฐบาลได้จ้างผมไว้ให้ดูแลรักษาป่า ฉะนั้นเมื่อทรัพย์สินของนายจ้างถูกทำลายไป จึงจำเป็นต้องจัดการป้องกันรักษาเท่าที่กำลังความสามารถของเราจะทำได้ จึงจะเรียกได้ว่าเป็นผู้มีกตัญญูรู้คุณนายจ้าง”

หลวงวิลาสวันวิท (เมธ รัตนประสิทธิ์) อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนป่าไม้ จังหวัดแพร่ คนแรกผู้ได้รับการยอมรับนับถือจากบรรดาลูกศิษย์ เป็นอย่างมาก โดยท่านมีคติพจน์ประจำตัวว่า **ซื่อสัตย์ ขยัน กตัญญู** ตลอดจนยึดมั่นกฎเกณฑ์ในการทำงานเป็นอย่างยิ่ง (วิทยาลัยวนศาสตร์ 2491) ได้เคยตกเดือน นายตรี กกกำแหง ขณะดำรงตำแหน่งป่าไม้เขตลำปางเกี่ยวกับยึดมั่นต่อหลัก นิติธรรม ซึ่งได้บันทึกไว้ในโอกาสที่หลวงวิลาสวันวิท มีอายุครบ 6 รอบ ในวันที่ 10 เมษายน 2512 (ตรี กกกำแหง 2512) ดังนี้

“...ท่านผู้อำนวยการ (หลวงวิลาสวันวิท) เป็นผู้เปิดเผยตรงไปตรงมา เช่น กล่าวว่าการทำงานของข้าพเจ้า (นายตรี กกกำแหง) นั้นเป็นเส้นตรงเกินไป ถ้ามีต้นไม้ขวางหน้าก็ **คงไม่ยอมหลบหลีก** ข้าพเจ้าไม่ได้คิดโกรธหรือตำหนิท่านเลย แต่รับฟังแล้วเอามาใช้ปรับตัวเองอยู่เสมอ นับว่าเป็นประโยชน์อย่างมาก การปฏิบัติหน้าที่ของเรา ตัวเองย่อมต้องคิดอยู่เสมอว่าทำดีแล้ว ทำชอบแล้ว ข้อเท็จจริงนั้น ควรต้องให้ผู้อื่นมองจึงจะเห็นได้แจ่มแจ้งกว่า...”

อย่างไรก็ตาม การบริหารงานของนายตรี กกกำแหง มิได้ยึดหลักการเฉพาะกฎหมายทางด้านป่าไม้เท่านั้น ท่านยังคำนึงถึงกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อมิให้การปฏิบัติราชการเกิดปัญหาอุปสรรคหรือข้อขัดแย้ง กับหน่วยงานอื่น ดังเช่นการที่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (อ.อ.ป.) ไม่สามารถชำระเงินให้ทางราชการได้ภายใน 30 วัน หลังจากมีการตรวจวัดติดตามภาคหลวง ไม้ที่ได้รับอนุญาต ซึ่งในที่ประชุมป่าไม้เขตและป่าไม้จังหวัดท่าราชอาณาจักร ในปี พ.ศ. 2510 โดยที่ผู้บริหารกรมป่าไม้บางท่านเสนอให้ยึดไม้ กลับเป็นของรัฐตามกฎหมายป่าไม้ ซึ่งนายตรี กกกำแหง รองอธิบดีกรมป่าไม้ในขณะนั้น ได้ให้ความเห็นตามเหตุผลและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทำให้ที่ประชุมคล้อยตาม และเห็นด้วย (กรมป่าไม้ 2510) ดังนี้

“การที่ อ.อ.ป. ชำระเงินค่าภาคหลวงภายในกำหนด 30 วันไม่ทันนั้น เป็นเพราะระบบการทำงานของ อ.อ.ป. จะต้องตรวจสอบบัญชีให้ถูกต้องเรียบร้อยเสียก่อน ประกอบกับ อ.อ.ป. เป็นรัฐวิสาหกิจ จึงต้องผ่อนผันให้ การที่จะให้ อ.อ.ป. ชำระเงินภายในกำหนดนี้ ในฐานะกรรมการก็ได้เคยติดต่อเร่งรัดด้วยแล้ว แต่จะให้ไม้ของ อ.อ.ป. กลับเป็นของรัฐ ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 มาตรา 14(2) นั้น ไม่ควรจะทำ เพราะ อ.อ.ป. เป็นรัฐวิสาหกิจดังกล่าว เกี่ยวกับการห้ามระหว่างกระทรวง ทบวง กรม กับองค์การของรัฐ มีการฟ้องร้องซึ่งกันและกันนี้ ได้เคยมีมติคณะรัฐมนตรีสั่งห้ามไว้ จึงจำเป็นต้องผ่อนผันไป”

แนวทางการปฏิบัติงานด้วยการยึดมั่นในกฎระเบียบของทางราชการของ นายตรี กกกำแหง ข้างต้น (ภาพที่ 4.18 และ 4.19) สอดคล้องกับการที่ท่านบริหารงานในตำแหน่ง

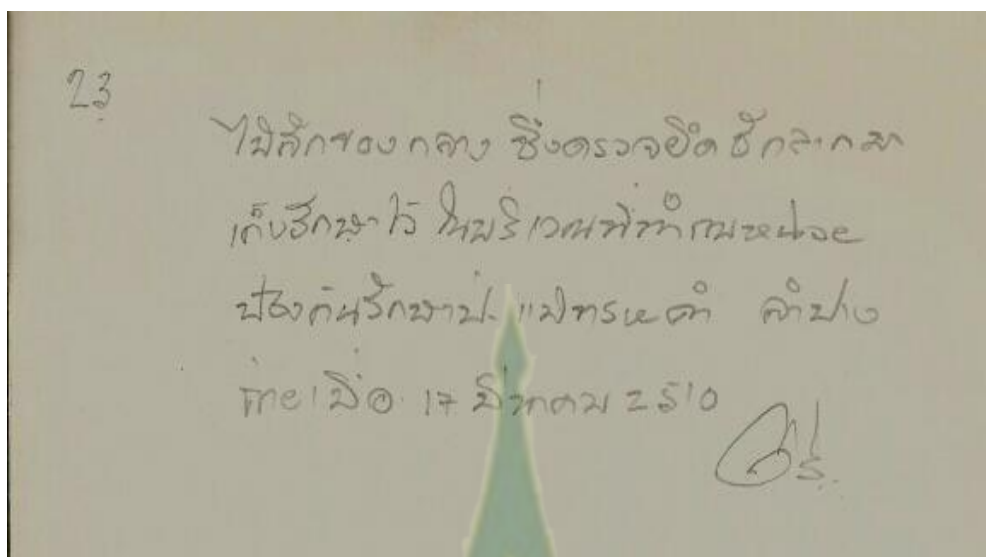
อธิบดีกรมป่าไม้อย่างแท้จริง โดย บัวหอม (2516) ได้จารึกเพื่อระลึกถึงคุณงามความดีของท่านภายหลังจากเสียชีวิตไว้ว่า

“...อธิบดีกรมป่าไม้เป็นตำแหน่งที่น่าจะมีสิ่งเข้ายวนมากกว่าตำแหน่งอื่นใด ฉะนั้นทางราชการจึงพิจารณาเลือกสรรเฉพาะผู้เหมาะสมจริงๆ จะต้องประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ ความรู้ ความสามารถและที่สำคัญที่สุดซึ่งจะเว้นเสียมิได้ก็คือ ทรงไว้ซึ่งความซื่อสัตย์สุจริตทั้งต่อหน้า และลับหลัง สำหรับท่านอธิบดีตรี กกกำแหง ก็ย่อมอยู่ในเกณฑ์นี้ด้วยเช่นกัน และเป็นที่น่าประทับใจว่า ในการปฏิบัติราชการของท่านทุกเรื่องราว ท่านยึดหลักตามพระราชกำหนดกฎหมาย ระเบียบ ประเพณี และความยุติธรรมตลอดมา ท่านจะไม่ยอมให้ความเกี่ยวข้องทางส่วนตัวจะญาติมิตร ลูกศิษย์ ศัตรู หรือผู้ทรงอิทธิพลด้านใดๆ มาทำให้ท่านสั่งหรือเสนอข้อราชการไขว่เขวไปได้เลย ในการปกครองบังคับบัญชาผู้น้อยก็เช่นกัน ท่านเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเด็ดขาดแต่ยุติธรรมทั่วหน้า ผู้ใดผิดถูกประการใดท่านจะสั่งการไปตามหลักเกณฑ์นั้นๆ บางกรณีแม้ท่านไม่ปรารถนาจะสั่งการเช่นนั้น ท่านก็ยังต้องตั้งใจสั่งการไปเพื่อยึดหลักดังกล่าวโดยถูกต้อง หากปรากฏว่ามีผู้ใดต้องเดือดร้อนเพราะ การที่ท่านต้องสั่งการไป ถ้าท่านสงสารและท่านเคยใช้สอยมาหรือคุ้นเคยกันมาก่อน ท่านมักจะช่วยเหลือ ทางทุนทรัพย์ส่วนตัวของท่านเองเสียมากกว่า โดยจะไม่ยอมให้หลักเกณฑ์ของทางราชการต้องเสียไป คุณสมบัติดังกล่าวนี้ย่อมประจักษ์ชัดทั่วไป...”

นายจรัส ศรีวรรณะ อดีตอธิบดีผู้พิพากษาภาค 6 และภาค 7 ผู้ซึ่งคุ้นเคยกับ นายตรี กกกำแหง ในขณะที่ปฏิบัติงานในจังหวัดลำปาง โดยขณะนั้นดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้า ศาลแขวงลำปาง และนายตรี กกกำแหง ดำรงตำแหน่งป่าไม้เขตลำปาง ซึ่งงานทางด้านการศึกษาป่าไม้ไม่มี คดีความของตัวเองและผู้ใต้บังคับบัญชาที่ต้องเกี่ยวข้องกับศาลแขวงอยู่เป็นประจำ แต่ก็มีเคยปรากฏว่า ได้ใช้ความสนิทสนมส่วนตัวให้เกิดประโยชน์ทางรูปคดีแต่ประการใด โดยได้บันทึกไว้ว่า

ภาพที่ 4.18 นายตรี กกกำแหง ขณะดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ จับกุมไม้สักที่ผิดกฎหมาย ในท้องที่ จ.ลำปาง

ภาพที่ 4.19 ลายมือของนายตรี กกกำแหง หลังภาพถ่าย (ภาพที่ 4.17) บันทึกข้อมูลสำคัญของการกระทำความผิด

“...โดยปกติเรื่องการทำผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ แล้ว คดีทุกเรื่องต้องขึ้นศาลแขวง เพราะขณะนั้นโทษตามกฎหมายป่าไม้ยังเบากว่าปัจจุบัน แต่คุณตรี กกกำแหง ป่าไม้เขตในขณะนั้นก็ไม่เคยเข้ามายุ่งหรือก้าวก่ายกับเรื่องทางศาลเลย เนื่องจากอัยการของคุณตรี ต้องใจผมมาก เราจึงคบกันอย่างสนิทสนม เมื่อใดทางศาลมีงานสังคม ก็ต้องเชิญฝ่ายป่าไม้ไปร่วมงานด้วย เช่นเดียวกันเมื่อทางป่าไม้เขตมีงานสังคมก็ต้องเชิญข้าราชการทางฝ่ายศาลไปร่วมด้วยทุกครั้ง...” (จรัส ศรีวรรณนะ 2516)

เกี่ยวกับงานป่าไม้ทางการป้องกันรักษาป่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอนุรักษ์สัตว์ป่า นายทวี หนูทอง (วนศาสตร์รุ่นที่ 30) อดีตข้าราชการกรมป่าไม้ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถของนายตรี กกกำแหง ทางด้านกฎหมายและระเบียบป่าไม้ที่เกี่ยวข้องไว้ว่า

“ท่านเป็นคนที่ยึดหลักกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องในการทำงานด้านอนุรักษ์สัตว์ป่าอยู่เสมอ ทราบว่าท่านเป็นคนที่มีเมตตาในตบตบกฎหมายทางด้านป่าไม้เป็นอย่างมาก สมัยท่านเป็นอธิบดี ไม่มีการวิ่งเต้น ไม่มีระบบปรับเงินได้โตะ ท่านได้รับความเคารพนับถือจากเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ท่านมีความเป็นกันเองไม่เจ้าชู้เจ้าอย่าง ขณะที่ท่านป่วยพูดไม่ค่อยได้แล้ว ถ้าหากเจ้าหน้าที่ป่าไม้คนไหนต้องการความรู้ ต้องเรียนถามท่าน ท่านจะอธิบายโดยการเขียน”

สอดคล้องกับความคิดเห็นของนายผ่อง เล่งอี้ (วนศาสตร์รุ่นที่ 19) อดีตอธิบดีกรมป่าไม้ ผู้มุ่งมั่นต่องานด้านอนุรักษ์สัตว์ป่าในขณะนั้นและเวลาต่อมา ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

“ผมเคยเสนอเรื่องการจัดตั้งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าต่อผู้บังคับบัญชาขึ้นไป นอกจากจะอ้างว่าควรจัดให้เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าแล้ว เพื่อประโยชน์ในอนาคตของประเทศชาติแล้ว ยังเพิ่มเติมไปด้วยว่าพื้นที่มีภูมิทัศน์ที่สวยงาม มีพรรณไม้ที่น่าสนใจ ขึ้นอยู่เป็นจำนวนมากและเหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยว ซึ่งท่านอธิบดีตรี กกกำแหงได้แย้งว่าพื้นที่น่าจะเหมาะสมสำหรับการจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติมากกว่า คือ ท่านช่วยเตือนสติผมเกี่ยวกับหลักการที่สำคัญในการจัดตั้ง

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ผมเลยจำเป็นต้องเรียนในการเสนอการจัดตั้งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในคราวต่อไป โดยอ้างความจำเป็นเฉพาะการอนุรักษ์สัตว์ป่าเท่านั้น”

นายประเสริฐ เสรีวัตตะ (วนศาสตร์รุ่นที่ 26) ข้าราชการบำนาญกรมป่าไม้ ผู้เคยได้รับมอบหมายจากกรมป่าไม้ให้เป็นหัวหน้าทีมฟุตบอลของกรมที่ได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีมาจากนายตรี กกกำแหง ในช่วงที่ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีและอธิบดีกรมป่าไม้ได้เล่าให้ฟังเกี่ยวกับการยี้ดกฎระเบียบทางราชการของนายตรี กกกำแหงว่า

“อธิบดีตรี กกกำแหง ได้ให้การสนับสนุนให้กรมป่าไม้มีการจัดทีมฟุตบอลเพื่อส่งแข่งขันชิงถ้วยพระราชทานประเภท ง ได้มีการคัดเลือกและออกคำสั่งให้นักฟุตบอลซึ่งเป็นข้าราชการในภูมิภาคบางส่วนเข้ามาช่วยปฏิบัติราชการที่กรมป่าไม้ โดยในช่วงเวลาราชการปรกติต้องปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งต่างจากบางหน่วยงานที่ให้นักฟุตบอลซ้อมแต่เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้พวกเราทำการซ้อมกันในช่วงหลังเวลาราชการจนถึงกลางคืน ท่านจัดให้นักฟุตบอลเข้าพักที่กรมป่าไม้จึงไม่อนุญาตให้เบิกค่าที่พักเพราะไม่เป็นไปตามกฎระเบียบที่ทางราชการกำหนดต่างๆ ที่ท่านก็เห็นใจเพราะส่วนใหญ่เป็นข้าราชการชั้นผู้น้อย ท่านจึงให้นักฟุตบอลเดินทางไปราชการในวันหยุดได้บ้าง เช่นการตรวจปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายป่าไม้ โดยต้องปฏิบัติงานอย่างจริงจังจึงมีสิทธิเบิกค่าเบี้ยเลี้ยงและที่พักได้ตามระเบียบ ซึ่งในข้อเท็จจริงแล้วหากท่านอนุโลมให้เบิกก็สามารถกระทำได้ เช่นเดียวกับหน่วยงานอื่นที่ปฏิบัติกันอยู่ แต่ท่านเคร่งครัดกับกฎระเบียบของทางราชการเป็นหลักอยู่เสมอ”

นอกจากนี้แล้วนายประเสริฐ เสรีวัตตะ ยังได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมอีกว่า ได้เคยเล่นฟุตบอลให้กับทีมของหลายสโมสรที่มีชื่อเสียงระดับประเทศมาก่อน แต่เมื่อเปรียบเทียบกับกันแล้วเห็นว่าทีมฟุตบอลของกรม ป่าไม้มีระเบียบวินัยที่เข้มงวดและจริงจังในการฝึกซ้อมรวมทั้งการแข่งขันมากกว่าทุกทีมที่เคยมีประสบการณ์ เนื่องจากตัวท่านอธิบดีตรี กกกำแหง แม้มีปัญหาด้านสุขภาพก็ตามแต่ท่านก็เอาจริงเอาจังรวมทั้งมักมาควบคุมการซ้อมด้วยตัวเองเป็นประจำในช่วงหลังเวลาราชการจนถึง 2-3 ทุ่มทุกวัน ยกเว้นท่านมีราชการอื่นหรือต้องเดินทางไปต่างจังหวัด จึงทำให้นักฟุตบอลทุกคนได้พยายามทุ่มเทให้การซ้อมและการแข่งขันอย่างเต็มที่ จนได้รับความชื่นชมจากท่านอธิบดีตรีเป็นอย่างมาก เนื่องจากเห็นว่าได้เสียสละและทุ่มเทการเล่นเพื่อชื่อเสียงของกรมป่าไม้ ท่านจึงเปิดโอกาสให้นักฟุตบอลได้มีโอกาสขอย้ายสถานที่ทำงานตามความประสงค์ แต่มีข้อแม้ว่าต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ที่กรมป่าไม้กำหนดตลอดจนไม่ส่งผลกระทบต่อทั้งในระดับบุคคลและหน่วยงานต้นสังกัดอีกด้วย

“หลังบ่ายสี่โมงครึ่งท่านมาคุยพวกเราซ้อมทุกวันมากับ ดร.ชำนาญ บุญโยภาส (วนศาสตร์รุ่นที่ 15 ภายหลังได้รับแต่งตั้งให้เป็นอธิบดีกรมป่าไม้) ท่านเป็นคนตรงเวลา บางวันมานั่งรอนักฟุตบอลด้วยซ้ำไป ตอนนั้นพวกเราตั้งใจและเหนื่อยกันมาก ท่านเอาจริงเอาจัง พวกเราลูกน้องจะเหยาะแหยะไม่ได้ พอแข่งเสร็จท่านสนับสนุนให้ผมได้ย้ายจากขุนคอง ดอยเชียงดาว ที่เชียงใหม่ มาอยู่ที่กองโครงการ” นายอรุณ เหลียววนวัฒน์ ป่าไม้แพร่รุ่นที่ 12 และวนศาสตร์รุ่นที่ 41 อดีตข้าราชการและนักฟุตบอลกรมป่าไม้ ได้ให้สัมภาษณ์ยืนยันพฤติกรรมข้างต้นของนายตรี กกกำแหง

ผู้บริหารระดับสูงของบริษัทไม้อัดไทย จำกัด ซึ่งใช้นามปากกาว่าชาววงโลก (2516) ผู้ซึ่งคุ้นเคยกับนายตรี กกกำแหงเป็นอย่างดี ได้สะท้อนคุณสมบัติในด้านการยี้ดกฎระเบียบของนายตรี กกกำแหงว่า

“...คนที่ไม่ชอบท่านก็มีอยู่ไม่น้อย ถ้าเป็นพ่อค้าก็พวกมิฉฉาชีพ พวกทุจริต ลักขโมยไม้เถื่อน เพราะท่านจับไม่เลือกหน้าอินทร์หน้าพรหม จะใหญ่โตมีอิทธิพลแค่ไหน ท่านก็ไม่หวั่นเกรงทั้งสิ้น จนเป็นที่เลื่องลือและเกรงขามแก่บรรดาผู้ทำลายป่าไม้ของชาติทั้งหลาย ถ้าเป็นพวกพนักงาน ก็จะเป็นพวกที่ทำงานไม่เอาไหน และพวกที่อาศัยตำแหน่งหน้าที่ แสวงหาประโยชน์ใส่ตนเท่านั้นที่เกลียดท่าน คนที่ตั้งมั่นในสุจริตธรรมแล้ว เป็นรักเคารพท่านทุกคน...”

“ท่านเป็นคนเฮี้ยบมาก หากลูกน้องชี้แจงทำงานจะโดนลงโทษ คนไม่ชอบท่านก็มีเพราะท่านเป็นคนเข้มงวด หากมีใครเข้าไปประจบยังถูกท่านสอนเสียอีก ให้ทำอะไรเป็นไปตามขั้นตอน ทำอะไรต้องอยู่ในระเบียบวินัยของทางราชการ สำหรับพวกพ่อค้าไม้เหมือนกันหากมีปัญหาหรือข้อขัดข้องก็มาขอคำแนะนำท่านได้ ท่านก็ช่วยให้คำแนะนำ ช่วยแก้ปัญหาแต่ต้องเป็นไปตามระเบียบของกรมป่าไม้ที่มี เรื่องการวิ่งเต้นขอตำแหน่งสมัยท่านไม่มีแน่ ท่านให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่มี ท่านเป็นคนแม่นยำระเบียบมาก แต่ถ้ามีอะไรที่ไม่แน่ใจจะเรียกผู้เกี่ยวข้องโดยตรงมาให้ข้อมูลที่ชัดเจน” นายประทีป อุดตมะโยธิน (วนศาสตร์รุ่นที่ 7) อดีตป่าไม้เขตลำปาง ผู้เคยร่วมงานทั้งในช่วงเริ่มต้นการรับราชการ และเป็นผู้ได้บังคับบัญชาของนายตรี กกกำแหง ในช่วงเป็นผู้บริหารระดับสูงของกรมป่าไม้ ได้เล่าเสริมถึงคุณสมบัติทางด้านนิติธรรม ของนายตรี กกกำแหงไว้

นายเที่ยง แจ่มศรีพงศ์ ป่าไม้แพร่รุ่นที่ 6 ข้าราชการบำนาญกรมป่าไม้ ผู้ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา ที่นายตรี กกกำแหง ให้ความไว้วางใจอย่างมากคนหนึ่ง ได้เล่าให้ฟังเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่กระทำผิด มักเกรงกลัวต่อการถูกตรวจสอบและลงโทษ จากอภิตีเป็นอย่างมาก เนื่องจากกิตติศัพท์ของท่านว่าเป็นผู้ที่ยึดมั่นในกฎระเบียบเป็นอย่างมาก หากใครกระทำผิด หรือฝ่าฝืนต้องถูกลงโทษอย่างเด็ดขาด ทั้งนี้ได้เล่าว่า

“มีอยู่คราวหนึ่งผมไปสุระแถวศรีราชา เลยถือโอกาสแวะเยี่ยมเพื่อนชื่อ... (ขอสงวนนาม)...ที่สำนักงานป่าไม้เขตศรีราชา พอเห็นหน้าผมแทนที่จะดีใจ แต่กลับร้องไห้น้ำตาไหลถามผมว่าอภิตีตรีให้มาตรวจเรื่องไม้ของเขาหรือ เป็นเพราะเพื่อนผมรู้แก่ใจว่าได้กระทำความผิดบางเรื่องอยู่ แล้วอาจมีคนแจ้งไปยังอภิตีตรี ช่วงที่ท่านเป็นอภิตี พวกป่าไม้ไม่ค่อยกล้าทำผิดกันหรอกกลัวท่านเล่นงานเอา”

นอกจากนี้ยังได้เล่าเสริมในขณะที่เคยปฏิบัติงานประจำสำนักงานป่าไม้เขตนครสวรรค์ว่า

“ตอนนั้นท่านย้ายจากป่าไม้เขตลำปาง มาเป็นป่าไม้เขตนครสวรรค์ พวกเจ้าหน้าที่ป่าไม้หลายคนไม่ค่อยอยู่ในระเบียบวินัย บางคนเซ็นต์ชื่อแล้วกลับบ้านหรือเกรงไปทีอื่น ออกไปข้างนอกกันบ้าง บางคนสองสามวันไม่มาเซ็นต์ชื่อ พอท่านเห็นพฤติกรรม ท่านเรียกประชุมแล้วกำหนดว่า ต่อไปให้อยู่ในระเบียบตามเวลาราชการห้ามออกนอกสำนักงานในเวลาราชการ ท่านเป็นคนเด็ดขาดและเคร่งครัด ทุกคนไม่กล้ามองหน้าท่าน แม้แต่ตัวผมเองเคยทำงานใกล้ชิดกับท่านยังไม่กล้ามองหน้าท่านเลย”

นายประพัฒน์ แสงสกุล (วนศาสตร์รุ่นที่ 19) อดีตผู้อำนวยการกองจัดการที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ กรมป่าไม้ ได้เล่าเสริมในทำนองเดียวกันว่า

“มีบางคนในกรมป่าไม้ไม่ชอบท่านนะ เขาว่าท่านตึงเกินไป เข้มงวดมากเกินไป คือท่านเป็นคนที่ยึดกฎระเบียบในการทำงานเป็นอย่างมาก ท่านไม่ยอมผ่อนปรน ก็อย่างว่าละนะ

คนมันก็มีทั้งขาวและดำ ป่าไม้เราก็เหมือนกัน บางคนที่เขาเสียผลประโยชน์ก็เลยไม่ค่อยชอบท่าน แต่คนดีๆ ชอบท่านอยู่แล้ว”

จากการสัมภาษณ์นายธานี ภมรนิยม (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) นายจำพูล กองสาร (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) นายดำรง ใจกลม (วนศาสตร์รุ่นที่ 17) นายประพัฒน์ แสงสกุล (วนศาสตร์รุ่นที่ 19) และนายปรีดา ไชยานุวงศ์ (วนศาสตร์รุ่นที่ 22) ซึ่งเคยเป็นผู้ได้บังคับบัญชา และมีประสบการณ์การทำงานกับนายตรี กกกำแหง ต่างให้ความเห็นไปในทิศทางเดียวกันเกี่ยวกับพฤติกรรมในด้านนี้แล้ว พอสรุปได้ว่า นายตรี กกกำแหง เป็นผู้ที่ยึดถือระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติราชการเป็นอย่างมากกับทั้งยังคอยกำชับผู้ใต้บังคับบัญชาให้ต้องปฏิบัติตามอยู่ในกรอบของกฎระเบียบทางราชการที่มีอยู่โดยเคร่งครัด รวมทั้งเป็นผู้ที่มียอมให้ผู้ที่มีอำนาจหรือมีอิทธิพลสามารถก้าวภายในงานราชการป่าไม้แต่อย่างใด สิ่งที่ยืนยันได้เป็นอย่างดีคืออีกด้านหนึ่งก็คือ ในการตรวจสอบผู้กระทำผิดทางกฎหมายป่าไม้ในพื้นที่ทุกครั้ง ท่านไม่ยินยอมให้เจ้าของโรงเลื่อยหรือพ่อค้าไม้ได้มีโอกาสพูดคุยกับท่านโดยลำพัง กับทั้งพยายามหลีกเลี่ยงในการให้ความใกล้ชิดกับบุคคลเหล่านั้น ซึ่งผลที่ปรากฏต่อมาก็คือเจ้าของกิจการทางด้านป่าไม้ที่ผิดกฎหมายต้องถูกดำเนินคดีตามความผิดทุกราย บางรายเมื่อถูกลงโทษแทบต้องล้มเลิกกิจการไปเลยก็มี

การที่ท่านอธิบดีตรี กกกำแหง ยึดแนวทางการใช้หลักนิติธรรมข้างต้น ในด้านการไม่ยอมรับผลประโยชน์แม้เพียงน้อยนิดจากกลุ่มพ่อค้าในโอกาสต่างๆ แม้แต่โอกาสพิเศษตามประเพณีนิยมนั้น นายอุดม หิรัญพลฤกษ์ (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) อดีตข้าราชการระดับสูงกรมป่าไม้ในขณะนั้นได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าเป็นการหลีกเลี่ยงการมีบุญคุณซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อตอบแทนช่วยเหลือผู้กระทำผิดความผิดที่เกิดขึ้นตามมาในภายหลัง ทั้งนี้เคยปรากฏตัวอย่างของเจ้าหน้าที่ป่าไม้บางรายในขณะนั้นที่มักได้รับการเอื้อประโยชน์จากกลุ่มพ่อค้าไม้อยู่บ้าง ทำให้ต้องหย่อนยานการปฏิบัติตามตัวบทกฎหมายป่าไม้ในบางด้าน กับทั้งยังขยายผลต่อการเอื้อเพื่อกันมากยิ่งขึ้นในโอกาสต่อมา ส่งผลกระทบต่อปฏิบัติงานที่มีวามองของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ในที่สุด ทั้งถูกลงโทษในระดับต่างๆ ในรายที่มีความผิดวินัยร้ายแรงมากต้องถูกออกจากราชการ บางรายยังถูกคดีทางอาญารั้งขึ้นต้องรับโทษในเรือนจำก็มี

เช่นเดียวกับการแต่งตั้งโยกย้ายและการให้ความดีความชอบข้าราชการกรมป่าไม้ ทั้งนายอุดม หิรัญพลฤกษ์ นายธานี ภมรนิยม และนายจำพูล กองสาร (วนศาสตร์รุ่น 15 ทั้ง 3 ท่าน) อดีตข้าราชการกรมป่าไม้ ได้ยืนยันว่านายตรี กกกำแหง ใช้แนวทางการดำเนินงานเช่นเดียวกับธรรมเนียมปฏิบัติที่ผ่านมาของหน่วยงาน กล่าวคือให้โอกาสผู้บังคับบัญชาในระดับป่าไม้เขตทำการเสนอความเห็นเกี่ยวกับป่าไม้จังหวัดและผู้ใต้บังคับบัญชา ขณะเดียวกันก็ให้ป่าไม้จังหวัดเสนอความเห็นเกี่ยวกับป่าไม้อำเภอและผู้ใต้บังคับบัญชาในการโยกย้ายหรือดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้น และการได้รับการเลื่อนขั้นเงินเดือนซึ่งหากมีผลงานและเหตุผลที่ชัดเจนท่านอธิบดีตรี กกกำแหง ก็อนุมัติให้เป็นไปตามที่เสนอทุกรายไป โดยไม่ก้าวล่วงอำนาจของแต่ละคน แต่ในกรณีที่ผู้ใดมีประวัติต่างพร้อยเกิดขึ้นอย่างชัดเจนท่านจึงใช้อำนาจในการพิจารณาตามความเหมาะสมและเห็นควร ทั้งนี้ไม่เคยปรากฏว่าท่านได้ใช้อำนาจหรืออิทธิพลในการเลือกปฏิบัติแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาที่ใกล้ชิดกับท่านแต่ประการใด ซึ่งผู้ที่ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ย่อมมีอำนาจดำเนินการโดยชอบธรรมอยู่แล้ว ทั้งนี้สามารถพบเห็นใน

หลายกรณีของอธิบดีกรมป่าไม้ท่านอื่นๆ บางท่านในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน และในเวลาต่อๆ มาจนถึงปัจจุบัน

พระแสวง ฐิตสิริ (หลวงเทพ) (วนศาสตร์รุ่นที่ 19) นายมานิตย์ เอี่ยมสรรพางค์ (วนศาสตร์รุ่นที่ 16) ร.ต.ดวงแก้ว รัตนวงศ์ (วนศาสตร์รุ่นที่ 18) และนายประชอบ อิศรางกูร ณ อยุธยา (วนศาสตร์รุ่นที่ 19) ซึ่งเคยเป็นข้าราชการกรมป่าไม้ในยุคนั้น ได้ให้สัมภาษณ์อันเป็นการช่วยเสริมข้อเท็จจริงข้างต้นพอสรุปได้ว่า ในช่วงที่นายตรี กกกำแหง เป็นอธิบดีกรมป่าไม้ นั้น การพิจารณาแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่มีอยู่ ตลอดทั้งให้ความสำคัญต่อผู้ได้บังคับบัญชาทุกระดับ โดยพิจารณาจากความรู้ความสามารถและผลการปฏิบัติงานที่มีอยู่อย่างแท้จริงเป็นหลัก มีการคำนึงถึงความเป็นอาวุโสประกอบด้วย ซึ่งการโยกย้ายข้าราชการทุกครั้งไม่เคยปรากฏว่ามีการร้องเรียน หรือวิพากษ์วิจารณ์ในทางลบ หรือมีการแทรกแซงจากนักการเมืองแต่ประการใด

นายแผ้ว ดิขเลิศ (วนศาสตร์รุ่นที่ 13) อดีตป่าไม้จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ให้สัมภาษณ์ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมข้างต้นของนายตรี กกกำแหง ขณะเป็นอธิบดีกรมป่าไม้ว่า

“ท่านเป็นคนตรงไปตรงมา การแต่งตั้งตำแหน่งต่างๆ สำหรับสมัยอธิบดีตรีแล้วไม่มีทางที่จะวิ่งเต้นได้ ท่านไม่ยอมแน่ แต่ในสมัยอธิบดีอื่นเห็นว่าการวิ่งเต้นกันได้อยู่บ้างนะ

เกี่ยวกับการโยกย้ายข้าราชการในกรมป่าไม้ นายตรี กกกำแหง ขณะดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมป่าไม้ ได้ชี้แจงหลักเกณฑ์ในที่ประชุมป่าไม้เขตและป่าไม้จังหวัดที่วราฯอาณาจักรครั้งที่ 2 ณ ห้องประชุมกรมป่าไม้ เมื่อวันอังคารที่ 20 มิถุนายน 2510 ไว้อย่างชัดเจน (กรมป่าไม้ 2510) ดังนี้

“เรื่อง การโยกย้ายพนักงาน กรมป่าไม้ได้ตั้งหลักเกณฑ์ไว้ 6 ประการด้วยกัน

- 1) ย้ายตามวาระ ได้แก่ย้ายเพื่อเลื่อนชั้น เลื่อนตำแหน่ง
- 2) ย้ายกลับภูมิลำเนา
- 3) ย้ายเพื่อกลับไปอุปการะบิดามารดา
- 4) ย้ายเพราะไม่มีงานทำ
- 5) ย้ายเพราะมีเรื่อง
- 6) ย้ายเพื่อความเหมาะสม

เรื่องการวิ่งเต้นห้ามไม่ได้ เพราะเป็นสิทธิของแต่ละบุคคล แต่การวิ่งเต้นก็ไม่ทำให้เกิดผลต่างอย่างไร นอกจากรายที่อธิบดีและรองอธิบดีเห็นพ้องต้องกันว่าเหมาะสม เช่น รายที่สูงอายุรอการปลดเกษียณอายุ ต้องการจะย้ายกลับภูมิลำเนาเดิม เป็นต้น และการโยกย้ายเป็นอำนาจของอธิบดีโดยตรง จึงย้ายได้ตามที่เห็นว่าเหมาะสม เพื่อรักษานโยบายของกรมป่าไม้ และกระทรวงเกษตร”

สำหรับการพิจารณาเลื่อนเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษเกินกว่า 1 ชั้นในสมัยนั้น นายตรี กกกำแหง ได้ยึดหลักเกณฑ์ตามที่สำนักงาน ก.พ.กำหนดไว้ 9 ข้อ (กรมป่าไม้ 2510) ดังนี้

- 1) ปฏิบัติงานในหน้าที่ราชการได้ผลดีถึง จนถือเป็นตัวอย่างที่ดีได้
- 2) ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่มีการต่อสู้หรือปฏิบัติงานที่เสี่ยงอันตรายเป็นกรณี

พิเศษ

3) ปฏิบัติงานในท้องที่ก้นดงและมีไข้ชุกชุม เป็นการเสี่ยงอันตรายต่อชีวิต และเป็นท้องที่ที่ทางราชการได้รับรองแล้ว

4) ปฏิบัติงานเกินกว่าตำแหน่งหน้าที่จนเกิดประโยชน์ต่อราชการเป็นพิเศษ และปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ของตนเป็นผลดีด้วย

5) ปฏิบัติงานโดยได้ค้นคว้าหรือประดิษฐ์สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นประโยชน์ต่อราชการเป็นพิเศษและทางราชการได้รับรองให้ใช้การค้นคว้าหรือสิ่งประดิษฐ์นั้น

6) ปฏิบัติงานตรากตรำและรับผิดชอบการเงินเป็นจำนวนมาก

7) ปฏิบัติงานในหน้าที่ราชการด้วยความตรากตรำเหน็ดเหนื่อยเป็นพิเศษ และงานนั้นได้ผลดียิ่ง

8) ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้กระทำกิจการอย่างหนึ่งอย่างใด จนสำเร็จ เป็นผลดียิ่งแก่ประเทศชาติ

9) ปฏิบัติงานในตำแหน่งที่มีคุณภาพและปริมาณของงานสูงกว่าอัตรา เงินเดือนที่ได้รับอยู่ และได้ผลดีสมความมุ่งหมาย

นายบุญเลิศ โอประเสริฐสวัสดิ์ (เฮียเว้ง) อดีตพนักงานของบริษัททำไม้เอกชน รายใหญ่ที่สุดในจังหวัดนครสวรรค์ ในขณะที่นายตรี กกกำแหง ดำรงตำแหน่งป่าไม้เขตนครสวรรค์ และหัวหน้ากองด่านป่าไม้ปากน้ำโพ ได้ให้สัมภาษณ์ที่สะท้อนพฤติกรรมการณ์ดีในหลักนิติธรรมในการปฏิบัติงาน ไว้ว่า

“ท่านเป็นคนตรงไปตรงมา ยึดมั่นในกฎระเบียบ แต่ไม่ทำตัวแบบเจ้าขุนมูลนาย ป่าไม้คนอื่นบางคนถือตัวมาก ท่านให้ความเป็นกันเอง พ่อค้าคนไหนมีอะไรไม่เข้าใจ หรือเดือดร้อน เรื่องทำไม้ ก็เข้าไปคุยกับท่านได้ ท่านให้คำปรึกษาหารือ เพื่อทำให้กฎระเบียบ”

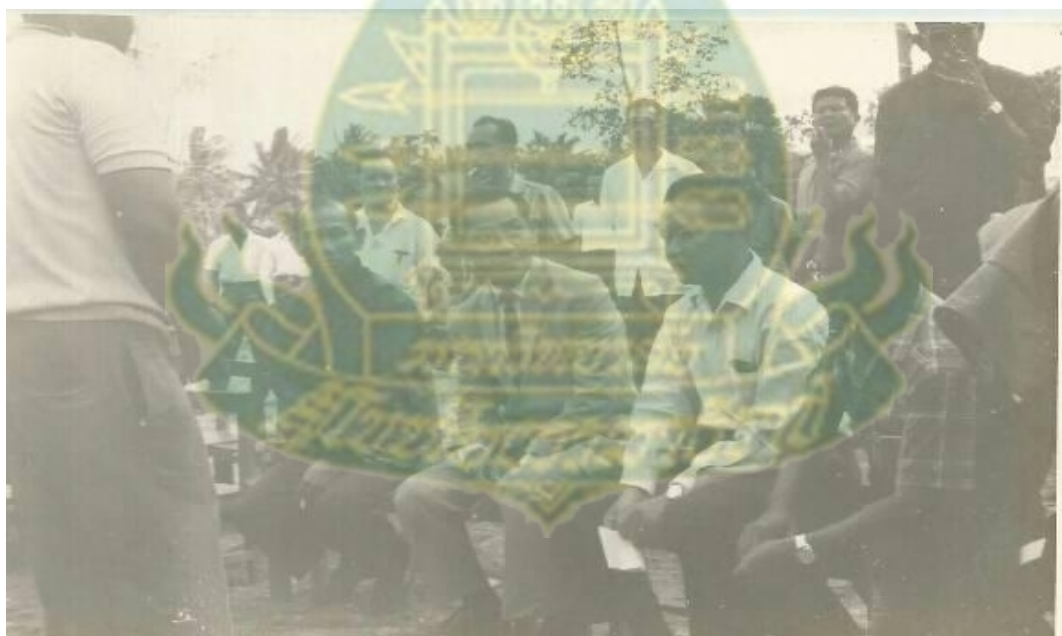
ในด้านหลักนิติธรรมของการบริหารงานป่าไม้ที่นายตรี กกกำแหง มีพฤติกรรม และผลการดำเนินงานนั้น เป็นธรรมาภิบาลที่ได้รับการยกย่องเป็นอย่างมากใกล้เคียงกับความซื่อสัตย์ สุจริต หลักฐานหลายด้านบ่งชี้ให้เห็นว่าท่านยึดมั่นในการปฏิบัติงานตามตัวบทกฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับทุกด้านของกรมป่าไม้ และทางราชการที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด โดยมียอมให้การโอน อ่อนผ่อนปรนให้กับผู้ใด แม้แต่ญาติพี่น้องตลอดจนคนใกล้ชิดของตนเอง และมียอมอ่อนข้อให้กับ อิทธิพลจากฝ่ายต่างๆ ท่านดำเนินการลงโทษต่อผู้กระทำความผิดอย่างเฉียบขาด แม้บางครั้งเป็นการ ชัดหรือฝืนความรู้สึกของท่านก็ตาม นอกจากนี้แล้ว ในด้านการโยกย้ายแต่งตั้งและพิจารณาความดี ความชอบให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาก็เป็นไปในทำนองเดียวกัน ที่มีเคยให้ความช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษ โดยหลีกเลี่ยงกฎเกณฑ์ให้แก่ผู้ใด จึงได้รับการชื่นชมตลอดการปฏิบัติงานของท่านแม้จนถึงปัจจุบัน

2.2.4 ด้านความเสมอภาค (Equity) ความเสมอภาคเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อที่ข้าราชการที่ดีทุกคนต้องยึดถือและนำไปปฏิบัติทั้งต่อผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ประชาชน ที่ใช้บริการและบุคคลทั่วไปที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกภาครัฐราชการ สำหรับการปฏิบัติราชการของ นายตรี กกกำแหง จากข้อมูลที่รวบรวมได้ชี้ให้เห็นว่าท่านเป็นบุคคลที่ชอบการให้บริการอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน กับทั้งใช้ชีวิตชีวิตที่เรียบง่ายกับประชาชนและพ่อค้าที่มาใช้บริการ (ภาพที่ 4.20 และ 4.21) โดยไม่มีการแบ่งแยกให้อภิสิทธิ์แก่คนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นการเฉพาะ คุณสมบัติเช่นนี้ นายจรัส

ศรียรรณะ อดีตอธิบดีผู้พิพากษาศาล 6 และภาค 7 ในขณะนั้น ซึ่งคุ้นเคยกับนายตรี กกกำแหง ขณะเป็นป่าไม้เขตลำปาง (จรัส ศรียรรณะ 2516) ได้กล่าวถึงว่า

“...คุณตรี กกกำแหง เป็นผู้ที่ทำงานเข้มแข็งมาก เพื่อนฝูงที่เป็นพ่อค้าสนิทสนม ก็มี แต่คุณตรีเป็นคนฉลาดในการคบคน ดังนั้นในหน้าที่ราชการของคุณตรี กกกำแหง จึงไม่ปรากฏว่าต่างปรอ้อยแต่อย่างใด ข้าราชการที่ไปคบหาสมาคมกับคุณตรี ป่าไม้เขตขณะนั้นเพื่อผลประโยชน์ เช่น ขอซื้อไม้อภิสิทธิ์ ก็มักจะได้รับคำตอบ โน.เค. (การปฏิเสธ) แต่ถ้าได้ปฏิบัติการขอซื้อถูกต้องตามกฎหมายเยี่ยงสามัญชน คุณตรีก็สนับสนุน คุณตรีเป็นคนแข็งกร้าวก็จริง แต่การพูดละมุนละไมมาก...”

เหตุการณ์ข้างต้นนี้สอดคล้องกับการสัมภาษณ์อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนป่าไม้แพร์ คือ นายบุญส่ง วงศ์วาร (วนศาสตร์รุ่นที่ 16) และ ร.ต.ดวงแก้ว รัตนวงศ์ (วนศาสตร์รุ่นที่ 19) ผู้ที่เคยทราบเรื่องราวเกี่ยวกับพฤติกรรมข้างต้นของนายตรี กกกำแหง ในขณะดำรงตำแหน่งป่าไม้เขตลำปาง พอสรุปได้ว่า ท่านอธิบดีตรี กกกำแหง ชอบเล่นเทนนิส มีเพื่อนสนิททั้งที่เป็นทหารและพ่อค้าไม้ในท้องถิ่นหลายราย แต่ท่านไม่เคยให้อภิสิทธิ์หรือเอื้อประโยชน์ที่ผิดกฎหมายป่าไม้ให้แก่ผู้ใด ท่านเคยมีความขัดแย้งอย่างมากกับผู้บริหารระดับสูงขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (อ.อ.ป.) คนหนึ่ง ซึ่งเคยเป็นอาจารย์สอนป่าไม้ของท่าน (ขอสงวนนาม) ท่านยืนยันในหลักการทำไม้ออกจากป่าของ อ.อ.ป. ให้เป็นไปเช่นเดียวกับรายอื่นๆ ที่มีมา โดยยึดถือระเบียบของกรมป่าไม้ที่มีอยู่ เป็นการแสดงให้เห็นว่าท่านเป็นคนที่มีความเสมอภาคกับการใช้กฎระเบียบมากกว่าความสัมพันธ์ส่วนตัว เพราะเป็นที่รู้จักโดยทั่วไปว่าท่านเคารพนับถืออาจารย์ที่สอนท่านมาก

ภาพที่ 4.20 นายตรี กกกำแหง อธิบดีกรมป่าไม้ ให้ความสำคัญกับราชการในการรักษาหรือเกี่ยวกับการบริหารงานป่าไม้

ภาพที่ 4.21 นายตรี กกกำแหง อธิบดีกรมป่าไม้ใช้วิถีชีวิตที่เรียบง่ายเช่นประชาชนทั่วไปในการ
ร่วมงานสาธารณกุศล

นอกจากนี้ ผู้บริหารระดับสูง บริษัท ไม้อัดไทย จำกัด ที่ใช้นามว่า ขวางโลก (2516) ได้เขียนสดุดีนายตรี กกกำแหง หลังจากชีวิตไปแล้วในตอนหนึ่ง ซึ่งเป็นการสะท้อนนิสัยส่วนตัวของท่านที่แสดงออกในความเสมอภาคให้แก่บริษัท ไม้อัดไทย ในฐานะผู้ใช้บริการของกรมป่าไม้เกี่ยวกับการจัดซื้อวัตถุดิบ (ไม้ซุง) ซึ่งใช้ในการจัดทำไม้อัด ความตอนหนึ่งว่า

“..นับได้ว่าท่าน (นายตรี กกกำแหง) เป็นผู้ที่ได้สนับสนุนกิจการของบริษัท ไม้อัดไทย จำกัด อย่างแท้จริง พบกับผู้อื่นครั้งใด ไม่เคยเลยที่จะไม่ถามถึงอุปสรรค ความก้าวหน้าของบริษัทฯ มีความห่วงใยเสมือนท่านเป็นคนของไม้อัด เมื่อท่านเป็นป่าไม้เขตได้พบเห็นไม้สักที่ไหน ท่อนงามๆ ก็อุตส่าห์เขียนจดหมายมาบอก ครั้นท่านได้เป็นรองอธิบดีจนกระทั่งเป็นอธิบดี ท่านก็ได้มีเมตตาแก่บริษัท ไม้อัดไทย จำกัด ตลอดมา กิจการใดที่ท่านจะช่วยให้ โดยไม่ขัดต่อระเบียบแบบแผนแล้ว ท่านเป็นต้องช่วยอย่างไม่ต้องสงสัยและด้วยใจจริง...”

สิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงบุคลิกภาพในด้านการรักษาความเสมอภาคของ นายตรี กกกำแหง เป็นอย่างดีอีกด้านหนึ่งที่นายทองใบ จันทร์เสมา ผู้อำนวยการบริษัท ไม้อัดไทย จำกัด ในขณะนั้น ได้บันทึกไว้อันแสดงถึงคุณสมบัติที่ท่านมีความให้ความสำคัญต่อความเสมอภาคในการทำงานของผู้ที่มีตำแหน่งและหน้าที่ต่ำกว่าแม้ทำให้ท่านไม่ได้รับความสะดวกในการทำงาน แทนที่จะตำหนิแต่กลับชื่นชมการทำงานในหน้าที่ของผู้น้อย (ทองใบ จันทร์เสมา 2516) ก็คือ

“..มีอยู่ครั้งหนึ่งสมัยที่ท่านยังดำรงตำแหน่งเป็นพนักงานป่าไม้เขตนครสวรรค์ ท่านได้มาที่โรงงานไม้อัดที่บางนา วันนั้นท่านใส่เสื้อเชิ้ตแขนยาวสีขาวเก่าๆ นุ่งกางเกงสีน้ำตาลสวมรองเท้าผ้าใบ ท่านนั่งรถประจำทางมาลงที่หน้าโรงงาน บอกกับยามรักษาการณ์ที่เฝ้าหน้าประตูจะขอเข้าพบคุณชอบ ยะโสธร เพื่อนำเงินค่าไม้อัดที่ซื้อไปใช้ในราชการของป่าไม้เขตนครสวรรค์มาชำระให้วันนั้น บังเอิญเป็นวันหยุดและยามที่เฝ้าประตูอยู่ก็ไม่รู้จักว่าท่านเป็นใครและเห็นท่านลงจากรถเมลล์

จึงไม่ยอมให้ท่านเข้าไปในโรงงาน ท่านก็ไม่ว่าอะไรและยืนรออยู่ที่หน้าประตูและขอให้ยามช่วยโทรไปบอกกับคุณชอบๆ ว่ามีคนซื้อตริ กกก้าแหง จากนครสวรรค์จะขอพบ พอคุณชอบๆ รู้เรื่องเข้าท่านนั้นก็ต้องวิ่งกระหืดกระหอบมารับที่หน้าประตู และพอบอกก็ให้ยามรู้ว่าเป็นใครท่านนั้นยามก็แทบจะเข่าอ่อนทรุดลงตรงนั้น ท่านกลับยิ้มแล้วพูดกับคุณชอบๆ ว่า **คนของคุณรักษาหน้าที่ดีผมชอบ** และเพื่อไม่ให้ชุลุกชลักครวหน้าอีก ผมขอบัตรผ่านเข้าโรงงานสักใบ คนของคุณตั้งเยอะแยะใครเขาจะมาจำผมได้...”

อีกเหตุการณ์หนึ่งก็คือ ตอนที่ท่านเริ่มป่วยเป็นโรคเนื้องอกในกล่องเสียงนี้ได้เริ่มไปพบแพทย์เป็นครั้งแรก เป็นวันที่ 4 มิถุนายน 2512 ในขณะที่นายตริ กกก้าแหง รองอธิบดีกรมป่าไม้ ซึ่งถือว่าเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ของทางราชการ รวมทั้งยังมีญาติใกล้ชิดก็คือแพทย์หญิงเพทาย แม้นสุวรรณ และแพทย์หญิงการุณ แม้นสุวรรณผู้เป็นหลานที่แท้จริง โดยทั้งคู่เป็นเป็นบุตรของพี่สาวท่าน แต่ท่านมิได้ใช้สิทธิในการรักษาพยาบาลแต่ประการใด ทั้งที่อยู่ในวิสัยที่กระทำได้โดยไม่น่ารังเกียจ ซึ่งนายแพทย์ประเสริฐ วิบุลาคม แพทย์ผู้หนึ่งที่ร่วมทำการรักษาท่านได้เขียนบันทึกส่วนหนึ่ง (ประเสริฐ วิบุลาคม 2516) ไว้ว่า

“...ความใกล้ชิดกันในระยะหลังนี้ ทำให้ผมได้รู้จักคุณตริ มากขึ้น นิสัยใจคอและความรอบคอบทำให้ผมเคารพนับถือท่านเสมือนญาติผู้ใหญ่ของผมเอง ทั้งๆ ที่เราไม่ได้รู้จักกันมาก่อน และครั้งแรกที่ท่านไปหาผมก็ไปหาในฐานะผู้ป่วยคนหนึ่งเท่านั้น...”

นอกจากนี้ยังได้กล่าวอีกตอนหนึ่งว่า

“...การจากไปของคุณตริ เกิดขึ้นอย่างไม่คาดฝัน ไม่มีใครคิดว่าจะรวดเร็วและเป็นอันตรายถึงชีวิตเช่นนี้ ตลอดเข้าวันนั้นคุณตริยังคิดเป็นห่วงคนอื่น ๆ อยู่ตลอดเวลา แต่ตนเองกลับไม่มีเวลาที่จะสงสัยอะไรทั้งสิ้น...”

เนื้อหาข้างต้นแสดงให้เห็นถึงอุปนิสัยของนายตริที่เกี่ยวกับการรักความเสมอภาคเป็นอย่างดี อีกทั้งแสดงให้เห็นถึงตัวท่านที่ไม่ใช่ตำแหน่งหน้าที่การงานไปใช้ให้เกิดความสะดวกสบายในชีวิตประจำวันของท่านแต่ประการใด

เกี่ยวกับบุคลิกภาพของนายตริ กกก้าแหง ที่มีความเป็นธรรมและให้ความเสมอภาคนี้ นางพวงแก้ว กกก้าแหง ซึ่งเป็นภรรยาได้เล่าเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องให้ฟังมีประเด็นสำคัญก็คือ ท่านเป็นคนที่ชอบความเป็นธรรม ไม่ชอบการใช้เส้นใช้สาย เพื่ออำนวยความสะดวกหรือเอื้อผลประโยชน์ให้แก่ผู้ใดเป็นการเฉพาะ แม้แต่ญาติหรือคนใกล้ชิดก็ตาม ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดก็คือ ครอบครัวของท่านเคยเลี้ยงดูเด็กกำพร้าคนหนึ่งและสงเคราะห์จนสำเร็จการศึกษาระดับหนึ่ง ต่อมามีความประสงค์หางานทำ แต่ท่านมิใช่อำนาจหน้าที่เพื่อให้เข้าทำงานในกรมป่าไม้ แม้จะเป็นเรื่องที่ยายตายสำหรับท่าน จนภายหลังต้องส่งไปทำงานเป็นลูกจ้างบริษัทของคนคุ้นเคยที่เชียงใหม่ ทั้งนี้มีประเด็นการให้สัมภาษณ์ที่น่าสนใจคือ

“ท่านสั่งเด็ดขาดห้ามฝากญาติพี่น้องเข้าทำงานในกรมป่าไม้ ท่านบอกท่านไม่ยุ่งด้วย แม้กระทั่งเด็กที่เอามาเลี้ยงในบ้านส่งเรียนจนจบ ท่านก็ไม่ยอมเอาเข้าทำงาน สุดท้ายต้องให้ไปทำงานกับคนรู้จักที่เชียงใหม่ ตอนหลังเป็นมะเร็งตายไปแล้ว”

นอกจากนี้ นางพวงแก้ว กกก้าแหง ยังเล่าเสริมอีกว่าเคยมีผู้ใต้บังคับบัญชาที่คุ้นเคยคนหนึ่งมาขอพบที่บ้านในการขอลิขสิทธิ์ให้ทำการย้ายตำแหน่งไปทำงานที่สำนักงานป่าไม้

ในภูมิภาคของถนนเพื่อดูแลบิดามารดาที่เริ่มเข้าสู่วัยชรา แต่ท่าน (นายตรี กกก้าแหง) ไม่ให้การช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษ โดยให้การแนะนำว่า

“ได้สิ ทำไมจะย้ายไม่ได้ ง่ายนิดเดียวถ้าจะย้ายไปอยู่ใกล้บ้าน ให้ลาออกไปจะไปอยู่จังหวัดไหนก็ได้”

รวมทั้งบางครั้งมีผู้มาติดต่อที่บ้านเพื่อหวังผลในการโยกย้ายตำแหน่งหรือการพิจารณาความดีความชอบให้แก่เจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้ ท่านปฏิเสธทุกราย หากยังเข้าชี้หรือตื้อตัง ท่านมักตัดบทอย่างไม่มีเยื่อใยว่า

“มาติดต่อเรื่องอะไร มาพบผมเรื่องอะไร ถ้าพูดเรื่องอื่นฟังได้ ถ้าพูดเรื่องงานให้ไปที่กรมป่าไม้ ห้ามมาพูดที่บ้าน ผมเลิกงานแล้ว ที่บ้านไม่รับแขก”

โดยนายตรี กกก้าแหง ได้อธิบายเพิ่มเติมว่าตัวท่านต้องการให้มีความเป็นธรรมและความเสมอภาคในการโยกย้ายข้าราชการ โดยต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและเป็นไปตามขั้นตอนที่กรมป่าไม้กำหนด มิใช่ใช้วิธีการวิ่งเต้นกับอธิบดีโดยตรง อันจะทำให้เสียระบบการบริหารงานของกรมป่าไม้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรงค์ ปรีชานนท์ (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) อดีตคณบดีคณะวนศาสตร์และอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้กล่าวถึงบุคลิกภาพด้านหนึ่งที่น่าชื่นชมของท่านอธิบดีตรี กกก้าแหง ก็คือนอกจากมีคุณสมบัติในด้านต่างๆที่เหมาะสมต่อการเป็นผู้บังคับบัญชาแล้วก็ตามยังเป็นผู้ที่มีความโดดเด่นในด้านความเป็นธรรมและให้ความเสมอภาคแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นอย่างดีตามฐานานุกรมของแต่ละคน ซึ่งได้เขียนบทความในหนังสือ 72 ปี วนกรไทย ของสมาคมศิษย์เก่าวนศาสตร์ (จรงค์ ปรีชานนท์ 2551) ไว้ตอนหนึ่ง ดังนี้

“...ผมเรียนจนสำเร็จจนปริญญาวนศาสตร์แล้วก็ไปเป็นลูกจ้างกรมป่าที่สำนักงานงานป่าไม้เขตลำปางอย่างรุ่นพี่ๆ แต่ก็ยังดีที่ไปอยู่ลำปาง สมัยนั้นใครๆ เขาก็กลัวขวัญกันว่ากรมป่าไม้เลือกสรรเอาแต่คนดีมีวิชา ชื่อสัตย์เป็นเยี่ยม ไปเป็นป่าไม้เขตที่นั่น ก็แน่ละ เขตลำปางซึ่งแต่เดิมนั้นรวมเนื้อที่เชียงราย แพร่ น่าน ไว้ด้วย เป็นเขตที่มีป่าสักที่สมบูรณ์ มีมูลคามหาศาลเป็นอันดับหนึ่งของเมืองไทย แล้วก็เป็จริง ผมโชคดี ที่สำนักงานป่าไม้เขตลำปางมีคุณตรี กกก้าแหง วนศาสตร์รุ่น 1 เป็นป่าไม้เขต ผมเคารพรัก และคิดถึงท่านเสมอ ผมพบเห็นว่าท่านเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง ขยันอดทน เมื่อเข้าป่าท่านนำพนักงานป่าไม้ในบังคับบัญชาออกทำงานตั้งแต่เช้าตรู่จนค่ำมืด งานในบางท้องที่ที่ต้องเดินทางด้วยเท้ารอนแรมไปในป่าไกลๆ หลายวัน ท่านก็ไปทำเองโดยไม่ย่อท้อ ชื่อสัตย์สุจริตในหน้าที่ แล้วยังมีเมตตาต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเท่าเทียมกันทุกคน นับเป็นตัวอย่างที่ดีของผู้ใต้บังคับบัญชา...”

สิ่งที่สะท้อนคุณลักษณะในประเด็นความเสมอภาคของนายตรี กกก้าแหง ได้เป็นอย่างดีอีกด้านหนึ่งก็คือ การปฏิบัติต่อบุคลากรของกรมป่าไม้ที่เล่นฟุตบอลให้หน่วยงาน โดยในช่วงที่ท่านเป็นรองอธิบดีและอธิบดี ได้มีนโยบายให้กรมป่าไม้ส่งทีม เข้าแข่งขันชิงถ้วยพระราชทานประเภท ง. ซึ่งอดีตนักฟุตบอล ส่วนหนึ่งซึ่งล้วนเป็นข้าราชการกรมป่าไม้ในขณะนั้น ได้แก่ นายประเสริฐ เสรีวัตตะ (วนศาสตร์รุ่นที่ 26) พระชาญณรงค์ อัครวิโร (ขยันกิจ) (วนศาสตร์รุ่นที่ 28) นายสุชาติ สุวรรณพฤษ (ป่าไม้แพร่รุ่นที่ 11 และวนศาสตร์รุ่นที่ 41) และนายอรุณ เหลียววนวัฒน์ (ป่าไม้แพร่รุ่นที่ 12 และวนศาสตร์รุ่นที่ 41) ได้ให้สัมภาษณ์ พอสรุปได้ว่า กรมป่าไม้ได้แต่งตั้งให้ ดร.ธานี บุญโยภาส

เป็นผู้จัดการทีม พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ข้าราชการและพนักงานกรมป่าไม้ ทั้งในส่วนภูมิภาคและต่างจังหวัด สมัครเข้าเป็นนักฟุตบอล ได้ทั้งหมด ซึ่งกรมป่าไม้ได้ทำการฝึกซ้อมเก็บตัวและคัดเลือกนักฟุตบอล โดยใช้สนามและอาคารภายในกรม ทั้งนี้ นายตรี กกกำแหง ได้ให้การสนับสนุนและหมั่นมาเยี่ยมเยียน ตลอดทั้งติดตามการฝึกซ้อมในช่วงหลังจากเวลาราชการเป็นปกติ ท่านเป็นคนตรงเวลา ให้ความเป็นกันเองกับนักฟุตบอล ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้าราชการได้บังคับบัญชาหลายรายที่เพิ่งบรรจุแต่งตั้งใหม่ซึ่งอ่อนอาวุโสกว่าท่านเป็นอย่างมาก ทั้งยังคอยดูแลให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง อำนวยความสะดวกแก่นักฟุตบอลในทุกด้านเนื่องจากช่วยสร้างชื่อเสียงให้กรมป่าไม้ นอกจากนี้ยังเยี่ยมเยียนดูแลทุกทุกข์สุขอยู่เสมอแม้เป็นเวลาค่ำคืน หากไม่ติดภาระกิจอื่นท่านใช้เวลาร่วมรับประทานอาหารเย็นกับนักฟุตบอลเป็นประจำ เมื่อแข่งขันชนะท่านก็จัดให้มีการให้ขวัญและกำลังใจเสมอภาคกันทุกคนไม่ว่าจะมีตำแหน่งสูงต่ำและมีการศึกษาระดับใด เช่น การไปพักผ่อนที่บ้านเพ จังหวัดระยอง จัดให้ไปดูภาพยนตร์ที่โรงภาพยนตร์ การจัดเลี้ยงอาหารพิเศษ สร้างความประทับใจให้กับเหล่านักฟุตบอลเป็นอย่างดี แม้หลังจากเสร็จสิ้นการแข่งขันแล้วก็ตามท่านก็ยังให้ความเป็นกันเองและทักทายทุกคนเมื่อพบปะกันในโอกาสต่างๆ ทั้งในและนอกเวลาราชการโดยไม่เปลี่ยนแปลง ซึ่งแตกต่างจากผู้บริหารระดับสูงบางคนเป็นอย่างยิ่ง

นายเฉลิม ศิริวรรณ อดีตอาจารย์สอนโรงเรียนวนศาสตร์ จังหวัดแพร่ (ต่อมาได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้) ซึ่งได้รู้จักกับนายตรี กกกำแหง มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2480 สมัยเป็นนักเรียน ได้บันทึกถึงคุณลักษณะที่เกี่ยวกับความเสมอภาคของนายตรี กกกำแหง (เฉลิม ศิริวรรณ 2516) ไว้ดังนี้

“กล่าวถึงในด้านส่วนตัว คุณตรีฯ เป็นคนเสมอต้นเสมอปลายไม่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา หรือสภาพดินฟ้าอากาศ เมื่อข้าพเจ้าพ้นจากตำแหน่งทางกรมป่าไม้แล้วในปลายปี พ.ศ. 2503 คุณตรีฯ ได้ไปมาหาสู่ข้าพเจ้าอยู่เนืองๆ มิได้ขาด แม้เมื่อวันปีใหม่ พ.ศ. 2516 นี้เอง ซึ่งคุณตรีฯ พุดไม่มีเสียงแล้ว คุณตรีฯ ก็ได้มาพบข้าพเจ้าที่บ้าน ข้าพเจ้าจึงซาบซึ่งในน้ำใจของคุณตรีเป็นอย่างยิ่ง นับว่าเป็นมิตรแท้คนหนึ่งทีเดียว”

พฤติกรรมในด้านความเสมอภาคของนายตรี กกกำแหง มิได้มีแต่เฉพาะหมู่ข้าราชการหรือพนักงานป่าไม้ และญาติมิตรเท่านั้น หากยังครอบคลุมถึงผู้มาติดต่อราชการป่าไม้อีกด้วย โดยนายบุญเลิศ โอประเสริฐสวัสดิ์ (เฮี้ยเว้ง) อดีตพนักงานบริษัททำไม้เอกชนรายใหญ่ในจังหวัดนครสวรรค์ ผู้เคยรู้จักเนื่องจากต้องรับผิดชอบธุรกิจการค้าไม้แทนนายจ้าง ได้ให้สัมภาษณ์ยืนยันว่า

“ตอนนั้นผมเป็นแค่คนงานเป็นลูกจ้างของเสี้ยกู่ (นายกู้เกียรติ เลาสุขศรี ถึงแก่กรรมแล้ว) ต้องไปติดต่อด้านเอกสารพวกหนังสือราชการ ท่านให้ความเป็นกันเองไปหาเมื่อไรก็ได้ พ่อค้าไม้ทุกรายท่านให้คำแนะนำเหมือนกันหมด ท่านเจอที่ไหนก็ทักทายตลอด ขนาดตอนหลังท่านไปเป็นอธิบดีแล้ว ท่านมาที่นครสวรรค์มาเจอผมก็ยังทักทายอย่างเป็นกันเองเหมือนเดิม”

ในด้านความเสมอภาคอันเป็นหลักการหนึ่งของธรรมาภิบาลที่นายตรี กกกำแหง ได้แสดงให้เห็นว่ามีพฤติกรรมและผลงานการบริหารราชการป่าไม้ ที่แม้แต่ผู้พิพากษาก็ให้การรับรอง โดยท่านเป็นบุคคลที่ชอบให้บริการทางด้านป่าไม้ที่ตนเองรับผิดชอบอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ไม่มีการแบ่งแยกให้อภิสิทธิ์แก่คนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งไม่ว่าจะเป็น ข้าราชการระดับใหญ่ ญาติมิตร หรือ

แม้แต่พ่อค้าไม้ นอกจากนี้ตัวท่านเองก็ไม่นิยมการใช้สิทธิเหนือกฎหมายที่มี แม้ขณะที่ท่านมีตำแหน่งระดับสูงที่สามารถเอื้อโอกาสให้คนที่ใกล้ชิดได้ก็ตาม กับทั้งยังกำชับกำชาภรรยาและคนในครอบครัว ให้ยึดมั่นและยอมรับในความเสมอภาคเช่นเดียวกัน

2.3 ประชาธิปไตย

2.3.1 ด้านการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ (Participation/Consensus Oriented) แม้ว่าในขณะนั้น หลักการในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนกับหน่วยงานทางราชการในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและการพัฒนาท้องถิ่นและการจะยังมีได้มีการคำนึงถึงกันมากนัก ต่างจากภายหลังปี พ.ศ. 2540 มาจนถึงปัจจุบันที่ได้รับการตระหนักเป็นอย่างมาก เนื่องจากในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540 และปี พ.ศ. 2550 หลายมาตราได้กำหนดเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเด่นชัด แต่อย่างไรก็ตามกรมป่าไม้ในช่วงที่นายตรีภก กักแห้ง เป็นอธิบดีกรมป่าไม้ได้มีการประกาศเปลี่ยนแปลงส่วนราชการของกรมป่าไม้ในปี พ.ศ. 2515 (กรมป่าไม้ 2515ก) ที่เป็นพื้นฐานในการเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนกับงานป่าไม้ก็คือได้มีการจัดตั้งแผนกประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ขึ้นเป็นหน่วยงานใหม่ภายใต้สังกัดของสำนักงานเลขาธิการกรม นับว่าเป็นครั้งแรกที่กรมป่าไม้ได้ให้ความสำคัญกับภาระงานด้านนี้และได้จัดตั้งหน่วยงานขึ้นอย่างเป็นทางการ โดยให้มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการส่งเสริมเผยแพร่ความรู้ทางด้านทรัพยากรป่าไม้และการอนุรักษ์ให้แก่หน่วยงานต่างๆ และประชาชนส่งเสริมการปลูกต้นไม้ในโอกาสต่างๆ ส่งเสริมการสงวนรักษาทรัพยากรป่าไม้และธรรมชาติเพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจอันดี รู้จักคุณค่าของป่าไม้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ อันเป็นการส่งผลให้หน่วยงานและประชาชนมีความร่วมมือต่อกิจกรรมทางด้านป่าไม้ตามศักยภาพของตน เช่น การปลูกต้นไม้ทั้งในที่สาธารณะและที่ดินของตนเอง การป้องกันการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า เป็นต้น โดยที่ในขณะนั้นยังได้มีการกำหนดเป็นนโยบายของรัฐบาลที่ชัดเจนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ชัดเจนก็ตาม ทั้งนี้ ในส่วนของภาคราชการที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านป่าไม้ตามรายงานของกรมป่าไม้ (2556ค) ก็คือ กองทัพเรือ สัตหีบ ได้ทำการปลูกสร้างสวนสักในเนื้อที่ 20 ไร่ เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2516 โดยมีสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี เสด็จเป็นประธานในพิธี นับว่าเป็นครั้งแรกที่หน่วยงานที่เป็นหน่วยงานอื่น นอกเหนือจากกรมป่าไม้และรัฐวิสาหกิจที่ประกอบการด้านป่าไม้ ริเริ่มปลูกป่าขึ้น

ดิเรก สุกธนาวงค์ (2527) อธิบดีรองอธิบดีกรมป่าไม้ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการบริหารงานป่าไม้ในช่วงที่นายตรี ภก กักแห้ง ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ไว้ว่า นอกจากเห็นทางด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าแล้ว ยังได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักคุณค่าของป่าไม้ และช่วยในการพัฒนาป่าไม้ ดังมีคำขวัญที่ประชาสัมพันธ์ ดังนี้

“ป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติอันสำคัญยิ่งสำหรับชีวิตของคนไทยและความคงอยู่ของประเทศไทย ผู้ใดทำลายป่า ผู้นั้นเป็นศัตรูบ่อนทำลายความมั่นคงของประเทศไทย”

“ถางป่าไม่จนกลายเป็นป่าหญ้า เหมือนเตรียมป่าช้าไว้คอยทำลูกหลาน”

“ป่าไม้เป็นทุนเกื้อหนุนเศรษฐกิจ ป่าไม่วิกฤตเศรษฐกิจจวอดวาย”

“เศรษฐกิจชาติจะดีเพราะมีป่า ต้องรักษาป่าไม้อย่าให้สูญ มีป่าดีเหมือนมีทรัพย์นับเพิ่มพูน ชาติสมบูรณ์วัฒนาเพราะป่างาม”

“ต้นไม้เป็นมรดกของชาติ ทุกคนเป็นทายาทช่วยกันรักษา”

การบริหารงานของอธิบดีตรี กกกำแหง เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการครอบครองที่ดินของราษฎรในเขตป่าสงวนแห่งชาติ (กรมป่าไม้ 2539) โดยกรมป่าไม้ได้มีการจัดตั้งหน่วยเร่งรัดจัดที่ดิน ในปี พ.ศ. 2516 เพื่อทำการสำรวจสิทธิหรือประโยชน์ ของราษฎรที่บุกรุกเข้าไปทำกินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ตามโครงการเร่งรัดจัดที่ดินของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติโอนงานการสำรวจพิสูจน์สิทธิราษฎรทั้งในเขตป่าสงวนแห่งชาติและป่าเตรียมการสงวนให้กรมป่าไม้รับมาดำเนินการต่อไป เพื่อไขปัญหาความไม่ชัดเจน ทางราษฎรที่ไม่มีที่ดินทำกิน และป้องกันการบุกรุกป่าสงวนแห่งชาติและที่ดินของรัฐที่เป็นสาธารณะ โดยกรมป่าไม้ได้เสนอให้มีการแต่งตั้งอนุกรรมการขึ้นมา อันประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมประชาสัมพันธ์ และกรมส่งเสริมสหกรณ์ เพื่อพิจารณาถ้อยแถลงข้อมูลการสำรวจพิสูจน์สิทธิการใช้ประโยชน์ของราษฎร ซึ่งถือครอบครองที่ดินในเขตพื้นที่ป่าไม้ นับว่าเป็นการดำเนินงานที่ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในเบื้องต้นเพื่อแก้ไขปัญหาทางด้านป่าไม้ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานทางราชการที่เกี่ยวข้องมิใช่เฉพาะหน่วยงานของกรมป่าไม้เท่านั้น

นายตรี กกกำแหง ขณะดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ ยังได้ให้ความสำคัญและมีการกำหนดแนวทางให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาป่าไม้อีกด้วย กล่าวคือ กรมป่าไม้ได้จัดทำโครงการพัฒนาป่าไม้ขึ้น อันเป็นงานที่เน้นหนักไปในด้านการส่งเสริม เผยแพร่ให้ประชาชนได้มีความรู้สึกหันเหไปจากความรู้สึกเดิมที่ว่า **“ป่าเป็นของรัฐ”** ไปสู่ **“ป่าเป็นของประชาชน”** (ตรี กกกำแหง 2515) โดยมีหลักการปฏิบัติและวางเป้าหมายอย่างกว้างขวาง ในการวางรากฐานจิตใจของประชาชน ให้มีความรักต้นไม้ เริ่มจากในบ้านของตนเองจนถึงป่าไม้อันเป็นส่วนรวม ศึกษาความต้องการของประชาชนและให้ความช่วยเหลือแนะนำ ตลอดจนช่วยเหลือการประกอบอาชีพ การป้องกันการสงวนและปรับปรุงงานด้านป่าไม้ การจัดที่อยู่อาศัย และที่ทำกินของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับงานด้านป่าไม้ การพัฒนาเยาวชน การพัฒนาผู้นำกลุ่ม ตลอดจนการพัฒนาชุมชน และสวัสดิการสังคมอีกด้วย งานที่สำคัญอีกด้านหนึ่งก็คือ การเพาะชำกล้าไม้ทั้งพันธุ์ไม้ป่า พันธุ์ไม้ประดับ และพันธุ์ไม้โตเร็ว เพื่อแจกจ่ายให้กับหน่วยงานราชการและประชาชนเพื่อนำไปปลูกทั้งในที่ราชการและที่ส่วนบุคคล อันเป็นการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาป่าไม้เป็นอย่างดี (ภาพที่ 4.22 และ 4.23) โดยแนวทางดังกล่าวนี้ได้มีการเผยแพร่แก่ประชาชนทั่วไปทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เวลา 7.30-7.45 น. ของวันที่ 18 กันยายน พ.ศ.2515 ซึ่งเป็นวันคล้ายวันสถาปนากรมป่าไม้อีกด้วย

นายเกษม รัตนไชย (วนศาสตร์รุ่นที่ 22) อดีตผู้อำนวยการสำนักป้องกันและปราบปราม ในสังกัดกรมป่าไม้ได้เล่าประสบการณ์ที่เคยได้รับการแนะนำจากอธิบดีตรี กกกำแหง เกี่ยวกับงานป้องกันรักษาป่าในอีกมุมหนึ่งที่แตกต่างจากแนวคิดของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ทั่วไป คือ

“ท่านบอกว่า งานป้องกันรักษาป่าจะให้ผลดีนั้นต้องอย่าคิดว่าป่าไม้เป็นของเราหรือเจ้าหน้าที่ป่าไม้แต่เพียงฝ่ายเดียว ต้องทำให้ทุกฝ่ายคิดว่าป่าไม้เป็นทรัพย์สินสมบัติของทุกคน ทั้งเจ้าหน้าที่ หน่วยงานอื่น ประชาชนทั่วไป หรือแม้แต่พ่อค้าไม้ เพราะเขาจะได้ช่วยเราทำการป้องกันรักษาป่าอีกทางหนึ่งด้วย”

๓. งานพัฒนาป่าไม้ งานนี้กรมป่าไม้ได้
จัดทำเป็นโครงการขึ้นเรียกว่า “โครงการ
พัฒนาป่าไม้” อันเป็นงานที่เน้นหนักไป
ในด้านการส่งเสริม เผยแพร่ให้ประชาชนได้มี
ความรู้รัก หันเหไปจากความรู้สึกเดิมที่ว่า
“ป่าเป็นของรัฐ” ให้รู้สึกว่าเป็น “ป่าเป็นของ
ประชาชน” โดยมีหลักการปฏิบัติ และ
เป้าหมายอย่างกว้างขวาง ในการวางราก

ภาพที่ 4.22 นโยบายของนายตรี กกกำแหง อธิบดีกรมป่าไม้ ต่อการส่งเสริมงานด้านป่าไม้
ที่มา: ตรี กกกำแหง (2515)

ภาพที่ 4.23 นายตรี กกกำแหง อธิบดีกรมป่าไม้ปลุกต้นไม้ในวันปลุกต้นไม้ประจำปีของชาติ

แนวทางการทำงานโดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน พ่อค้าไม้ และหน่วยงานต่างๆ ในการป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ดังกล่าว นั้น นายอภิชา (จำลอง) เมืองมั่งคั่ง วนศาสตร์รุ่นที่ 15 อดีตป่าไม้จังหวัดลำพูน ได้ยืนยันว่าเคยได้รับการย้ายเดือนอยู่เสมอ จากนายตรี กกกำแหง ขณะดำรงตำแหน่งป่าไม้เขตลำปางซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรง เพื่อใช้ประกอบการปฏิบัติงานในคราวที่เป็นป่าไม้แขวง ขณะเริ่มต้นรับราชการในกรมป่าไม้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรงค์ ปรีชานนท์ วนศาสตร์รุ่นที่ 15 อดีตคณบดี คณะวนศาสตร์และอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้ซึ่งคร่ำหวอดในเชิงวิชาการและการบริหารงานป่าไม้ ได้สะท้อนความรู้สึกต่อแนวความคิดของนายตรี กกกำแหง ในประเด็นข้างต้นว่า

“ท่านเป็นคนริเริ่มที่ดี เป็นความคิดที่ก้าวหน้าในสมัยนั้น โดยส่วนใหญ่พวกป่าไม้คิดว่าเราเป็นเจ้าของ ป่าเป็นของรัฐ ตอนนั้นจะมาคิดว่าป่าเป็นของประชาชนนี่ค่อนข้างยากนะ เพราะเราไล่จับอยู่ทุกวันจะเป็นของประชาชนได้ไง นับว่าท่านมีความคิดที่ก้าวหน้าจริงๆ”

สำหรับการปลูกสร้างสวนป่า นายตรี กกกำแหง ในขณะที่ดำรงตำแหน่งอธิบดี กรมป่าไม้ ได้กำหนดแนวทางดำเนินงานไว้อย่างชัดเจนว่า จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการดำเนินงานโดยเร่งด่วนในพื้นที่ที่ถูกบุกรุกทำลายเพื่อการทำไร่ของชาวบ้าน และการทำไร่เลื่อนลอยของชาวเขาในบริเวณต้นน้ำลำธาร ซึ่งนอกจากกรมป่าไม้ปลูกเอง และการกำหนดให้ผู้ได้รับสัมปทานทำการปลูกป่า ในบริเวณที่ได้รับอนุญาตทำไม้แล้ว ยังได้ส่งเสริมให้บริษัทที่ใช้ไม้เป็นวัตถุดิบได้เข้าทำประโยชน์ในป่าที่เสื่อมโทรม ซึ่งไม่สามารถฟื้นคือด้วยดีโดยธรรมชาติด้วยการปลูกสร้างสวนป่าด้วยพันธุ์ไม้โตเร็วทดแทน เพื่อป้อนความต้องการของตนเอง เช่น โรงบ่ม ไบโอสูบ โรงงานไม้ขีดไฟ โรงงานไม้อัด เป็นต้น นอกจากนี้ในส่วนที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือ **การปลูกป่าโดยความร่วมมือจากประชาชน** ซึ่งกรมป่าไม้ให้คำแนะนำส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไปเล็งเห็นถึงความสำคัญของป่าไม้ และให้การสนับสนุนทางราชการ ซึ่งเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมและปลูกหลานในอนาคต เช่น การปลูกต้นไม้ไว้ตามหัวไร่ปลายนา และพื้นที่สาธารณะประโยชน์ (กรมป่าไม้ 2515ข; ประดิษฐ์ วนาพิทักษ์ 2515) ซึ่งการดำเนินงานในลักษณะนี้ ต่อมาได้ขยายแนวคิดไปสู่การดำเนินงานการป่าไม้ชุมชนและงานส่งเสริมการป่าไม้ ตลอดทั้งหน่วยงานอื่นในทำนองเดียวกันของกรมป่าไม้ ที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและมากขึ้นตามลำดับ จนถึงปัจจุบันได้มีการดำเนินการกันอย่างกว้างขวางในทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรป่าไม้ ทั้งกรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รวมถึงองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้อีกด้วย

การดำเนินงานของกรมป่าไม้ ในขณะที่นายตรี กกกำแหง เป็นอธิบดีอยู่นั้น กิจกรรมอีกด้านหนึ่งที่บ่งชี้ให้เห็นว่าได้เริ่มมีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ก็คือ ในปี พ.ศ. 2515 ได้มีการดำเนินงาน โครงการทดลองจัดการลุ่มน้ำแม่สา (กรมป่าไม้ 2523) โดยได้ร่วมกับ FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations: องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ) ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อยกฐานะการครองชีพของราษฎรที่อาศัยอยู่ในลุ่มน้ำให้ดีขึ้น ขณะเดียวกันก็รักษาแหล่งต้นน้ำลำธารให้มีลักษณะดีขึ้นด้วย ส่วนวัตถุประสงค์รองลงมาในระยะยาว เพื่อให้ราษฎรในลุ่มน้ำใช้ประโยชน์ในที่ดินอย่างถูกต้อง ขณะเดียวกันได้มีการพัฒนาแหล่งต้นน้ำลำธาร ให้มีน้ำไหลสม่ำเสมอ ให้น้ำมีคุณภาพดี ให้ได้ผลประโยชน์จากผลิตผลป่าไม้และป้องกันรักษาป่าอย่างมีผลดี ให้ราษฎรที่อยู่ในลุ่มน้ำดำเนินการ

เพาะปลูกอย่างจริงจัง มีที่เพาะปลูก ที่อยู่อาศัยอย่างถาวร และมีสิทธิการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องถาวร ขณะเดียวกันได้มีการพัฒนาโครงสร้างอื่นๆ ประกอบไปด้วย เช่นการพิจารณาด้านระเบียบและกฎหมายที่ขัดต่อการพัฒนาลุ่มน้ำ การจัดสรรที่ดินให้ประชาชน การวางนโยบายเพื่อเป็นหลักปฏิบัติการส่งเสริมผลงานสู่ราษฎรให้ได้ผลจริงจัง หรือการร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ในการช่วยพัฒนาราษฎรในท้องที่ รวมไปถึงการก่อสร้างถนนติดต่อระหว่างหมู่บ้าน การสร้างเขื่อนกั้นกักตะกอน และเขื่อนปันน้ำ เพื่อการเกษตรกรรม ผลของการดำเนินงานครั้งนี้ได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดการลุ่มน้ำในแหล่งต้นน้ำของภาคเหนือ และประยุกต์ใช้ในภาคอื่นๆ ที่ได้เปิดโอกาสให้ราษฎรในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดการพื้นที่ต่อไปอีกด้วย

นายตรี กกกำแหง เป็นผู้ที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากป่าไม้ของคนในท้องถิ่น อันเป็นสิทธิพื้นฐานที่ต้องคำนึงถึง ดังปรากฏได้จากการประชุมป่าไม้เขต และป่าไม้จังหวัดทั่วราชอาณาจักรครั้งที่ 2 เมื่อปี พ.ศ. 2510 โดยในที่ประชุมได้มีการพิจารณาการเสนอให้ยกเลิกการอนุญาตไม้เพื่อใช้สอยของราษฎรในท้องถิ่น โดยที่ผ่านมามีปัญหาบางประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการควบคุมมิให้นำไม้ดังกล่าวไปจำหน่ายเพื่อการค้าให้แก่โรงงานไม้แปรรูปหรือพ่อค้า ซึ่งนายตรี กกกำแหง รองอธิบดีกรมป่าไม้ได้ร่วมอภิปรายและให้ข้อคิดเห็นเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสใช้ไม้เพื่อการใช้สอยในครัวเรือนและประโยชน์อื่นๆ ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นด้วย (กรมป่าไม้ 2510) ดังนี้

“...สำหรับไม้ใช้สอยส่วนตัว ที่เหลือจากการอนุญาตเพื่อใช้สอย ก็ให้นำไปพิจารณาอนุญาตเพื่อการค้าได้ ส่วนการพิจารณาอนุญาตไม้ใช้สอยนี้ ควรจะได้พิจารณาและสอบถามให้แน่ชัดก่อนว่า ผู้ขอมีความเดือดร้อน และมีความจำเป็นเพียงใดหรือไม่ ทั้งนี้ไม่ใช่พิจารณาตามสิทธิที่ควรจะได้...”

...การที่จะยกเลิกการอนุญาตไม้ใช้สอยส่วนตัวนี้ กระทำได้ยาก เพราะอาจจะถูกร้องเรียนว่าเป็นใจ หรือสมคบกับพ่อค้าไม้ กีดกันมิให้ราษฎรมีบ้านเรือนอยู่อาศัย จนเป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อน...”

ในการประชุมครั้งนี้ยังได้มีการพิจารณาเกี่ยวกับการอนุญาตเจาะเผาต้นยางเอาน้ำยาง ซึ่งในที่ประชุมได้มีการเสนอให้มีการเปลี่ยนแปลงการอนุญาตแบบรายย่อยให้แก่ราษฎรในท้องถิ่นมาเป็นการอนุญาตโดยวิธีผูกขาดให้แก่ผู้ทำการค่าน้ำมันยาง อันจะทำให้รัฐเก็บเงินค่าภาคหลวงได้มากขึ้น ซึ่งนายตรี กกกำแหง และผู้บริหารบางท่านยืนยันให้ใช้วิธีเดิม เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ราษฎรในท้องถิ่นได้มีโอกาสใช้ประโยชน์และใช้สอยในครัวเรือน โดยการควบคุมของกำนันผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นการป้องกันความเดือดร้อนของราษฎรในท้องถิ่นอีกด้วย

นอกจากนี้แล้ว จากการสัมภาษณ์นายทวี หนูทอง (วนศาสตร์รุ่นที่ 30) ข้าราชการกรมป่าไม้ในขณะที่ยังดำรงตำแหน่งเป็นอธิบดีกรมป่าไม้ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับแนวปฏิบัติงานเพื่อกำหนดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในขณะนั้นของกรมป่าไม้ว่า เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ทำการสำรวจพื้นที่ จำเป็นต้องหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากทั้งตัวประชาชนและผู้นำท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการครอบครองที่ดินและการใช้ประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่ป่าไม้ เพื่อประกอบการพิจารณาของกรมป่าไม้ ทั้งนี้ยังเป็นการหลีกเลี่ยงการซ้อนทับที่ดินทำกินของประชาชนให้มากที่สุด อันจะไม่ก่อให้เกิดการขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนในภายหลัง

จากข้อมูลข้างต้นสอดคล้องกับการดำเนินงานจัดตั้งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว จังหวัดชัยภูมิที่กรมป่าไม้เน้นการดำเนินงานมิให้มีปัญหากับราษฎรในพื้นที่โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประกาศเขตซ้อนทับกับพื้นที่ทำกินของราษฎร โดยนายปรีดา กรรณสูตร ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในขณะนั้น ได้มีหนังสือที่ กษ.0201/13991 ลงวันที่ 23 กรกฎาคม 2516 แจ้งชมเชยการปฏิบัติงานของนายมานพ ชมพูจันทร์ (วนศาสตร์รุ่นที่ 31) ข้าราชการกรมป่าไม้ ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียวจังหวัดชัยภูมิ โดยมีข้อความตอนหนึ่งว่า

“...และท่านในฐานะทำหน้าที่หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียวได้ทำการอพยพราษฎรจำนวน 20 หลังคาเรือนออกจากบริเวณทุ่งก้ามซึ่งอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียวได้สำเร็จ โดยใช้ความพยายามในการเจรจาและหาทางช่วยเหลือในการขนย้าย ไม่มีผู้ใดเดือนร้อนหรือขัดข้องแต่อย่างใด และยังได้อธิบายให้ราษฎรเกิดความเข้าใจในความมุ่งหมายและความสำคัญของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า นอกจากนั้นในปี 2515 เจ้าหน้าที่ของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียวยังได้จับกุมผู้กระทำความผิดพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า และพระราชบัญญัติป่าไม้เป็นจำนวนถึง 47 ราย จับผู้ต้องหาได้ 53 คน และนำตัวผู้ต้องหามาดำเนินคดีได้เป็นผลสำเร็จอีกด้วย การปฏิบัติงานได้ผลดังกล่าวแล้วแสดงว่าท่านเป็นผู้ตั้งใจปฏิบัติงานด้วยความเข้มแข็ง มีความอดทน ขยันหมั่นเพียรสามารถประสานงานกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ฝ่ายตำรวจ และเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นฝ่ายอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี...”

ในด้านการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อหาข้อสรุปที่เหมาะสมในการทำงานของนายตรี กกกำแหง นั้นมีหลักฐานที่บ่งชี้ได้อย่างชัดเจนก็คือบันทึกที่นายตรี กกกำแหง ได้เขียนขึ้นในขณะดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมป่าไม้ เพื่อรำลึกถึงคุณงามความดีของหลวงวิลาสวนวิทอดีตผู้อำนวยการโรงเรียนป่าไม้ จังหวัดแพร่ คนแรกในโอกาสมีอายุครบ 6 รอบ ในวันที่ 10 เมษายน 2512 (ตรี กกกำแหง 2512) ตอนหนึ่งว่า

“...ข้าพเจ้าได้มีโอกาสอยู่ใกล้ชิดกับท่านผู้อำนวยการเป็นระยะเวลาานพอสมควรตลอดจนระยะเวลาที่ท่านพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ราชการจากกรมป่าไม้แล้ว ก็ยังให้ความเมตตา และความสนิทสนมด้วยเป็นอย่างดี เช่น ขณะที่ข้าพเจ้าดำรงตำแหน่งป่าไม้เขตลำปาง ท่านผู้อำนวยการเดินทางไปกิจธุระของท่าน ก็ยังยินดีพักอยู่กับข้าพเจ้าตามคำเชิญ เป็นเหตุให้รู้สึกปลาบปลื้มปิติเป็นล้นพ้น ข้าพเจ้ามีความเข้าใจเอาเองว่านิสัยของท่านกับข้าพเจ้าคล้ายคลึงกันมากจึงต่างมีปัญหาหมาดกเถียงกันอยู่เสมอ...”

สำหรับการเปิดใจให้ผู้บังคับบัญชาหรือเพื่อนร่วมงานได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน โดยเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อหาข้อสรุปที่เกิดขึ้นต่องานนั้น นายทวีศักดิ์ ศรีบุรี อดีตรองอธิบดีกรมป่าไม้ในขณะนั้น (ทวีศักดิ์ ศรีบุรี 2516) ได้กล่าวถึงบุคลิกภาพของนายตรี กกกำแหง ไว้ว่า

“ในระหว่างที่ท่านเป็นรองอธิบดี ข้าพเจ้าถูกเรียกตัวให้ติดตามไปตรวจราชการต่างจังหวัดเป็นประจำและได้ถกเถียงปัญหาต่างๆ หลายครั้งหลายหน แต่ท่านไม่ถือสาอะไร เพราะท่านถือว่าความคิดเห็นของแต่ละบุคคลย่อมไม่เหมือนกัน นี่เป็นนิสัยอันหนึ่งของผู้บังคับบัญชาที่ดี นอกจากนั้นยังอบรมสั่งสอนให้ข้าพเจ้ารักษาชื่อเสียง เกียรติยศ ไว้ให้ตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต”

ทั้งนี้ นายถนอม เปรมรัศมี (วนศาสตร์รุ่นที่ 3) รองอธิบดีกรมป่าไม้อีกท่านหนึ่งในขณะนั้น ได้บันทึกคุณสมบัติด้านนี้ของนายตรี กกกำแหงว่า

“แม้ว่าท่านอธิบดีตรี กกกำแหง จะได้รับการทรมานจากโรคที่หลอดคออย่างหนัก แต่โดยนิสัยที่ท่านรักงานและมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ ท่านก็ได้ลาป่วยติดต่อกันเป็นระยะเวลานานๆ เลย จะมีบ้างก็เป็นระยะเพียง 2-3 วัน ท่านได้มาปฏิบัติหน้าที่ๆ กรมป่าไม้บ้างให้เจ้าหน้าที่นำแฟ้มเรื่องราวไปพิจารณาลงนามที่บ้านบ้าง มิได้ให้งานคั่งค้างขาดตกบกพร่องแต่อย่างใด และก็ดูเหมือนว่าเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ตั้งแต่ผู้น้อยไปถึงระดับรองอธิบดีที่เห็นเจตนานโยบายของท่าน ต่างก็ให้ความร่วมมือช่วยเหลือให้กิจการในหน้าที่ความรับผิดชอบดำเนินไปด้วยความเต็มใจเป็นอย่างยิ่ง การบันทึกสิ่งการก็ดี เกษียนข้อความในรายงานต่างๆ ก็ดีการโต้แย้งความคิดเห็นของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาก็ดี ท่านอธิบดีตรีมีความระมัดระวังในเรื่องนี้มากจะเดินไปด้วยเหตุผลมีหลักการและอยู่ในหลักเกณฑ์ของทางราชการ มีบันทึกหลายฉบับที่ข้าพเจ้าได้จดจำและสำเนาไว้เป็นแนวทางปฏิบัติ ข้าพเจ้าเคยปรารภกับเพื่อนๆ ด้วยความจริงใจเสมอๆ ว่า **แม้ท่านอธิบดีจะพูดไม่ได้ แต่ความคิดความอ่านในการปฏิบัติหน้าที่ของท่านมิได้ลดน้อยถอยไปเลย กลับจะดีกว่าด้วยซ้ำ** โดยที่ท่านมีเวลาพิจารณาเรื่องราวต่างๆ โดยเฉพาะมากกว่าปกติ” (ถนอม เปรมรัศมี 2516)

บุคลิกภาพของนายตรี กกกำแหง ด้านการเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นรวมทั้งหาฉันทามติ เกี่ยวกับการบริหารงานป่าไม้ที่เด่นชัดเป็นอย่างยิ่งก็คือ ในการประชุมป่าไม้เขตและป่าไม้จังหวัดทั่วราชอาณาจักรครั้งที่ 2 ซึ่งจัดขึ้นเป็นเวลาถึง 12 วัน ระหว่างวันที่ 19-30 มิถุนายน 2510 ณ ห้องประชุมกรมป่าไม้ ซึ่งกรมป่าไม้ (2510) ได้รวบรวมจัดทำเป็นรายงานการประชุมไว้อย่างละเอียดถี่ถ้วนในทุกเรื่อง โดยนายตรี กกกำแหง ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมป่าไม้ ได้รับมอบหมายให้เป็นประธานในการประชุมจำนวนหลายเรื่อง รวมทั้งการเข้าร่วมประชุมในเรื่องต่างๆ ที่สำคัญของกรมป่าไม้ เช่น งานในหน้าที่กองคุ้มครอง นโยบายการอนุญาตทำไม้โดยการให้สัมปทานระยะยาว การลดจำนวนโรงงานแปรรูปไม้ด้วยเครื่องจักร การสอบสวนสิทธิ์ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ งานในหน้าที่ของกองคลัง งานในหน้าที่ของกองค้นคว้า งานในหน้าที่ของกองบำรุง จากรายงานที่ปรากฏชี้ให้เห็นถึงการที่นายตรี กกกำแหง **มิได้ใช้ความคิดเห็นของตนเองเป็นใหญ่ หากแต่ได้เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้เข้าประชุม ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างรอบด้าน** ในหลายด้านที่ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถแสดงความคิดเห็นที่เป็นการขัดแย้งหรือแตกต่างออกไป ตลอดจนจนสามารถให้เหตุผลตามปัญหาและความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ที่รับผิดชอบหรือมีประสบการณ์ จากนั้นจึงทำการสรุปเป็นมติเอกฉันท์ของที่ประชุมร่วมกัน เพื่อกำหนดแนวทาง การบริหารงานป่าไม้ และการปฏิบัติที่เหมาะสมของกรมป่าไม้ในภาพรวม แนวทางสำหรับหน่วยงานส่วนกลางและแนวทางสำหรับหน่วยงานในส่วนภูมิภาคต่อไป

นอกจากข้อมูลข้างต้นอันแสดงบุคลิกภาพในด้านการให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมหรือการพยายามแสวงหาฉันทามติของนายตรี กกกำแหงแล้ว อดีตข้าราชการกรมป่าไม้ซึ่งเป็นผู้ใต้บังคับบัญชา ที่เคยร่วมปฏิบัติงานในภาคสนาม ในการออกตรวจปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายป่าไม้และงานอื่นๆ อย่างใกล้ชิดกับท่าน ทั้งนายธานี ภมรนิยม (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) นายจำทูล กองสาร (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) นายมานิตย์ เอี่ยมสรรพางค์ (วนศาสตร์รุ่นที่ 16) และนายประพัฒน์ แสงสกุล (วนศาสตร์รุ่นที่ 19) ได้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่สอดคล้องกัน พอสรุปได้ว่า

นายตรี กกกำแหง แม้จะเป็นผู้บังคับบัญชาระดับสูงของกรมป่าไม้ที่มีอำนาจสูงสุดของหน่วยงานแต่ก็มิได้ใช้ความคิดเห็นในการปฏิบัติงานหรือสั่งการแต่เพียงลำพัง ท่านมักเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาที่ร่วมงานได้เสนอความคิดเห็นหรือแนวทางที่แตกต่างไปจากท่าน แล้วหาข้อสรุปเพื่อให้การปฏิบัติงานที่รอบคอบ รัดกุม และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานป้องกันปราบปรามผู้กระทำผิดทางด้านกฎหมายป่าไม้ ที่ต้องเผชิญกับพ่อค้าไม้หรือเจ้าของโรงเลื่อยที่มีไม้เถื่อนครอบครองอยู่ มักใช้เล่ห์เหลี่ยมในด้านต่างๆ เพื่อการกลบเกลื่อนความผิดของตน โดยใช้วิธีการต่างๆ อยู่เสมอ

นางพวงแก้ว กกกำแหง ได้ให้ข้อมูลที่สะท้อนถึงคุณสมบัติของนายตรี กกกำแหง ด้านการให้ความสำคัญและเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ในเรื่องต่างๆ ดังนี้

“เวลาลูกน้องมาที่บ้าน ก็เห็นคุยกันเรื่องงานกันอยู่นะ แก่ไม่เอาความคิดตัวเองเป็นหลักหรอก เห็นฟังลูกน้องเสนอเรื่องต่างๆ บางทีก็ถกเถียงกันบ้าง บางวันมีเรื่องสำคัญก็ให้ไปตามคุณพงศ์ (นายพงศ์ โสโน อดีตอธิบดีกรมป่าไม้) ที่บ้านอยู่ใกล้กันมาปรึกษาหารือกัน แต่ต้องรีบหน่อยนะเพราะคุณพงศ์แก่เข้านอนเร็ว ท่านยังเคยเ้าแห่เอาว่าอะไรกันสองทุ่มก็จะนอนแล้วจะมีลูกเมียได้อย่างไร”

นายตรี กกกำแหง ขณะดำรงตำแหน่งรองอธิบดีถึงอธิบดีกรมป่าไม้ได้แสดงผลดีกรรมและมีผลงานที่ชี้ให้เห็นถึงธรรมาภิบาล การบริหารงานป่าไม้ในด้านการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติก็คือ ท่านได้ให้ความสำคัญในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานอื่นๆ ในการส่งเสริมการป่าไม้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การมีแนวคิดที่ว่าควรให้ประชาชนเปลี่ยนความรู้สึกจาก “ป่าเป็นของรัฐ” ไปสู่ “ป่าเป็นของประชาชน” ซึ่งแม้ว่าในขณะนั้นในวงการป่าไม้รวมถึงการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ยังมิได้ให้ความสนใจในเรื่องการมีส่วนร่วมมากนักก็ตาม ผลงานที่เด่นชัดอีกด้านหนึ่งก็คือท่านได้ให้การสนับสนุนการวิจัยและการดำเนินงาน ในพื้นที่ตัวอย่างทดลองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการพื้นที่ป่าไม้ เพื่อให้เป็นรูปธรรมและขยายผลในโอกาสต่อมา นอกจากนี้ท่านยังเป็นผู้ที่มีใจกว้างในการเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาในการแสดงความคิดเห็นและหาข้อยุติร่วมกัน ในการปฏิบัติงานที่เหมาะสม

2.3.2 ด้านการกระจายอำนาจ (Decentralization) การบริหารงานป่าไม้ในขณะที่ยังดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมป่าไม้ในช่วงปี พ.ศ. 2514-2516 ได้มีการดำเนินงานที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่ามีการกระจายอำนาจของกรมป่าไม้ไปสู่การบริหารงานในระดับจังหวัดและระดับอำเภอ ได้เป็นอย่างดีก็คือการที่กรมป่าไม้ได้เสนอคณะปฏิวัติให้มีการปรับปรุงการแบ่งส่วนงานในราชการกรมป่าไม้รวมทั้งการกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ ให้สอดคล้องกับบริบทที่เกี่ยวข้องกับงานทางด้านกรมป่าไม้ที่เปลี่ยนไป ทั้งนี้ กรมป่าไม้ได้มีการมอบหมายอำนาจหน้าที่ของราชการบริหารส่วนภูมิภาคใน 2 ส่วน เพื่อให้รองรับประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 282 ซึ่งประกาศ ณ วันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 (กรมป่าไม้ 2516ก) ดังนี้

1) สำนักงานป่าไม้จังหวัด มีป่าไม้จังหวัดเป็นผู้บังคับบัญชา เป็นหัวหน้าส่วนราชการ ประจำจังหวัดในราชการป่าไม้ และเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบ เป็นผู้ช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัดในการบริหารกิจการป่าไม้ในจังหวัดนั้น ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ควบคุมการปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการป่าไม้ พระราชบัญญัติ

ป่าสงวนแห่งชาติ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ และกฎหมายอื่นๆ อันเกี่ยวกับการป่าไม้ภายในเขตท้องที่จังหวัดนั้นๆ

2) สำนักงานป่าไม้อำเภอ มีป่าไม้อำเภอเป็นผู้บังคับบัญชา เป็นหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ ในราชการป่าไม้และเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบ เป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอในการบริหารกิจการป่าไม้ในอำเภอนั้น ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ควบคุมการปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการป่าไม้ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ และกฎหมายอื่นๆ อันเกี่ยวกับการป่าไม้ภายในเขตท้องที่อำเภอนั้นๆ

สำหรับในการบริหารราชการป่าไม้ในท้องที่ต่างๆแม้อยู่ในการบังคับบัญชาของส่วนกลาง แต่ได้กำหนดให้มีสำนักงานป่าไม้เขต 21 เขต กระจายอยู่ในภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ เช่นเดียวกันกับที่เคยกำหนดไว้ในปี พ.ศ. 2495 แต่เฉพาะในส่วนของสำนักงานป่าไม้เขตพระนครได้มีการปรับปรุงการบริหารราชการภายใน ให้เป็นสำนักงานป่าไม้เขตสระบุรี ในปี พ.ศ. 2502 ที่รับผิดชอบการบริหารงานครอบคลุมพื้นที่ 7 จังหวัดคือ จังหวัดสระบุรี ชัยนาท พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สมุทรปราการ สิงห์บุรีและอ่างทอง (กรมป่าไม้ 2515ก) ต่อมาในปี พ.ศ. 2515 ได้มีการกำหนดอย่างเป็นทางการ ตามคำสั่งคณะปฏิวัติดังกล่าว ทำให้ครอบคลุมพื้นที่ 10 จังหวัด คือ จังหวัดสระบุรี ชัยนาท พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สมุทรปราการ สิงห์บุรี อ่างทอง นนทบุรี ปทุมธานี และนครหลวงกรุงเทพธนบุรี (กรมป่าไม้ 2523) อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงการมุ่งกระจายอำนาจในการบริหารงานป่าไม้จากส่วนกลางไปยังส่วนภูมิภาคในสมัยที่นายตรี กกกำแหง เป็นอธิบดีกรมป่าไม้อีกด้วย

การออกประกาศของคณะปฏิวัติฉบับข้างต้นยังมีผลต่อการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการงานอนุรักษ์ต้นน้ำของกรมป่าไม้ในสมัยอธิบดีตรี กกกำแหง เช่นเดียวกัน กล่าวคือโครงการวิจัยเพื่อรักษาต้นน้ำแต่เดิมได้สังกัดในแผนกวนวัฒนวิจัย กองบำรุง ได้เปลี่ยนแปลงฐานะมาเป็นงานหนึ่งสังกัดกองบำรุง การดำเนินงานได้จัดงบประมาณไปให้สำนักงานป่าไม้เขตในภูมิภาคต่างๆ ทำการควบคุมซึ่งได้มีการพิจารณาเพื่อกำหนดอัตราตำแหน่งข้าราชการของงานปรับปรุงต้นน้ำลำธารเพิ่มเติมจำนวนมากถึง 52 อัตราให้แก่สำนักงานป่าไม้เขตจำนวน 7 เขต ได้แก่ สำนักงานป่าไม้เขตศรีราชา นครราชสีมา อุบลราชธานี ขอนแก่น แพร่ เชียงราย และเชียงใหม่ (กรมป่าไม้ 2516ข)

ได้มีการกำหนดหลักการที่สำคัญและน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง ได้แก่ **แนวความคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการบริหารงานป่าไม้ โดยการปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการกรมป่าไม้เสียใหม่** ในช่วงที่นายตรี กกกำแหง ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีและอธิบดีกรมป่าไม้ กล่าวคือได้มีข้อสรุปเบื้องต้นในการจัดตั้งหน่วยงานย่อยระดับท้องที่ เพื่อรับผิดชอบพื้นที่ป่าไม้ กระจาย ไปทั่วประเทศ แทนการให้มีสำนักงานป่าไม้เขตเพียง 21 เขตเท่านั้น ซึ่งนับว่ามีจำนวนหน่วยงานในท้องที่น้อยเกินไป จึงไม่สามารถบริหารและดูแลพื้นที่ป่าไม้ในความรับผิดชอบได้อย่างทั่วถึงเท่าที่ควร เพราะพื้นที่ป่าไม้ที่แต่ละสำนักงานป่าไม้เขตรับผิดชอบ มีจำนวนมากเกินขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ และทรัพยากรที่มี (ดุสิต พานิชพัฒน์ 2514; ถนอม เปรมรัศมี 2515) แนวความคิดนี้ได้กำหนดให้มีการ แบ่งพื้นที่ป่าไม้ทั้งประเทศออกเป็นตอน (Conservancy) โดยถือขอบเขตทางภูมิศาสตร์เป็นเกณฑ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนเหนือ ตอนตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนกลาง (รวมภาคตะวันออกและตะวันตกเข้าไว้ด้วย) และตอนใต้ โดยมีรองอธิบดีเป็นผู้ดูแลในแต่ละตอน จากนั้นจึงแบ่งเป็นเขต(Division) มีป่าไม้เขต

(Divisional Forest Officer) เป็นผู้ควบคุม ในเขตหนึ่งๆ ทำการแบ่งออกเป็นป่าไม้บริเวณ (Sub-division) ซึ่งกำหนดไว้จำนวน 65 บริเวณ ภายใน ป่าไม้บริเวณ แบ่งออกเป็นแขวง (Range) หรือหน่วย ป้องกันรักษาป่าซึ่งกำหนดให้มี 650 หน่วย ที่ควบคุม พื้นที่ป่าไม้ ที่แบ่งย่อยออกเป็นตอนอีกจำนวน 2,600 ตอน ทั้งยังกำหนดให้มีสำนักงานที่รับผิดชอบของหน่วยงานย่อยเหล่านี้อยู่ในบริเวณพื้นที่ป่าไม้ หรือพื้นที่ใกล้เคียง โดยจัดสรรทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นๆ ให้พอเพียง ประการสำคัญก็คือ การมอบอำนาจและสิทธิในการบริหารจัดการพื้นที่ ป่าไม้ให้แต่ละหน่วยงานอย่างแท้จริง อันจะส่งผล ต่อการมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้อย่างแท้จริง อย่างไรก็ตามแนวคิดนี้ได้นำเสนอรัฐบาลที่มาจากคณะปฏิวัติในขณะนั้น แต่ยังไม่ได้รับการพิจารณาให้ดำเนินการอย่างเป็นทางการ เนื่องจากเกิดเหตุการณ์วันมหาวิปโยคขึ้นในวันที่ 14 ตุลาคม 2516 ทำให้ มีการเปลี่ยนแปลง รัฐบาลในการบริหารประเทศ และแนวความคิดดังกล่าวมิได้รับการสานต่ออีกแต่ประการใด

ในขณะที่นายตรี กกกำแหง ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ (พ.ศ. 2514-2516) ได้เน้นงานทางด้านป้องกันรักษาพื้นที่ป่าไม้เป็นอย่างมาก โดยมุ่งเน้นในการสงวนป่าไม้ได้พื้นที่อย่างน้อยร้อยละ 50 ของพื้นที่ประเทศ (ถนอม เปรมรัศมี 2515) ทั้งนี้ตรี กกกำแหง (2515) ได้ระบุนโยบายทุกวิถีทางในการยับยั้งการลักลอบตัดฟันไม้ การแผ้วถางป่าให้บรรเทาเบาบางลง โดยการปรับปรุงวิธีการและแก้ไขข้อบกพร่องให้รัดกุมตลอดมา เพื่อที่ทำงานป้องกันรักษาพื้นที่ป่าไม้ได้ บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยแนวทางหนึ่งก็คือ การกระจายอำนาจให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้า มาร่วมรับผิดชอบในงานดังกล่าว ทั้งนี้ในกรณีการแก้ไขปัญหาด้านการบุกรุกป่าสงวนแห่งชาติในท้องที่ จังหวัดตราด กรมป่าไม้ (กรมป่าไม้ 2523; กรมป่าไม้ 2539) ได้รายงาน ว่า คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2516 ได้แต่งตั้งคณะกรรมการจากกระทรวงมหาดไทย กรมทรัพยากรธรณี กรมที่ดิน กรมตำรวจ กรมป่าไม้ โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดตราดเป็นเจ้าของเรื่อง เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา การบุกรุกป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อเข้าไปขุดพลอยในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ในท้องที่จังหวัดตราดเป็น จำนวนมาก

ต่อมาในระยะเวลาใกล้เคียงกัน ได้มีการเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบในการจัดตั้งคณะกรรมการป้องกันการบุกรุกทำลายป่าไม้ของชาติเป็นการถาวร อันแสดงให้เห็นถึงการกระจายอำนาจของกรมป่าไม้เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยให้มีหน้าที่ และความรับผิดชอบในการควบคุมดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายทั้งในด้านพนักงานของรัฐและด้าน ประชาชนทั่วไปในทุกกรณีเพื่อมิให้มีการกระทำอันเป็นการละเมิดกฎหมายแผ่นดิน ทั้งนี้ คณะกรรมการประกอบด้วยปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์เป็นรองประธานกรรมการ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมตำรวจ อธิบดีกรมอัยการ อธิบดี กรมป่าไม้ อธิบดีกรมทรัพยากรธรณี ผู้แทนกระทรวงกลาโหม และผู้แทนสำนักเลขาธิการ นายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการ สำหรับเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการให้คณะกรรมการแต่งตั้งตามความ เหมาะสม (กรมป่าไม้ 2539)

ในด้านการสอบสวนสิทธิ์ของราษฎรที่เข้าถือครองป่าสงวนแห่งชาติ นายตรี กกกำแหง ได้สนับสนุนให้จัดตั้งหน่วยเร่งรัดจัดที่ดินขึ้นในปีงบประมาณ 2516 เพื่อเตรียมรายงานการ พิสูจน์สิทธิ์หรือประโยชน์ของราษฎร ที่ไม่มีที่ทำมาหากินบุกรุกเข้าไปทำกินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อมุ่งหวังช่วยเหลือราษฎรที่มีที่อยู่อาศัยและที่ทำกินของตนเองอย่างถูกต้องตามกฎหมาย สงบและ

สันติสุข เป็นการแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของราษฎรที่เข้าไปทำกินในที่สงวนหวงห้ามและป้องกัน การบุกรุกทำลายป่าสงวนแห่งชาติและที่ดินของรัฐที่เป็นที่สาธารณะ ซึ่งเพื่อให้การดำเนินงานดังกล่าว มีประสิทธิภาพ กรมป่าไม้ได้กระจายอำนาจโดยเสนอให้จัดตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นมาเพื่อดำเนินการ ในเรื่องนี้ (กรมป่าไม้ 2539) โดยมีปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธาน อธิบดีกรมส่งเสริม การเกษตร อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อธิบดีกรมส่งเสริม การเกษตรและสหกรณ์ เป็นกรรมการ โดยมีอธิบดีกรมป่าไม้เป็นฝ่ายเลขานุการอีกด้วย

ในด้านการให้สัมปทานการทำป่าไม้ กรมป่าไม้ในสมัยที่นายตรี กกกำแหงเป็น อธิบดี ได้มีการทบทวนหลักเกณฑ์การให้สัมปทานเสียใหม่ ซึ่งเดิมเคยใช้วิธีการประมูล ตลอดทั้งให้ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้และหน่วยงานอื่นๆ ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ นั้น ในปี พ.ศ. 2516 ได้มีการให้ สัมปทานการทำป่าไม้ส่วนใหญ่แก่บริษัทป่าไม้จังหวัด เพื่อเป็นการกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องที่ บางส่วนได้มีโอกาสจัดการและรับผลประโยชน์จากการทำไม้ในท้องถิ่นของตนมากขึ้นกว่าในอดีต เนื่องจากได้กำหนดหลักเกณฑ์ให้บริษัทป่าไม้จังหวัด ต้องประกอบด้วยผู้ถือหุ้น 5 ประเภท คือ ประชาชน ในท้องที่หรือจังหวัดใกล้เคียง ร้อยละ 30 องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ร้อยละ 20 ผู้รับอนุญาต ตั้งโรงงาน แปรรูปไม้ด้วยแรงคนหรือตั้งโรงค้ำไม้แปรรูป ร้อยละ 20 ผู้มีอาชีพทำไม้รายใหญ่ ร้อยละ 15 และผู้ได้รับ อนุญาตตั้งโรงงานแปรรูปไม้ด้วยเครื่องจักร รวมทั้งโรงงานประดิษฐ์กรรมด้วยเครื่องจักร ร้อยละ 15 (กรมป่าไม้ 2523) นอกจากนี้ ดุสิต พานิชพัฒน์ (2541) ยังได้ระบุว่าในการรับทำสัมปทานนั้น ผู้รับ อนุญาตมีหน้าที่ป้องกันรักษาป่าและปลูกสร้างสวนป่า บำรุงป่าไม้ด้วย และบริษัทผู้ทำไม้ต้องแบ่งกำไร สุทธิบำรุงสาธารณูปโภคในท้องถิ่น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 เพื่อเป็นการทำให้ประชาชนในท้องถิ่นมี ความรู้สึกว่าการทำไม้จากป่าเป็นการส่งเสริมให้ท้องถิ่นมีงานทำ รวมทั้งได้รับผลประโยชน์จากการ สร้างถนน สร้างทาง โรงเรียน สหกรณ์ จากเงินกำไรของบริษัทอีกด้วย

ในช่วงที่นายตรี กกกำแหง ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ ยังได้มีการกระจาย อำนาจเกี่ยวกับการอนุญาต ให้นำไม้สักที่เคยอยู่ในสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้าง หรือเคยอยู่ในสภาพเป็น เครื่องใช้และพ้นจากสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้าง หรือเครื่องใช้มาแล้วกว่า 5 ปี เคลื่อนย้ายออกนอกเขต จังหวัด ทั้งนี้ได้มีการออกระเบียบกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2515 (กรมป่าไม้ 2515ค) เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา 39 ตรี แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 โดยกำหนดให้ผู้ประสงค์ จะนำไม้สักดังกล่าว เคลื่อนย้ายออกนอกเขตจังหวัด ให้ยื่นขออนุญาตต่อพนักงานเจ้าหน้าที่แห่งท้องที่ อำเภอหรือกิ่งอำเภอ ซึ่งเป็นที่ตั้งสิ่งปลูกสร้าง หรือเป็นที่ประกอบเครื่องใช้ นั้น อันแสดงให้เห็นถึงความ พยายามในการกระจายอำนาจจากกรมป่าไม้ไปสู่ระดับพื้นที่เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน ในท้องถิ่น

นายแผ้ว ดิษเลิศ (วนศาสตร์รุ่นที่ 13) อดีตป่าไม้จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ให้ สัมภาษณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมของนายตรี กกกำแหง เกี่ยวกับการกระจายอำนาจ การปฏิบัติงานให้แก่ ผู้ใต้บังคับบัญชา (ภาพที่ 4.24 และ 4.25) ในขณะที่ดำรงตำแหน่งป่าไม้เขตนครสวรรค์ ในช่วง พ.ศ. 2501-2505 ว่า

“ช่วงนั้นผมได้รับมอบหมายให้เป็นป่าไม้แขวงตอนหลังเขาเปลี่ยนเป็นหน่วย ป้องกันรักษาป่า แถวอำเภอขามเฒ่าบุรีและอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ท่านตรีเป็นป่าไม้ เขต ท่านมอบอำนาจให้พวกเราทำงานในพื้นที่อย่างเต็มที่ตามที่กฎหมายกำหนด ท่านไม่ลงมา

ก้าวกายพวกเรา หากมีปัญหา ก็ขอให้บอกท่าน พวกเราที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ที่ต้องเข้าไปรับเงินเดือนป่าไม้เขตทุกสิ้นเดือน เขตตรีแกกำหนดให้มีการประชุมทุกเดือนในช่วงนั้น เพื่อติดตามความก้าวหน้าทุกเดือนด้วย ใครมีอะไรก็เสนอความเห็นในที่ประชุมได้”

ภาพที่ 4.24 เจ้าหน้าที่ป่าไม้จับกุมไม้ซุงผิดกฎหมายในท้องที่จังหวัดชลบุรี

ภาพที่ 4.25 เจ้าหน้าที่ป่าไม้จับกุมไม้แปรรูปผิดกฎหมายในท้องที่จังหวัดตาก

ในขณะที่นายตรี กกกำแหง ดำรงตำแหน่งป่าไม้เขตนครสวรรค์ดังกล่าว ยังได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากองด่านป่าไม้ปากน้ำโพควบคู่ไปด้วย ซึ่งได้แสดงพฤติกรรมการบริหารงานในการกระจายอำนาจ ที่น่าสนใจโดยการจัดตั้งด่านป่าไม้อยู่เพิ่มเติมทั้งการตรวจไม้ทาง

รถยนต์ และการตรวจไม้โดยการส่องแพทางน้ำขึ้นเป็นครั้งแรก โดยหลีกเลี่ยงทำการตรวจสอบด้วยตนเอง ซึ่งอาจได้รับผลประโยชน์อันมิชอบจากพ่อค้าหากมีเจตนาไม่สุจริตในการทำงาน แต่ได้กระจายอำนาจโดยมิได้มอบหมายให้แต่เฉพาะข้าราชการในสังกัดด่านปากน้ำโพ รับผิดชอบแต่เพียงหน่วยงานเดียว หากแต่ยังได้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ป่าไม้จากสำนักงานป่าไม้เขตนครสวรรค์ และสำนักงานป่าไม้จังหวัดนครสวรรค์ เข้ามาร่วมดำเนินการอีกด้วย ตามที่นายเที่ยง แจ่มศรีพงศ์ (ป่าไม้แพร่รุ่นที่ 6) ข้าราชการบำนาญกรมป่าไม้ ผู้เคยปฏิบัติงานที่สำนักงานป่าไม้เขตนครสวรรค์ในขณะนั้น ได้เล่าให้ฟังว่า

“ท่านตั้งด่านย่อยเพิ่มเติมขึ้นมาตรวจไม้ทั้งทางรถและทางการส่องแพแทนที่จะให้ตรวจไม้ เฉพาะที่ทำการด่านเพียงแห่งเดียว ตรงนี้ถ้าใครจะเอาผลประโยชน์จากพ่อค้าก็ทำได้ง่าย แต่ท่านไม่เอา ท่านยังมอบอำนาจให้เจ้าหน้าที่จากด่านป่าไม้เขต และป่าไม้จังหวัด ร่วมกันตรวจสอบไม้ที่ผ่านด่านย่อยที่ตั้งขึ้นมา ท่านหวังให้เจ้าหน้าที่ 3 หน่วยงานได้คานอำนาจกัน ไม่สามารถสมยอมกับพ่อค้าในการขนไม้ผิดกฎหมายได้ง่าย ถ้าให้ด่านตรวจอย่างเดียวเหมือนที่เคยทำมา พ่อค้าไม้เถื่อนอาจใช้เงินซื้อเจ้าหน้าที่ได้ง่าย แต่ท่านเลือกคนที่ไว้ใจได้ให้ทำงานนะ ต้องเป็นคนซื่อตรงเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นแต่ข้าราชการ บางคนแม้แต่เป็นพนักงานโครงการ (ลูกจ้างประจำ) ก็ยังได้รับมอบหมายให้เข้าเวรตรวจไม้ที่ด่านด้วย”

นายธานี ภมรนิยม (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) อดีตผู้อำนวยการกองจัดการที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ กรมป่าไม้ ผู้เคยปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด และได้รับความไว้วางใจเป็นอย่างสูงจากนายตรี กกกำแหง ขณะดำรงตำแหน่งรองอธิบดี และอธิบดีกรมป่าไม้ ในการออกปราบปรามผู้กระทำความผิดทางด้านกฎหมายป่าไม้ ได้ให้ทรรศนะ เกี่ยวกับพฤติกรรมการกระจายอำนาจของนายตรี กกกำแหง ดังนี้

“ผมว่างานปราบปรามพวกทำไม้เถื่อนเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นมากในขณะนั้น ตัวท่านอธิบดีตรีเองท่านพยายามออกดำเนินการด้วยตนเองอยู่เป็นประจำ แต่ท่านเห็นว่เพื่อให้งานทันกับเหตุการณ์ ท่านเลยใช้วิธีมอบหมายให้ผู้ที่ท่านไว้วางใจ ออกไปตรวจสอบเมื่อได้รับบัตรสนเท่ห์ หรือการแจ้งเบาะแส โดยบางครั้งต้องประสานงานกับหน่วยงานป่าไม้ในพื้นที่ แล้วสรุปผลรายงานกับท่านโดยตรง แบบนี้ผมถือว่าเป็นการบริหารงานที่กระจายอำนาจทางหนึ่งด้วยนะ”

นอกจากนี้แล้วยังมีอดีตข้าราชการกรมป่าไม้หลายคนที่ให้สัมภาษณ์สอดคล้องกับนายธานี ภมรนิยมข้างต้น เช่น นายประทีป อุตตะมะโยธิน (วนศาสตร์รุ่นที่ 7) นายประพัฒน์ แสงสกุล (วนศาสตร์รุ่นที่ 19) นายปรีดา ไชยานุวงศ์ (วนศาสตร์รุ่นที่ 22) เป็นต้น

นายตรี กกกำแหง ได้ยึดหลักธรรมาภิบาล ด้านการกระจายอำนาจในการบริหารงานป่าไม้ โดยการแบ่งส่วนราชการในระดับภูมิภาคให้มีสำนักงานป่าไม้จังหวัดและป่าไม้อำเภอ เพื่อปฏิบัติงานที่ใกล้ชิดกับประชาชน และพื้นที่ป่าไม้อย่างใกล้ชิด กับทั้งยังมีแนวคิดในการกระจายอำนาจการบริหารงานป่าไม้ไปสู่ชุมชนในระดับย่อยมากยิ่งขึ้น โดยมีดำริในการจัดตั้งป่าไม้แขวงที่รับผิดชอบงานป่าไม้ในระดับตำบลอีกด้วย เพียงแต่มิได้รับการตอบสนองให้เป็นรูปธรรม ท่านยังได้มีการกระจายอำนาจโดยการแต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงานในด้านต่างๆ เพื่อช่วยให้การบริหารงานป่าไม้สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารจัดการในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ และการให้สัมปทานป่าไม้ นอกจากนี้ยังได้ทำการกระจายอำนาจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ช่วยในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดทางด้านกฎหมายป่าไม้เพื่อรักษาประโยชน์ของประเทศชาติเอาไว้ด้วย

2.4 ด้านความรับผิดชอบทางการบริหาร (คุณธรรม/จริยธรรม Morality/Ethics)

ในด้านความรับผิดชอบทางการบริหารของนายตรี กกกำแหง อดีตอธิบดีกรมป่าไม้ มีอยู่มากมายหลายประการ โดยมีหลักฐานยืนยันจากการค้นคว้าเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ที่ใกล้ชิด หรือมีประสบการณ์การทำงานร่วมกับท่าน เกี่ยวกับคุณสมบัติประจำตัวของท่านด้านนี้หลายรายการ ทั้งนี้ได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ โดยใช้คุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติราชการตามที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2556) กำหนดไว้ พร้อมทั้งเสนอรายละเอียดต่อไปใน 3 ด้าน คือ การครองตน การครองคน และการครองงาน อย่างไรก็ตาม สำหรับคุณสมบัติบางประการที่เข้าช้อนกับ หลักธรรมาภิบาลที่ได้นำเสนอไว้ก่อนหน้านี้ทั้ง 9 ด้านแล้ว จะไม่ขอนำเสนอซ้ำอีก แต่ได้เพิ่มเติมในบาง ประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

2.4.1 การครองตน นายตรี กกกำแหง นับว่าเป็นผู้มีจิตใจยึดมั่นและศรัทธาใน พระพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก เมื่อมีโอกาสท่านมักทำบุญบำรุงวัดในพุทธศาสนาตามโอกาสอันควร ทั้งนี้ นายประดิษฐ์ วนาพิทักษ์ อดีตอธิบดีกรมป่าไม้ได้กล่าวถึงในเรื่องนี้ว่า

“ท่าน (นายตรี กกกำแหง) ซึ่งเป็นที่มีจิตใจเป็นกุศล เคร่งครัดใน พระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง โดยได้เชิญชวนพวกเราทอดกฐินสามัคคีตามวัดต่างๆ ที่ขาดถาวรวัตถุ เช่น อุโบสถ เพื่อจะได้ถวายจตุปัจจัยสมทบทุนก่อสร้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ที่วัดอรุณดิตถาราม (วัดท่ากุ่ม) อำเภอเมือง จังหวัดตราด ท่านได้จัดกฐินสามัคคีไปทอดเป็นเวลา 3 ปี 3 ครั้ง ติดต่อกันทำให้ทางวัดได้ ก่อสร้างพระอุโบสถสำเร็จด้วยแรงศรัทธาของท่าน เมื่อสำเร็จแล้ว ท่านจึงได้จัดไปทอด ณ วัดอื่น ที่ยัง ขาดจตุปัจจัยในการบูรณปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุทางศาสนาต่อไป” (ประดิษฐ์ วนาพิทักษ์ 2516)

จากการสัมภาษณ์นายมานิตย์ เอี่ยมสรรพางค์ (วนศาสตร์รุ่นที่ 16) อดีตป่าไม้ เขตอุดรธานี นางประยงค์ มังคล์ชัยเยียร (ภรรยาของนายสร้อย มังคล์ชัยเยียร วนศาสตร์รุ่นที่ 2) และ นางระวีวรรณ บุญบุตร (ภรรยา นายอำพัน บุญบุตร วนศาสตร์รุ่นที่ 2) ซึ่งทั้ง 3 ท่านได้คุยคุยกับ ครอบครัวของนายตรี กกกำแหงเป็นอย่างดี ได้ให้ข้อมูลที่สอดคล้องกันว่า นายตรี กกกำแหงเป็นผู้ที่มี คนเลื่อมใส ในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก (ภาพที่ 4.26 และ 4.27) โดยได้ไปร่วมทำบุญตามวัด ต่างๆ ตามที่มีโอกาสจะเอื้ออำนวย และในขณะที่ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีและอธิบดีกรมป่าไม้ได้มี ส่วนร่วมในการจัดให้มีการทำบุญทอดกฐินในต่างจังหวัดเป็นประจำ โดยภรรยาของข้าราชการและ บุคลากรกรมป่าไม้ รวมทั้งผู้ที่คุ้นเคยกันได้ร่วมกิจกรรมนี้อยู่เสมอ

ในด้านการศรัทธาต่อพุทธศาสนานี้ นางพวงแก้ว กกกำแหง ได้ให้สัมภาษณ์ ถึงพฤติกรรมของนายตรี กกกำแหงที่เกี่ยวข้องไว้ว่า **“ตอนที่ท่าน (นายตรี กกกำแหง)เป็นป่าไม้เขต นครสวรรค์ แล้วยังเป็นหัวหน้ากองด่านป่าไม้ปากน้ำโพอีกด้วย ครั้งหนึ่งมีหลวงพ่ोज้างคนล่องแพไม่มา ให้ตรวจโดยไม่รู้ว่าเป็นไม้เถื่อนเพราะซื้อมาจากกำนันผู้ใหญ่บ้านทางเหนือ จะเอาไปทำโบสถ์ที่ยังสร้าง ไม่เสร็จ ท่านตรวจสอบเลยยึดไว้เพราะเป็นไม้เถื่อนทั้งหมด แต่ปล่อยพระกลับวัดไปเพราะเห็นว่า รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ท่านยึดไม้ไว้และดำเนินตามขั้นตอนตามกฎหมาย แต่ได้ไปติดต่อกับคุณอำนวย คอวนิช (วนศาสตร์รุ่นที่ 3 ภายหลังได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ปัจจุบันเสียชีวิตแล้ว) ที่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ เพื่อขอประมวลไม้ทั้งหมดที่ยึดไว้โดยตั้งใจถวาย พระให้ไปสร้างโบสถ์ตามที่ต้องการ ปรากฏว่าคุณอำนวยยังสมทบเงินให้มาสองสามพันบาทและ**

ลุงอำพัน บุญยุบุตร (วนศาสตร์ รุ่นที่ 2) ก็ให้มาอีกสองสามพันบาท ท่านออกเองราวห้าพันบาท จึงประมูลไม่ไปถวายพระให้สร้างโบสถ์ได้”

ภาพที่ 4.26 ท่านพุทธทาสภิกขุแห่งวัดธารน้ำไหล (สวนโมกขพลาราม) ที่นายตรี กกกำแหง มีความเลื่อมใสและศรัทธาเป็นอย่างมาก

ภาพที่ 4.27 นายตรี กกกำแหง กับกิจกรรมในการทำนุบำรุงพุทธศาสนา

“มีพระเจ้างคนให้ชนไม้ล่องแม่น้ำมา โดยไม่รู้ว่าเป็นไม้เถื่อนเห็นว่าซื้อมาจากทางเหนือ พระจะเอาไปสร้างวัด ท่าน (นายตรี กกก้าแห่ง ป่าไม้เขตนครสวรรค์ในขณะนั้น) ยึดไม้ไว้แล้ว ดำเนินคดีตามกฎหมายจนถึงที่สุด เสร็จแล้วจึงประมูลซื้อไม้จาก อ.อ.ป. (องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้) ด้วยเงินตัวเองเอาถวายเป็นวัดไปจำไม่ได้ว่าซื้อวัดอะไร มันนานเหลือเกินแล้ว” เป็นคำให้สัมภาษณ์ของ นายแก้ว ดิขเลิศ (วนศาสตร์รุ่นที่ 13) อดีตป่าไม้จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้เคยปฏิบัติราชการในท้องที่สำนักงานป่าไม้เขตนครสวรรค์ขณะนั้น เพื่อเป็นการยืนยันเหตุการณ์ข้างต้นได้เป็นอย่างดี

นางพวงแก้ว กกก้าแห่ง ได้เล่าให้ฟังเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของนายตรี กกก้าแห่ง ที่มีไปทำบุญร่วมกับนายดิเรก สกุนธาธวงศ์ (วนศาสตร์รุ่นที่ 7 ภายหลังได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมป่าไม้ ปัจจุบันเสียชีวิต) ซึ่งขณะนั้นเป็นข้าราชการกรมป่าไม้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ว่า

“คุณดิเรกมาเล่าให้ฟังว่าผมไปวัดกับอธิบดีนะคุณนาย ผมเวียนหัว พระนั่งอธิบดีก็นั่ง พอพระลูกอธิบดีก็ต้องลุกตามไปคอยปรนนิบัติให้พระทุกที่ บางทีพระเขาจะไปทำธุระ ส่วนตัวอธิบดีก็ยังคงลุกตามไปจนหน้าเวียนหัว ไม่รู้ว่าจะต้องตามไปทำไม คือป่าเข้าใจท่านนะว่าเป็นคนธรรมะธรรมโม ต้องการรับใช้พระให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้”

นอกจากนี้นางพวงแก้ว กกก้าแห่ง ผู้เป็นภรรยา ยังได้ถ่ายทอดถึงความศรัทธาของนายตรี กกก้าแห่ง ที่มีต่อพุทธศาสนาโดยได้แนวทางการดำเนินชีวิตจากท่านพุทธทาสภิกขุ โดยทำการศึกษาจากหนังสือด้วยตนเองที่บ้านพักเป็นประจำ พร้อมทั้งได้เคยเดินทางไปนมัสการท่านพุทธทาสภิกขุ ที่วัดธารน้ำไหล (สวนโมกขพลาราม) อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในขณะที่ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมป่าไม้ถึง 2 ครั้ง โดยได้พานางพวงแก้ว กกก้าแห่ง ไปด้วย โดยนางพวงแก้ว กกก้าแห่งได้เล่าให้ฟังว่า

“ท่านนับถือและชอบอ่านหนังสือของพระพุทธทาส เคยไปที่สวนโมกข์สองหนตอนเป็นรองอธิบดี พาป่าไปด้วยไปกับคุณอรัญ โสโน (วนศาสตร์รุ่นที่ 7 อดีตป่าไม้เขตสุราษฎร์ธานี ปัจจุบันเสียชีวิต) เอาหมอนไปสองใบ เอาผ้าห่มไปสองผืน ไปนอนที่สวนโมกข์ ท่านไปบอกแม่ชีให้ไปซื้อมุ้งมาให้ปานอน กลัวยุงจะกัดป่า ตัวท่านไม่กางมุ้ง ไปนั่งอยู่กับคนวัด คนที่มาฟังเทศน์ฟังธรรมตื่นเช้าไปคุยกับพระพุทธทาส ท่านยังซื้อแก้อีไม่ยาวๆ หลายตัวถวายให้พระพุทธทาสเลย”

นายตรี กกก้าแห่ง ได้ถือโอกาสใช้เวลาในการปฏิบัติธรรมและสนทนาธรรมกับบรรดาศิษย์ของท่านพุทธทาสภิกขุจำนวนหลายคน ทั้งนี้แนวทางการดำเนินชีวิตที่นายตรี กกก้าแห่ง ได้ใช้ยึดถือเป็นและสอดคล้องกับวิถีชีวิตเป็นอย่างมากก็คือข้อเขียนในหัวข้อ “กิน-อยู่-แต่พอดี เพื่อทำหน้าที่” จากเรื่องโจรสล้นธรรมชาติ ของท่านพุทธทาสภิกขุ (กรมป่าไม้ 2516ก) ดังนี้

“คนทุกวันนี้ ต้องการจะอยู่ดี-กินดี ไม่มีที่สิ้นสุด แต่พระพุทธเจ้าท่านตรัสว่า ให้กินให้อยู่แต่พอดี คำว่า "พอดี" ของท่านนั้น ไม่ได้มีความหมายอย่างเดียวกันกับคนสมัยนี้ต้องการ อยู่ดี-กินดีของคนสมัยนี้มีแต่จะเกินความพอดี และจะยิ่งขึ้นไป ไม่มีที่สิ้นสุดมัตตัญญูตา กินอยู่ให้พอดีของพระพุทธเจ้านั้น ไม่ได้หมายความว่าให้มันยิ่ง ๆ ขึ้นไปทำนองนั้นแต่หมายความว่าให้พอดีแก่การที่จะเป็นมนุษย์ ผู้เหมาะสมในการที่จะทำหน้าที่มนุษย์

หน้าที่มนุษย์ มีอยู่อย่างไร? หน้าที่ของมนุษย์ ก็คือการประพฤติหรือกระทำทุกสิ่งทุกอย่าง เพื่อให้รู้จักความจริงในความเป็นมนุษย์ คือรู้จักชีวิต รู้จักการงาน รู้จักความสุข

รู้จักความทุกข์ รู้จักทุกอย่างทุกประการ ซึ่งไปสรุปอยู่ในคำว่า รู้จักมันในลักษณะเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา นี้เรียกว่า “หน้าที่มนุษย์” เราทำมาหากินอยู่ทุกวันนี้ ก็เพื่อให้มีชีวิตอยู่ อยู่แล้วจะได้ทำหน้าที่อันนี้

เดี๋ยวนี้คนทั่วไปทำมาหากินเพื่อจะกินให้ดีให้วิเศษ เกินกว่าเทวดาไปเสียแล้ว แล้วยังมีสะสมไว้ให้มากให้ได้อยู่กินชนิดนั้นไปตลอดกาลนานอีก แล้วจะสะสมไว้เพื่อลูกเพื่อหลานอีก มันก็เลยหมดเวลากัน จะเอาเวลาที่ไหนไปทำงานในหน้าที่ของความเป็นมนุษย์เพราะได้เอาวันเวลาไปทำมาหากิน เพื่อการอยู่ การกินที่ไม่รู้จักสิ้นจักสุดของตนเองและของลูกหลาน จึงไม่มีจิตใจส่วนไหนเหลืออยู่ สำหรับจะไปทำหน้าที่การงานในทางจิตใจเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สูงยิ่งขึ้นไป มีแต่จะเร่งให้สูงขึ้นไปในทางการกินไม่มีขอบเขต”

สิ่งที่ยืนยันได้ดีที่สุดเกี่ยวกับความศรัทธาต่อพุทธศาสนาเป็นอย่างมากอีกด้านหนึ่งในงานมงคลส่วนตัวของนายตรี กกกำแหง ก็คือ บันทึกร่วมตัวด้วยลายมือของท่านเองที่บันทึกขณะดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้อย่างชัดเจน 4 ครั้ง ดังนี้

“6 ม.ค. 2515 ทำพิธีลงเข็มปลูกบ้านใหม่ ซอยเฉลิมสุข อาจารย์นาควัดทองพุ่มพวง สระบุรี เป็นผู้ประกอบพิธีฤกษ์ เวลา 8.20 น.-9.00 น.”

“4 ก.พ. 2515 จัดเลี้ยงพระเพล พระสงฆ์ 9 รูป ที่บ้านอาจารย์ผาด รังสิต”

“10 เม.ย.2515 นำพระพุทธรูปถวายวัดหนองคณสี อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี เลี้ยงพระทั้งวัด”

“26 พ.ย. 2515 ทำบุญบ้านใหม่” (เป็นการทำบุญวันคล้ายวันเกิดของท่านอธิบดีตรี กกกำแหง เป็นครั้งสุดท้ายในชีวิต)

ในด้านพฤติกรรมของนายตรี กกกำแหง ที่มีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์นั้น จากการสัมภาษณ์นางพวงแก้ว กกกำแหง ผู้เป็นภรรยา ได้ให้ข้อมูลด้วยความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งว่า นายตรี กกกำแหง เป็นผู้ที่มีความศรัทธา เทิดทูน และจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นอย่างยิ่ง โดยได้เคยมีโอกาสกราบทูลถวายรายงาน ในคราวที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเสด็จพระราชดำเนินไปปฏิบัติพระราชกรณียกิจ ทางด้านป่าไม้ในวโรกาสต่างๆ ตั้งแต่ครั้งดำรงตำแหน่งป่าไม้เขตลำปางเป็นต้นมา โดยได้ให้สัมภาษณ์ว่า

“ท่านเคารพนับถือพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นอย่างมาก โดยกราบพระและกราบรูปของในหลวงก่อนนอนทุกคืน ตรงฝ้ายบ้านที่ติดกับประตูแขวนรูปในหลวงกับพระราชินีไว้ ก่อนไปทำงานจะไหว้ทุกวัน วันไหนแต่งชุดข้าราชการใส่หมวก ก็จะถอดหมวกออกแล้วโค้งคำนับแทน ทั้งยังสอนลูกๆ และมักพูดเสมอว่า ในหลวงเป็นผู้ที่เสียสละ เพื่อประเทศชาติจริงๆ ยอมเหน็ดเหนื่อยทั้งใจและกายเพื่อคนไทย”

นอกจากนี้นายตรี กกกำแหง ยังเคยถวายงานสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เกี่ยวกับเรื่องพันธุ์ไม้ ซึ่งยังได้พระราชทานพระบรมฉายาลักษณ์ ไว้ด้วย โดยนางพวงแก้ว กกกำแหง ได้เล่าให้ฟังว่า

“สมเด็จพระศรีนครินทร์ เคยพระราชทานรูปของพระองค์ท่านให้ รู้สึกจะเขียนไว้ว่ามอบให้อธิบดีตรี กกกำแหง แล้วลงชื่อว่าสังวาลย์ น่าเสียดายว่าเวลาผ่านไปนานแล้ว น้ำหมึกที่เขียนไว้เลยจางหายไปเกือบหมดแล้ว”

เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ดังกล่าว นางอ้อมเดือน อุดมปละ (กกก้าแหง) ผู้เป็นบุตรี ของนายตรี กกก้าแหง ได้ให้สัมภาษณ์สั้นๆ เนื่องจากขณะนั้นยังวัยเยาว์ แต่ยังคงจำเหตุการณ์ได้บ้างว่า

“คุณพ่อน่าจะเคารพนับถือสถาบันพระมหากษัตริย์มาก เพราะเห็นที่บ้านมีรูปของในหลวง และพระราชินี ติดอยู่ตั้งหลายแห่ง”

นางพวงแก้ว กกก้าแหง ได้เล่าให้ฟังว่ามีความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่ได้แต่งงานกับนายตรี กกก้าแหง เพราะนอกจากเป็นคนที่มีชื่อเสียง ชื่อตรงต่อการทำงานแล้วยังมีชื่อเสียงชื่อตรงต่อภรรยาและครอบครัวอีกด้วย สิ่งที่น่าประทับใจมากที่สุดที่ถ่ายทอดออกมาก็คือ

“เขาเป็นคนดีมาก ชื่อสัตย์ ไม่เจ้าชู้ มีคือมี ไม่มีคือไม่มี ถ้าเราต้องการอะไร แกก็จะบอกว่าวันนี้อย่าเพิ่งเอาอะไรนะ ไม่มีเงินนะ เราก็กินไม่พุด แต่ถ้ามีเงินแกก็ให้เลย ให้ไปเลือกเอาเองว่าอยากได้แบบไหน แหวนเพชรยังเคยซื้อให้ ป้ายังเก็บไว้อยู่เลย แกเป็นคนดีมากไม่เคยพุดให้เราเจ็บช้ำน้ำใจ ถ้ามีอะไรไม่พอใจบ้าง แกจะนั่ง รอไว้สองสามวันค่อยมาบอกว่าไม่พอใจเพราะอะไร”

ทั้งนี้ยังกล่าวเสริมอีกว่า

“ไปงานศพสมัยนั้นจากกลับซื้อกาแฟเย็นใส่กระป๋องหิ้วมาฝาก แล้วอาหารที่ป่าชอบเขาก็ซื้อมาด้วย พวกโอวัลตินเย็น แป๊ะก๊วย แกก็ซื้อมาให้กินที่บ้าน ถึงกลับมาดึกก็ซื้อมาเอาใส่รถมา สมัยนั้นใส่กระป๋องนมหิ้วมา ยังไม่มีถุงพลาสติก แกเสียชีวิตปี 2516 ถึงตอนนี้ก็ 40 ปีแล้วยังคิดถึงอยู่ ยังระลึกถึงอยู่ ไม่เคยมีการทะเลาะ ไม่เคยด่าทอกันเลย เราก็กินข้าวทะเล เกรงใจเขา เขาก็เกรงใจเรา”

ในด้านความรับผิดชอบและค่าใช้จ่ายของครอบครัวนั้น นายตรี กกก้าแหงได้มอบหมายให้อยู่ในการตัดสินใจของภรรยาอย่างเต็มที่ โดยนางพวงแก้ว กกก้าแหง เล่าว่า

“ทุกเดือนเขาจะเอาซองเงินเดือนมาให้ป่า (นางพวงแก้ว กกก้าแหง) ทั้งหมด มีเขียนรายการหักค่าใช้จ่ายพวกทอดกฐิน ทำบุญ จะบอกไว้หมด เหลือเท่าไรให้ป่าเป็นคนจัดการเรื่องค่าใช้จ่ายในครอบครัว เขาใช้เงินจากค่าเบี้ยประชุมที่ได้รับเท่านั้น เขาไม่เคยมาทวงถามเรื่องในครอบครัวปล่อยให้ป้าหน้าของเรา เราจัดการไปทั้งอาหาร ค่าเลี้ยงลูก ค่าใช้จ่ายในบ้าน เขาไม่ยุ่งเรื่องทำกับข้าว กินอยู่ง่าย แต่อยากกินอะไรก็จะบอก เขาดูแลเรื่องรถเอง ล้างรถเองเลยนะ ทำเป็นประจำ รวมทั้งตัดหญ้าในสนามด้วย”

นายตรี กกก้าแหง นับว่าเป็นผู้มีกตัญญูกตเวทิตาต่อบิดามารดาของตนเป็นอย่างมาก โดยนางพวงแก้ว กกก้าแหง เล่าให้ฟังว่าหลังจากเป็นข้าราชการกรมป่าไม้แล้วท่านมีเคยรบกวนขอเงินจากทางบ้านมาใช้อีกเลย กลับทั้งในช่วงที่ย้ายมาอยู่กรุงเทพฯแล้วได้มอบเงินให้บิดามารดาคนละ 500 บาทต่อเดือนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัวและการทำบุญ ท่านได้เดินทางไปเยี่ยมเยียนบิดามารดา ซึ่งอยู่ที่สำเหร่ ฝั่งธนบุรีเป็นประจำทุกเดือน ทั้งนี้ นางพวงแก้ว กกก้าแหง ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

“เขามักไปแถวเยาวราชหาซื้อเป็ดย่างตัวใหญ่และซื้อขามูคาไปให้เตี้ย เขากิน พอเงินเดือนออกเขาก็บอกว่าขอพันบาทนะให้ कांग (บิดา) 500 บาท ให้ย่า (มารดา) 500 บาท कांगบอกว่าอ้าวไม่เอาลื้อเอาไว้ อ้าวไม่รู้เอาไปทำอะไร แต่เขาก็ให้ย่าไว้ เขาบอกว่า เราเป็นลูก มีหน้าที่

ตอบแทนบุญคุณพ่อแม่จึงจะเจริญรุ่งเรือง พ่อแม่จะใช้หรือไม่ใช้ก็ต้องให้ **พระคุณของพ่อแม่ใหญ่หลวงยิ่งกว่าพระ**”

“ช่วงเทศกาลปีใหม่หรือโอกาสพิเศษต่างๆ ท่านต้องไปเยี่ยมเยียนผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ รวมทั้งครูบาอาจารย์เก่าๆ ทุกปีไม่ยอมขาด แม้กระทั่งป่วยก็ยังพยายามไปนะ” นางพวงแก้ว กกกำแหงได้เล่าเสริมไว้อีกด้วย

เกี่ยวกับวิสัยทัศน์ต่อการใช้ชีวิตในครอบครัวนั้น นางพวงแก้ว กกกำแหง ซึ่งภูมิลำเนาเดิมอยู่ในจังหวัดลำพูนได้เล่าให้ฟังว่า

“ตอนที่ท่านเริ่มป่วย ท่านบอกว่า ตอนฉันอยู่ มีบ้านพัก มีคนต้อนรับฉันตายแล้วจะไปอยู่เชียงใหม่ได้ยังไง พ่อแม่ก็ไม่มีแล้ว แล้วจะพาลูกไปอยู่ที่ไหน ท่านคงเป็นห่วงเลยไปซื้อบ้านจัดสรรอมรนิเวศน์ที่เชียงใหม่ให้ 1 หลัง 100 ตารางวา ตั้งอยู่หน้าสนามบินเชียงใหม่”

นอกจากนี้ยังได้เล่าเสริมว่า

“ตอนท่านเสียชีวิตได้เงินค่าประกันชีวิตมาก่อนหนึ่ง พอตีไปเชียงใหม่เจอคนต้องการขายที่ดินนึกถึงคำที่ท่านอธิษฐานไว้ว่าจะค้าขายอะไร ให้ซื้อที่ดินนะมันหนักแน่น **ไม่ได้ขายมันก็ไม่สึกไม่ทรอ มันยังเป็นแผ่นดินอยู่นั้น** เลยไปดูและเห็นว่าราคาไม่แพงเลยซื้อไว้ ต่อมาอีกสามสี่ปีราคาที่ดินขึ้นสูงมากจึงขายไป แล้วไปซื้อที่ดินใหม่ที่ถนนท่าแพ พอราคาขึ้นอีกก็ขายไป แล้วไปซื้อที่ใหม่ที่ห้วยแก้วใช้สร้างเป็นหอพักชื่อว่าพวงแก้วคอร์ทให้ลูกสาวดูแฉฉฉทุกวันนี่”

สำหรับชีวิตส่วนตัวด้านอื่นๆ ของนายตรี กกกำแหงนั้น นางพวงแก้ว กกกำแหง ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ท่านเป็นคนซื่อของที่มีคุณภาพแต่ต้องเหมาะสมกับเงินที่มีอยู่ ชอบเล่นกีฬาโดยเฉพาะเทนนิสนับว่ามีฝีมือดีมากตั้งแต่ครั้งสมัยที่อยู่ลำปาง เมื่อย้ายมาอยู่กรุงเทพฯ ได้หัดเล่นกอล์ฟอยู่บ้างเพราะมีผู้ใหญ่ที่นับถือและคุ้นเคยได้ให้ไม้กอล์ฟ 1 ชุด ส่วนเรื่องดื่มสุรานั้นท่านดื่มอยู่บ้างแต่ไม่มากนักส่วนใหญ่ดื่มก่อนรับประทานอาหารเย็น สำหรับการสูบบุหรี่ ก็ไม่มากนักแต่มาเลิกตอนที่เริ่มมีอาการเจ็บป่วยในปี พ.ศ. 2512

ดังได้นำเสนอคุณสมบัติที่โดดเด่นด้านความซื่อสัตย์สุจริตของนายตรี กกกำแหง มาข้างต้น อาจกล่าวได้ว่าท่านได้ยึดมั่นในสิ่งนี้โดยมิยอมให้พ่อค้าไม่ได้มีโอกาสช่วยเหลือ หรือมอบสิ่งใดๆ ให้มาโดยตลอดชีวิตการรับราชการจนถึงวาระสุดท้ายแห่งชีวิต โดยผู้บริหารระดับสูงของบริษัทไม้อัดไทย จำกัด ท่านหนึ่งที่ใช้นามปากกาว่าวงจโลก (2516) ผู้ซึ่งเคยร่วมงานและใกล้ชิดกับนายตรี กกกำแหง มาอย่างยาวนาน ได้บันทึกว่า

“...ผลแห่งความซื่อสัตย์ต่อชาติบ้านเมืองนี้ จึงทำให้ท่านพ้นจากการปองร้ายมาได้อย่างประหลาด แม้ก่อนจะตายมีพ่อค้าบางรายที่เห็นใจท่าน เนื่องจากป่วยเรื้อรังมานาน เงินทองก็ขัดสนผิดเคืองเป็นธรรมดา จึงเสนอจะให้ความช่วยเหลือ แต่ก็ถูกปฏิเสธโดยสิ้นเชิง แฉฉฉยังพูดด้วยความภาคภูมิใจอีกว่า **เป็นราชสีห์แล้วเป็นให้มันตลอด** และท่านก็ได้รักษาความเป็นราชสีห์ของท่านไว้ได้ตลอดชีวิตของท่าน เสมือนเกลือรักษาความเค็มของมันนั้น...”

นางอ้อมเดือน อุดมพละ (กกกำแหง) บุตรสาวของนายตรี กกกำแหง ได้เล่าความรู้สึกที่ประทับใจเท่าที่พอจำได้ เนื่องจากยังเป็นเด็กขณะที่ท่านเสียชีวิตให้ฟังว่า

“คุณพ่อเป็นคนที่ซื่อสัตย์ ไม่มีการกินนอกกินใน เป็นคนตรง อะไรผิดก็ว่าผิด อะไรถูกก็ว่าถูก เป็นคนที่มีระเบียบมาก ข้าวของวางตรงไหนต้องเป็นที่ไหนทาง จำได้หมด ชอบอ่าน

หนังสือ ชยันทำงานเห็นเอางานมาทำที่บ้านบ่อย เป็นคนใจดีกับลูกๆ เคยโดนตีครั้งเดียวเพราะตอนนั้น ดื้อมาก ส่วนน้องต้อม (นายณัฐพล กกกำแหง) ตอนนั้นยังเล็กและซุกซนมาก บางทีคุณพ่อต้องใช้ ผ้าขาวม้ามัดไว้ที่โต๊ะกินข้าว วันหยุดเสาร์-อาทิตย์ คุณพ่อชอบพาไปบ้านสวนที่ฝั่งธน ไปเยี่ยมบ้านปู่ย่า กับพวกญาติๆ คุณพ่อเคยพาไปในป่าเหมือนกัน รู้สึกไปทำงานดีตราไม้ จำไม่ได้ว่าที่ไหน แต่พอจำได้ ลางๆ ว่าไปพักที่บ้านของป่าไม้ในป่าเป็นบ้านเก่าๆ สร้างด้วยไม้ทั้งหลัง”

นายณัฐพล กกกำแหง บุตรชายคนเดียวของนายตรี กกกำแหง ได้สะท้อน ความรู้สึกเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2555 ต่อบทกลอน “อธิบดีในดวงใจ” ที่ครุנית วน.43 (2555) แต่ง ระลึกถึงอธิบดีตรี กกกำแหง ซึ่งเสนอทาง www.lookforest.com ว่า

“ขอขอบคุณคณะผู้จัดทำที่มอบกลอนนี้แด่คุณพ่อของผม ตอนที่คุณพ่อเสียชีวิต ผมอายุ 2 ขวบกว่าๆ ยังพอจำได้แค่เลือนลาง เท่าที่จำได้ขณะนั้นคุณพ่อพูดไม่ค่อยจะได้แล้ว เนื่องจาก กำลังรักษาอาการมะเร็งกล่องเสียง คุณแม่เล่าให้ฟังว่าผมชอบไปดึงสายเครื่องขยายเสียง และชอบเล่น นั่งบนเก้าอี้คุณพ่อให้แกว่งขึ้นๆ ลงๆๆ นี่คือนิสัยที่จำความได้ ใช้วิถีชีวิตง่ายไม่ถือศักดิ์ ชื่อสัตย์นักรัก สุจริตคิดเหมาะสม ชังฉ้อราษฎร์บังหลวงทวงหุนลม ใฝ่นิยมความพอเพียงเคียงกายใจ (ส่วนหนึ่งของบทกลอนอธิบดีในดวงใจ) นี่คือนิสัยที่คุณแม่พวงแก้ว กกกำแหง ได้อบรมลูกๆ สืบต่อกันมาครับ ชอบคุณมากครับ”

ความรับผิดชอบทางด้านการบริหารทางด้านการครองตนนั้น นายตรี กกกำแหง เป็นผู้ที่ยึดมั่นและศรัทธาในพระพุทธศาสนา โดยมักหาโอกาสในการทำบุญตามโอกาสและประเพณีที่มี อยู่ รวมทั้งท่านยังมีจิตใจใฝ่นิยมการปฏิบัติธรรม ตามแนวทางที่ท่านพุทธทาสภิกขุได้แนะนำไว้กับทั้ง ยังได้เคยไปปฏิบัติธรรมด้วยตนเอง ที่สวนโมกขพลารามอีกด้วย ท่านยังให้การเคารพนับถือต่อสถาบัน พระมหากษัตริย์เป็นอย่างมาก โดยการแสดงออกในโอกาสต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ ทั้งในที่สาธารณะและ ภายในครอบครัว ในด้านชีวิตครอบครัวส่วนตัวของท่านนับได้ว่าเป็นครอบครัวที่มีความอบอุ่น โดยท่านยึดหลักการสมณะ รู้จักพอเพียงที่สำคัญก็คือได้มีการประพฤติปฏิบัติในด้านต่างๆ ที่ภรรยาและ ลูกๆ มีความภาคภูมิใจและยังอาลัยอาวรณ์มาจนทุกวันนี้

2.4.2 การครองคน คุณสมบัติของนายตรี กกกำแหง ในด้านการครองคนนี้พบได้ จากการที่ท่านมีน้ำใจให้แก่ทั้งผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนผู้ที่คุ้นเคยในโอกาสต่างๆ โดยมี หลักฐานจากการสะท้อนข้อมูลไว้ดังนี้

พล.อ. หลวงกัมปนาทแสนยากร อดีตผู้ว่าราชการภาค 5 ที่จังหวัดลำปาง ซึ่งนายตรี กกกำแหง เคยดำรงตำแหน่งป่าไม้เขตลำปาง จึงได้มีโอกาสทำงานและทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันจนมีความสนิทสนมกัน เมื่อต่างแยกย้ายกันไปปฏิบัติงานตามหน้าที่ นายตรี กกกำแหง ยังพยายามไปเยี่ยมเยียนอยู่เป็นประจำแม้ในขณะที่ป่วยอยู่ที่ตาม ซึ่งท่านได้บันทึก (หลวงกัมปนาท แสนยากร 2516) ไว้ว่า

“...เมื่อได้แยกย้ายจากกันในเวลาต่อมา คุณตรีก็ยังพาครอบครัวมาเยี่ยมผมอยู่ เสมอ...”

และ อีกตอนหนึ่งว่า

“...ในระยะ 2-3 ปีที่ผ่านมาตัวผมป่วยต้องไปพักรักษาตัวอยู่ที่เรือนรับรอง ของโรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าฯ ในหลวงวัฒนาฯ ในเวลาเดียวกันก็ได้ทราบว่าคุณตรีเจ็บป่วยและไปๆ มาๆ

ระหว่างบ้านพักกับคลินิก หลายครั้งที่ผมจะไปเยี่ยมคุณตรี เมื่อคุณตรีทราบก็สั่งให้คุณพวงแก้ว (ภรรยาคุณตรี กกก้าแหง) โทรศัพท์มาบอกผมว่าคุณตรีจะมาหาผมด้วยตนเอง หลังจากนั้นคุณตรีก็มาปรากฏตัวที่บ้านผม คุณตรีบอกว่าตนเองยังแข็งแรงและไปไหนมาไหนได้ จึงขอเป็นฝ่ายมาเยี่ยมผม ซึ่งเป็นผู้ใหญ่กว่า...”

“ถ้าคุณหญิงว่างหรือท่านต้องการพบเวลาที่ท่านว่างจากพักผ่อน กระทบมาได้เสมอ ที่มีได้มาเนื่องจากรู้สึกเกรงใจมาก โดยที่น้ำลายไหลออกสปรก กระทบเกรงใจท่านมาก” เป็นข้อความอีกตอนหนึ่งที่นายตรี กกก้าแหง ได้เขียนโต้ตอบแทนการพูดคุยกับพลเอกหลวงกำปนาท แสนยากร ในโอกาสเดียวกัน

นอกจากนี้นายตรี กกก้าแหง ยังเป็นผู้ที่ได้ยอมรับกันว่า **ให้ความเคารพนับถือ และให้เกียรติต่อครูบาอาจารย์ที่เคยสั่งสอน** ทั้งนี้ นายคิด สุวรรณสุทธิ อดีตอาจารย์โรงเรียนป่าไม้จังหวัดแพร่ สมัยที่นายตรี กกก้าแหง เข้าศึกษา ได้บันทึกไว้ว่า (คิด สุวรรณสุทธิ 2516)

“...ทุกๆ ปี เว้นในปี 2516 นี้ (น่าจะเป็นเพราะอาการป่วยของนายตรี กกก้าแหง) คุณตรีฯ ได้ไปพบข้าพเจ้าในวันปีใหม่ และทุกครั้งที่การสนทนาก็มักวนลงในเรื่องงาน ทำให้ข้าพเจ้าได้มีโอกาสทราบถึงความคิดเห็นตลอดจนความผูกพันห่วงใยในงานกรมป่าไม้อย่างลึกซึ้งของคุณตรีฯ...”

นางพวงแก้ว กกก้าแหง ได้เล่าเสริมคุณสมบัติด้านนี้ของนายตรี กกก้าแหง ที่มีต่อ นายกริต สามะพุทธิ อดีตอาจารย์โรงเรียนป่าไม้จังหวัดแพร่ (ภายหลังได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้) ซึ่งต่อมาได้ย้ายมาดำรงตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญทางผลิตผลป่าไม้ของกรมป่าไม้ ในขณะที่นายตรี กกก้าแหง ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นรองอธิบดีกรมป่าไม้ โดยเป็นตำแหน่งที่สูงกว่าแต่นายตรี กกก้าแหง ยังให้ความเคารพนับถือและให้เกียรติ นายกริต สามะพุทธิ เช่นเดิมเหมือนที่เป็นอาจารย์มาก่อน โดยนางพวงแก้ว กกก้าแหง เล่าว่า

“ท่าน (นายตรี กกก้าแหง) เป็นคนที่เคารพนับถืออาจารย์ที่เคยสอนหนังสือเป็นอย่างมาก มีคนมาแล้วให้ฟังว่าทุกเช้าพอไปถึงที่ทำงานท่านต้องเข้าไปกราบอาจารย์กริตทุกวัน จนอาจารย์กริตแกลบอกว่าอดีตที่ผู้บังคับบัญชามาราบ แต่ท่านบอกท่านยังเคารพนับถืออาจารย์กริตว่าเป็นอาจารย์เหมือนเดิม”

นายตรี กกก้าแหง ได้ให้ความเป็นกันเองกับผู้ใต้บังคับบัญชา โดยไม่ได้แสดงท่าทีหรือใช้อำนาจที่มีอยู่ แม้ขณะออกไปปฏิบัติงานในคราวดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมป่าไม้ ซึ่งถือว่าเป็นระดับที่สูงมาก โดยนายพาณิช สันติวิชัยย์ (ป่าไม้แพร่รุ่นที่ 6) ข้าราชการกรมป่าไม้ที่เคยมีประสบการณ์โดยตรงได้ถ่ายทอดออกมา ดังนี้

“ในเวลาเดินทางเข้าป่า ท่านรองตรี กกก้าแหง จะขับรถเอง เป็นรถลักษณะคล้ายรถจี๊ปขนาดกลาง ท่านชอบสวมเสื้อเชิ้ตสีทากิแขนยาวและพับแขนไว้ใต้คอ สวมกางเกงสีทากิ สวมรองเท้าผ้าใบสีขาว มีอยู่ครั้งหนึ่งท่านมาจอดรถที่หน้าด่านป่าไม้กบินทร์บุรี (จังหวัดปราจีนบุรี) เวลาประมาณ 08.00 น. ผู้ที่ทำหน้าที่ด่านป่าไม้ก็คือ มหาภูมิ วงษ์วรรณดี ก่อนรับราชการเคยบวชพระเป็นมหา ผมจึงเรียกว่ามหาภูมิ พอจอดรถสนิท ผมเห็นท่านรองตรีเดินลงจากรถเดินเข้ามาที่ด่านจึงเรียกมหาภูมิให้มาเคารพท่าน แต่มหาภูมิกลับไปยกมือไหว้คุณประเสริฐ บุญศิริ ที่นั่งมาข้างๆท่านก็คิดว่าคุณประเสริฐเป็นท่านรองตรี ท่านรองตรีคือคนขับรถ”

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรงค์ ปรีชานนท์ (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) อดีตคณบดี คณะวนศาสตร์และอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ให้การสัมภาษณ์ที่สนับสนุนในประเด็นนี้ พอประมวลความได้ว่า ท่านอธิบดีตรี กกกำแหง เป็นผู้ที่มีความบุคลิกภาพโดดเด่นในการให้เกียรติต่อผู้มีอาวุโสกว่าอย่างเสมอด้วยความจริงใจ กับทั้งยังให้เกียรติยกย่องผู้อื่นที่มีผลการทำงานโดยการกล่าวถึงให้ผู้อื่นได้รับทราบ ทำให้เกิดความภูมิใจต่อบุคคลเหล่านั้นเป็นอย่างมาก

ในด้านความมีน้ำใจต่อผู้ใต้บังคับบัญชา นายตรี กกกำแหง ได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยแสดงออกในหลายครั้ง ที่เด่นชัดก็คือ ในกรณีการที่มีการลักลอบล่าสัตว์ป่าในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมีนายทหารชั้นผู้ใหญ่และพ่อค้าร่วมอยู่ด้วย แต่ปรากฏว่าเฮลิคอปเตอร์ของทางราชการ ได้เกิดอุบัติเหตุตกพังเสียหายยับเยินที่อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2516 มีผู้เสียชีวิต 4 คนและบาดเจ็บอีกหลายคนและยังพบซากสัตว์ป่าและอุปกรณ์ในการล่าสัตว์ป่าอีกหลายชนิดปะปนอยู่กับซากเครื่องบินที่ตกด้วย ทำให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างมากมาย และเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องพนักงานเจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่ไม่ยอมจับกุมกลุ่มทหารผู้ล่าสัตว์ป่า กับทั้งได้มีการขุดคุ้ยเรียกร้องให้รัฐบาลสะสางเรื่องที่เกิดขึ้นเป็นเวลานาน ส่งผลในด้านลบต่อภาพลักษณ์ของฝ่ายทหารอีกด้วย ซึ่งนายตรี กกกำแหง (ขณะนั้นป่วยไม่สามารถพูดได้) ได้เขียนหนังสืออธิบายถึงกรณีดังกล่าวเป็นการให้สัมภาษณ์แก่หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 11 พฤษภาคม 2516 (เดลินิวส์ 2516 ก) เพื่อปกป้องผู้ใต้บังคับบัญชาดังนี้

“ความจริงจะว่าถูกต้องก็ไม่ถูกนัก คือไม่จับกุม แต่ถ้าจับเดี่ยวนั้นพนักงานก็เหลือแต่ชื่อ ฉะนั้น เท่าที่ทำไปนั้น ก็ทำได้ดีที่สุดแล้วสำหรับข้าราชการพลเรือน”

“การจับกุมนักล่าสัตว์พวกนี้เป็นการลำบาก เพราะเวลาล่า เขามีปืน เราไปยิงเข้าก็เป็นการเกินกว่าเหตุ เมื่อทำไม่ได้ก็ต้องรายงานถึงกระทรวง ให้เป็นการทำงานในระดับกระทรวงให้ประท้วงไปยังกลาโหม”

“ผมขอรายชื่อพวกเด็กไว้ทั้งหมดแล้ว กลัวว่าจะถูกกลั่นแกล้ง พอได้ทราบข่าวทางกระทรวงก็สนับสนุนการกระทำของเขา ผมก็เลยเบาใจ ผมไม่มีความเห็นอะไรเพราะเท่าที่ทราบมาในฐานะของอธิบดี ทหารทั่วๆ ไปเขาก็เห็นใจกรมป่าไม้ ผมไม่ว่าอะไร ทหารมีส่วนน้อยเหลือเกินที่โกรธ แม้แต่ท่านนายกรัฐมนตรีกับท่านรองนายกฯ ก็ไม่ได้ว่ากรมป่าไม้เลย” เป็นการแสดงถึงความห่วงใยเจ้าพนักงานป่าไม้ที่ปฏิบัติตามหน้าที่ ซึ่งนายตรี กกกำแหง ได้ให้สัมภาษณ์ในคราวเดียวกัน กับทั้งยังได้เสริมว่า

“เป็นห่วง (เจ้าพนักงานป่าไม้) มากทุกคน โดยเฉพาะนายผ่อง เล่งอี้ ซึ่งนิสัยไม่กลัวใคร กล้าสู้ สงสัยว่าจะถูกหมายหัวเอาไว้แล้วด้วย”

ท้ายสุดยังให้สัมภาษณ์ในเชิงปลอบใจผู้ใต้บังคับบัญชาและฝากข้อคิดถึงผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องในครั้งนั้นว่า

“เชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ของป่า เชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ของชาติ ในชีวิตของพนักงานป่าไม้ที่ตระเวนป่ามากกว่า 30 ปีนี้ ได้เห็นสิ่งหนึ่งที่คนอื่นไม่ทราบคือ เรื่องทรัพยากรของชาติ ถูกทำลาย และคนทำลายมักจะมีอันเป็นไป ได้จับกุมผู้กระทำความผิดในเรื่องเหล่านี้มามาก และที่จับกุมไม่ได้ก็มี แต่ส่วนมากเมื่อระดับรับฟังข่าวต่อมา ก็จะทราบความหายนะอย่างไม่คาดคิดถึงของผู้นั้นและครอบครัวของเขา”

ทั้งนี้เกี่ยวกับการให้ความห่วงใยต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการอนุรักษ์สัตว์ป่า นั้น นายตรี กกกำแหง ได้แสดงออกให้เห็นอย่างประจักษ์ โดยได้กล่าวถึงในการประชุมป่าไม้เขตและป่าไม้จังหวัดทั่วราชอาณาจักรครั้งที่ 2 เมื่อปี พ.ศ. 2510 (กรมป่าไม้ 2510) โดยท่านในฐานะประธานที่ประชุมเรื่องการออกใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าได้กล่าวสรุปว่า

“การปราบปรามนักล่าสัตว์ เป็นเรื่องที่น่ากลัวและเสี่ยงต่ออันตรายอยู่มาก ซึ่งผิดกับการปราบปรามผู้ลักลอบตัดไม้ เพราะอย่างน้อยผู้ทำการล่าสัตว์ป่า ก็ต้องมีอาวุธปืนติดตัว แต่อย่างไรก็ตามในเมื่อเป็นหน้าที่ เราก็จำเป็นต้องปฏิบัติ แม้จะเป็นเพียงการปราบกันไว้บ้างก็ยิ่งดี”

โดยที่นายผ่อง เล่งอี้ (วนศาสตร์รุ่นที่ 21) อดีตอธิบดีกรมป่าไม้ ได้ให้สัมภาษณ์ที่ยืนยันความเป็นห่วงต่อสวัสดิภาพของผู้ได้บังคับบัญชา ในการออกตรวจปราบปรามผู้กระทำผิดทางด้านสัตว์ป่า ในคราวที่เริ่มต้นออกจับกุม ปราบปรามการล่าสัตว์ที่ทุ่งรังสิต ในขณะที่นายตรี กกกำแหง ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมป่าไม้ โดยได้ให้คำแนะนำ นายผ่อง เล่งอี้ ว่า

“...พวกล่าสัตว์มีอาวุธปืน แต่พนักงานเจ้าหน้าที่เราไม่มีปืน จึงขอให้ทำงานด้วยความรอบคอบ ใจเย็น อย่าออกไปทำงานคนเดียว ให้อาศัยตำรวจป่าไม้ ออกไปร่วมปฏิบัติงานด้วย ท่านยังได้ประสานงาน จนได้นายตำรวจมา 1 คน และนายสิบ 2-3 คน พร้อมทั้งให้ยืมรถไปปราบพวกล่าสัตว์ที่ทุ่งรังสิตจนเป็นที่รู้จัก”

“ในการประชุมประจำเดือนทุกสิ้นเดือน ท่านตรีได้เน้นย้ำให้ผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติ งานอย่างตรงไปตรงมา ไม่ต้องเกรงกลัวอิทธิพลจากผู้ใด แม้แต่พวกข้าราชการที่มีสีหรือพวกตำรวจทหารในจังหวัด หากผู้ใดปฏิบัติงานตามหน้าที่แล้ว มีปัญหาเกิดขึ้น ท่านยินดีให้ความช่วยเหลือในทุกด้าน หากลูกน้องต้องมีคดีความเกิดขึ้น ท่านก็ไปช่วยชี้แจงข้อกฎหมายต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นที่สถานีตำรวจหรือการขึ้นศาลก็ตาม” เป็นถ้อยคำที่นายแผ้ว ดิษเลิศ (วนศาสตร์รุ่นที่ 13) อดีตป่าไม้จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเคยเป็นหัวหน้าหน่วยป้องกันรักษาป่าท้องที่จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งอยู่ในสังกัดสำนักงานป่าไม้เขตนครสวรรค์ ได้เล่าให้ฟังถึงพฤติกรรมที่น่าประทับใจของนายตรี กกกำแหง ต่อผู้ได้บังคับบัญชาในขณะดำรงตำแหน่งป่าไม้เขตนครสวรรค์ในขณะนั้น ทั้งนี้ ได้รับการยืนยันอย่างหนักแน่นจาก นายเที่ยง แจ่มศรีพงศ์ (ป่าไม้แพร่รุ่นที่ 6) ข้าราชการบำนาญ กรมป่าไม้ ผู้ซึ่งเคยปฏิบัติราชการในสังกัดสำนักงานป่าไม้เขตนครสวรรค์ ในห้วงเวลาเดียวกันและมีประสบการณ์ที่ไม่แตกต่างกัน

พระแสวง รุติสิริ (หลวงเทพ) (วนศาสตร์รุ่นที่ 19) ได้ให้สัมภาษณ์พอสรุปได้ว่า ได้มีโอกาสรู้จักนายตรี กกกำแหง ในปี พ.ศ. 2497 ขณะดำรงตำแหน่งป่าไม้เขตลำปาง โดยตอนนั้น เป็นนิสิตชั้นปีที่ 3 ของคณะวนศาสตร์ซึ่งต้องไปฝึกงานที่อำเภอองาว จังหวัดลำปาง เป็นเวลาประมาณ 3 เดือน นายตรี กกกำแหง ได้มาเยี่ยมเยียนอาจารย์และนิสิตฝึกงานอยู่เป็นระยะๆ ได้ให้คำแนะนำและให้กำลังใจ นิสิตในฐานะเป็นรุ่นพี่วนศาสตร์เกี่ยวกับการที่รุ่นน้องต้องมีความเข้มแข็ง อดทน ซื่อสัตย์และมีความเป็นระเบียบ เพื่อเตรียมพร้อมในการออกไปปฏิบัติงานเมื่อเป็นข้าราชการป่าไม้หลังจากจบการศึกษา เพราะงานป่าไม้เป็นงานที่ต้องใช้กำลังกายและกำลังใจเป็นอย่างมากจึงจะเป็นข้าราชการป่าไม้ที่ดีได้นอกจากนี้พระแสวง ได้เล่าเพิ่มเติมเกี่ยวกับบุคลิกภาพของนายตรี กกกำแหงว่า

“ท่านสั่งสอนให้พวกเราทุกอย่างเพื่อไปปฏิบัติงานได้จริงและปฏิบัติงานได้ดี ท่านเป็นคนมีน้ำใจต่อรุ่นน้องที่เป็นนิสิต โดยช่วยสนับสนุนด้านอาหารการกินอยู่เป็นประจำ และท่านถือโอกาสมาเยี่ยมเยียนอาจารย์ที่คฤมนิสิตฝึกงานซึ่งท่านคุ้นเคยเป็นอย่างดีทั้งอาจารย์ปรีชา เจริญมายุ อาจารย์เจริญ การกลีขวิธิ”

การให้ขวัญและกำลังใจผู้ใต้บังคับบัญชา นายตรี กกกำแหง เป็นผู้มีจิตวิทยาในการทำงานเป็นอย่างมาก โดยท่านพยายามติดตามและซักถามการดำเนินงานของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างต่อเนื่อง การมีน้ำใจให้ในโอกาสต่างๆ การเอื้ออาทรในชีวิตครอบครัว การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเมื่อพบปะกันในรายที่ปฏิบัติงานได้ดีตามที่ได้รับมอบหมายการเยี่ยมเยียนเมื่อมีโอกาส (ภาพที่ 4.28 และ 4.29) ท่านมักให้การสนับสนุนเพื่อให้มีความก้าวหน้าในชีวิตราชการ โดยผู้ให้สัมภาษณ์หลายท่านได้ให้ข้อมูลที่ตรงกันทั้ง นายจำทูล กองสาร (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) นายประชอบ อิศรางกูร ณ อยุธยา (วนศาสตร์รุ่นที่ 19) นางระวีวรรณ บุญบุตร (ภรรยา นายอำพัน บุญบุตร วนศาสตร์รุ่นที่ 2) และนางประยงค์ มังคล์ชษฐ์ (ภรรยา นายสร้อย มังคล์ชษฐ์ วนศาสตร์รุ่นที่ 2) ทั้งนี้ พระแสวง ฐิตสิริ (หลวงเทพ) (วนศาสตร์รุ่นที่ 19) ได้ให้ข้อมูลเสริมว่า

“ใครที่ทำงานดี มีผลงานที่เด่นชัดโดยเฉพาะงานปราบปราม หากท่านรู้ท่านก็ให้การสนับสนุนให้ได้รับความดีความชอบทุกคน”

ภาพที่ 4.28 นายตรี กกกำแหง ในการร่วมสังสรรค์อย่างเรียบง่ายกับผู้ใต้บังคับบัญชา

ภาพที่ 4.29 นายตรี กกกำแหง เยี่ยมเยียนอดีตผู้ใต้บังคับบัญชาที่สำนักงานป่าไม้เขตลำปาง

“ช่วงที่ทำงานปราบปรามกับท่าน ออกทำงานในพื้นที่เป็นประจำ บางที่ท่านก็มอบหมายให้ไปคนเดียวหรือไปกับจำนงค์ (นายจำนงค์ ชาญสูงเนิน) มีผลงานเยอะ ผมได้เลื่อนเงินเดือนสองขั้นอยู่หลายครั้งที่เดียว” นายธานี ภมรนิยม (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) ได้ให้สัมภาษณ์สอดคล้องกับผู้มีประสบการณ์ข้างต้น

ส่วนนายผ่อง เล่งอี้ (วนศาสตร์รุ่นที่ 21) อดีตอธิบดีกรมป่าไม้ ได้เล่าเสริมเกี่ยวกับการทุ่มเทให้กับงานการอนุรักษ์สัตว์ป่าของกรมป่าไม้เป็นอย่างมาก ทำให้ได้ผลงานเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประกาศเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และการจับกุมผู้กระทำผิดด้านสัตว์ป่า โดยได้มีการรายงานต่อนายตรี กกกำแหง อธิบดีกรมป่าไม้ในขณะนั้นทราบเป็นระยะๆ จนเป็นที่พอใจโดยได้เล่าให้ฟังว่า

“ท่านชอบคนที่กล้าสู้และไม่ซู่เอี้ยกับผู้กระทำผิด ท่านให้การสนับสนุนการทำงานของผมมาก เงินเดือนท่านให้ผม 2 ขั้น 2 ปีซ้อน ตั้งแต่สมัยเป็นรองอธิบดี เป็นอธิบดีท่านก็ให้ตอนเกิดเรื่องที่ใหญ่ ผมให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์เปิดโปงนายทหาร ตำรวจ พ่อค้าที่เข้าไปล่าสัตว์ จนมีข่าวฮือฮาว่าท่าน....ผู้มีอำนาจในคณะปฏิวัติขณะนั้น (ขอสงวนนาม)...กล่าวในที่ประชุมกระทรวงว่าจะลงโทษผม ท่านอธิบดีตรีเคยเตือนด้วยความเป็นห่วง ผมก็เชื่อท่าน ท่านสั่งไม่ให้พูดกลัวจะเป็นภัย”

อีกเหตุการณ์หนึ่งซึ่งนายผ่อง เล่งอี้ ได้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งสอดคล้องกับเหตุการณ์ทางด้านการอนุรักษ์สัตว์ป่า (กรมป่าไม้ 2523; รัชณี โปธิแทน 2555) ก็คือเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2516 นายผ่อง เล่งอี้ และคณะได้ทำการตรวจค้นและจับกุมการกระทำผิดร้ายใหญ่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2503 ที่บริเวณทำนน้ำราชวงศ์ สามารถจับกุมได้ของกลางมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังแก้มและหนังกวางตากแห้งประมาณ 7,000 ผืน เมื่อรวมกับซากสัตว์ป่าสงวน

และสัตว์ป่าคุ้มครองอื่น ๆ แล้วมีมูลค่ากว่า 2,000,000 บาท ในขณะนั้น เนื่องจากกำลังเจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้ มีไม่เพียงพอต่ออาศัยความร่วมมือจากนิสิตคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และนักกีฬาฟุตบอลของกรมป่าไม้ที่อยู่ในระหว่างการเก็บตัวทำการแข่งขันฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทานประเภท ก. ของประเทศไทย ช่วยทำการตรวจนับและขนย้ายของกลางเพื่อเก็บรักษาที่กรมป่าไม้ตลอดทั้งคืน ซึ่งนายตรี กกกำแหง ได้ชมเชยการทำงานของ นายผ่อง เล่งอ๋ และคณะเป็นอย่างมาก กับทั้งยังได้มอบเงินส่วนตัวจำนวนหนึ่ง เพื่อสมนาคุณและเลี้ยงดูเจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้ นิสิต และผู้ที่ร่วมทำงานดังกล่าว ทั้งนี้ นายผ่อง เล่งอ๋ ได้เล่าให้ฟังว่า

“ตอนที่ไปจับหนังกวาง หนังเก้ง หนังสัตว์ป่า เกือบหมื่นแผ่น ขนจากโกดังที่เขาซ่อนไว้ ขนกันทั้งคืน ตอนนั้นรถบรรทุกก็ไม่มี ต้องไปยืมจาก อ.อ.ป. มาขน เจ้าหน้าที่ที่ไม่มีต้องไปหอพักมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ให้นิสิตวนศาสตร์รุ่นน้องมาช่วยกันขนจนสว่าง จากนั้นผมก็ไปรายงานท่านอธิบดี ตอนนั้นท่านพูดไม่ค่อยได้แล้ว ท่านก็พยักหน้าและดีใจ ผมบอกท่านว่าผมจะมาขอตั้งค่านอภิบัติน้อย เอาไปเลี้ยงลูกน้องและเด็กที่มาช่วยกันท่านก็ให้มาหลายพันบาท...”

“ผมเคยพานักเรียนโรงเรียนป่าไม้แพร่ไปศึกษาดูงานที่กรุงเทพฯ และบริเวณใกล้เคียง ขากลับได้พานักเรียนแวะเยี่ยมคารวะท่านอธิบดีตรี กกกำแหง ท่านให้การต้อนรับเป็นอย่างดี พร้อมทั้งแสดงความห่วงใย และเลี้ยงดูคณะของพวกเราตามสมควร สิ่งที่น่าประทับใจก็คือท่านสังเกตเห็นว่ายางรถยนต์ของทางโรงเรียนที่ใช้เดินทางมีสภาพที่ไม่ค่อยดีแล้ว ท่านสั่งให้เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ทำการเปลี่ยนให้ใหม่เป็นกรณีพิเศษรวมทั้งตรวจสอบอุปกรณ์อื่นๆ ของรถยนต์ เพื่อความปลอดภัยในการเดินทางของนักเรียน” เป็นการยืนยันเกี่ยวกับความมีน้ำใจต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ย่อย ที่ร้อยตรีดวงแก้ว รัตนวงษ์ (วนศาสตร์รุ่นที่ 19) อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนป่าไม้แพร่ ได้ให้สัมภาษณ์สนับสนุนไว้

นายเที่ยง แจ้งศรีวงศ์ (ป่าไม้แพร่รุ่นที่ 6) ข้าราชการบำนาญกรมป่าไม้ ได้เล่าความประทับใจที่มีต่อนายตรี กกกำแหง ที่ได้สนับสนุนและช่วยเหลือ ให้ตนเองจากที่เคยเป็นลูกจ้างประจำ ตำแหน่งพนักงานโครงการ ได้มีโอกาสไปเรียนต่อที่โรงเรียนป่าไม้แพร่ แล้วได้รับการบรรจุให้เป็นข้าราชการประจำสำนักงานป่าไม้จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งได้ตั้งหลักแหล่งมาจนถึงทุกวันนี้ แต่ท่านไม่เคยรับสิ่งตอบแทนคืนกลับแต่ประการใด ดังนี้

“ผมเคยรู้จักท่านตั้งแต่เข้าอบรมพนักงานโครงการ ไม้สักที่จังหวัดแพร่ในราวปี 2492 ตอนนั้นท่านเป็นอาจารย์อบรม ผมตั้งใจเรียนเป็นอย่างมาก จนท่านให้ความเมตตา แล้วได้มาเป็นลูกน้องของท่านอีกครั้งตอนท่านเป็นป่าไม้เขตนครสวรรค์ ผมมุ่งมั่นต่อการทำงานมาก ท่านแนะนำให้เรียนต่อที่โรงเรียนป่าไม้แพร่ แต่ปีนั้นบังเอิญแม่ป่วย ต้องใช้เงินรักษาแม่จนหมด พอท่านรู้จักก็บอกให้ไปเรียนในปีถัดไป ผมสอบเข้าเรียนต่อได้ท่านยังให้เงินสนับสนุน ให้วิทยุไปฟัง พร้อมทั้งบอกอาจารย์รัตน์ พนมขวัญ (ผู้อำนวยการโรงเรียนป่าไม้แพร่ในขณะนั้น ซึ่งเป็นเพื่อนชั้นประถมศึกษาของนายตรี กกกำแหง) ให้ช่วยเหลือเรื่องเงินเพิ่มเติมอีกด้วย พอเรียนจบผมสอบได้เป็นข้าราชการที่กรมป่าไม้ ต่อมาได้ย้ายไปประจำสำนักงานป่าไม้จังหวัดกาญจนบุรี ผมและครอบครัวระลึกถึงพระคุณของท่านอยู่ตลอดมาจนทุกวันนี้ มีอยู่คราวหนึ่งผมเอาปลาสดจากเมืองกาญจน์ไปฝากท่านที่บ้าน ท่านบอกว่าให้เอามาครั้งนี้ได้ครั้งเดียว คราวหน้ามาห้ามเอาอะไรมาให้อย่างเด็ดขาด ท่านบอกให้ผมเก็บเงินไว้ใช้ดีกว่า ท่านมีเงินเดือนเยอะกว่า ถ้าอยากกินท่านจะซื้อเอง”

นายปลั่ง ทองใบ (ป่าไม้แพร์รุ่นที่ 3) ข้าราชการบำนาญ กรมป่าไม้ ได้เล่าเหตุการณ์ประทับใจจากการช่วยเหลือของนายตรี กกกำแหง ในคราวถูกลอบทำร้ายขณะปฏิบัติหน้าที่ในท้องที่จังหวัดปราจีนบุรี ว่า

“ตอนอยู่ปราจีนบุรี มีการทำไม้เถื่อนกันเยอะมาก ผมทำงานอย่างเคร่งครัดตามตัวบทกฎหมาย พ่อค้าเอาผลประโยชน์มาให้ก็ไม่ยอมรับทั้งสิ้น นี่ก็ไม่ถึงว่าเขาส่งคนมาลอบยิง เขาคงตั้งใจยิงที่หัว จังหวะพอดีผมก้มหน้า จึงโดนแค่ลูกปรายเข้าที่แกวคอและรักแร้ ทุกวันนี้ยังมีกระสุนฝังในเหลืออยู่เลย ตอนนั้นนอนรักษาตัวที่โรงพยาบาลปราจีนบุรี ไม่ค่อยมั่นใจเรื่องความปลอดภัย ท่านตรีทราบข่าวเลยมาเยี่ยม เลยย้ายให้ผมไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลเลิดสิน ที่กรุงเทพฯ นอนรักษาตัวอยู่นานทีเดียว ท่านช่วยเหลือค่าใช้จ่ายให้ทั้งหมด”

ขณะที่นายอภิชา (จำลอง) เมืองมั่งคั่ง (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) อดีตป่าไม้จังหวัดลำพูน ได้เล่าประสบการณ์ประทับใจ ที่เคยได้รับความช่วยเหลือ ขณะนายตรี กกกำแหง เป็นผู้บังคับบัญชา ในครั้งที่ปฏิบัติงานสังกัดสำนักงานป่าไม้เขตลำปาง ว่า

“ตอนนั้นผมเป็นป่าไม้แขวง ออกไปจับผู้ลักลอบตัดไม้อยู่ประจำ มีอยู่ครั้งหนึ่งผู้ต้องหาเกิดต่อสู้ ไข้มีดเข้ามาฟันผม แต่ผมหลบทันเลยใช้ปืนยิงสวนเข้าไปที่หน้าขา เขาได้รับบาดเจ็บจึงไปแจ้งความกับตำรวจ ต้องสู้ความกันอยู่นาน ท่านตรีให้ความช่วยเหลือผมตลอด เพราะผมทำงานตามหน้าที่ ท่านให้กำลังใจกับทั้งเป็นธุระในการประสานงานกับทางตำรวจและอัยการ สุดท้ายทางอัยการสั่งไม่ฟ้อง แต่ท่านได้ให้เงินส่วนตัวผมมา 3,000 บาท เพื่อให้คนที่ถูกยิงเป็นค่าปลอบขวัญ ผมยังจำได้และประทับใจอยู่เลย”

นอกจากนี้นายปริดา ไชยานุวงศ์ (วนศาสตร์รุ่นที่ 22) อดีตป่าไม้เขตลำปาง ได้ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับพฤติกรรมที่นายตรี กกกำแหง แสดงออกถึงความมีน้ำใจต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ดังนี้

“ท่านชอบติดตามผลการทำงานของลูกน้อง เมื่อรับฟังรายงานแล้ว หากมีสิ่งที่ต้องช่วยเหลือแนะนำเพื่อให้เกิดผลดีแก่ทางราชการหรือส่วนตัว ท่านจะรีบช่วยเหลือหรือแนะนำทันที กรณีลูกน้องออกป้องกันปราบปรามการกระทำผิดกฎหมาย และจับกุมผู้มีอิทธิพล ท่านจะแนะนำให้ใช้ความรอบคอบไม่ประมาท ยึดถือระเบียบกฎหมาย เพื่อให้ได้ผลงานดี ถูกต้อง และปลอดภัยกับตัวเอง ยามที่ลูกน้องได้รับความเดือดร้อน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องส่วนตัว หรือเรื่องราชการ ท่านมักให้ความช่วยเหลือเสมอ เช่นกรณีลูกน้องจะเดินทางไปสอบเลื่อนตำแหน่งหรือเข้ารับการอบรม แต่ไม่มีเงินค่าใช้จ่าย ท่านมักให้ความอนุเคราะห์ในทันที แม้แต่ลูกน้องจะจัดงานศพญาติผู้ใหญ่ ท่านก็มีน้ำใจช่วยจัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และยานพาหนะไปช่วยจนเสร็จงาน นอกจากนี้กรณีลูกน้องกำลังปฏิบัติงาน ท่านจะคอยเอาใจใส่ดูแลในเรื่องการกินอยู่ เช่น เมื่อลูกน้องออกไปป้องกันปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายป่าไม้ มีการจับกุมและขนไม้ของกลางมาเก็บไว้ที่สำนักงาน มักสอบถามว่ากินอาหารกลางวันกันแล้วหรือยัง ถ้ายังไม่ได้กิน ท่านมักจะควักกระเป๋าให้สตางค์ เพื่อให้ไปหาอะไรมากินกัน ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ ท่านคอยส่งเสริมสนับสนุนลูกน้องที่เป็นคนดีทุกคนอย่างจริงจัง ให้มีโอกาสได้เลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง และยกระดับฐานะขึ้นไปเรื่อยๆ ตามจังหวะและโอกาส”

นายตรี กกกำแหง เป็นผู้ได้รับการยอมรับว่า ยึดมั่นต่อประเพณีในด้านความเป็นอาวุโสของชาวป่าไม้ที่สืบทอดกันมาในโอกาสต่อมา โดยรุ่นพี่ต้องเป็นฝ่ายเลี้ยงรุ่นน้องเสมอ ยกเว้นแต่

เป็นกรณีพิเศษเฉพาะ ทั้งนี้ นายทองใบ จันทรสมา อดีตผู้อำนวยการบริษัท ไม้อัดไทย จำกัด (ทองใบ จันทรสมา 2516) ได้บันทึกขึ้นชม ไว้ว่า

“...ท่านอดีตอธิบดีฯ เป็นผู้ที่ชอบและสนับสนุนการกีฬาอย่างเต็มที่ จะเห็นได้จากเมื่อสมัยที่ท่านดำรงตำแหน่ง เป็นรองอธิบดีฯอยู่ ท่านรักและควบคุมทีมฟุตบอล ของกรมป่าไม้ของท่านอย่างเต็มที่ทุกครั้งที่ทีมฟุตบอลของกรมป่าไม้จะไปซ้อมหรือไปแข่งขันที่ไหนก็ตาม ท่านจะต้องควบคุมของท่านเองไปทุกครั้ง และบางครั้งเมื่อท่านคุมทีมมาซ้อมที่สนามของบริษัท ไม้อัดไทยที่บางนา เมื่อเสร็จการซ้อมแล้ว พวกเจ้าหน้าที่อาวุโสของบริษัทฯ ก็เชิญไปร่วมรับประทานอาหารเพื่อสังสรรค์กันต่อไปอีก พอถึงตอนจ่ายเงิน เจ้าหน้าที่ของบริษัทฯจะจ่าย ท่านกลับว่าเอา พวกคุณมันรุ่นน้อง อย่ามาทำจ่ายเงินต่อหน้าผมไม่ได้ เสียประเพณีหมด ผมจะต้องเป็นผู้จ่ายและถ้าขึ้นทำแบบนี้อีก ผมจะไม่มากินกับพวกคุณอีก...”

ในการไปตรวจเยี่ยมงาน ตามหน่วยงานภายใต้สังกัดของกรมป่าไม้ นายตรี กกกำแหง ยังไม่ยินยอมให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูหรือต้อนรับท่านอย่างเด็ดขาด เป็นที่รับรู้ของบุคลากรกรมป่าไม้ในสมัยนั้นโดยทั่วกัน ทั้งนี้ นายพานิช สันติวิเศษ (ป่าไม้แพร่ รุ่นที่ 6) ข้าราชการบำนาญกรมป่าไม้ ได้เล่าประสบการณ์ของตนเองให้ฟังในคราวที่นายตรี กกกำแหง ขณะดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมป่าไม้ได้เดินทางไปตรวจเยี่ยมสำนักงานป่าไม้เขตปราจีนบุรี ในปี พ.ศ. 2508 ว่า

“ตอนนั้นท่านเป็นรองอธิบดี พร้อมคุณสมพันธ์ ปานะถึก (วนศาสตร์รุ่นที่ 13 อดีตป่าไม้เขตศรีราชา ปัจจุบันเสียชีวิต) ซึ่งเป็นนักประพันธ์ใช้นามปากกาว่าพันธ์บางกอก ที่เขียนนวนิยายเรื่องร้อยป่า เดินทางมาตรวจเยี่ยมราชการที่ป่าไม้เขต ตัวป่าไม้เขตไม่อยู่ไปราชการ พอตรวจเสร็จ คุณพ่ายพ์ กลิ่นทอง ผู้ช่วยป่าไม้เขตเรียนเชิญท่านไปรับประทานอาหารกลางวัน ที่ภัตตาคารสีฟ้า มีป่าไม้อำเภอ ข้าราชการของป่าไม้เขตและป่าไม้จังหวัดหลายคน รวมทั้งตัวผมด้วย ไปร่วมเลี้ยงรับรอง โดยทางเราได้สั่งทางร้านไว้แล้วว่า จะรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด พอรับประทานอาหารเสร็จ ท่านรองอธิบดีก็เรียกพนักงานให้มาคิดเงินค่าอาหาร คุณพ่ายพ์ได้เรียนท่านว่าไม่ต้องหรอกครับ เรียบร้อยแล้ว แต่ท่านรองท่านพูดขึ้นว่าใครมาเลี้ยงข้าวผม รวยนักรีไรง เงินเดือนเท่าไรมาเลี้ยง รองอธิบดี แล้วท่านก็หันไปสั่งให้คุณสมพันธ์ไปจ่ายเงิน คุณสมพันธ์ยังแอบบอกกับผมว่า เวลาผมไปไหนกับท่านก็จะมีหน้าที่ถือกระเป๋าตังค์ของท่าน”

“ท่านออกไปเยี่ยมเวลาพวกเราทำงานในต่างจังหวัด ก็งานตรวจไม้สัมปทานตามที่ท่านสั่งนั่นแหละ ท่านไปเยี่ยมยังพาพวกเราไปเลี้ยงดูกัน ท่านเป็นคนใจคอกว้างขวาง ยังซื้อเหล้าให้พวกเรากินกัน เรื่องเหล้าท่านไม่ห้ามลูกน้อง บางทีท่านก็กินด้วย ท่านสอนว่า กินเหล้าได้ แต่อย่ากินให้เสีย อย่าไปติดมัน กินเพื่อสังคัมกับหมู่คณะ เพื่อผ่อนคลายให้หายเหนื่อย อย่าไปสำมะเลเทเมา ผมยังจำแนวทางของท่านมาใช้บ้างเลย” เป็นคำให้สัมภาษณ์ของนายประพัฒน์ แสงสกุล (วนศาสตร์รุ่นที่ 19) อดีตผู้อำนวยการกองจัดการที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ กรมป่าไม้ที่ได้ช่วยเสริมในประเด็นข้างต้น

นางพวงแก้ว กกกำแหง ได้ให้สัมภาษณ์ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเดียวกันนี้ว่า

“...ปรกติท่านเป็นคนมัธยัสถ์นะ กินอะไรง่าย ๆ บางทีก็ก๊วยเตี้ยวสามเตี้ยว ไม่ชอบให้ใครมาเลี้ยง แต่กับลูกน้องท่านเลี้ยงเขาหมด กินอะไรไม่ยอมให้ใครจ่าย ยิ่งพวกทีมฟุตบอลของกรมป่าไม้ ท่านจ่ายไม่อั้น ชอบเอาของไปฝาก ท่านชอบฟุตบอลมาก...”

นายสุชาติ สุวรรณพุกข์ (ป่าไม้แพรรุ่นที่ 11 และวนศาสตร์รุ่นที่ 41) และ นายอรุณ เหลียววนวัฒน์ (ป่าไม้แพรรุ่นที่ 12 และวนศาสตร์รุ่นที่ 41) ผู้เคยเล่นฟุตบอลให้แก่ กรมป่าไม้ ในการแข่งขันชิงถ้วยพระราชทานประเภท ง. ในขณะนั้น ได้ให้ข้อมูลว่า นักฟุตบอลที่เล่นให้ทีม กรมป่าไม้ นับว่าเป็นผู้ที่เสียสละโอกาสในการทำงานบางครั้ง เพราะต้องเสียเวลาในการเก็บตัวเพื่อ ฝึกซ้อมและการแข่งขันในที่กรมป่าไม้เป็นเวลานานถึง 4-5 เดือนโดยที่มีค้อยได้รับค่าตอบแทนอะไร มากนัก กับทั้งที่ต้องเอาจริงเอาจังกับการซ้อมเป็นอย่างมาก เช่น ต้องวิ่งจากอนุสาวรีย์วีรชนที่รังสิต กลับมาที่กรมป่าไม้ทุกวัน การซ้อมหลังเลิกงานจนถึงเวลาสามสี่ทุ่มเป็นประจำ ดังนั้นเมื่อเสร็จสิ้น ฤดูกาลแข่งขัน ทางกรมป่าไม้ได้เปิดโอกาสให้นักฟุตบอลทั้งหมดได้มีโอกาสขอย้ายตัวเองตามความ สมัยครใจ หากมีตำแหน่งว่างท่านอธิบดีตรี กกก้าแห่งก็ให้การสนับสนุนตามความต้องการ ซึ่งสร้างความ ประทับใจให้กับนักฟุตบอลในขณะนั้นเป็นอย่างมาก

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เคยคุยเคยกับอธิบดีตรี กกก้าแห่ง บางท่านที่เคยมี ประสบการณ์การทำงานและชีวิตครอบครัว เช่น นายอุดม หิรัญพุกข์ (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) รต.ดวงแก้ว รัตนวงษ์ (วนศาสตร์รุ่นที่ 18) นายปัญญา ปรีดีสินิท (วนศาสตร์รุ่นที่ 28) นางระวีวรรณ บุญยบุตร (ภรรยานายอำพัน บุญยบุตร วนศาสตร์รุ่นที่ 2) และนางประยงค์ มังคล์ชัยเรียม (ภรรยานายสร้อย มังคล์ชัยเรียม วนศาสตร์รุ่นที่ 2) ได้ให้ข้อมูลที่สอดคล้องกันว่า ท่านอธิบดีตรี กกก้าแห่ง เป็นผู้ที่เมตตา กรุณาต่อทั้งผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ที่ย้ายเคย ผู้ใต้บังคับบัญชาที่เพิ่งเข้าบรรจุเข้ารับราชการและ ข้าราชการป่าไม้ที่ประสบปัญหา ท่านมักให้การช่วยเหลือตามความเหมาะสม แต่ที่สำคัญก็คือ การให้ คำแนะนำในการปฏิบัติงานป่าไม้ที่ต้องดำเนินงานอย่างจริงจัง ซื่อสัตย์สุจริต และเกรงกลัวต่อความผิด ที่จะเกิดขึ้นหากไม่ดำเนินการตามกฎหมายระเบียบที่มีอยู่ ทั้งนี้ต้องหลีกเลี่ยงการมุ่งหวังแสวงหา ผลประโยชน์ที่ผิดกฎหมายจากหน้าที่ในรูปแบบต่างๆ เพราะงานทางด้านป่าไม้ในขณะนั้นมีโอกาส เรียกร้องผลประโยชน์จากผู้กระทำความผิดในการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าหรือจากพ่อค้าไม้เถื่อนได้ง่าย ผู้ใต้บังคับบัญชาผู้ใดที่มีการกระทำความผิด ท่านมักตักเตือนเพื่อให้ดำเนินการตามครรลองของ กฎหมาย โดยให้โอกาสในการประพฤติดัวเสียใหม่ แต่หากยังคงมีการกระทำความผิดเช่นเดิม ท่านจะ ลงโทษอย่างเด็ดขาด ทั้งนี้ นายประชอบ อิศรางกูร ณ อยุธยา (วนศาสตร์รุ่นที่ 19) ผู้เคยรับราชการ สังกัดสำนักงานป่าไม้เขตตากในขณะที่นายตรี กกก้าแห่ง ดำรงตำแหน่งป่าไม้เขตนครสวรรค์และ หัวหน้ากองด่านปากน้ำโพในขณะนั้น ได้เล่าเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกรณีนี้ให้ฟังว่า

“ผมเพิ่งทำงานใหม่ๆ ท่านประดิษฐ์ วนาพิทักษ์ ป่าไม้เขตตากในตอนนั้นสั่งให้ ผมไปตัดไร่ไม้สักที่แพไม้ของ อ.อ.ป. (องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้) เกือบ 5,000 ท่อน ไม้มันเยอะต้อง รีบทำงานให้เสร็จโดยเร็ว ไม้บางท่อนมีขนาดเล็กทำให้ตีทรายาก บางท่อนก็คดงอ บางท่อนถูกตัดออก ทำให้เกิดความสับสน พอรายงานไปที่ด่านปากน้ำโพ บังเอิญท่านอธิบดีตรีมาตรวจเอง ตอนนั้นท่าน เป็นนายด่านอยู่ด้วย ปรากฏว่าไม้บางท่อนไม่ตรงกับบัญชี ผมก็ชี้แจงกับท่าน ท่านคงเห็นว่าผมยังขาด ประสบการณ์ไม่ได้มีเจตนาในการทำความผิด จึงไม่ลงโทษหนัก เพียงแต่ตำหนิและตักเตือนให้ทำงาน ด้วยความรอบคอบ ผมจำเป็นบทเรียนในการทำงานเลยทีเดียว”

นายอุดม หิรัญพุกข์ (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการลงโทษ ผู้ใต้บังคับบัญชาว่า

“จริงๆ แล้วท่านอธิบดีตรี เป็นคนที่มีความเมตตากรุณาต่อลูกน้องเพราะท่าน เห็นว่างานป่าไม้เป็นงานที่หนักเหนื่อย ต้องเสียสละในการทำงานในป่าอย่างยากลำบาก พร้อมทั้งมี ภัยอันตรายหลายด้าน แต่ท่านก็ย้าให้ลูกน้องทำตามกฎระเบียบที่มีอยู่ มีเพื่อนบางคนเช่น...(ขอสงวน นาม)...ไม่ค่อยชอบท่านก็มีเพราะท่านไปพบไม้เถื่อนในบริเวณสำนักงาน ท่านไม่ลงโทษเลยนะ แต่ให้ ทำให้ถูกต้องและตักเตือนไม่ทำให้ทำผิดซ้ำอีก ทั้งยังไม่สนับสนุนในหน้าที่การงานด้วย บางคนท่านยึด ค้อนตีตราไม้เอาไว้เพราะป้องกันไม่ให้มีการทำผิดอีก”

เหตุการณ์ข้างต้นสอดคล้องกับการบอกเล่าของ นางพวงแก้ว กกกำแหง ว่า

“...เรามีการเปิดเซฟที่ทำงานของท่านอธิบดีตรีหลังจากท่านเสียชีวิต ในเซฟ นอกจากจะพบโฉนดที่ดินที่โอนเป็นชื่อป่าแล้ว ยังพบตราตีไม้บางส่วนเก็บไว้อยู่ด้วย รองประดิษฐ์ (นายประดิษฐ์ วนาพิทักษ์ วนศาสตร์รุ่นที่ 2 รองอธิบดีกรมป่าไม้ในขณะนั้น ผู้ร่วมเป็นกรรมการเปิด ตู้เซฟส่วนตัวของนายตรี กกกำแหง หลังจากเสียชีวิต) ยังพูดว่ากับป่าว่าไม่คิดว่าท่านอธิบดีจะเก็บตราตี ไม้ไว้ในตู้เซฟ”

ในด้านการช่วยเหลืองานเพื่อสังคมนั้นนายตรี กกกำแหง เป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อการร่วมงานพิธีต่างๆ ของญาติมิตร คนใกล้ชิดตลอดจนผู้คุ้นเคยทั้งในกรมป่าไม้และ หน่วยงานอื่นๆ อยู่เสมอ ทั้งนี้นางพวงแก้ว กกกำแหง ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

“เรื่องช่วยงานคนอื่นแถมไม่ค่อยขาด มีความเต็มใจไปเสมอ ยิ่งงานศพด้วยแล้ว หากไม่ติดงานอื่นจริงๆ แยกต้องไปให้ได้ แยกถือเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องไปร่วมงาน ส่วนงานกินเลี้ยงพวก งานแต่งหรือทำบุญบ้าน ถ้าใครบอกแยกพยายามหาโอกาสไปให้ได้เหมือนกัน”

แม้แต่โอกาสที่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้มีโอกาสไปเรียนต่อต่างประเทศนายตรี กกกำแหง ก็แสดงความชื่นชมยินดีและฝากความหวังในการนำความรู้และประสบการณ์จากการเรียน มาใช้เพื่อพัฒนาการป่าไม้ของประเทศให้ดียิ่งขึ้น โดยนายจำทูล กองสาร (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) ได้เล่าให้ ฟังว่า

“ตอนนั้นผมตัดสินใจไปเรียนต่อปริญญาตรีที่ UPLB (University of the Philippines at Los Banos) ประเทศฟิลิปปินส์ ท่านตรี กกกำแหง ตอนนั้นเป็นรองอธิบดีกรมป่าไม้ คงทราบข่าวจากคนอื่นเพราะผมไม่เคยเรียนท่านเกี่ยวกับเรื่องการไปเรียนต่อ ท่านไปส่งผมที่สนามบิน ตอนเมือง อวยชัยให้พรเกี่ยวกับการเดินทางและการเรียน ผมนึกไม่ถึงว่าท่านจะเดินทางมาส่งประทับใจ มาก ยังจำเหตุการณ์ได้ดีอยู่เลย”

เช่นเดียวกับนายประชอบ อิศรางกูร ณ อยุธยา (วนศาสตร์รุ่นที่ 19) ได้เล่าให้ ฟังว่า

“ตอนนั้นผมได้ทุน USOM (United States Operations Mission) ไปเรียน ต่อระดับปริญญาโทด้าน Forest Management ที่ Georgia ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ถือโอกาสเข้าไปลาท่านในห้องทำงานขณะเป็นรองอธิบดี ท่านให้พรและชมเชยด้วยความจริงใจที่ได้ทุนไปเรียนต่อ ต่างประเทศ กับทั้งยังฝากความหวังให้นำความรู้กลับมาพัฒนาด้านป่าไม้ของกรมป่าไม้อีกด้วย”

ในด้านการครองคนนั้น กล่าวได้ว่านายตรี กกกำแหง เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติที่ ประทับใจ กัลยาณมิตร และผู้ที่คบหาสมาคมเป็นอย่างดี โดยเป็นคนที่มีความจริงใจเสมอต้นเสมอปลาย ต่อคนทุกระดับ ทั้งในและนอกวงการป่าไม้ เป็นผู้ที่มีสัมมาคารวะและกตัญญูกตเวทิตาต่อบิดา

คณาจารย์ และผู้มีพระคุณอย่างแท้จริง ท่านมีน้ำใจต่อผู้ใต้บังคับบัญชา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เจ็บป่วย จากการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย โดยคอยดูแลและให้การช่วยเหลือ ท่านเห็นอกเห็นใจ เจ้าหน้าที่ผู้ย่อยที่ต้องปฏิบัติงานในป่าโดยเผชิญกับความยากลำบากในด้านต่างๆ ซึ่งหมั่นเยี่ยมเยียน ผู้ใต้บังคับบัญชาและให้กำลังใจผู้ใต้บังคับบัญชาที่ปฏิบัติงานในภาคสนามตามที่โอกาสอำนวยกับทั้งให้ความดีความชอบตามฐานานุรูปในการปฏิบัติงาน กับทั้งยังให้การสนับสนุนผู้มีศักยภาพให้ทำงานศึกษาต่อ เพื่อความเจริญก้าวหน้าในชีวิตการงาน

2.4.3 การครองงาน นายตรี กกกำแหง เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากผู้ใกล้ชิด ผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน ตลอดจนทั้งผู้บังคับบัญชาว่าเป็นคนที่เอาจริงเอาจัง มีความรับผิดชอบและทุ่มเทให้การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างยิ่งยากที่จะหาผู้ใดมาเท่าเทียม ตั้งแต่เริ่มเรียนที่โรงเรียนป่าไม้จังหวัดแพร่ การรับราชการในตำแหน่งต่างๆ ตั้งแต่ชั้นจัตวา ชั้นตรี ชั้นโท ชั้นเอก และชั้นพิเศษ ในตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงสุดของกรมป่าไม้ แม้ในระหว่างที่เริ่มป่วยเป็นเนื้องอกในกล่องเสียงในปี พ.ศ. 2512 ขณะดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมป่าไม้ จนกระทั่งเสียชีวิตในปี พ.ศ. 2516 ขณะดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ ซึ่งมีบุคคลสำคัญที่คุ้นเคยกับท่านได้กล่าวถึงหลายคน ดังนี้

พลอากาศเอกทวี จุลละทรัพย์ อธิบดีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในขณะนั้นบันทึกว่า

“...คุณตรี กกกำแหง เป็นผู้ที่มีชื่อเสียง มีความเข้มแข็งอดทนต่อหน้าที่การงาน แม้ในขณะที่มีโรคร้ายเบียดเบียนก็ไม่ย่อท้อถอยต่อกิจการงานในหน้าที่ ประกอบด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เป็นผู้ที่ยึดมั่นในพุทธพจน์ที่ว่า สจจ ° เว อมตา วาจา อย่างแท้จริง...” (ทวี จุลละทรัพย์ 2516)

ม.จ.จักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธุ์ อธิบดีอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้กล่าวว่า

“...คุณตรีได้อุทิศตนเองเพื่อราชการกรมป่าไม้โดยสุดกำลัง แม้ในขณะที่ป่วยอยู่ก็ได้ทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างสมบูรณ์ การสูญเสียคุณตรีในครั้งนี้ไม่เพียงแต่จะนำความเศร้าโศกเสียดายมาสู่ญาติสนิท มิตรสหายเท่านั้น แต่ยังเป็น การสูญเสียผู้นำข้าราชการแบบอย่างที่ดีของประเทศชาติไปอีกคนหนึ่งด้วย...” (จักรพันธ์ เพ็ญศิริ จักรพันธุ์ 2516)

พลตำรวจเอก พิชัย กุลละวณิชย์ อธิบดีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และผู้อำนวยการจับกุมปราบปรามผู้ก่อการกบฏไม่ทำลายป่า ซึ่งเคยทำงานอย่างใกล้ชิดกับนายตรี กกกำแหง บันทึกไว้ว่า

“...คุณตรีฯ เป็นคนรักและห่วงหาอาลัยป่าไม้อย่างแท้จริง คุณตรีได้อุทิศตัวเองพิทักษ์รักษาทรัพยากรป่าไม้ ไว้จนลมหายใจสุดท้าย งานและชีวิตในราชการของคุณตรีฯ สมควรอย่างยิ่งที่ลูกป่าไม้มทุกคนจะได้ศึกษาและเอาเป็นตัวอย่าง...” (พิชัย กุลละวณิชย์ 2516)

นายแสวง กุลทองคำ อธิบดีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ บันทึกไว้ว่า

“...คุณตรี กกกำแหง เป็นอธิบดีกรมป่าไม้ที่เป็นแบบฉบับของคนดี เพราะคุณตรี กกกำแหง มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่และกล้าต่อสู้กับอิทธิพล ผู้กระทำความผิดพระราชบัญญัติป่าไม้มทุกคนแล้ว เพราะคุณตรี กกกำแหง จับผู้กระทำความผิดพระราชบัญญัติป่าไม้มทุกรายโดยไม่หวั่นกลัวหรือเกรงต่ออิทธิพลใดๆ ทั้งที่เป็นอิทธิพลแอบอ้างเสมือนของปลอม และทั้งที่เป็นอิทธิพลแท้เสมือนของ

จริงและของแข็ง ตลอดทั้งเป็นผู้ที่มีความอดทนเป็นยอด ถึงแม้ว่าคุณตรี กกกำแหงกำลังป่วยถึงกับต้องทำการผ่าตัด เจาะคอ และมีเลือดออกจากแผลที่ผ่าตัดอยู่เสมอก็ตาม **คุณตรี กกกำแหง ก็ยังทนมาทำงานในหน้าที่จนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต...**” (แสง กุลทองคำ 2516)

ดร.เถลิง อารังนาวาสวัสดิ์ รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในสมัยนั้น ได้บันทึกไว้ว่า

“...ทั้งๆ ที่ท่าน (นายตรี กกกำแหง) ต้องทนต่อโรคร้ายแต่ก็ไม่ได้ท้อถอยหรือทอดทิ้งงานแต่อย่างใด กลับตรงกันข้าม ท่านได้เพิ่มความมานะอดทนในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลัง โดยไม่คำนึงถึงความยากลำบากส่วนตัวแต่อย่างใดเลย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง **ตลอดชีวิตราชการ ท่านได้รับใช้แผ่นดินด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ซื่อตรงต่อหน้าที่สมเกียรติของข้าราชการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโดยแท้...**” (เถลิง อารังนาวาสวัสดิ์ 2516)

นายกริต สามะพุทธิ อดีตอาจารย์โรงเรียนป่าไม้ จังหวัดแพร่และผู้อำนวยการองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ซึ่งคุ้นเคยกับนายตรี กกกำแหง ตั้งแต่สมัยเป็นนักเรียนป่าไม้ รับราชการกรมป่าไม้จนเสียชีวิต ได้บันทึกไว้ว่า

“...คุณตรี กกกำแหง เข้ารับการศึกษาในโรงเรียนป่าไม้แพร่ ตั้งแต่ พ.ศ. 2478 เป็นนักเรียนรุ่นแรก และได้เข้ารับราชการในกรมป่าไม้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2480 เริ่มตั้งแต่เป็นพนักงานบำรุงป่า กองบำรุง จนกระทั่งเป็นป่าไม้จังหวัด ป่าไม้เขต รองอธิบดี และอธิบดีกรมป่าไม้ ตลอดเวลาคุณตรีเป็นผู้ที่จริงจังต่อการทำงานมาก บึกบึน อดทน สมเป็นพนักงานป่าไม้จริง ๆ ในระยะที่เป็นป่าไม้จังหวัด และป่าไม้เขตก็ได้สมญาว่าเป็นมือปราบของกรมป่าไม้ เป็นกวนอูผู้ซื่อสัตย์และกตัญญู ไม่เคยมีต่างปร้อยในเรื่องกิจการงานเลย...” (กริต สามะพุทธิ 2516)

นายประดิษฐ์ วนาพิทักษ์ อดีตอธิบดีกรมป่าไม้ ซึ่งเป็นรุ่นหลังที่จบจากโรงเรียนป่าไม้ จังหวัดแพร่ (วนศาสตร์ รุ่นที่ 2) และทำงานร่วมกับนายตรี กกกำแหง ในหลายโอกาส โดยเฉพาะการเป็นรองอธิบดีกรมป่าไม้ ได้บันทึกไว้ว่า

“...ลักษณะและคุณสมบัติประจำตัวของท่าน (นายตรี กกกำแหง) ที่ประกอบด้วย ความมานะอดทน เสียสละ อดทน ซื่อสัตย์สุจริต โอบอ้อมอารีย์ และไม่ถือยศศักดิ์ แต่ก่อนเป็นอย่างไร เมื่อท่านดำรงตำแหน่งรองอธิบดีและอธิบดีก็ยังคงมีเช่นเดิมไม่เปลี่ยนแปลง ยิ่งกว่านั้นท่านยังอุทิศเวลาให้แก่ราชการจนเกือบหมดสิ้น กล่าวคือ ออกตรวจตราปฏิบัติงานท้องที่เป็นประจำไม่เลือกวันเวลา สภาพดินฟ้าอากาศ หรือสุขภาพของตนเองแต่อย่างใด ยังผลให้เป็นที่เกรงขามแก่ผู้ที่ทุจริตคิดมิชอบทั้งหลายไปตามกัน และข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่า จากการที่ท่านได้ตรากตรำปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัดมาเป็นเวลานาน โดยไม่ค่อยได้มีเวลาพักผ่อนเช่นนี้ อาจเป็นผลให้สุขภาพของท่านเสื่อมลง โรคภัยไข้เจ็บจึงมีโอกาสดำรงเข้าแทรกแซง ข้าพเจ้าคงคิดว่า ท่านคงทนอยู่ แม้กระทั่งท่านจะมีอาการป่วยเกิดขึ้นแล้ว ท่านก็ยังคงปฏิบัติภารกิจของท่านเป็นปกติ หากยังพอปฏิบัติได้ และเมื่อเช้าวันที่ 8 สิงหาคม 2516 ซึ่งเป็นวันสุดท้ายในชีวิตของท่าน ท่านก็ยังลงนามในหนังสือราชการหลายเรื่อง...” (ประดิษฐ์ วนาพิทักษ์ 2516)

นายทองใบ จันทรสมา อดีตผู้อำนวยการบริษัทไม้อัดไทยจำกัด ได้บันทึกไว้ว่า

“...ท่านอดีตอธิบดีฯ (นายตรี กกกำแหง) เป็นผู้ยิ่งใหญ่ ไม่ได้หมายความว่าท่านยิ่งใหญ่ในลาภ ยศ หรืออิทธิพลแต่ประการใด แต่ท่านเป็นผู้ยิ่งใหญ่ในคุณธรรมครบทุกประการ

และยึดมั่นอยู่ในอุดมการณ์ของการทำงานของท่านตราบนานวารระส่ำระสายของชีวิต... ในด้านการเป็นนักป่าไม้ของท่าน กระผมกล้าพูดได้อย่างหมดหัวใจว่าท่านเป็นนักป่าไม้เต็มตัวยากที่นักป่าไม้รุ่นหลังๆ จะประพาศิตัวตามได้อย่างท่าน จะเห็นได้จากทุกครั้งที่ท่านออกไปทำการปราบปรามผู้ลักลอบตัดไม้ในท้องที่ทุรกันดาร ท่านมักจะชอบกางเต็นท์อยู่กลางป่า ไม่สนใจใยดีต่อความยากลำบากหรือภัยอันตรายใดๆ ทั้งสิ้น จนเป็นที่หวั่นเกรงของนักตัดไม้เถื่อนไปทั่วทั้งภาคเหนือและภาคอีสาน และตั้งคำหัวของท่านไว้ด้วย...” (ทองใบ จันทรสมา 2516)

นายเผ้ว ดิษเลิศ (วนศาสตร์รุ่นที่ 13) อดีตป่าไม้จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของนายตรี กกกำแหง ที่ปฏิบัติงานด้วยซื่อสัตย์ ยึดตามระเบียบของทางราชการและกฎหมาย ไม่เกรงกลัวต่ออิทธิพลจากทุกฝ่าย รวมทั้งพ่อค้าที่เสียผลประโยชน์ ดังนี้

“ท่านมีความก้าวหน้าในทางราชการ เพราะทำงานตรงไปตรงมา ทำให้มีผลงานเป็นที่ยอมรับของข้าราชการกรมป่าไม้ และผู้บังคับบัญชา คิดว่าทุกระดับรับรู้กันหมดว่าท่านเป็นคนอย่างไร เขาไม่ย้ายท่านออกจากตำแหน่ง ทั้งยังให้ตำแหน่งใหญ่ขึ้นด้วยซ้ำ เพราะนิสัยใจคอและผลงานของท่านปรากฏเด่นชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายการป้องกันรักษาป่าไม้ เพื่อผลประโยชน์ของประเทศ”

นายเที่ยง แจ่มศรีพงศ์ (ป่าไม้แพร่รุ่นที่ 6) ข้าราชการบำนาญ กรมป่าไม้ ได้กล่าวชื่นชมพฤติกรรมการทำงานของนายตรี กกกำแหง ซึ่งเคยสัมผัสมาตั้งแต่เป็นอาจารย์ฝึกอบรมพนักงานโครงการไม้สัก ในปี พ.ศ. 2492 ที่จังหวัดแพร่ จนกระทั่งเป็นป่าไม้เขตนครสวรรค์ รองอธิบดี และอธิบดีกรมป่าไม้ ว่า

“ท่านเป็นคนซื่อตรง เอาจริงเอาจังกับการทำงานมาก วันหยุดก็ไม่ค่อยพักผ่อน ชอบออกไปตรวจป่า ตรวจรถบรรทุกไม้ รถบรรทุกถ่าน ท่านไม่ยอมเอาเรื่องส่วนตัวมาเกี่ยวข้องกับเรื่องงาน แม้แต่คุณนายของท่าน สมัยอยู่ที่นครสวรรค์ก็ไม่เคยมายุ่งเกี่ยวกับเรื่องของงาน ผมไม่มีโอกาสได้รู้จักเลย เพราะท่านไม่ยอมให้ลูกน้องไปคุยเรื่องงานที่บ้าน ผมเพิ่งมารู้จักคุณนายของท่านตอนเป็นรองอธิบดี เพราะมีธุระไปหาท่านที่บ้าน”

ในขณะที่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรงค์ ปรีชานนท์ (วนศาสตร์รุ่นที่ 15) อดีตคณบดีคณะวนศาสตร์ และอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งแรกรับราชการเป็นเจ้าพนักงานป่าไม้ในสังกัดสำนักงานป่าไม้เขตลำปาง ที่มีนายตรี กกกำแหง เป็นหัวหน้าหน่วยงานในขณะนั้นได้เล่าให้ฟังว่า

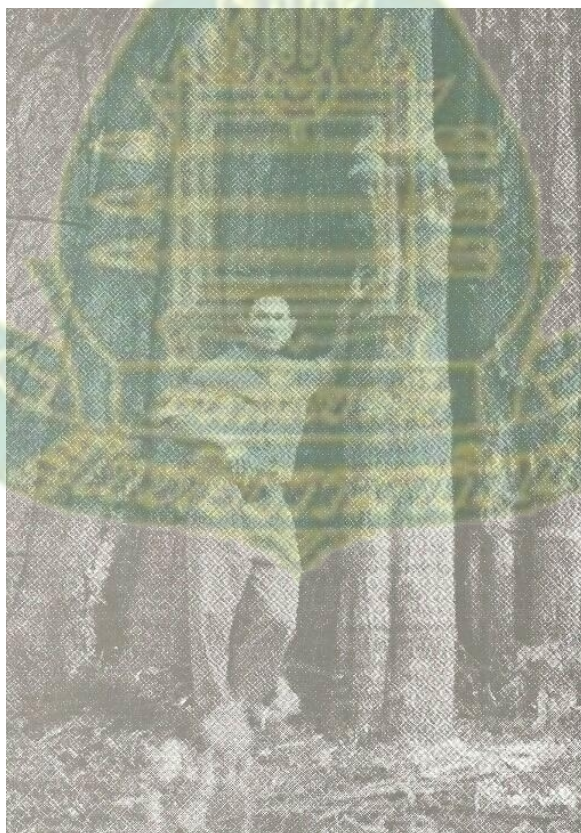
“ผมเคยไปตีตราไม้ในป่ากับท่านหลายครั้ง แต่ทุกครั้งตื่นตั้งแต่หกโมงเช้าทำงานตั้งแต่เช้าจนมืดค่ำ จนมองไม่เห็นตรา ที่ต้องเลิกเพราะมองไม่เห็นแล้ว ท่านเดินทางรอนแรมไปตอนนั้นท่านไม่ค่อยสบายด้วยซ้ำ ท่านต้องค้างคืนในป่า ท่านทำเพื่องานจริงๆ”

นางพวงแก้ว กกกำแหง ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับคุณลักษณะทางด้านการครองงานของนายตรี กกกำแหง ไว้พอสรุปได้ว่าท่านยึดหลักการในด้านความมานะอดทน ซื่อสัตย์สุจริต ก่อปรด้วยความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และตั้งมั่นอยู่ในความยุติธรรม เป็นคนทุ่มเทเวลาให้การทำงานของกรมป่าไม้เป็นอย่างแท้จริง (ภาพที่ 4.30 และ 4.31) เป็นคนที่รักษาเวลาของทางราชการอย่างเคร่งครัด หากไม่ออกปฏิบัติราชการต่างจังหวัดจะไปที่กรมป่าไม้ตั้งแต่เช้าและกลับหลังเลิกงาน บางครั้งก็ค่ำมืดก็ตื่นถ้าต้องไปปฏิบัติงานพิเศษนอกเหนือจากงานที่ต้องปฏิบัติในหน้าที่ประจำวัน

ท่านไม่นำเรื่องราวราชการของกรมป่าไม้มาเล่าให้ฟังที่บ้านกับทั้งยังสำคัญว่า มิให้ยุ่งเกี่ยวกับเรื่องงานของกรมป่าไม้ โดยให้สัมภาษณ์ตอนหนึ่งว่า

“...เรื่องการทำงานที่กรมป่าไม้ ป้า (นางพวงแก้ว กกกำแหง) ไม่ค่อยรู้เรื่อง ท่าน (นายตรี กกกำแหง) ไม่ค่อยมาเล่าเรื่องอะไรให้ฟัง ไม่เคยมาเล่าในบ้านว่างงานเป็นอย่างนี้ อย่างนั้นนะ ไม่ให้ทางบ้านยุ่ง **สั่งอย่างเด็ดขาดว่าห้ามไปยุ่งวายที่กรมป่าไม้** ป้าก็ไม่เคยไป มีอยู่ครั้งเดียวที่ป้าได้ไปกรมป่าไม้เพราะมีคนแจ้งว่าแม่ของท่านป่วยกระทันหัน ท่านจึงสั่งให้เอารถไปรับท่านเพื่อไปเยี่ยมแม่ ขนาดยามยังไม่เคยรู้จัก ไม่ให้ป้าจอดรถในที่จอดรถประจำตำแหน่งของท่าน ยังดีนะที่มีคนรู้จักมาพบเข้า ยามจึงอนุญาตให้จอด ยามยังกลัวว่าป้าจะเอาเรื่อง แต่ป้าไม่ถือสาหรอก เขาจะรู้ได้ยังไงว่าป้าเป็นเมียอธิบดี...”

เกี่ยวกับเรื่องการใช้รถประจำตำแหน่งของ อธิบดีตรี กกกำแหงนั้น นางพวงแก้ว กกกำแหง ได้ให้สัมภาษณ์ว่าท่านไม่เคยเอารถยนต์ทางราชการของกรมป่าไม้ไปใช้ในเรื่องส่วนตัวแม้สักครั้งเดียว ท่านเคร่งครัดมากกับการใช้รถยนต์ทางราชการที่ต้องใช้เพื่อปฏิบัติราชการเท่านั้น การไปธุระเรื่องส่วนตัวไม่ว่าจะเป็น การจองจ่ายซื้อของ การไปเยี่ยมเยียนบิดามารดาที่สำเหร่ซึ่งเป็นบ้านเกิด รวมทั้งการไปพักผ่อนต่างจังหวัดท่านใช้รถยนต์ส่วนตัวของท่านและไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเบิกน้ำมันของทางราชการมาใช้กับรถยนต์ส่วนตัว ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่าอธิบดีตรี กกกำแหง พยายามให้มีการควบคุมการเบิกจ่ายน้ำมันจากสถานีบริการน้ำมันของกรมป่าไม้เพื่อให้เกิดประโยชน์กับทางราชการอย่างแท้จริง

ภาพที่ 4.30 นายตรี กกกำแหง ถ่ายภาพกับต้นสักที่ใหญ่ที่สุดในโลก ในท้องที่ อ.น้ำปาด จ.อุตรดิตถ์

ภาพที่ 4.31 นายตรี กกกำแหง ปฏิบัติราชการตรวจสอบการทำไม้ในท้องที่ จ.ตาก

แพทย์หญิงเพทาย แม้นสุวรรณ ประธานมูลนิธิโรงพยาบาลเด็ก ผู้เป็นหลานที่ใกล้ชิดของนายตรี กกกำแหง ที่ได้เคยอาศัยบ้านพักในคราวที่ท่านดำรงตำแหน่งป่าไม้เขตพิษณุโลก และป่าไม้เขตลำปาง ได้ให้สัมภาษณ์ อันเป็นการเสริมพหุติกรรมของนายตรี กกกำแหง ในด้านการมิใช้รถยนต์ของทางราชการ เพื่อกิจธุระส่วนตัว ดังนี้

“...ตอนนั้นหมอเพิ่งจบและทำงานใหม่ๆ ได้อาศัยบ้านอยู่กับน้ำตรี หมอเป็นคนชอบเที่ยวป่า ดูธรรมชาติ และพวกน้ำตก วันเสาร์อาทิตย์ชอบชวนเพื่อนๆ ที่โรงพยาบาลไปเที่ยวกัน น้ำตรีเป็นคนพาไป เอรารถยนต์ส่วนตัวไป น้ำเป็นคนขับเองทุกครั้ง ไม่ยอมใช้คนขับรถของป่าไม้เลย น้ำเขาหวังเรื่องนี้มาก”

นายตรี กกกำแหง เป็นข้าราชการที่ให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติตามระเบียบพัสดุเป็นอย่างมาก กับทั้งยังให้ความห่วงใย ผู้ใต้บังคับบัญชาต่อการยึดมั่นในระเบียบดังกล่าว โดยมีหลักฐานที่บ่งชี้ก็คือ การกำชับผู้เข้าร่วมการประชุมป่าไม้เขตและป่าไม้จังหวัดทั่วราชอาณาจักร ครั้งที่ 2 เมื่อปี พ.ศ. 2510 (กรมป่าไม้ 2510) ดังนี้

“...ในฐานะผู้ควบคุมงานด้านนี้ ใครขอให้ตระหนัก ถึงการบัญชี การเงิน และการควบคุมพัสดุครุภัณฑ์ เพราะมีระเบียบการปฏิบัติอยู่มาก หากปฏิบัติบกพร่อง ก็จะเกิดข้อเสียหาย ทั้งส่วนตัวและราชการ เฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการเงิน สำหรับพัสดุครุภัณฑ์ที่มีใช้ราชการอยู่แล้ว ขอให้ดูแลให้อยู่ในสภาพดีอย่าปล่อยให้ปละลอะลอะเลย เพราะกว่าจะได้มาต้องขี้แจงขอตั้งงบประมาณยากลำบาก ควรควบคุมให้อยู่ครบถ้วน อย่าให้เกิดปัญหายุ่งยากในเรื่องทรัพย์สินจนนานเข้าไม่สามารถรู้ว่ามีอะไรบ้าง จำนวนเท่าใด ได้มาอย่างไร เช่นที่ดินของทางราชการ เป็นต้น...”

ในด้านการจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ของกรมป่าไม้รวมทั้งการบำรุงรักษารถยนต์ ท่านพยายามกำชับให้มีการดำเนินงานที่เป็นไปตามระเบียบของทางราชการอย่างเคร่งครัด เนื่องจาก

ในขณะนั้นมีเบาะแสว่าเจ้าหน้าที่บางส่วนมีการทุจริตกันในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ นายเกษม รัตนชัย (วนศาสตร์ รุ่งที่ 22) อดีตผู้อำนวยการสำนักป้องกันรักษาป่าได้ให้สัมภาษณ์ว่า

“ท่านมีหลักการที่เคร่งครัดต่อเรื่องการซ่อมรถของทางราชการเป็นอย่างมาก สมัยนั้นส่วนใหญ่เป็นรถแลนด์โรเวอร์ ซึ่งค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมมีสูง แต่ท่านไม่ติดใจในเรื่องราคา ท่านขอให้ทำการซ่อมแซมตามจริงเท่านั้นเพื่อให้เกิดความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่และการมีประสิทธิภาพของการใช้รถยนต์”

นายมานิตย์ เอี่ยมสรรพางค์ (วนศาสตร์ รุ่งที่ 16) อดีตป่าไม้เขตอุดรธานี ซึ่งเป็นผู้คุ้นเคยกับนายตรี กกกำแหง ได้กล่าวเสริมข้อมูลเกี่ยวกับการซ่อมแซมรถยนต์ของทางราชการ ที่นายตรี กกกำแหง เป็นกรรมการตรวจรับการจัดซื้อจัดจ้างว่า

“เคยเห็นท่านเป็นกรรมการตรวจรับการซ่อมแซมรถยนต์ของกรมป่าไม้ ท่านเป็นคนละเอียดและตรวจสอบอย่างถี่ถ้วน บางทีเห็นท่านนอนมุดลงไปดูใต้ท้องรถก็มี คือท่านต้องการตรวจสอบว่ามีการซ่อมจริงหรือไม่เพื่อให้คุ้มค่ากับเงินของทางราชการ ขนาดท่านเป็นรองอธิบดี ท่านยังทำอย่างนี้ ต่างกับบางคนที่ระดับต่ำกว่าท่าน แต่ไม่ตรวจสอบอย่างจริงจัง”

สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ นางพวงแก้ว กกกำแหง ที่เล่าให้ฟังว่า

“คนขับรถของท่านเล่าให้ฟังว่า ท่านเข้มงวดการซ่อมรถหลวงมาก หากรถเสียหรือเป็นอะไรต้องรีบทำการตรวจสอบและซ่อมให้เสร็จโดยด่วน พวกคนขับรถกลัวท่านมาก บางคนบอกว่าได้ยินเสียงท่านเรียกปัสสาวะแทบขาดก็มี ทั้งที่ท่านก็ไม่ใช้คนดูร้ายอะไรเพียงแต่เป็นคนเอาจริงเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ”

การมุ่งปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีที่สุดของกรมป่าไม้โดยยึดหลัก คุณธรรมและจริยธรรมของนายตรี กกกำแหง เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปของบุคลากรในกรมป่าไม้และผู้ที่ใกล้ชิดกับนายตรี กกกำแหง ในขณะนั้นเป็นอย่างมาก ซึ่งหลายคนที่ให้สัมภาษณ์ต่างมีความเห็นตรงกันว่าควรนำบทเรียนของท่านมาถ่ายทอดให้คนในวงการป่าไม้ได้รับรู้โดยทั่วไป ซึ่งนอกจากจะเป็นการเชิดชูเกียรติคุณของท่านแล้ว ยังอาจเป็นต้นแบบให้คนรุ่นหลังได้นำมาประพฤติปฏิบัติตาม ทั้งนี้ นายประเสริฐ เสรีวัตตะ (วนศาสตร์ รุ่งที่ 26) ได้สะท้อนความรู้สึกว่า

“น่าน้อยใจแทนท่านอธิบดีตรี กกกำแหง ท่านเป็นคนที่ดีจริง ยากที่จะหาคนมาเทียบได้และทำคุณประโยชน์ให้แก่วงการป่าไม้ของประเทศอย่างมากมาย น่าจะเป็นต้นแบบที่ดีให้คนป่าไม้ แต่เท่าที่ผ่านมานี้ว่ากรมป่าไม้หรือคณะวนศาสตร์แทบไม่ได้กล่าวถึงและเชิดชูท่านไว้อย่างสมเกียรติเลย ผมเองเคยพยายามเสนอเพื่อนร่วมรุ่นบางคนขณะที่มีตำแหน่งใหญ่โตให้ทำเรื่องเหล่านี้ แต่ก็ไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร”

นายประพัฒน์ แสงสกุล (วนศาสตร์ รุ่งที่ 19) ได้แสดงความรู้สึกศรัทธาอย่างยิ่งต่อการทำงานของอธิบดีตรี กกกำแหง ดังนี้

“พวกเราป่าไม้หลายคนที่เป็นคนดี แต่มักมีข้อบกพร่องบางด้านอยู่บ้าง ก็เป็นเรื่องธรรมดาของมนุษย์ แต่ท่าน (นายตรี กกกำแหง) เป็นคนดีจริง ซื่อสัตย์ เป็นคนที่น่านับถือ ยังมองไม่เห็นว่ามีจุดไม่ดีตรงไหน ท่านได้ตำแหน่งมาเพราะมีฝีมือจริงๆ น่าจะได้มีการเผยแพร่ชื่อเสียงของท่าน หากมีการพิมพ์หนังสือ บอกผมได้นะ ผมยินดีช่วยค่าใช้จ่ายด้วย”

นางสุมิตรา ฉั่วตระกูล อดีตผู้อำนวยการกองคลัง และผู้ตรวจราชการกรมป่าไม้ ให้ทัศนะที่น่าสนใจว่า

“ท่านเป็นคนดีจริงๆ อุทิศตัวให้กับการทำงานกรมป่าไม้อย่างจริงจัง หากคนหนุ่มเฒ่าการทำงานอย่างท่านได้ยาก อาจหาไม่ได้เลยนะ เพราะเท่าที่เห็นท่านในกรมป่าไม้มานาน ไม่เจอคนแบบท่าน ควรที่จะเผยแพร่ชื่อเสียงการทำงานของท่านให้คนรุ่นหลังได้รู้จัก”

ข้าราชการระดับสูงของกรมป่าไม้ท่านหนึ่งผู้ซึ่งคุ้นเคยกับอธิบดีตรี กกกำแหง มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2479 จนกระทั่งเสียชีวิต ใช้นามปากกาว่า “บัวหอม” ได้แสดงความรู้สึกต่อการจากไปของนายตรี กกกำแหง ว่า

“...ท่านเป็นผู้ขยันขันแข็ง เอาจริงเอาจังทุกด้าน ทั้งการศึกษา การกีฬา การสังคม ตลอดจนการงานในหน้าที่ราชการและการปกครองผู้ใต้บังคับบัญชา... จึงพอจะกล่าวแทนชาวคณะป่าไม้ทั้งหมดได้อย่างเต็มภาคภูมิ เนื่องในการวาระขณมภ์ของท่านอธิบดีผู้นี้ว่า **เพชรสลาย เสียตายเหลือ** ยังคงแต่เกียรติ คุณงามความดีของท่านเท่านั้นที่จะปรากฏต่อไปชั่วกาลนาน” (บัวหอม 2516) (ภาพที่ 4.32)

เพชรสลายเสียดายเหลือ

บัวหอม

ข้าราชการป้าไม้และพนักงานทั้งหลาย
ในกรมป่าไม้ได้บังเกิดความเศร้าสลดอย่างสุด
ซึ่ง เมื่อวันพุธที่ 8 สิงหาคม 2516 เวลา
ประมาณ 15.00 น. ด้วยข่าวการจากไปอย่าง
ไม่มีวันกลับของท่านอธิบดีคุณตรี กกกำแหง
ผู้เป็นลูกหม้อโดยแท้จริงของกรมป่าไม้ เพราะ
ท่านสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนของกรมป่า
ไม้เป็นรุ่นแรกหรือปัจจุบันเรียกกันว่า นัก
ศึกษาวนศาสตร์ รุ่นที่ 1 เพราะโรงเรียนตั้ง
กล่าวเป็นปฐมเหตุที่ทำให้กำเนิดคณะวนศาสตร์
แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน ใน
ขณะนี้ ท่านได้ศึกษาอยู่ในระหว่างปีการ
ศึกษา พ.ศ. 2479 ถึงปี พ.ศ. 2480 หลังจาก
สำเร็จการศึกษาก็ได้เข้ารับราชการในตำแหน่ง

นายตรี กกกำแหง อธิบดีกรมป่าไม้

พ.ศ. 2514 – 2516

ชวตะ 2 ธันวาคม 2460

มรณะ 8 สิงหาคม 2516

พนักงานป่าไม้จัตวา และได้เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งหน้าที่ราชการติดต่อกันตลอดมาจนกระทั่ง
ได้ดำรงตำแหน่งอธิบดี ซึ่งเป็นตำแหน่งผู้บังคับบัญชาอันค้ำสูงสุดของกรมป่าไม้ ทั้งนี้ ย่อม
เป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงความรู้ ความสามารถ ตลอดจนความซื่อสัตย์สุจริตของท่านได้เป็น
อย่างดี นักศึกษาในรุ่นเดียวกันกับท่านในจำนวน 25 คน นั้น ได้สำเร็จผลจนถึงตำแหน่ง
อธิบดีกรมป่าไม้เพียง 2 ท่านเท่านั้น ท่านแรกคือ คุณคุณุต พานิชย์วัฒน์ ในปัจจุบันเกษียณ
อายุราชการแล้ว แต่ยังทำหน้าที่เป็นศาสตราจารย์อยู่ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ฯลฯ

จึงพอจะกล่าวแทนชาวคณะป่าไม้ทั้งหมดได้อย่างเต็มภาคภูมิ เนื่องในการวาระชันม
ของท่านอธิบดีผู้หนึ่งว่า “เพชรสลาย เสียดายเหลือ” ยังคงแต่เกียรติคุณงามความดีของท่าน
เท่านั้นที่จะปรากฏต่อไปชั่วกาลนาน ●

ภาพที่ 4.32 บทความของ “บัวหอม” แสดงความอาลัยต่อการจากไปของอธิบดีตรี กกกำแหง ผู้เปรียบเสมือน
“เพชร” ของกรมป่าไม้ ในวารสารวนสาร ฉบับที่ 2 ปีที่ 31 เมษายน-มิถุนายน 2516

ในด้านการครองงานนั้น นายตรี กกกำแหง ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ที่เอาจริง
เอาจังและทุ่มเทกำลังการกำลังใจ ในการปฏิบัติงานป่าไม้เป็นอย่างมาก นับตั้งแต่ขณะเป็นนักเรียนที่

โรงเรียนป่าไม้จังหวัดแพร่ การปฏิบัติงานในหน้าที่ต่างๆ แม้ในขณะที่ท่านป่วยเป็นโรคมะเร็งที่หลอดเลือด ในบั้นปลายของชีวิตก็ตาม ทำให้ท่านมีความก้าวหน้าในชีวิตราชการที่โดดเด่นมาก จนได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอธิบดีกรมป่าไม้ ท่านได้พยายามรักษาผลประโยชน์ให้กับกรมป่าไม้และทางราชการในทุกรูปแบบ ทั้งด้านการรักษาเวลา การใช้วัสดุครุภัณฑ์และด้านอื่นๆ ประการสำคัญก็คือท่านได้วางตัวอย่างเหมาะสม มิให้ทางครอบครัวได้เข้ามาก้าวก่ายหรือแทรกแซงต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ตำแหน่งการงานของท่าน อย่างแท้จริง

3. การจัดทำสื่อวีดิทัศน์เผยแพร่คุณความดีและหลักธรรมาภิบาลของนายตรี กกกำแหง

ในการจัดทำสื่อวีดิทัศน์เผยแพร่คุณความดีของนายตรี กกกำแหง ได้จัดทำบทวีดิทัศน์เพื่อทำการบันทึกภาพและบันทึกเสียงในแผ่นวีดิทัศน์ (CD) ภายใต้ชื่อ “ตรี กกกำแหง อธิบดีแห่งพนาธานี” ตามภาคผนวก จ โดยใช้เวลา 40 นาที ตามบทวีดิทัศน์ในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 บทวีดิทัศน์ “ธรรมาภิบาลในการบริหารงานป่าไม้ของนายตรี กกกำแหง อธิบดีอธิบดีกรมป่าไม้”

ลำดับ	ภาพ	เสียง	เวลา	หมายเหตุ
1	ภาพ กรมป่าไม้ยุคแรก ภาพ นายตรี กกกำแหง พร้อม Caption ชื่อ สกุล ตำแหน่งอธิบดี กรมป่าไม้ และระยะเวลา ดำรงตำแหน่งอธิบดี กรมป่าไม้	พิธีกร (ญ.) กรมป่าไม้เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ก่อกำเนิดขึ้นเป็นส่วนราชการแรกของประเทศไทย โดยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงสถาปนาขึ้นเมื่อวันที่ 18 กันยายน 2439 เพื่อให้เป็นหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการป่าไม้ของประเทศ ในช่วงเกือบ 120 ปีที่ผ่านมา กรมป่าไม้ได้มีการปรับโครงสร้างการบริหารจัดการมาหลายครั้ง และจวบจนปัจจุบัน ได้มีการแต่งตั้งอธิบดีกรมป่าไม้มาแล้วทั้งสิ้น 36 คน โดยอธิบดีท่านหนึ่งที่มีความโดดเด่นในด้านคุณธรรม และความซื่อสัตย์ คือ นายตรี กกกำแหง	1 นาที	
2	Caption พล.อ.ทวิ จุลละทรัพย์ อดีตรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงกลาโหม และ กระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ 7 สิงหาคม 2516	นายตรี กกกำแหง ได้รับการยกย่องและยอมรับว่าเป็นอธิบดีที่ชื่อตรงกับการปฏิบัติงานป่าไม้มากที่สุดคนหนึ่ง ดังคำกล่าวซึ่งเป็นที่ประจักษ์ ความว่า <u>Voice Over</u> คำปราศรัยของ พล.อ.ทวิ จุลละทรัพย์ “สิ่งที่น่าภาคภูมิใจสำหรับกรมป่าไม้ก็คือ มีคนดีอยู่มาก	1 นาที	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ลำดับ	ภาพ	เสียง	เวลา	หมายเหตุ
		แต่บางครั้ง มีแรงผลักดันอยู่ต่อไปไม่ก็มี แต่ในปัจจุบันอธิบดีของท่านยืนหยัดอยู่ได้ อย่างน่าประหลาด มีที่ไหนอธิบดีพูดไม่ได้ แต่ยังเป็นอธิบดีอยู่ได้เพราะอะไร ก็เพราะเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ตั้ง รักษาหน้าที่อย่างดีที่สุด และรักงาน เป็นชีวิตจิตใจ ควรที่ท่านทั้งหลายจะ ยึดถือเป็นเยี่ยงอย่างสืบไป”		
3	<p>ภาพ การทำงานของ นายตรี กกกำแหง</p> <p>Caption รองศาสตราจารย์ ดร. ดุสิต เวชกิจ รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชา เกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช</p> <p>ภาพ รศ.ดร.ดุสิต เวชกิจ กำลังอธิบายงานวิจัย</p> <p>Caption ที่มาของงานวิจัย</p> <p>Caption วัตถุประสงค์งานวิจัย 3 ข้อขึ้นตัวหนังสือ</p>	<p>พิธีกร (ญ.) คุณสมบัติอันโดดเด่นของ นายตรี กกกำแหง โดยเฉพาะในด้าน คุณธรรมและความซื่อสัตย์ ทำให้ บุคลากรของกรมป่าไม้หลายคนทั้งใน ช่วงเวลานั้นและสืบเนื่องในเวลาต่อมา ได้ ใช้หลักการปฏิบัติ และบริหารงานของ ท่านเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติราชการ สืบต่อมา และนั่นก็เป็นที่มาของงานวิจัย เรื่อง “ธรรมาภิบาลในการบริหารงานป่า ไม้ของนายตรี กกกำแหง อดีตอธิบดีกรม ป่าไม้” โดยรองศาสตราจารย์ ดร.ดุสิต เวชกิจ</p> <p>รศ.ดร.ดุสิต เวชกิจ พูดเรื่องเหตุผลในการ ดำเนินงานวิจัย</p> <p>1) ขณะศึกษาชั้นปีที่ 1 ในปี พ.ศ. 2520 ที่คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ ได้อ่านหนังสือในงาน พระราชทานเพลิงศพ นายตรี กกกำแหง แล้วประทับใจในด้านความซื่อตรงของ ท่าน</p> <p>2) ขณะรับราชการในกรมป่าไม้ ระหว่างปี พ.ศ. 2524-2533 ได้ทราบ ข้อมูลจากบุคคลหลายท่านว่าได้ยึดนาย ตรี กกกำแหง เป็นบุคคลต้นแบบ โดยเฉพาะด้านความซื่อตรง ของการ ทำงานในกรมป่าไม้</p>	4 นาที	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ลำดับ	ภาพ	เสียง	เวลา	หมายเหตุ
		<p>3) เมื่อโอนมาเป็นอาจารย์สอนหนังสือที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช รับผิดชอบหลักสูตรทางด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้ จึงประสงค์ถ่ายทอดและปลูกจิตสำนึกด้านธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานป่าไม้ ให้แก่นักศึกษาด้วยการนำเสนอ บทเรียนจากนายตรี กกกำแหง</p> <p>4) ต้องการเผยแพร่ชื่อเสียงและเกียรติคุณของผู้ที่มีคุณูปการให้แก่การป่าไม้ของประเทศไทย ซึ่งอาจเป็นแนวทางให้มีการนำผลงานของบรรพชนที่โดดเด่นในด้านต่างๆ มานำเสนอให้วนกรรุ่นหลังได้ชื่นชม เรียนรู้ และนำไปประยุกต์ใช้ปฏิบัติงานป่าไม้ให้บังเกิดผลประโยชน์ต่อตนเอง สังคม ประเทศชาติ เป็นการต่อเนื่อง</p>		
		<p><u>รศ.ดร.ดุสิต เวชกิจ</u></p> <p>1) เพื่อศึกษาประวัติส่วนตัวและประวัติการทำงานของนายตรี กกกำแหง</p> <p>2) เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ประสบการณ์ด้านชีวิตส่วนตัว ประสบการณ์ด้านสังคม บทบาทพฤติกรรมและผลงานการบริหารงานที่เข้ากับหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานป่าไม้ของนายตรี กกกำแหง</p> <p>3) เพื่อจัดทำสื่อวีดิทัศน์เผยแพร่คุณความดีและหลักธรรมาภิบาลของนายตรี กกกำแหง</p>		
4	<p>Caption</p> <p>ระเบียบวิธีวิจัย</p> <p>ภาพรอบการวิจัย</p> <p>ภาพการสัมภาษณ์</p> <p>ภาพห้องสมุด</p>	<p><u>รศ.ดร.ดุสิต เวชกิจ</u> เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัย “บุคคล” ที่เสียชีวิตไปแล้ว การได้มาซึ่งข้อมูล การแสวงหาแหล่งข้อมูล และวิธีการรวบรวมข้อมูล จึงต้องดำเนินการอย่างรอบคอบ และระมัดระวัง</p>	3 นาที	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ลำดับ	ภาพ	เสียง	เวลา	หมายเหตุ
		<p><u>รศ.ดร.ดุสิต เวชกิจ</u> กล่าวถึงกรอบการวิจัย (ภาพกรอบการวิจัย)</p> <p>1) การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ด้านประสิทธิภาพ ● ด้านประสิทธิผล ● การตอบสนอง <p>2) ค่านิยมประชาธิปไตย</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ภาวะรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ ● เปิดเผย/โปร่งใส ● หลักนิติธรรม ● ความเสมอภาค <p>3) ประชาธิปไตย</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ด้านการมีส่วนร่วม ● การกระจายอำนาจ <p>4) ความรับผิดชอบต่อการบริหาร(การครองตน ครองคน และครองงาน)</p> <p><u>รศ.ดร.ดุสิต เวชกิจ</u> แหล่งข้อมูล และการเก็บข้อมูล</p>		
5	<p>Caption ประวัติส่วนตัวนายตรี กกกำแหง</p> <p>1) ภาพบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บิดามารดา นายดุสิต พานิชพัฒน์ หลวงวิลาส วนวิท นางพวงแก้ว กกกำแหง นายณัฐพล และ นางอ้อมเดือน กกกำแหง</p>	<p><u>พิธีกร (ญ.)</u> ในด้านประวัติส่วนตัว นายตรี กกกำแหง เกิดเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2460 ที่อำเภอบุคคโล จังหวัดธนบุรี เป็นบุตรคนสุดท้องของนายบุญชัย และนางต้า กกกำแหง มีพี่ 6 คน บิดามารดามีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างยากจน ประกอบอาชีพหลักคือการทำสวนผลไม้ นอกจากนี้ยังมีอาชีพรองคือการทำอิฐซีเมนต์ โตะซีเมนต์ และเก้าอี้ซีเมนต์จำหน่าย นายตรี กกกำแหง ได้ผ่านการศึกษจากโรงเรียนประถมวัดอินทาราม โรงเรียนวัดนวลนรดิศ และโรงเรียนมัธยมบ้านสมเด็จพระยา ตามลำดับ</p>	3 นาที	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ลำดับ	ภาพ	เสียง	เวลา	หมายเหตุ
	2) ภาพที่เกี่ยวข้องกับอาชีพชาวสวนและการเรียนในระดับต่างๆ และที่โรงเรียนป่าไม้แพร์	จากนั้นในปี พ.ศ. 2479 ได้ศึกษาต่อที่โรงเรียนป่าไม้จังหวัดแพร่ ซึ่งภายหลังได้พัฒนามาเป็นคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยเป็นปีแรกที่กรมป่าไม้ได้เปิดสอนวิชาการป่าไม้ จึงนับเป็นวนศาสตร์รุ่นที่ 1 ซึ่งได้สำเร็จการศึกษาในปี 2480 โดยได้รับประกาศนียบัตรผลการเรียนดี ในระดับเกียรตินิยม นายตรี กกกำแหง ได้สมรสกับนางพวงแก้ว บุญเมือง มีบุตรด้วยกัน 2 คน ต่อมาได้เสียชีวิตเนื่องจากเป็นมะเร็งที่หลอดเสียง เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2516 รวมมีอายุ 55 ปี 8 เดือน 12 วัน ได้รับพระราชทานเพลิงศพ เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2516 ณ วัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร กรุงเทพฯ ทั้งนี้มีเกียรติประวัติสำคัญ คือ การได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุด คือ ประถมาภรณ์มงกุฎไทย เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2513		
6	Caption ประวัติการทำงานนายตรี กกกำแหง ภาพเก่า สถานที่ป่าไม้เขตและกรมป่าไม้ ภาพสรุปการทำงานในตำแหน่งต่างๆ	พิธีกร (ญ.) ในด้านประวัติการทำงาน นายตรี กกกำแหงได้รับการบรรจุเข้ารับราชการครั้งแรกในชั้นวิสามัญ ตำแหน่งผู้ช่วยพนักงานป่าไม้ ประจำกองโรงเรียนป่าไม้จังหวัดแพร่ ขณะที่เป็นนักศึกษาโรงเรียนป่าไม้จังหวัดแพร่ เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2479 ต่อมาหลังสำเร็จการศึกษาได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพนักงานป่าไม้ผู้ช่วย ชั้นจัตวา ประจำกองป่าไม้ภาคแพร่ จังหวัดแพร่ แล้วมีความเจริญก้าวหน้าในทางราชการตามลำดับ โดยได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพนักงานป่าไม้ชั้นตรี ในปี 2483 ซึ่งได้โยกย้ายไปปฏิบัติงานตามภูมิภาคในสังกัดกรมป่าไม้หลายแห่ง	2 นาที	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ลำดับ	ภาพ	เสียง	เวลา	หมายเหตุ
		<p>แล้วได้รับการเลื่อนขั้นให้เป็นหัวหน้าแผนกโครงการชั้นโท เมื่อปี 2487 ต่อมาในปี 2493 ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นข้าราชการชั้นเอก ในตำแหน่งเจ้าพนักงานป่าไม้เขตพิษณุโลก ก่อนย้ายมาเป็นป่าไม้เขตลำปางในปี 2495 ในปี พ.ศ. 2501 ได้ย้ายมาเป็นป่าไม้ เขตนครสวรรค์ ซึ่งได้ปฏิบัติงานเป็นหัวหน้ากองด่านปากน้ำโพ ควบคู่ไปด้วย จากนั้นในปี 2505 ได้รับการเลื่อนขั้นให้เป็นข้าราชการชั้นพิเศษ ในตำแหน่งเดิม และได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมป่าไม้ ตามลำดับ จนกระทั่งในวันที่ 1 ตุลาคม 2514 ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้</p>		
7	<p>Caption หลักธรรมาภิบาลที่โดดเด่นของนายตรี กกกำแหง</p> <p>ภาพสัมภาษณ์ นายธานี ภมรนิยม พร้อมขึ้น Caption ชื่อ สกุล ตำแหน่ง และความเกี่ยวข้องกับ นายตรี กกกำแหง</p> <p>ภาพสัมภาษณ์ นางพวงแก้ว กกกำแหง พร้อมขึ้น Caption ชื่อ สกุล และความเกี่ยวข้องกับนายตรี กกกำแหง</p>	<p><u>พิธีกร (ญ)</u> จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ประสพการณ์ด้านชีวิตส่วนตัว ด้านสังคม บทบาท พฤติกรรมและผลงานการบริหารงานป่าไม้ของนายตรี กกกำแหง พบว่า ท่านมีหลักหลักธรรมาภิบาลครบทุกหลักการตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการกำหนดไว้ทั้งนี้ หลักธรรมาภิบาลที่ท่านได้รับการยอมรับว่าโดดเด่นจากทุกฝ่าย โดยมีหลักฐาน และสิ่งบ่งชี้ที่ชัดเจนยากที่จะหาใครมาเปรียบเทียบกับได้ ก็คือ การเปิดเผย/โปร่งใส โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความซื่อสัตย์สุจริต ท่านมีหลักหลักธรรมาภิบาลครบทุกหลักการตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการกำหนดไว้ทั้งนี้ หลักธรรมาภิบาลที่ท่านได้รับการยอมรับว่าโดดเด่นจากทุกฝ่าย โดยมีหลักฐาน และสิ่งบ่งชี้ที่ชัดเจน ยากที่จะหาใครมาเปรียบเทียบกับได้ก็คือ</p>	7 นาที	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ลำดับ	ภาพ	เสียง	เวลา	หมายเหตุ
	<p>ภาพสัมภาษณ์ แพทย์หญิงเพทาย แมนสุวรรณ พร้อมขึ้น Caption ชื่อ สกุล ตำแหน่ง</p> <p>ภาพสัมภาษณ์ นายอุดม หิรัญพฤกษ์ พร้อมขึ้น Caption ชื่อ สกุล ตำแหน่ง</p> <p>ภาพสัมภาษณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จรงค์ ปรีชานนท์ พร้อม ขึ้น Caption ชื่อ สกุล ตำแหน่ง</p>	<p>การเปิดเผย/โปร่งใส โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความซื่อสัตย์สุจริต การทุ่มเทชีวิตและ จิตใจให้แก่การทำงาน การยึดมั่นใน หลักนิติธรรมที่อยู่ในกฎระเบียบของทาง ราชการอย่างเคร่งครัด และการมีคุณธรรม ในการบริหารงานที่บุคคลทุกระดับให้ ความศรัทธา</p> <p>ผศ.ดร.จรงค์ ปรีชานนท์ นายธานี ภมรนิยม นายอุดม หิรัญพฤกษ์ นางพวงแก้ว กกก้าแหง และแพทย์หญิงเพทาย แมนสุวรรณ กล่าวถึงหลักธรรมาภิบาลที่โดดเด่นของ นายตรี กกก้าแหง</p>		
8	<p>Caption หลักธรรมา ภิบาลที่โดดเด่นของ นายตรี กกก้าแหง</p> <p>ภาพสัมภาษณ์ นายธานี ภมรนิยม พร้อมขึ้น Caption ชื่อ สกุล ตำแหน่ง</p> <p>ภาพสัมภาษณ์ นางพวงแก้ว กกก้าแหง พร้อมขึ้น Caption ชื่อ สกุล และความ เกี่ยวข้องกับนายตรี กกก้าแหง</p> <p>ภาพสัมภาษณ์ แพทย์หญิงเพทาย แมนสุวรรณ พร้อมขึ้น Caption ชื่อ สกุล ตำแหน่ง</p>	<p>พิธีกร (ญ.) แม้ว่า “ธรรมาภิบาล” จะถูก กำหนดให้เป็นแนวทางปฏิบัติที่นำไปใช้ ทั้งในภาครัฐ และเอกชน แต่ก็ไม่ใช่ว่า จะปลูกฝังให้เกิดขึ้นได้โดยง่าย และเชื่อว่า ทุกคนจะสามารถเข้าถึงความเป็น “ธรรมาภิบาล” ที่แท้จริงได้ ทั้งนี้ “ปัจจัย ที่ก่อให้เกิดธรรมาภิบาลของนายตรี กก ก้าแหง” นอกจากเป็นบุคลิกภาพส่วนตัว ที่นายตรี กกก้าแหงได้รับการถ่ายทอด ทางพันธุกรรมจากบิดามารดาของท่าน แล้ว สามารถวิเคราะห์ได้ว่ามีปัจจัยอีก 5 ด้านคือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมจากครอบครัว 2) การได้รับการอบรมสั่งสอนจาก สถาบันการศึกษา 3) การมีต้นแบบที่ดีในการปฏิบัติงาน 4) การยึดมั่นในหลักพระพุทธศาสนา และ 5) การมีครอบครัวที่อบอุ่น 	7 นาที	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ลำดับ	ภาพ	เสียง	เวลา	หมายเหตุ
	<p>ภาพสัมภาษณ์ นายอุดม หิรัญพฤกษ์ พร้อมขึ้น Caption ชื่อ สกุล ตำแหน่ง</p> <p>ภาพสัมภาษณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จรงค์ ปรีชานนท์ พร้อม ขึ้น Caption ชื่อ สกุล ตำแหน่ง</p>	<p>ผศ.ดร.จรงค์ ปรีชานนท์ นายธานี ภมรนิยม นายอุดม หิรัญพฤกษ์ นางพวงแก้ว กกก้า แหง และแพทย์หญิงเพทาย แม้นสุวรรณ กล่าวถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดธรรมาภิบาล ของนายตรี กกก้าแหง</p>		
9	<p>Caption “ผลกระทบที่ เกิดขึ้นจากธรรมาภิบาล ของนายตรี กกก้าแหง”</p> <p>ภาพสัมภาษณ์ นายธานี ภมรนิยม พร้อมขึ้น Caption ชื่อ สกุล ตำแหน่ง</p> <p>ภาพสัมภาษณ์ นางพวงแก้ว กกก้าแหง พร้อมขึ้น Caption ชื่อ สกุล และความเกี่ยวข้อง กับนายตรี กกก้าแหง</p> <p>ภาพสัมภาษณ์ แพทย์หญิงเพทาย แม้นสุวรรณ พร้อมขึ้น Caption ชื่อ สกุล ตำแหน่ง</p> <p>ภาพสัมภาษณ์ นายอุดม หิรัญพฤกษ์ พร้อมขึ้น Caption ชื่อ สกุล ตำแหน่ง</p> <p>ภาพสัมภาษณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จรงค์ ปรีชานนท์ พร้อม ขึ้น Caption ชื่อ สกุล ตำแหน่ง</p>	<p><u>พิธีกร (ญ.)</u> นอกจากงานวิจัยนี้จะได้ องค์ความรู้เรื่องธรรมาภิบาลในการ บริหารงานป่าไม้ของนายตรี กกก้าแหง อดีตอธิบดีกรมป่าไม้แล้ว ยังได้เห็นถึง “ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากธรรมาภิบาล ของนายตรี กกก้าแหง” ใน 5 ด้าน ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การป้องกันและปราบปราม ผู้กระทำผิดด้านกฎหมายป่าไม้ 2) การประกาศพื้นที่ป่าไม้เป็น ป่าอนุรักษ์และป่าสงวนแห่งชาติ 3) แนวทางการส่งเสริมให้ประชาชน และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ 4) การเป็นต้นแบบที่ดีในการปฏิบัติ งานด้านป่าไม้ 5) การรักษาเกียรติภูมิของอาชีพป่าไม้ <p>ผศ.ดร.จรงค์ ปรีชานนท์ นายธานี ภมร นิยม นายอุดม หิรัญพฤกษ์ และ แพทย์ หญิงเพทาย แม้นสุวรรณ กล่าวถึง ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากธรรมาภิบาลของ นายตรี กกก้าแหง</p>	7 นาที	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ลำดับ	ภาพ	เสียง	เวลา	หมายเหตุ
10	ภาพ อนุสาวรีย์วีรชนป่าไม้และภาพที่เกี่ยวข้อง	พิธีกร (ญ) ขณะดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมป่าไม้ นายตรี กกกำแหงได้เริ่มป่วยเป็นมะเร็งที่กล่องเสียง แต่ยังคงมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน จนได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ ยิ่งทุ่มเทชีวิตให้แก่การทำงานอย่างเต็มกำลัง แม้ไม่สามารถพูดได้ ก็ใช้วิธีเขียนงานโดยการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรจนถึงวันที่เสียชีวิต ด้วยผลงานที่ประจักษ์ในหลายด้าน โดยเฉพาะการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดตามกฎหมายป่าไม้ที่ก่อปรด้วยคุณธรรมอันโดดเด่นในด้านความซื่อสัตย์สุจริต อย่างตรงไปตรงมาด้วยการทุ่มเททั้งชีวิตและจิตใจ เป็นที่กล่าวขานทั้งจากบุคคลทั้งในและนอกกรมป่าไม้ นายตรี กกกำแหง จึงได้รับการยอมรับว่าเป็นข้าราชการที่ประกอบคุณงามดีเด่นแก่ราชการป่าไม้ จนได้รับการจารึกชื่อ ณ อนุสาวรีย์วีรชนป่าไม้จนถึงปัจจุบันนับว่าเป็นศิษย์เก่าวนศาสตร์เพียงคนเดียวเท่านั้นที่ได้รับเกียรติคุณนี้	2 นาที	
11	เพลงพนาธานี โดยใช้วีดิทัศน์ของ www.lookforest.com Caption ขอขอบคุณผู้เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ได้แก่ ที่ปรึกษา ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ช่วยเหลือในการรวบรวมข้อมูล ผู้ช่วยเหลือในการถ่ายทำวีดิทัศน์	เพลง พนาธานี <ul style="list-style-type: none"> ● หนึ่งชีวิตเกิดมา เปี่ยมค่าอุดมการณ์ จิตคงมั่นศรัทธา รักป่า ด้วยวิญญูญาณ ป่ามีค่าอนันต์ เปรียบปานมณีของไทย ป่าอุดมสมบูรณ์ เกื้อกูลประโยชน์มากมาย ปวงชนสุขใจกาย ทั่วทั้ง...พนาธานี 	3 นาที	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ลำดับ	ภาพ	เสียง	เวลา	หมายเหตุ
		<ul style="list-style-type: none"> ● ใจกล้าแกร่งเหลือเกิน เผชิญภัยมากมี เหน็ดเหนื่อยไม่ท้อใจ สู้ไปไม่หน่ายหนี ทุ่มเททั้งชีวิต เพื่อปามีอยู่คู่ไทย ปิดทองหลังพระ เสียสละทั้งกายและใจ จิตสู้ต่อเรื่อยไป รักษาไว้.. พนาธานี ● พนางามยามใดสุขใจ ล้นปรี สัตว์อยู่คู่คงไพร ปลื้มใจทวี ผลงานที่ไฝฝืน คือรางวัลชีวิต ไม่หวังผลอื่นใด มากกว่า..พนาธานี ● คืบวันที่ฝืนผ่าน เนิ่นนานหลายปี ตอบแทนคุณพนา คงค่าคู่ ธรณี ตราบชั่วชีวิตพร้อมพลี ด้วยวิญญาณ ทายาทร่วมก่อ มั่นต่ออุดมการณ์ คงมั่นปณิธาน สืบสาน...พนาธานี 		